هەموو هاوڵاتیانی ئەم وڵاتە ، ئەمڕۆ ، بەو سەربەرزی و سەرفرازیەوە کە هەستی پێدەکەن ، بەرهەمی شۆڕش و ڕێبازە ڕاستەکەی ئەحۆن ·
سەرۆکی فەرماندە
أحمد حسن البكر

٢٥ فلسە

هاوکاری

سـالـی ١٩٧٠ دامـەزراوە

٨ لاپەڕە

دەزگای رۆشنبیری و بڵاوکردنەوەی کوردی
میدان ، الطلاق ، شقاق ، الجمهورية ·
بەغدا ص · پ ١٤١٤ تەلەفۆن ٢/٩٨٢١١

سەرنووسەر، محمد امین محمد

● الخميس ٢٢ كانـون الاول ١٩٧٧ العـدد ٤٠٤ ●

● پێنج شەممە ٢٢ی کانوونی یەکەم ١٩٧٧ ژمارە ٤٠٤ ●

لەپاڵ مل کەچی سوارەکانی سازاندندا دوژمن سورە لەسەر هەڵوێستی خۆی

بەڕێز صدام حسین پێشوازی لە باڵیۆزی یەکێتی سۆڤیەت ئەکات

بەغدا ـ کانوونی یەکەم ـ ئا · د · ع ·· دوێنێ بەڕێز صدام حسین جێگری سەرۆکی ئەنجوومەنی سەرکردایەتی شۆڕش لە مەکتەبی رەسمی خۆی لە بینای ئەنجوومەنی نیشتمانیدا پێشوازی لە ئەناتۆلی ئەلیکساندروفیتش باڵیۆزی یەکیەتی سۆڤیەت لەتەك کۆماری عیراقدا کردووە ·

لە چاوپێکەوتنەکەدا کە بەڕێز عبدالملك الیاسین وەکیلی وەزارەتی دەرەوە ئامادەبوو باسی پەیوەندی دووقۆڵی نێوان هەردوو دەوڵەتی دۆستکرا ·

بەڕێز جێگری سەرکۆمار چاوی بە وەفدی ئەسیوپیا ئەکەوێ

بەڕێز طه محيي الدين معروف جێگری سەرەك کۆمار لە بارەگای تایبەتی خۆی لە ئەنجومەنی نیشتمانی دوێنێ بەیانی پێشوازی وەفدێکی ئەسیوپیای کردوە بەسەرۆکایەتی رائد منستەدستە ئەندامی ئەنجومەنی عەسکەریی ئەسیوبیا سەرۆکی بەڕیوەبەری پاسایی کە ئێستاکە بۆ سەردان هاتونەتە عیراق وە لەو گفتوگۆیەدا کە بەڕێز عبدالملك یاسین جێگری وەزارەتی دەرەوە بەشدار بوە باسی دۆخی ناوچەکانی ئەفەریقا کراوە ·
ئا · د · ع ·

دوێنێ دوژمنی زایۆنی سەرلەنوێ دووپاتی کردەوە کەلە زەوی وزاری عەرەبی داگیرکراودا ناکشێتەوە و سووارە لەسەر قسەی خۆی کەدەست لە بستێك خاك هەڵناگرێت ئەمەش بەڵگەیەکە بۆ بەردەوامی سیاسەتی دوژمنایەتی فراوان بوونی · موردەخای تسیبوری جێگری وەزیری جەنگی زایۆنی ڕایگەیاندووە کە حکومەتەکەی بەردەوامە لە گەشەپێدانی بەرزاییە داگیرکراوەکانی سوریا · لەگەشتێکدا کە لەم هەفتەیە بە ناو جێنشینە زایۆنیەکانا کردوویەتی پەردەی لەسەر ئەوە هەڵمالیوە کە (مستوطنه)یکی زایۆنی تازە لە باکوری بەرزاییە داگیرکراوەکانی سوریاو یەکێکی تر لە ناوەڕاستی بەرزاییەکان دروست ئەکرێت · لەلایەکی ترەوە ڕێکخراوی غۆش ئایمۆتیمی نیشتەجێکردنی زایۆنیەکان داوا لە حکومەتەکەی کردووە سوور بێت لەسەر بەردەوام بوونی دەسەڵاتی زایۆنی بەسەر هەموو ناوچەکانی کەناری ڕۆژئاوا کەرتی غەزەو سینای داگیرکراودا ·

هەواڵەکانی کەناری ڕۆژئاوای داگیرکراو ڕایانگەیاندووە کە لیژنەی سیاسی ڕێکخراوی غۆش ئایمۆتیمی زایۆنی دوای کۆبوونەوەیەکی تایبەتی بۆ لێکۆڵینەوەی ئەو نەخشەیەی کە بیگن سەرەك وەزیرانی دوژمن لە واشنتن پیشانی سەرۆکی ئەمریکا کارتەری دابوو ·· لەو کۆبوونەوەدا چەند بڕیارێکی دەرکردووە · هەروەها هەواڵەکان وتوویانە کە ڕێکخراوی غۆش ئایمۆیتم ئامادەیە کە ڕازی بێت کە سەربەخۆیی زاتی لە کاروباری شارەوانی بدرێت بەدانیشتوانی کەناری ڕۆژئاوا و کەرتی غەزەی داگیرکراودا ·· وەکو هەڵبژاردنی شارەوانیەکان و ئەنجوومەنە خۆجێیەکان · بەڵام بەهیچ شێوەیەك ڕازی نابێت کە نیشتمانە عەرەبەکان ئیدارەی مەرکەزیان بدرێتێ ·
ئا · د · ع ·

هاوڕێ حداد چاوی بە وەفدی ئەسیوبیا ئەکەوێ

وەفدێکی سکرتاریەتی گشتیی بەرەی نیشتمانی و نەتەوەیی پێشکەوتنخواز بەسەرۆکایەتی هاوڕێ نعیم حداد سکرتێری گشتیی بەرە لەگەڵ وەفدێکی ئەسیوبیا بەسەرۆکایەتی بەڕێز منستە دستە ئەندامی ئەنجومەنی سەربازیی سەرۆکی دایەرەی یاسایی کۆبۆتەوە ·
لەو گفتوگۆیەدا کە لەبارەگای بەرە بوە ، باسی دۆخی ئەمرۆی ناوچەی عەرەب و ناوچەی ئەفەریقا کراوە · هاوڕێ حداد باسی گەورەترین ئەو دەستکەوتانەی بۆ وەفدەکە کردوە کە شۆڕشی ١٧ی تەمموز وەدی هێناون لەگەڵ تاقیکردنەوەی بەرە لەوڵاتدا ·

«کۆنفرانسی» قاهیرە کۆنفرانسێکی گۆشەگیری سەرنەکەوتوە

وایتر لە هەفتەیەك تێپەڕی و ئەوەی ناونراوە بە « کۆنفرانسی » قاهیرە بە گلان دەستی پێکرد ، دوای بروپاڵانتەو چاوبەستەکێیەکی زۆرو زەبەندەی ڕێژیمی ساداتو زایۆنیزم و ئیمپریالیزمی ئەمەریکا بەپشتگیری کردنی ئاشکراو ناناشکرای چەند ڕژێمێکی عەرەب و ڕژێمی تری دراوسێ و دوورەوە ·
بەڵام « کۆنفرانسەکە » بە شێوەیەك کەلەمەوبەر ڕووی نەداوە ، بە هەتیوی و گۆشەگیری مایەوە ·· تەنانەت هیچ ڕژێمێکی تر ، چەندە چاوقایم و بەکرێگیراو بووبێ نەویراون بەشداری تیادا بکەن ئەویش بەهۆی تورەیی و نارەزایی و بێزاریی توندی جەماوەر لەلایەك و لە بەرئەوەی « کۆنفرانسەکە » بەئاشکرا خۆبەدەستەوەدان و سەپاندنی چارەسەری پاکۆدانانە ڕانەگەیەنێ کە هیچ کاتێك گەل سەر بۆ ئەمانە دانانەوێنێ ، یەکڕیز وەستانی ڕێژیمە پێشکەوتنخوازەکانی عەرەب و هێزە شۆڕشگێڕەکانی دژی ئەم پیلانە چەپەڵەیە بوە هۆی دابڕین و گوشەگیریەکەی ، هەرچەندە ساداتی خاین پەیتا پەیتا جاڕی بۆ ئەداو کۆلۆمبۆسی ئیمپریالیزمی ئەمەریکاش قانسی گەشتکەری سەرنەکەوتوو لە پایتەختەکانی عەرەبدا تەقەڵلاکەی خەستو خۆڵ ئەکرد ·

بەیەکگەیشتنە سێقۆڵیەکەی قاهیرە گاڵتەجاریەکی سوك و ڕیسوایە جا بە کۆنفرانسی ناوبەرن یاخود هەر ناوێکی تری لێبنێن ، ئایا ڕەش تەنیا لەناو لێنان سپی ئەبێ ؟ ئەم گاڵتەجاریە هەر ئەگلێ و پەکی ئەکەوێ بالەلایەن دەزگاکانی ڕاگەیاندنی ئیمپریالیزم و کۆنەپەرستانیشەوە پەردەیەکی ئەستوری ڕەشی بەسەردا بدرێ · وە هەرگیز بە سوودو قازانجی ڕێژیمە خۆبەدەستەوەدەرو دوژمنانی گەلی فەلەستین تەواو نابێت لەلایەن ملیونەها جەماوەری تێکۆشەرەوە بەربەرەکانی ئەکرێت ، ئەو جەماوەرەی بەرەنگاریی خیانەتکاری ئەکات و یەك ڕیزئەوەستێ هەرچەندە ناحەزو پەککەوتەو ڕوخاوو کروشکە کردوەکان بەناوی ئەوەوە ، تەقەڵلای پچڕپچڕ کردنی ڕیزەکانی بدەن ·
ئەم بەیەکگەیشتنەی دوژمن بەگەلە بەهەر شێوەیەك بێت ، کە ئێستا لەژێر سێبەری کەشتی گەلی (اسطول) شەشەمی ئەمەریکادا سازئەکرێت هەر تێئەشکێ و بەلادائەکەوێ ·· هەڵوێستی زایۆنیستەکان هەر لە سەرەتاوە ئاشکرابوو جا لەو وتارەدا بووبێ کە « بیگن » لە وەڵامی وتارەکەی ساداتدا لە (کەنیشتەی زایۆنی) خوێندیەوە یاخود بەزمانی هەموو کاربەدەستانی جەتە زایۆنیەکان بووبێ · گەشتەکەی ئەم دواییەی بیگن بۆ واشنتۆن تەنیا بۆ دەستخستنی قایل بوونی سەرکردایەتی ئیمپریالیزم بوو بە پرۆژەکەی زایۆنیەکان پێش ئەوەی ساداتی خاین لە دوورگەی (شورەسواران ـ الفرسان ـ) لەژێر ئاڵای زایۆنیدا مۆری بکات ·
بەراستی ئەمە گاڵتەجاریەکی بێ نموونەیە لەمێژووی خیانەتکاریدا ، بەڵام بێشك ئەبێتە هۆی گردبوونەوەیەکی نوێی هێزەکان لەڕیزی بزوتنەوەی شۆڕشی عەرەبداو ئەبێتە هۆی یەکخستنی هێزە پێشکەوتنخوازەکان لە فراوانترین بەرەدا کە مێژووی عەرەب بەخۆیەوە بینیویەتی ·

مصلح جەلالی

کۆبوونەوەی ئەنجومەنی بەرەی هێزە ڕەفز کەرەکان

دوێنێ بڵاوکرایەوە کە ئەنجوومەنی مەرکەزی بەرەی هێزە فەلەستینیە ڕەفزکەرەکانی چارەسەرکردنی خۆبەدەستەوەدەرانە لە حەفتەی ئاییندەدا کۆئەبێتەوە ئەوبەرەیە لە بەیاننامەیەکدا کە دوێنێ بڵاوی کردەوە وتی لیژنەی مەرکەزی بەرە پێری شەو کۆبوونەوەیەکی نائاسایی بەستوە و ئاڵوگۆڕە سیاسییەکانی لەسەر ڕۆشنایی هەنگاوە نوێیەکانی سادات لە کۆبوونەوەکەدا خستۆتە روو لەگەڵ دۆخ و باری مەیدانی لوبنانیشدا ·

حوکمدانی یەکێك لە پارمەتیدەرانی ڕێکخراوی بادرماینهۆف

دوێنێ لەوشارەدا دادگایەکی ئەڵمانیای ڕۆژئاوا حوکمیدا بەسەر (دیرك هۆف) بۆماوەی چوارساڵ و هەشت مانگ بەهۆی ئەوەی کە بە شێوەیەکی ناڕەوا بۆمبای دروستکردووەو داویەتی بە ڕێکخراوی چەپڕەوی بادر ماینهۆف . هەروەها لە ساڵی ١٩٧٢شدا هۆف تاوانبارکراوە بەوەی کە بەبۆمبا دروستکردن یارمەتی ئەو ڕێکخراوەی داوە ، وە گوناهی ئەوەشی دراوەتەپاڵ کە هاوبەشی کردووە لەبەرکەوتنی چەندکەسێك و بریندار بوونیان بو بۆمبا تەقاندن ·

وەزیری نەوتی فەنزویلی فالنتین هیرناندیز لەگەڵ شێخ احمد زکی یەمانی وەزیری نەوتی سعودی لەکاتی کردنەوەی کۆنگرەی وەزاری ڕێکخراوی دەوڵەتانی بەرهەمهێنەری نەوت بۆ نرخی نەوت نۆپێك کە پێری کرایەوە قسە ئەکات ·
وێنەکە بەرادیۆ لە اب کە تایبەتیە بە ئا · د · ع · وەرگیراوە ·

لەم وێنەیەدا وەزیری جەنگی ڕژێمی سادات عبدالغنی الجمسی و وەزیری جەنگی قەوارەی زایونیزم الیعازر وایزمان دەرکەوتوە ·

کالاهان بەسەردانێکی کتوپڕی ئەگاتە بەلفاست

دوێنێ جیمس کالاهان سەرەك وەزیرانی بەریتانیا بەسەردانێکی کتوپڕی گەیشتە شاری بەلفاست پایتەختی ئێرلەندای باکور بێ ئەوەی بە شێوەیەکی ڕەسمی باس لەم سەردانەکرا بێت ·· کالاهان هەر کە گەیشتە بنکەیەکی هێزی ئاسمانی بەریتانیا بە فرۆکەیەکی هیلۆکۆپتەر بەرەو جێگایەکی بێسەرو شوێن ڕۆیشت ·
ئا · د · ع ·

پەیمانی دۆستایەتی نێوان ژاپۆن و چین

تۆکیو ـ ئا · د · ع :

دوێنێ ڕۆژنامەی (یوزۆری) کە لە ژاپۆن دەرئەچێ وتی حکومەتی ژاپون بەهیوایە لە کۆتایی مانگی ئازاری داهاتوودا پەیمانی دۆستایەتی لەگەڵ چیندا ببەستێ · وە وتی بانگهێشتنی (تنغ سیاوبنغ) جێگری سەرەك وەزیرانی چین ئەکرێ بو مۆرکردنی ئەو پەیمانە لەتۆکیو ·

خائینانی خۆبەدەستەوەدەر هەفدرێکی کۆبوونەوەکۆبوونەوەکارین

عیزرا وایزمانی وەزیری جەنگی دوژمن دوێنێ لە ئیسماعیلیە کۆبوونەوەیەکی تری لەگەڵ ساداتی خائیندا کرد کە دوو سەعاتی خایاند ·

پاش کۆبوونەوەکە ، سادات ووتی کە لەگەڵ وایزماندا هێڵە سەرکیەکانی چارەسەرکردنیان باسکردووە و وایزمان جارێکی تریش بۆ گفتوگۆی زیاتر لەبارەی هەمان مەسەلەوە دێتەوە بۆقاهیرە ·
لەلایەکی ترەوە ، عصمت عبدالمجيد سەرۆکی وەفدی سادات لە کۆنفرانسی خیانەتکارانەی قاهیرەدا دوێنێ لەگەڵ ئەنزیۆ سیلاسفۆ کارڕێکخەری گشتی هێزەکانی لێقەومانی نێو دەوڵەتان (طوارىء) لەناوچەی عەرەبدا کۆبوەوە ·· هەروەها کۆبوونەوەی لەگەڵ سەرۆکی وەفدی ئەمریکا لە کۆنفرانسەکەدا کرد لە چوارچێوەی ئەو گفتوگۆیەدا کە ئێستا بۆ پاکۆدانی مەسەلەی فەلەستین دەکرێ · هەندێ سەرچاوەی زایۆنی ڕایانگەیاند کەوا یەکێك لەو مەسەلانەی وایزمان لەگەڵ ساداتی خائیندا باسی کردوە درێژەی نەخشەیەکی زایونی بوە لەبارەی بێچەك کردنی سیناو ڕۆخی داگیرکراوی

ڕۆژئاواوە ، وساداتیش لەم بارەیەوە تێگەیشتنێکی تەواوی دەربڕیوە ·
بطرس غالی جێگری وەزیری دەرەوەی ڕژێمی ساداتیش پێری لەقاهیرە لەگەڵ هێرمان ئیلتس باڵیۆزی ئەمریکادا لە میسر کۆبوەوەو باسی ئەوشتانەکرا کە لە کۆبوونەوە خیانە

تکارانەکەی ڕژێمی سادات و قەوارەی زایۆنیدا باسکرابوون ·
پاش ئەوە ، سادات دوێنێ لە ئیسماعیلیە لەگەڵ ئیلیزابێث هولتزمانی ئەندامی کۆنگرێسی ئەمەریکادا کۆبوەوە کە هێرمان ئیلیتسی باڵیۆزی ئەمەریکاشی لەگەڵدابوو ·
ئاژانسی دەنگوباسی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاستی میسری لە زمانی ساداتەوە لە

چاوپێکەوتنەکەدا ڕایگەیاند کەوا هەردوولا لەبارەی هێڵە سەرەکیەکانی ڕێکەوتنی نێوان ڕژێمەکەی و قەوارەی زایۆنیەوە بەیەك گەیشتوون ·
لە لایەکی ترەوە ، ڕۆژنامەی « الاهرام »ی میسری دوێنێ ڕایگەیاند کەوا سادات لەگەڵ هێلمۆت شمیتی راوێژکاری ئەڵمانیای ڕۆژئاوادا دەچێ بۆ ئاسوان لە خوارووی میسر بۆ باس کردنی وەزعی ئێستای ناوچەی عەرەب لەبەرتیشکی سەردانە سەرشۆڕانەکەی مانگی پێشوی سادات بۆ فەلەستینی داگیرکراودا ··
ئەوەی شایانی باسە ، شمیت لە (٢٧)ی ئەم مانگەدا دەگاتە قاهیرە وسادات پاش تەواو کردنی گفتوگۆ لەگەڵ بیگنی سەرۆك وەزیرانی دوژمندا لە ئیسماعیلیەوە دەگەڕێتەوە قاهیرە ولەوێوە لەگەڵ شمیدتدا بەرەو اسوان دەکەونە ڕێ ·
بەگوێرەی ڕاپۆرتی هەندێ چاودێریکەر لە قاهیرە سادات پاش سەردانە سەرشۆڕانەکەی هەموو کۆبوونەوەکانی لە شوێنی دوور لە پایتەختەوە دەکات ·

دوێنێ سەرۆکی ڕژێمی میسر انور سادات لە ئیسماعیلیە لەگەڵ وەزیری جەنگی قەوارەی زایونیزم لیعازر وایزمان کۆبۆتەوەئەویش لەچوارچێوەی بەیەك گەیشتنی ڕاستەوخۆی ساداتی خاین و کاربەدەستە زایونیزمەکاندا ·

گیراوانی بەندیخانەیەکی ئەسپانیا یاخی ئەبن

پێری هێزی پۆلیسی ئەسپانیا ماوەی سێ سەعات لەبەندیخانەی فالنسیای ئەسپانیادا لەگەڵ گیراوەکان کە یاخی بووبوون بۆ کۆتایی هێنان بەیاخیبوونەکە شەڕی کردووە و · بۆ پەرتوبڵاوکردنی گیراوەکان قامچی لاستیك و داردەست و بۆمبای گازی بەکارهێناوە ·

لێقەوماوانی بوومەلەرزەکەی ئێران

تاران ـ ڕۆیتەر ـ ئا · د · ع :

ژمارەی ئەوکەسانەی بەرئەو بوومەلەرزەیە کەوتوون کە لە ناوچەکانی ڕۆژهەڵاتی ئێراندا ڕوویدا گەیشتە (٣٤٣) مردووو (٢٤٧) بریندارئاژانسی دەنگوباسی ئێرانی کە ئەو هەواڵەی ڕاگەیاند وای بۆ چووە کە ئەوکەسانەی بەر ئەو بوومەلەرزەیە کەوتوون ژمارەیان ڕوو لە زیادیە · ئەوەی شایانی باسە هێزی بوومەلەرزەکە گەیشتە ٦٫٢ پلە لەسەر پێوەری ڕێختەر کەلە (١٢) پلە پێكهاتووە ·

حکومەتی دیمیرێل بەرەو گێژاوی نەمان ئەچێت

دوێنێ سلێمان دیمیرێل سەرۆکی حکومەتی تورکیا ئەو بانگەوازانەی ڕەتکردەوە کە داوا لێئەکرێت واز لە سەرۆکایەتی حکومەت بێنێت هەرچەندە کە وە لە ئەندامانی حزبی عەدالە کە ئەو سەرکردایەتی ئەکات لە حزبەکە وازیان هێناوە ·

بۆن ·· دوو کەس لە ئەندامانی یەکێ لە ڕێکخراوە چەکدارەکانی ئەڵمانیای ڕۆژئاوا کاتی بەندکردنیان پێری شەو لە سەر سنووری سویسراو فەرەنسادا ·
وێنەکە تایبەتیە بە ئا · د · ع ·

لەم وێنەیەدا دووسەربازی هێزی پێشگری سوریا لەبیروت پارێزگاری باڵوێزخانەی ساداتی خاین دەکەن بۆ ئەوەی لە مەترسی ویرانکردنی قوتاری بکەن ·
ئا · د · ع ·

Institut Kurde de Paris

لێکۆڵینەوەی سیاسی

دەربارەی پێوەندی نێوان زایۆنی دوژمن‌و حکوومەتی رەگەزپەرستی فۆرستەر

هەموومان دەزانین کە پێوەندی نێوان قەوارەی زایۆنی‌و حکوومەتی خوارووی ئەفریقا لە هەموو بارێکەوە زۆر گەشەی کردوە بە تایبەتی پاش شەڕی تشرینی ١٩٧٣و پاش ئەوەی زۆر لە دەوڵەتە سەربەخۆیەکانی ئەفریقا پێوەندی دیپلۆماسی خۆیان لەگەڵ حکوومەتی دوژمندا بچڕاند ·

ئەم وەزعە چەشنە تەریکمانەوەیەکی بۆ هەردووک قەوارەکە دروست کردوەو هاوکاری‌و هەنگاو رێکخستنی هەردوولای کردۆتە پێویستیەکی حەتمی کە چارەنووس‌و ئامانجی رەگەزپەرستانەو دەستدرێژکەرانەی هەر دوولا هێناویە تەگۆڕێ · دیارە باری ئابووری‌و بازرگانی لە پێوەندی گەشەسەندووی نێوان ئەو دوورژێمە رەگەزپەرستەدا بایەخێکی زۆری پێ دراوەو هەوڵو تەقەلایەکی هاوبەشیان داوە بۆ پێکەیشتنێکی ئابووری کەقازانجی هەردوو لا بپارێزێ‌و ئەوەندەی بکرێ زیاتر دەرەتانیان بۆ پێك بێنێ بۆ لێدانی بزووتنەوەی نیشتمانی لە سەرتاسەری قارەی ئەفریقادا ·

هەر لەبەر ئەمەش ئەم دواییانە دەستەیەکی نوێنەرایەتی زایۆنی لە خوارووی ئەفریقادا چەند پێوەندیەکی گرتوە بۆ پەرەپێدانی رادەی سەرمایەدانانی نێوان قەوارەی رەگەزپەرستی زایۆنی‌و رژێمەرەگەزپەرستەکەی فۆرستەر · ئاژانسی دەنگوباسی فەرەنسا لە زمان (زیف هراش) سەرۆکی دەستەی نوێنەرایەتی زایۆنیەوە گوتوویە « کە « ئیسرائیل » دژی هەموو سزادانێکی بازرگانی‌و ئاو دەوڵەتان دەوەستێ کە بخرێتە سەر خوارووی ئەفریقا » ·

بۆ پتەوکردنی پێوەندی هاوکاری‌و هەنگاو رێکخستن لە نێوان ئەو دوورژێمە رەگەزپەرستەدا بەرنامەیەکی هاتوچۆیان لە بەرزترین پلەدارێك خستوە ، بە چەشنێك کە خزمەتی قازانجی هەردوولاو ئامانجی دەستدرێژکەرانەی هەردووکیان بکا · سەردانی فۆرستەر سەرۆك وەزیرانی خوارووی ئەفریقا لە فەلەستینی داگیرکراو لە سالی ١٩٧٦دا بۆ پەرەپێدانی پێوەندی نێوانیان گرنگیەکی زۆری هەبوو ، چونکە بوو بە هۆی ئیمزا کردنی پەیمانی هاوکاری ئابووری‌و زانستی‌و پیشەسازی لە نێوانیاندا · هەر لە بەر ئەوەش لیژنەیەکی هاوبەش لە پلەی وەزیراندا پێك هات کە سالی جارێك کۆدەبێتەوە بۆ باسی ئەو هەنگاوانەی لە ماوەی سالێکدا جێبەجێ کراون ·

لە بەر ئەوەش کە خوارووی ئەفریقا زۆر سەرچاوەی سروشتی ئەوتۆی هەن کە لە پیشەسازی‌و ئابووری قەوارەی زایۆنیدا بەکار دێن ، حکوومەتی دوژمن بەشێکی زۆر لە ئیمکاناتی ماددی‌و فەننی‌و سەرمایەکانی بە پشتیوانی ئەمریکا خستۆتە ژێر دەسەڵاتی حکوومەتی فۆرستەرەوە بۆ راپەڕاندنی پرۆژەنوێیەکان‌و دامەزراندنی پرۆژەو بنکەوبنیاتی نوێی دەوڵەتی ·

شایانی باسە کە رادەی ئاڵو گۆڕی بازرگانی نێوان ئەو دوو رژێمەرەگەزپەرستە لە سالی ١٩٧٣ دا گەیشتۆتە ١٠٠ میلیۆن دۆلار رۆژنامەی (ستار)کە لە جوهانسبورگ دەردەچێ نووسیویە (صادرات)ی رژێمی رەگەزپەرستی خوارووی ئەفریقا بۆ قەوارەی زایۆنی سالی ١٩٧٦ لە چاو سالی ١٩٧٥ لە سەدا ٨٠ زیادی کردوە · ئەمە خۆی بەڵگەیەکی روونە بۆ قووڵی پێوەندی‌و هەنگاو رێکخستنی ئەو دوو رژێمە بە مەبەستی بردنە پێشی ئامانجە چەپەڵەکانیان کە بناخەکەیان دەستدرێژی‌و مەزنی خوازی‌و جیاوازی رەگەزایەتیە ·

لە بەرامبەر پتەوبوونی بەردەوامی پێوەندی دوورژێمی رەگەزپەرستدا کۆڕی گشتی رێکخراوی نەتەوە یەکگرتووەکان لەو سالانەی دوایدا ترس‌و نیگەرانی خۆی لە بەرە ژوور چوونی رادەی هاوکاری سیاسی‌و ئابووری حکوومەتی دوژمن‌و رژێمی رەگەزپەرستی فۆرستەر دەربڕیوە ، چونکە مەترسیەکی گەورە بۆ ئاشتی جیهانی پێك دێنێ‌و بەرهەڵستیەکی ئاشکرایە بۆ خواستی گەلانی ئەفریقا کە بۆ ئازادی‌و سەربەخۆیی خۆیان کەوتوونە خەباتێکی قارەمانانەوە ·

عیراق هەڵوێستی مەبدەئی خۆی لەو بارەوە ئاشکرا کردوەو سەرۆکی فەرماندە احمد حسن البكر داوای کرد کە کۆنفرانسێکی جیهانی غەیرە دەوڵەتی لە بارەی جیاوازی رەگەزایەتیەوە ببەسترێ‌و ئەوە بوو کە لە ئەیلولی ئەمساڵدا ئەو کۆنفرانسە لەژنێف بەسترا· لە بانگەوازەکەی سەرۆك بەکردا گرنگی هاو دەردی‌و پشتگیری لە خەباتی گەلانی چەوساوە بۆ پاکتاو دانی رژێمە رەگەزپەرستەکان دووپات کرا بۆوەو دەرخرابوو کە رەفتاری رەگەزپەرستەکان چاوچنۆکی‌یەکی سیاسی‌و ئابووری تێدایە کە ئامانجی ئیمپریالیزم بۆ ژێردەست‌کردنی مرۆڤ وبە تالان‌بردنی سامانە سروشتیەکانی دێنێتە دی ·

بێ‌گومان هاوکاری پتەوی نێوان دوورژێمی رەگەزپەرست لە فەلەستینی داگیرکراو وخوارووی ئەفریقادا بۆ بردنە پێشی ئامانجی دەستدرێژکەرانەی هەردوولایە دژی جووڵانەوەی رزگاریخوازی لە رۆژهەڵاتی ناوەراست‌و قارەی ئەفریقادا · بۆیە لەسەر هێزەنیشتمانی‌و ئازادیخوازەکانی عەرەب‌و ئەفریقا پێویستە هاوکاری خەباتگێرانەی خۆیان بۆ بەرپەرچدانەوەی نەخشەو پیلانی رەگەزپەرستان‌و وەدەست هێنانی مافەرەواکانی گەلانی ئەو دوو مەڵبەندە پتەو تر بکەن ·

پورتوگال .. دوارۆژێکی پڕمەترسی

کاتێك لەساڵی ١٩٧٤دا بزووتنەوە سەربازییەکەی پورتوگال رووی‌دا ، ئەوانەی زۆریش خۆشبین‌بوون پێیان وانەبوو کاروبار بەوجۆرە دەڕواتەپێش کەگەلی پرورتوگال‌و هێزەدیموکراتیەکانی دەیانەوێ ·

لەگەڵ ئەوەشدا گەلانی جیهانی بەپێ‌خۆشبوونەوە دەوری مەزنی ئەوبەشە نیشتمانپەروەرەی هێزە چەکدارەکانیان تۆمارکرد کەرژێمی زۆرداری‌و فاشیستی‌و ئیستیعماری کۆنی لەیەکێك لەکۆنەپەرستترین ولاتانی ئەورووپادا تێك‌رووخاند ·

هەر لەسەرەتاوە مەسەلەی دانی سەربەخۆیی بەموستەعمەرەکانی پورتوگال لەئەفریقا وەك مەسەلەیەکی هەرەگرنگ‌و بەپەلە خۆی‌دەرخست · ئەمەش لەبەر دووشت : یەکیان ئەوە کە کاربەدەستە تازەکان سیاسەتی ئەوەکانی پێش‌خۆیان بەرامبەر بەداخوازیەکانی گەلانی گینیا بیساو رأس الاخضرو موزەمبیق‌و ئەنگۆلا رەچاو بکەن ، ناتوانین ئەو حکوومەتە نوێیە بەپێشکەوتنخواز لەقەڵەم بدەین، هەر چەند درۆشمی زۆر نیشتمانپەروەرانە بەرزبکاتەوەو رادیکالترین بەرنامەش رابگەیەنێ · دووهەم ئەوە کەناکرێ بیر لە پورتوگالێکی ئازادو دیموکراتی‌و سەقامگیر بکەینەوە مادام خاکی ئەوولاتە ئەفریقایی‌یانە لەژێر داگیرکردنی ئەوولاتەدا بمێنێتەوە · بەڵام بەخۆشیەوە سەرەڕای ئەو کەندکۆسپانە کە عەسکەریە فاشیستەکانی فەرمانڕەوا لەو موستەعمەرانەدا هێنایانە پێش سەربەخۆیی ئەو وڵاتە ئەفریقایی‌یانە ، ئیرادەی گەلی پورتوگال‌و هێزە پێشکەوتنخوازەکانی‌و هەروەها ئیرادەی گەلانی ئەفریقا سەرکەوت‌و ئەوولاتانە دوای ٥٠٠ ساڵ دەسەڵاتی کۆلۆنیالیزم سەربەخۆیی نیشتمانی‌یان وەدەست هێنا · دیارە ئەو چەشنە ئاڵوگۆڕانە بەدڵی هیچ‌کام لەوچین‌و دەستەو تاقمانەدا نەدەچوون کەسەر بەرژێمی‌کۆن بوون ، هەر بۆیەش ژەنراڵ سپینۆلایان هەڵبژارد کە ماوەیەکی زۆر لەموستەعمەرەکانی ئەفریقادا کاری‌کردبووو بەدڵڕەشی لەسەرکوت کردنی خەباتی رزگاریخوازی نیشتمانی‌ی خەلکی ئەفریقادا ناوبانگی دەرکردبوو ، ئەو هەڵبژاردنەش بۆ ئەوەبوو کە بەیارمەتی‌و پشتوانی راستەوخۆی ئەمریکاو پەیمانی ئەتلانتیك کودەتایەك دژی حکوومەتی شۆڕشگێڕ بەرپابکا · بەڵام ئەو پیلانە سەری‌نەگرت‌و رابەرەکەی هەڵات بۆ دەرەوەی وڵات ·

بیروڕای‌گشتی خەلکی جیهان کە بەکودیتا فاشستی‌یەکەی شیلی‌و بەرپابوونی لافاوی خوێن لەوولاتەی ئەمریکای لاتیندا بەتەواوی هەژابوو ، زۆر بەگەرمیەوە خەبەری سەرکەوتنی هێزە دیموکراتیەکانی پورتوگالی موتابەعە دەکرد · هەمووومان لەبیرمانە کەبیروڕای‌گشتی جیهانی چۆن بەبیستنی خەبەری پیلانە کۆنەپەرستانەکەی ئەوولاتەدا چلەکی ، ئەو پیلانەی کەئەگەر سەربکەوتایە نەك هەر پورتوگالی تێدادەچوو ، بەڵکوو مەترسیەکی زۆرگەورەشی بۆ مەسەلەی ئاشتی‌و ئاسایش لەقارەی ئەفریقاو دەرەوەی ئەفریقادا دەخولقاند · چونکە بێ‌گومان وەزعێکی تازە لە پێوەندی نێوان پورتوگال‌و ئەفریقادا پێك‌دەهێنا · بۆیە هەمووکەس چاوی بڕیبووە هێزە نیشتمانیەکان بۆئەوەی بزانن (دەبێ چ بکەن) تا پورتوگالیش نەبێتە شیلی‌یەکی تازە ·

(سۆشیالیستەکانی) سەربەسوارێز پشتدەکەنە شۆڕش‌و هەموو چەشنە پێوەندی‌یەك لەگەڵ حیزبەکانی نوێنەری دەرەبەگ‌و بۆرژوازیەکان پێك‌دێنن · دەستەراستیەکان بەیارمەتی (سۆشیالیستەکان) دەجوولێنەوە ، دەکوژن ، دەسووتێنن‌و خەلکی بانگ‌دەکەن بۆ یاخی‌بوون دژی حکوومەتی گۆنکالفیس ·· دیارە سەرمایەی ئەمریکاو ئەورووپای رۆژئاواش لەپشتی حیزبی سۆشیالیست‌و دەستەراستیەکانە ·· تائیستاش هێزە نیشتمانیەکان یەکیان‌نەگرتووە ·

کەوابوو دەتوانین بڵێین لەکارکشانەوە (استقالة) ی گونکالفیس لەجێی خۆیدا نەبوو ، داوای دان‌بەجەرگ‌داگرتن‌و گوێ‌نەدان بەدەستدرێژی هێندێك دەزگای دەوڵەتی‌و بێدەنگ‌کردنی کرێکاران‌و جووتیاران تەنیا خزمەتی هێزەکانی دژی شۆڕشی کردوە · یەکەم ئیمتیحانی حیزبی سۆشیالیست ئەوکاتەبوو کە کرێکارانی پورتوگال داوایان کرد رێکخراوێکی یەکگرتوویان هەبێ ·· سوارێز نەك هەر ئەوداوایەی قبوڵ‌نەکرد ، بەڵکو هەوڵی‌دا هێزەنیشتمانیەکان بەزەبروزەنگ‌و هەڵوەشاندنەوەی دێموکراتیەتیش تاوانبار بکا · لەوکاتەوە (سۆشیالیستەکان) هەمووداواکاریەکی دڵسۆزانەی هێزەنیشتمانیەکانیان بۆوتووێژ لەگەڵ ئەو حیزبەدا رەفزکردو ·· بەردەوام پێوەندی خۆیان لەگەڵ دەستەراستیەکاندا پتەوترکرد · ئەمەبوو بەهۆی ئەوە کەزۆرکەس لەسۆشیالیستەکان لەو حیزبە بکشێنەوەو ئەو رێبازەگوناهبار بکەن کەسەرکرایەتیەکەیان گرتبوویە پێش ·

هەڵوێستی (حیزبی سۆشیالیست) بەرامبەر بەمافەدیموکراتی‌و کۆمەڵایەتیەکانی خەلك بەجارێك

سەری لەهاونیشتمانی‌ی سادەی پورتوگال شێواندوە ·· چونکە ئەوان لەخۆیان دەپرسن ··· ئەمەیە سۆشیالیزم ··؟ ئێستا هەرخوا بزانێ کەچەندە هەوڵ‌و تەقەلای هێزە نیشتمانیەکان پێویستە بۆ ئەوەی خەلکی تێ‌بگەیەنن کەحیزبی سۆشیالیست تەنیا بەناو پێوەندی بەسۆشیالیزمەوە هەیە · لەبارودوخێکی وەهادا راگەیەندرا کە گونکالفیس لەکارکشاوەتەوەو ژمارەیەك لە ئەفسەرە نیشتمانپەروەرەکان لەبزووتنەوەی عەسکەری دوور خراونەتەوەو حکوومەتێکی تازە هاتۆتە سەرکار کەهەر لەسەرەتاوە کەوتۆتە بەربەرەکانی هێزە نیشتمانیەکان‌و گەلی پورتوگال ·

پورتوگال ئێستا نەحاڵەتی کودیتایەکی عەسکەری‌دا دەژی بەڵام بەچەشنێکی بەرەبەرەو لەسەرەخۆ ··· ئەمەش بەبیروڕای هێزە نیشتمانیەکان نابێ درێژەی پێ‌بدرێ‌و پێیان وایە کەتەنیا رێگا بۆ بەرەنگاربوونەوەی ئەو هەڵوێستەیەك خستنی رێزەکان‌و بەرەوەروووەستانی دەستەراستیەکانە لەشارودێ‌و شەقام‌و کارخانەدا · لێرەشدا حیزبی سۆشیالیست ئامادەنەبوو هاوپەیمانەکانی وەلابنێ‌و بگەڕێتەوە ناو باوەشی گەلی پورتوگال ·

هاتنەوەی سۆشیالیستەکان بۆسەرحوکم لەسەر بنچینەی ئەو دەنگانەکە لە پەرلەماندا هەیەتی هەڵسوورانێکی زۆری سوارێزی لەدەرەوە بۆکرابوو بۆ ئەوەی (سۆشیالیستەکانی) وەك خۆی پشتی

سیاسەتی حیزبەکەی بگرن‌و بەهیوای ئەوەش کەیارمەتی ئابووری لەئەمریکاو ئەورووپای رۆژئاوا وەربگرێ ·

سۆشیالیزمێك کەپشت بەقەرزوقۆڵەی ئەمریکاو وەرگرتنی یارمەتی رۆژئاوا ببەستێ وپێوەندی لەگەڵ زایۆنیەکان دابمەزرێنێ‌و مزگێنی بداکەبەزوویی دەچێتەوە ناوپەیمانی ئەتلانتیك خەیانەتە بەسۆشیالیزم‌و دەستدرێژیە بۆ سەرویست‌و ئارەزووی جەماوەری پورتوگال کەتەنانەت پێش‌سەرکەوتنی شۆڕشیش لەدژی بەسترانەوەی پورتوگال بەولاتە یەکگرتووەکان‌و پەیمانی ئەتلانتیکەوە خەباتیان کردوە · گەلی پورتوگال پشتی‌خەباتی نەتەوەی عەرەبی گرتوە دژی دەستدرێژی زایۆنیزم‌و بێ‌پەروا پشتیوانی لەخەباتی رزگاریخوازی نیشتمانی خەلکی ئەفریقاکردوە · لەسێبەری حکوومەتی سوارێزدا گیانی چاك‌کردنی کشتوکاڵ تێك‌دراو خۆماڵی‌کردن کەوتە بەردەستدرێژی‌و گۆڕین‌و سەرمایەی خۆوڵاتی‌و بێگانە کەوتە بووژانەوە · بەکورتی دەست‌پێوەگرتن (التقشف) بوو بەناوەرۆکی سۆشیالیزمەکەی سوارێز · بەوجۆرە سوارێز بەرنامە ئابووریەکانی هێنایەگۆڕێ کەبریتی‌بوون لەپشت‌بەستن بەقەرزوقۆڵەی ولاتانی سەرمایەداری‌و هێرش بۆسەر هەقدەستی کرێکاران وبەرزکردنەوەی نرخەکان‌و زیادکردنی سووروسات (الضرائب) ·

دیارە ئەوجۆرە سیاسەتە نەك هەر بۆ ئەوە نابێ گەلی پورتوگال‌و هێزەنیشتمانیەکان پشتیوانی لێ‌بکەن ، بەڵکوو لەسەر حیزب‌و بزووتنەوە سیاسیەکان‌و رێکخراوە کۆمەڵایەتی‌و پیشەییەکانی پورتوگالە کەبەتوندی بەرەنگاری ببنەوە ·· بەم جۆرە سوارێز تەنیا لەکارکشانەوەی بۆماوەتەوە ·

دۆخی ئێستای پورتوگال دۆخێکی زۆر ئاڵۆزو شپرزەیە وبیاودەبێ چاوەروانی زۆرپێشهاتی گەورەی لێ‌بکا · تەنیا هێزە نیشتمانیەکان بەیەکخستنی رێزەکانیان دەتوانن ئەودۆخە بەقازانجی‌خۆیان وبەقازانجی گەڕانەوەی پورتوگال بۆسەر رێبازی سەربەخۆیی‌و دەموکراتیەت بگۆڕن ، کەبزووتنەوەی عەسکەریش لەبنەڕەتەوە بۆ ئەو مەبەستە بەرپابوو ·

نموونەیەك لەدادپەروەری ئەمەریکا

« تۆ بۆیە لەبەردەم ئەم دادگایەدا وەستاوی چونکە دژی یاسا هەڵسوڕای » ·

گومانبارەکە لەم ووشانەی حاکم بەست وتووڕە بوو بەڵام حاکم هەر نەی‌بڕیەوە :

« ئەگەر هەموو فەرمانبەرەکانی وولاتەکەمان ئەنقەست دژی یاسا هەڵسوڕێن ، بێ‌گومان دوارۆژی ئەمەریکا تاریك ئەبێ » ·

پاش ئەم قسانەو چەند قسەیەکی‌تر دانیشتنەکەی دادگا تەواوبوو ··

بۆ جاری دووهەم کە دادگا کرایەوە ، هەموو ئامادەبووەکان هەستیان‌کرد کەوا قسەکانی ئەم جارەی حاکم نەرم‌بوە وبڕیاری دا کە گومانبارەکە بەدوو هەزار دۆلار وساڵێك بەندی ـ لەگەڵ راگرتنی جێبەجێ کردنەکەی ـ وقف التنفيذ ـ سزا بدرێ ···

دیاربوو کە تاوانبارەکە هاووڵاتیەکی ئاسایی ئەمەریکا نەبوو (ریچارد هیلمز)ی بەرێوەبەری پێشووی سیا (C. I. A.) بوو (دەزگای جاسوسی ئەمەریکا) کە دوا پایەی باڵویزی ئەمەریکا بوو لە تاران ·

کاریگەری سیاسەتی ئەمەریکا و یەکێك لە کاربەدەستەکانی سەردەمی پڕ لە کردەوەی شوورەییانەی نیکسۆن وەکو ساختەکردن‌و درۆکردن و پیلان گێران ·· مەغزایەکی گرنگی هەیە ···

یەکێك لەو دۆسیانەی سیا کە دادگا خستیەروو ، دۆ سیەی کودەتا رەشە خوێناویەکەی چیلی‌و پیلانی کوشتنی سەرەك ئەلیندی بوو کە ئەندازیارەکەی (ریچارد هیلمز) بوو ··

لە شوبات‌و مارتی ١٩٧٣ (پاش کودەتاکە) هیلمز لەبەردەمی لیژنەیەکی کۆنگریسی ئەمەریکا سوێندی ـ بەدرۆ ـ خوارد کە « سیا » خۆی لەپیلان دژی چیلی کیشابوەوە ، وە لەو کاتەشەوە تۆبەی لەم چەشنە کردەوانە کردوە ··· ئاوهـا لەبەردەمی ئەندامانی کۆنگریسی ئەمەریکادا هیلمز سوێندی‌خوار کە راستی ئەڵی ··· وراستی‌و بەس ·· هەروەها سوێندی خوارد کە « سیا » هیچی نەکردوە لە هەڵبژاردنی چیلی‌و کۆسپ‌دانان لە رێی ئەلیندی‌دا ·

بەڵام رووداوەکان دەریان‌خست کە (هیلمز) سوێندی درۆی خواردوەو فێڵی لە کونگریس کردوە ، چونکە دەرکەوت کە سیاو هیلمزی سەرۆکی دەورێکی باڵایان لە کودەتاکەو کوشتنی ئەلیندی‌دا هەبووە ·· دەرکەوت کە چۆن ملیونەها دۆلاریان خەرج ئەکرد بۆ هەموو ئەوانەی ئامادەبوون دژی ئەلیندی‌و حکوومەتە شەرعیەکەی بجوڵێنەوە ·· هەروەها دەرکەوت کە « سیا » و کومپانیای تەلەفون‌و بروسکەی ئەمەریکا « ئای· تی· تی· » پێکەوە نەخشەو رێ‌و شوێنیان دا ئەناو چەندی پارەیان بەلێشاو بۆ ئەم مەبەسە خەرج ئەکرد ·

لەکاتی خۆیدا ، هیلمز راپورتی پێشکەشی نیکسونی سەرۆکی‌و ئەنجومەنی ئاسایشی نەتەوایەتی ئەمەریکا کە ٤٠ کەس بوون ئەکردو بەگەرمی داوای یارمەتی لێ‌ئەکردن بۆ لە ناوبردنی ئەلیندی ··

کە سەروکی ئەمرۆی ئەمەریکا (کارتەر) گوێی لە باسی ئەم هەموو کردەوە پڕ شوورەییانە بوو باش‌ئەو هەموو خۆ هەلکێشانەی لەبابەت مافی مرۆڤەوە ، گوتی : نابی ماوە بدەین سەرە گەورەکانی ئەم کردەوە پڕشوورەییانە وەك بەرزەکی‌بانان بسورێنەوە، کەچی بچوکەکان بەند بکەین » ·

بەڵام دەرکەوت ، کە هەموو خۆهەلکێشانەکەی کارتەر بەسزای دوو هەزار دۆلار دوایی هات !! چونکە ئەو هێزەی لەپشت هیلمزەوەیە ، هێزی کومپانیا مونوپوڵەکانە ، کە رژێمی ئەمەریکا بەرێوەوە ئەبا ·· هیچ نەبێ ئەبوایە دەربکرایە لە وەزیفەو چەند ساڵێك بەندبکرایە چونکە بە ئەنقەست راستی شاردوتەوەو سوێندی بەدرۆی خواردوە ·

باش تەواوبوونی دادگا ، هیلمز ئاهەنگێکی گێرا بۆ هاوالەکانی لەسەرەکانی « سیا » ، ئەوانیش لە گەرمەی قاقای پێکەنینی شێتگیرانە باندا دوو هەزار دۆلارێکیان کۆکردەوە بۆ سزای دادگاکە لەبەر خاتری چاوی قارەمانی تێکدانو پیلانگێران ریچارد هیلمز ·

ڕێبازی لێکۆڵینەوەو لێکۆڵینەوەی ئەم جارەی دیوانی نالی

محەمەد عەلی قەرەداغی

زاراوی (لێکۆڵینەوە) کەهاوتای (تحقیق)ی عەرەبییە زاراوێکی کۆنەو بە گەلێ قۆناغدا تێپەڕیوە تا لەم شوێنەی ئێستایدا جێگیربووەو شێوەو یاسایەکی تایبەتی وەرگرتووە هەرکارێکی لێکۆڵینەوە لە پەیڕەوی ئەو یاسایە دەرچێ پێی ناوترێ لێکۆڵینەوەو نابەکام و پووچەڵ ئەبێت .

مێژووی ئەم قۆناغانەی لێکۆڵینەوە ماوەو جێگایەکی زۆری ئەوێت و چەند کتێبی لەسەر نووسراوە . بە گوێرەی جێگەو دەرەتان لێرەدا ئەمەوێت چەند خاڵێکی سەرەکی ، کە مەرجن بۆ لێکۆڵینەوەی زانستی ، پێش چاوی خوێنەران بخەم ، تا لە ئاسۆی ئەو خاڵانەوە سەرنجێکی لێکۆڵینەوەی ئەمجارەی دیوانی نالی بدەین .

پێش هەموو شتێک پێویستە ئەو کەسەی خەریکی لێکۆڵینەوە ئەبێ دوو سیفەتی تێدابێت ، یەکەم : توانای سەبرو خۆڕاگرتن و پشوو درێژی و شەونخوونی بێ .

دووهەم : ئەمانەتی تەواوو شت ژێرلێو نەخستن و زانیاری نەشاردنەوەو هیچ پشت گوێ نەخستن و ڕاستی دۆزینەوە بە هەر نرخێک بێ ..

ئینجا دێتە سەر ئەوەی یەکەم هەنگاو بۆ ڕێگەی لێکۆڵینەوە بنێ :

١ ـ ئەبێ بە شوێن نوسخەی جۆراوجۆری ئەو تێکستەدا بگەڕێ کە ئەیەوێ لێی بکۆڵێتەوە . بەم شێوە بێت فیهرەستی دەستنووسی کتێبخانەکان بخوێنێتەوەو چەند نوسخەی دۆزییەوە کۆیان بکاتە . دوایی کتێبخانە تایبەتییەکان و ئەو جێگایانەی گومانیان لێ ئەکرێت هەموو بپشکنێ .

٢ ـ پاش کۆکردنەوەی دەستنووسەکان دێت بە هەڵسەنگاندنیاناو ، بە وردی سەرنجی هەموویان ئەداو ، وەسفیان ئەکات ئەوەیش بە باسی : ناوی دەستنووسەکەو ، دانەری و ، نووسەری و ، ساڵی نووسینەوەیی و ، جێگای نووسینەوەیی و ، شێوەی خەتەکەیی و کاغەزەکەیی و ، ژمارەی لاپەرەکانی و ژمارەی دێری هەر لاپەرەیەکو ، تازەیی و کۆنی و پەڕپووتی و ساغی و ، جێگای هەڵگرتنی .. تاد

٣ ـ بەم وەسفو کارەی پێشوو چاکی و خراپی دەستنووسەکانی بۆ دەرئەکەوێت و ئەزانێت کامیان لە هەموویان چاکترە ، ئەوسا بە بەڵگە ئەیسەلمێنێ کە ئەو بۆچی لە هەموویان باشترەو ئەیکات بە بنچی کارەکەی و ، بە نوسخەی یەکەمی دائەنێت ، لە پاش ئەوە نوسخەکانی تر ، بە گوێرەی چاک و خراپی ، بەش ئەکات و زنجیرەو نیشانەی تایبەتییان بۆ دیاری ئەکات .

٤ ـ پاش ئەو کارانە ئەبێ ئەوە ئەدە دەستنووسەکان بخوێنێتەوە تا شارەزایی تەواو لە خوێندنەوەیاندا پەیدا ئەکات و نهێنی و کلیل و کلۆمی هەموو ڕەمزو نیشانەو پێچو پەنایەکی شێوەی خەتەکان بدۆزێتەوە .

٥ ـ ئەبێ شارەزایی تەواو لە شێوازی نووسینی دانەر پەیدا بکاو ، ئەگەر دانەری تێکستەکە دانراوی تری هەبێ بە وردی بیخوێنێتەوەو شارەزایی باشتر لەگەڵ شێوازەکە پەیدا بکات .

٦ ـ ئەبێ شارەزایی باشی لەو باسەدا بێ کە خەریکی لێکۆڵینەوەیەتی ، وەکوو : ئەگەر تێکستەکە ئەدەب بێ ئەم ئەدیبێکی باش بێ ، یان ئەگەر نەحو یان سەرف یان بەلاغە .. یان مێژوو یان هەر باسێکی تر بێ ئەم بە گوێرەی پێویست لەو باسەدا دەستی ببێ .

٧ ـ کە ئەم مەرجانە هاتنە جێ و سەرچاوەی پەیوەندیدار بەو مەبەستەیەوە خوێندەوەو کەڕایەوە بۆ ئەو کتێبانەی دانەری تێکستەکە شتی لێ وەرگرتوون ، وردە وردە ئەچێتە ناو کارەکەو ، هێدی هێدی هەنگاو ئەنێ و ، ئەو نوسخەی کە لە هەموویان چاکترەو بە بنچو نوسخەی ژمارە یەکی داناوە لە سەرەوە ئەینووسێتەوەو جیاوازی نوسخەکانی تر لە پەراوێزەوە ئەنووسێت ، هەر جێگەیەکی بەلاوە هەڵەو ناڕاست بو بێ ئەوەی دەستکاری ئەسڵەکە بکات لە پەراوێزەوە باسی لێ ئەکات .

ئەبێ ئەوەیشمان لە بیر بێت کە ئەو کەسەی خەریکی لێکۆڵینەوە ئەبێت پێویستە ئەو هەوڵ و تەقالایانەی بە ڕوونی لە پێشەکیەکەدا باس بکات .

ئەمانە بە کورتی مەرجی سەرەکی لێکۆڵینەوەن و بە بێ ڕەچاوکردنیان کاری لێکۆڵینەوە کرچو کاڵ ئەبێت و هیچ تامێکی خۆش نادات .

لێکۆڵینەوەی تێکستی کوردی زۆر نیە سەری هەڵداوەو زاناو شارەزایانی کورد تازە خەریکن خۆیان لەم بوارە ئەدەن و کاری تێدا ئەکەن .

بەرهەمی شاعیری پایەبەرزی کورد (نالی) لەم مەیدانەدا جێگەی بایەخێکی زۆر بووەو جگە لەوەی تا ئێستە چەند جار چاپ کراوە هەر لەم نزیکەدا لە ماوەی دوو ساڵدا ـ ساڵانی ١٩٧٦ و ١٩٧٧ ـ دیوانی نالی دوو جار بە لێکۆڵینەوەوە چاپ ـ و بلاو کراوەتەوە . جاری یەکەم ساڵی ١٩٧٦ لە لایەن مامۆستا مەلا عەبدول کەریمی مودەڕیس و کاک فاتیح و کاک محەمەدی کوڕیەوە . دووهەم ساڵی ١٩٧٧ لە لایەن دوکتۆر مارف خەزنەدارەوە ، دیوانی یەکەم گەلێ نووسەرو شارەزا ڕای خۆیان لەسەر دەربڕی و هەڵیان سەنگاند . نووسەری ئەم چەند دێرەیش چەند سەرنجێکی لەسەر نووسیوە بۆ گۆڤاری (بەیان) .

چاپی ئەم جارەی دیوانی نالی هەنگاوێکی ترە بۆ لێکۆڵینەوەی دیوانی ئەو شاعیرە ئەمرەو دوکتۆر مارف خەزنەدار بە ئەنجامی گەیاندووە .

گومان لەوەدا نیە خوێنەران و شارەزایانی ئەم بابەتەی ئەدەبی کوردی کارەکەی دوکتۆر هەڵئەسەنگێنن و ئەی نرخێنن و جێگەی شیاوی خۆی بۆ دیاری ئەکەن .

من بە گوێرەی ئاگاداریم لەم باسەدا هەندێک کەم و کووڕی و ڕەچاونەکردنی ڕێبازی لێکۆڵینەوەم هەست پێ کرد بە باشم زانی بەنجەیان بۆ ڕابکێشم و دوای ئەم کارە بەرەڕووی پسپۆڕو شارەزایان بکەمەوە .

● دوکتۆر مارف کەرەسەیەکی زۆری لە بەردەستدا بووەو سەرچاوەی زۆری بۆ کارەکەی خوێندووەتەوە ، بەڵام ڕەنگە سوودی بەشی زۆری ئەو کەرەسانە هەر بۆ دوکتۆر خۆی بێت و خوێنەر شتێکی وای لێ دەست نەکەوێ ، چونکە ئەوەی کەرەسەی گرنگی ئەم جۆرە کارەیە تەنها دەستنووسەکانە کە ئەبینین دوکتۆر جگە لە ساڵی نووسینەوەو ناوی نووسەرەکانیان زانیارییەکی ئەوتۆی دەربارەیان نەنووسیوە کە قینێکی بە دڵی خوێنەر بکەیەنێ و زاخاوی مێشکی بدەنەوە ، تەنانەت لە (١٣) کۆمەڵە دەستنووس و بەیاز جێگای دوانیانی ناو هێناوە ئەوانیش بە بێ باسی ژمارەیان .. کە گومان لەوەدا نیە دەستنووسێک لە کتێبخانەیەکی گشتیدا بێ ژمارەی هەیەو مەرجی لێکۆڵینەوەی زانستیشە ئەو ژمارە بە ڕێکی بە خوێنەر بوترێ . زیاد لەمەش زۆر جێگەی سەرنجە کە دوکتۆر وەسفی چاپەکانی دیوانی نالی کردووە بەڵام وەسفی دەسخەتەکانی نەکردووەو ، من وەڵامی ئەم مەبەستە نازانم .

بەڵێ د. مارف لە پێشەکیەکەیدا وێنەی چەند لاپەڕە لە دەستنووسەکانی بلاوکردووەتەوە ئەمە کارێکی زۆر جوانە ، بەڵام ئەو دەستنووسانە کە ئەم وێنانەیان لێ هەڵگیراوەتەوە کامانەن ؟ کێ نووسیونیەوە ؟ چۆن دەست دوکتۆر کەوتۆن ؟ ئێستە لای کێن ؟؟ ئەمانە هیچیان لە وێنەکانەوە نازانرێن و ئەبوو لە ژێر هەر وێنەیەکدا بینووسیایە : وێنەی لاپەڕە (...)ەی دەستنووسی (...) کە لە ساڵی (...)دا نووسراوەو بە (...) ئیشارەمان بۆ کردووە .

● دوکتۆر ئەڵێ : « .. لە ئەنجامدا ئەو تێکستەمان هەڵبژارد کە لە گیانی نالی و ئوسلوبی .. (ل ٢١) » ئەو تێکستە لە کام دەسخەت وەرگیراوەو کام دەستنووسە بنچی کارەکەیەتی و ڕەمزو ئیشارەی نوسخەکانی تر چیە؟ ئەمانەش هیچیان نازانرێن .

● د. مارف جیاوازی نوسخەکانی پشت گوێ خستووەو باسی نەکردوون ، کە ئەمە خاڵی هەرە سەرەکی لێکۆڵینەوەیە . خوێنەر بە جیدا بزانێ ئەم تێکستەی چاپکراوە ڕاستەو ، ئەوەی ، یا ئەوانەی ، گوێیان پێ نەدراوە هەڵەن ؟

خۆ ئەگەر جار جار هەندێ جیاوازی دیاری کرابێ ئەویش بە شێوەیەکی زانستی نەکراوە . لە بەر دوو خاڵ : یەکەم باسی ئەو نوسخەیە نەکراوە جیاوازییەکەی تێدایە . دووهەم : بۆ جیاوازی یەک وشە ـ کاتی وایش هەیە یەک خاڵ ـ شیعرێک سەر لەبەر نووسراوەتەوە کە ڕاست وایە تەنها وشەکە بنووسرێتەوەو بەس .

● ئەگەر سەرنجێکی تۆزی وردی وێنەی دەسخەتەکان بدەین و ئەگەڵ ئەسڵی چاپەکەدا بەراوردیان بکەین گەلێ جیاوازی وامان بەرچاو دەکەوێ کە ڕەنگە پشت گوێ خراوەکە ڕاستتربێ لە چاپکراوەکە ، بۆ نموونە بەرو دوا تەماشای ئەم چەند جێگەیەی وێنەی (ل : ٣٢) بکە .

١ ـ شیعری دووهەم : « باقی کە ڕووی لە کەففەیی میزانە یەکسەرە ... » ئەمە بە گوێرەی وێنەکە ئینجا وەرە لە (ل : ١٥٢)دا ئەو نیوە شیعرە بخوێنەرەوە وەک دوکتۆر نووسیویە : « باقی لە ڕوویی کەففەیی میزانە یەکسەرە .. » لێرەدا بەڵگە چیە کە وێنەکە هەڵەیەو ئەوەی چاپکراوە ڕاستە ؟

٢ ـ لە شیعری سێهەمی وێنەکەدا نووسراوە « .. کەوا ڕیش سپی دەبێ » هەر ئەو شیعرە لە لاپەرە (١٥٢)دا د. مارف نووسیویە :

« کەوا ڕەش سپی دەبێ .. » وەک ڕوونە مەعنای شیعرەکە هەردووکیان ـ ڕیش ، ڕەش ـ هەڵئەگرێ ، کەچی هیچ باسی (ڕیش) نەکراوە .

٣ ـ لە شیعری چوارەمی ئەو وێنەدا نووسراوە « گەر خەیر ئەگەر شەڕە » کەچی دوکتۆر ئەڵێ : « گەر خێرە گەر شەڕە » .

٤ ـ شیعری پێنجەمی ئەو وێنەیە ئاوایە :

« مەخزوونی ڕوقعە جوبیە بە جوبیە لە کەففەدا
خالیص دیارە عەینی کە : مس مس ، زەڕ زەڕە »

هەر لە وێنەکەدا نووسەر بە نوسخە نووسیویە : « مس مسە ، ن » . بەو جۆرەیش کە دوکتۆر نووسیویە شیعرەکە ئاوایە :

مەخزوونی ڕوقعە حەبیە بە حەبیە لە کەففەدا
خالیس دیارە عەینی کە مس مس زەڕ هەر زەڕە »

یەکەم : باسی ئەوەی نەکردووە کە ئەو نوسخەیە لە باتی « حەبیە » ، « جوبیە »ی نووسیوە .

دووهەم : لە نیوە شیعری دووهەمدا لای دوکتۆر (هەر)ێک زیادە . نالیێ لە کوێی هێناوە .

ئەمە وەک ئەبینیت چوار وێنەیە لە چوار شیعری یەک بە دوای یەکداو مەبەست تەنها وێنە هێنانەوەیەو بەس .

● د. مارف لە پاشەکییەکەدا دەربارەی چاپی دیوانی نالی مامۆستا مەلا عەبدول کەریمی مودەڕیس و فاتیح عەبدولکەریم و محەمەدی مەلا کەریم دەڵێ : « ... ئەوی ڕاستی بێ ئەوەیە ئەگەر تاقە وشەیێکیشی چاپ نەکرایەو یەک دوو ساڵی تر ئەم چاپەم دوواخستایە ، چاپەکەی ئەوان ئەدەبوو بە سەر چاوەیێک بۆ ئەم چاپە .. (ل : ٤٠٨) » .

لێرەدا باس لەوە ناکەم کە ئەبێ سوود لەو چاپەش وەربگیرێ و ئەبێ ، هیچ ئەبێ ! وەک چاپەکانی هەولێرو سنە جێگەیەکی بۆ دابنرێ . منیش ئەڵێم : د. مارف ئەو چاپەی مامۆستای مودەڕیس و کوڕەکانی نەکردووە بە سەرچاوەو سوودی لێ وەرنەگرتووە ، بەڵام لادان لە ڕێبازی لێکۆڵینەوەی زانستی گومانێکی پەیدا کردووەو بێ بەڵگە ئەو گومانە لاناچێت . گومانەکەش ئەمەیە : چەند پارچە شیعرێک هەیە بۆ جاری یەکەم لە دیوانەکەی مامۆستای مودەڕیسدا بلاوکراونەتەوەو تاکە نوسخەی ناپابیانی دەست کەوتووەو سەرچاوەکانی دەس نیشان کردوون ، کەچی وا ئەبینین دوکتۆر مارف هاتووە ئەو پارچە شیعرانەی لە دیوانەکەی خۆیدا چاپ کردووەو هیچ باسی ئەوەشی نەکردووە ئەم زیادانەی لە کوێ هێناوەو خوێنەر ، یەکەن دەردوو ، وای ئەچێ بە دڵدا ئەم پارچە شیعرانە (طبق الاصل)ی پارچەکانی دیوانی مامۆستای مودەڕیس بن . بۆ نموونە ئەم دوو پارچەیە باس ئەکەین : « (فاتیحە !) ئەسخیرە شاری دڵ بە طابووری ئەڵەم » ل : ٣٠٨ چاپی مامۆستای مودەڕیس و ، ل ٧٢ چاپی دوکتۆر مارف) . هەر وەها بڕوانە بۆ پارچەی « لایقی مەخزەنی طەبعە هەموو کەنزی غەزەلم » (ل : ٢٨٨ ، چاپی مامۆستای مودەڕیس و ل : ٧٨ چاپی دوکتۆر مارف .)

ئەوەی سەرنج ڕاکێش بێ ئەوەیە ، ئەم دوو پارچەیە کە د. مارف بلاوی کردوونەتەوە نە کەم و زیاد ، نە پاش و پێشیان لە گەڵ چاپەکەی مامۆستای مودەڕیسدا نیەو ، جیاوازیش ـ جگە لە گۆڕینی پیتە عەرەبییەکان ـ لای دوکتۆر لە شیعری حەوتەمدا « دوو زوبان » بووە بە « دوو زمان » ، ئەمە لە پارچەی (فاتیحە)دا . لە پارچەی « لایقی مەخزەنی طەبعە .. » شدا لە شیعری چوارەمدا (نووری بەصەر)ی چاپی مودەڕیس بووە بە (نووری بەسەر !) لای دوکتۆر ، هەر وەها لە شیعری حەوتەمدا (دوم)ی چاپی مودەڕیس بووە بە (دۆم !) لای دوکتۆر .

هەر چەند من ئەم گومانە ئەدرکێنم ، ڕەنگە د. مارف نوسخەی تری ئەو پارچە شیعرانەی دەست کەوتبێ و جیاوازیشیان لەگەڵ نوسخەکانی لای مامۆستادا نەبێ ، بەڵام گومانەکە لە لادان لە ڕێبازی لێکۆڵینەوەی زانستییەوە هاتووەو وەڵام لای دوکتۆر خۆیەتی .

● دوکتۆر مارف لە ژێر ناونیشانی « ئەو شیعرانەی هی نالی نین »دا (ل : ٢١) نۆ (٩) پارچە شیعری ناو هێناوە کە گوایە شیعری نالی نین . ئەمە یەکەم جار نیە دوکتۆر مارف ئەم باسەی کردبێ ، بەڵکو لە ژمارە

بڕوانە : ل ٦

چیرۆکی گەرم نەبوونەوەو تارمایی مردن

زۆرجار مۆتەکەی مردن دەست ئەنێتە بینی گومان و بیرکردنەوەی هەندێ نووسەر، ترس و پەژارەو بێ ئارامی مردن لەلێکدانەوەیانا خۆی مەڵاس ئەداو نێ ڕوانینیان بۆ ژیان و بوون و پێداویستیە کۆمەڵایەتیەکان کوێ ئەکا سل کردنەوە لەو تارماییەئەبێتە بەرگێک بۆ بەرهەمەکانیان ..

ئەم بارە ئاڵۆزەیان ئەبێتە هۆی ئەوەی نەتوانن پێوانەیەکی ڕاستەقینە بۆ سەرجەمی کۆمەڵەکەیان دابین بکەن و تیشکی واقیعی بخەنە سەر ڕەنگ دانەوەی بەرهەمەکانیان و چارەسەرێکی ڕەوا بۆ مەسەلە ئاڵۆزکاویەکانی جەماوەر بهێنەدی ، بەڵام وەنەبێ هەرچی باسی ئەو تارماییە بکا بەڕەش بین و بیر ئاڵۆز دابنرێ . گرنگ ئەوەیە لەململانێ لەگەڵیدا ژێر نەکەوێ ، خۆ « لۆرکا »ی شاعیری نەمریش لەهەندێ هۆنراوەیدا باسی مردنمان بۆ ئەکا بۆ نموونە لە هۆنراوەی « قورتبە »دا ئەڵێ :

« **مەرگە لێم مۆڕ ئەبێتەوە** »
« **ڕێگەم هەر نابڕێتەوە** »

بەڵام وەنەبێ لۆرکا لەمەرگ بترسێ بەڵکو بەهۆشمەندانە هەنگاو ئەنێ ترسی مردن ڕێگەی ئاسۆی لێ وون ناکا !

بەڵام ئەگەر سەیرێکی دووبەرهەمی ئەم دواییەی کاک « جەلال بەرزنجی » بکەین ئەبینین ئەو ترسە لەبەرهەمەکانیا ڕەنگ ئەداتەوە . بەڵام ئایا چی وای لەنووسەر کردووە کەئەوەندە لەبیری مردنا بێت ..

بۆ نموونە لەهۆنراوەی « سەردان » کەلە ژمارەی (٣٨٢)دا بلاوی کردەوە ... لەگەڵ خۆشەویستەکەی قسەکان هاتۆتە سەرئەوەی : کەمرد دوای مردنی خۆشەویستەکەی بەچەپکێ گوڵەوە بێتە سەرگۆڕەکەی ..

بەڵام لەم چیرۆکەی تریدا کەبەناوی « گەرم نەبوونەوە » لە ژمارەی (٣٩٨) بلاوی کردەوە .. هەمان تارمایی خۆی مەڵاس داوە وەکو ئەڵێ « بمرم بەتەنیا ئەمرم » ، تازەمانێ لاشەکەم لەم ژوورەدا ئەمێنێتەوە ، کەس بەمردنم نازانێ » بەڵام بێ گومان جۆری هەڵوێستی نووسەر ئەبێتە هۆیەک تا بەمردنی بزانن یا نەزانن !

ناوەرۆکی ئەم چیرۆکەلەدنیای خۆخۆیەتی دەرنەچووە چیرۆک نووس باڵ کەوتووەو خەوی زڕاوەو بیر لە : مردن ، لەخۆشەویستەکەی ، لەیادگارەکانی ئەکاتەوە ، زۆر جار لەوبیرکردنەوانەدا ئەگاتەلوتکەی ئاواتێ ئەویش باوەشی خۆشەویستەکەیەتی وەک ئەڵێ : « لەباوەشتا هەست بەسەربەستی ئەکەم » ئەم بیرکردنەوانەی نووسەر لەم شتە خۆخۆیەتیانە هۆیەکە بۆئەوەی هەر لەدنیای زاتیدا خول بخواو هەر وەکو خۆی ئەڵێ « شەو بەئازارەوە ڕۆژ بکەمەوەو ڕۆژەکانیش بەسەرگەردانی ووشک » ئەمەش دۆش دامان و دەست کورتی نووسەر نیشان ئەدا . شێوەی چیرۆکەکەش سیمای مەنەلۆگی گرتوتە خۆ ... بەڵام بە شێواوی چونکە ئەوشۆڕبوونەوەیە بۆ ناوەوەی خۆی سل لەمردن ئەکاتەوەو گیری خواردووە لەمەنەلۆگی ڕاستەوخۆدا ..

ئەگەر بێتو بڵێن ئەو چیرۆکە چیرۆکێکی ڕەمزی واقیعیە هەڵەئەکەین چونکە باسی واقیعیەت ئەکەین مەبەستمان واقیعی جەماوەرانەیەش بێ گومان لەگەڵ واقیعی خۆخۆیەتیدا ئاسمان و ڕیسمانە ! لەکۆتاییدا ئەڵێم ئەگەر ئەدیب بەرپرسیارێکی هۆشمەندی مرۆڤ بێتو ئەدەبیش هونەرێ بێ کەبەشداری خواست و مەرامی ژیان بکات و هۆیەک بێت بۆ گۆڕینی لەبارێکەوە بۆ بارێکی تر ئەبێ ئەم جۆرە بەرهەمانە ڕەوتی گۆڕانەکە بەرەو کوێ بەرن !

سەرچاوەکان :

(١) هاوکاری ژمارە ٣٨٢ ، ٣٩٨ .
(٢) دیوانی گوڵە ئەستێرەی « کامەران » .
(٣) شێوەکانی تەکنیک لەچیرۆکی ساڵانی دوای (١٩٧٠) حسین عارف .

■ بورهان مستەفا مەعروف ■

لەگەڵ یەکەم نۆبەرەی بلاوکراوەی چیرۆکنوسەکانمان دا

● ڕۆوف حسن ●

(ـ ئای کە ڕۆژنامەیەکی بێ ئەدەبە .. ئەوە سێ هەفتەیە چاوەڕوانم .. بزانە ، نە لە لاپەڕەکانی ناوەڕاستداو نە لە دوا لاپەڕەدا بۆیان بلاونەکردوومەتەوە .. با سەیری پۆستەی خوێندەواران کەم .. بەڕێز کاک .. نا .. ئەوە هیچ .. بۆ خوشکە .. ئەمەش هیچ .. بۆ خاوەنی هەڵبەستی .. ئەمەشیان فت .. نوخەی ناومی تێدا نیە .. وا دیارە نیازیان هەیە بلاوی کەنەوە .. باشە بۆ ئەمەندەیان دواخست .. گوایە دەبێ و تاری زۆریان لا کەڵەکە بووبێ .. بڕوا ناکەم .. ئەی بۆ چیرۆکەکەی من دانانێن ؟! ئەم هەموو ئەرکە دەکێشن .. چاپ و چاپخانەو کاغەزو عەزیتێکی زۆر ، کەچی چیرۆکەکەی منیش .. ئاخ .. بڵێم چی ؟ هەر دێرێکی .. هەر وشەیەکی .. هەر دایەلۆگێکی هەموو ئەم نوسراوانە دێنێ .. چی بکەم .. نامناسن ! ناوم دەرنەکردوە ، تا هەرچی فلتە فلتێ بکەم بە پەلە پرووزێ بخرێتە ژێر ڕۆڵی چاپخانەوە .. دەبێ وایان لێ بکەم مەجبوورم بن ناچار بن بەرهەمی منیش بلاوکەنەوە .. بەڵام تۆ بڵێی بزیان نەکردبێ ؟! بۆ نا .. ڕەنگە خرابێتە ژێری ژێرەوە .. !! ئەی بۆنا !) .

بەم جۆرە زوربەی هەرە زۆری چیرۆکنووسەکانمان لەم دڵە کوتێ و بێ ئارامی و غایلەو خوتورانەدا ژیاون .. ئارامێکی مەزن و بێ ئارامیەکی مەزنتر .. چاوەڕوانیەکی ئومێدەوارانەو بێ ئومێدیانە ساڵانێکی ژیانیانی سەغلەت کردوە ، تا ئەو ڕۆژەی یەکەم بەرهەمیان لە دوو توێی گۆڤارێ یا ڕۆژنامەیەکدا دیوەتەوە .. دیسان چەند ساتێکی تر چاوەڕوانی کردوون .. چەند ساتێکی پڕ لە شەرم و شادی و دڵەخورپێ و سڵ کردنەوەی بەخۆدا ڕاپەڕموون .. ئەو ساتانە بەهەرە پیرۆزترین ساتی ژیانیان دەژمێرێ .. دەمێنێتەوەو هەرگیز لە یاد ناچێ .. لەو ساتە پیرۆزانە دەچێ کە دڵدارێک .. شەوان و ڕۆژانی ژیانی بە خولیای ئازدارێکەوە دەتلێتەوەو دوای زنجیرەیەک ناکامی و دڵشکاندن و ورەبەردان و کۆڵنەدان و خۆ خواردنەوەی بێ دەنگی و ڕەنگ و ڕوو هەڵبزرکاندن و لێو بەباری ، لە لێوەکانی خۆشەویستەکەیەوە وشەی (خۆشم دەوێی) دەبیستێ .

ئەمجا .. زۆر بە پەلە لە ناونیشانی چیرۆکەکەوە تا کۆتایی دەخوێنێتەوە سەیر دەکا چەندی لە لاپەڕەکە داگیر کردوە هەست بە جۆرە کیانێک دەکا بۆ جاری دوەمیش دەیخوێنێتەوە ، چونکە جاری یەکەم هەر وەکو لەدەمی هەنیتە بەربووبێ وابوە ئەمجارەیان بەوردی .. زۆر بەوردی هەڵچوون و ئارەق کردنەوەو تووڕە بوون .. (ـ سەیرکە .. ئەو هەڵە زەقە ، ئەی ئەمەی نریان ، بەڕاستی بۆتە لەکە بە ناوچەوانی چیرۆکەکەوە دەبێ بەدەستی ئەنقەست ئەمە کرابێ ؟ بۆ نا .. حەز ناکەن منیش بچمە ڕیزیانەوە بەڵام ئەگەر مەبەستیان وا بوایە ، هەر بلاویشیان نەدەکردەوە وەڵامێکی حازر بەدەستیان دەدامەوە .. ـ ببورە .. ـ بۆ بلاوکردنەوە ناشێت ـ ئاستی فیکری نزم بوو ـ لەگەڵ ڕێرەوی بلاوکراوەکەماندا ناگونجا ـ چی تێ دەچێ .. نێ ... هەرچۆنێ بێ مادام بلاوکرایەوە هەر باشە ئێستا فلان و فیسارێش دەیخوێننەوە ئای .. ئەم هەڵانەی تریش وانین خوێندەوار نەتوانن ڕاستی ئەنەوە ..) .

کۆمەڵێ هیواو ئاوات لە دەروونیاندا بنج دا دەکوتێ و هەرچۆنێ بێ قەناعەت بەوە پەیدا دەکەن کە بەرهەمی ئەمانیش شایانی ئەوەیە چاپ بکرێ ئەمجا دەکەو ئەهەنگاوی دوەم بۆ بلاوکردنەوە .

ئەم بارە دەروونیە زوربەی نووسەرەکانمانی گرتۆتەوە بەڵام بێ گومان هەموویان وا نەبوون تیایاندا بوە کە خۆیان خاوەنی گۆڤارو ڕۆژنامە بوون ، یا چاپەمەنیان لە بەردەستا بوە کە بەرهەمەکانی خۆیان بێ بلاوکردنەوە بەم زنجیرە هەڵچوون و داچوونەدا تێنەپەڕیون . یا بە جۆرێکی تر پێیدا ڕۆشتوون کە هێندە پڕ جۆش و خرۆش و گەرم و گوڕ نەبوە .. ئەم چەندو شەیە تەنیا ڕوونکردنەوەیەکی تێکڕایی باری دەروونی چیرۆکنوسەکانمان بوو ـ کە بەنیسبەت شاعیرو نووسەرەکانی تریشەوە هەر ڕاستە ـ بەڵام دەبێ لەوە ئاگاداربین کە هەر بەرهەمێ لە چاپ دراو بلاوکرایەوە مانای ئەوە نیە ئیتر پاسپۆرت و فیزەی ئەوەی پێ ببەخشرێ کە بخرێتە ڕیزو جێگەی خۆی لە مەیدانی ئەدەبدا بگرێ . نەخێر .. بەڵکو تەنها ئەو بەرهەمانە جێگەی شایستەی خۆیان دەکەنەوە کە هەر لە سەرەتاوە پەنجەو قەڵەمێکی بەهرەدارو پوخت و هونەرمەند کێشابێتی و ئەو مۆرکانەی پێوە بێ و بووبێتە بناغەیەکی پتەوی بەرهەمەکانی داهاتوویان ..

لێرەدا زیاتر مەبەستم لە بەرهەمە نۆبەرەکانەو کە دەڵێم بناغەیەکی پتەو ، ئەوە نا گەیەنێ کە بێ کەم و کووڕی بێ نا .. چونکە ئەو بەرهەمە نۆبەرانەی کە لەمەودوا باسی دەکەین ، لەزۆربەیاندا ساکاری و هەڵەشەیی و بەلە پروزێ و ناتەواوی پێوە دیارە ، کە هۆی هەرەگرنگیشی دەگەڕێتەوە بۆ قاڵ نەبوون و کەمی تاقیکردنەوەیی نووسەرەکانیان بەڵام هەرچۆنێ بێ بەهرە داریان پێوە دیارەو وردە وردە بەرەو کامڵ بوون ڕۆشتوون و کەم و کووڕیە زەقەکانیان بەهۆی سەلیقەو ڕۆشنبیریەوە زەلیل کردوە ، تا هەندێکیان نەک هەر ناتەواویەکانیان پڕ کردۆتەوە ، بگرە هەنگاوی بەهاداری ئەو تۆشیان ناوە کە تێپەڕبن و بەرەو ئاسۆو مەودای فراوان و بەرین لەم بوارەدا بێ سڵەمینەوە بڕۆن و تاقیکردنەوەی نوێی سەردەمانە لە شێوەو ناوەڕۆکی بەرهەمەکانیاندا خۆی بنوێنێ .

Institut Kurde de Paris

سەرۆکی بەڕێز چاوی بە بەڕێز سەعدون غیدان ئەکەوێ

دوێنێ بەیانی بەڕێز احمدحسن البکر لە مەکتەبی تایبەتی خۆی لە کۆشکی کۆماریی چاوی بە بەڕێز سعدون غیدان ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆرش وەزیری هاتوچۆی کەوتوە بەبۆنەی هاتنەوەیەوە لە دەرەوەی وڵات ·

میوانداری کۆشکی کۆماری

دوێنێ بەیانی بەڕێز کاظم ترکی جمیل بەڕیوەبەری گشتیی مەکتەبی بەڕێز جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش بەبۆنەی دانانی لەو پایە نوێیەیدا چۆنە کۆشکی کۆماری‌و سوپاس‌نامەی خۆی لە دەفتەری میوانداریدا تۆمار کردوەوە · بەڕێز سمیر عبدالعزیز النجم باڵوێزی عیراق لە ئەنقەرە چۆنە کۆشکی کۆماری‌و بۆ دوعاخواری‌و گەڕانەوەی بۆ جێی ئیشەکەی ناوی خۆی لە دەفتەری میوانداریدا تۆمارکردوەو بەڕێز دکتۆر عبدالله الخضیر باڵوێزی عیراق لە ڕۆمانیای سۆشیالیستی چۆنە کۆشکی کۆماری‌و بەبۆنەی تەواوبونی ئیشەکەیەوە ناوی خۆی لە دەفتەری میوانداریدا تۆمارکردوە ·

دیسان بەڕێز هادی جبر حمادی بەڕیوەبەری گشتیی کۆمپانیای جگەرەی عیراقی چونە کۆشکی کۆماری‌و بۆ دوعاخوازی ناوی خۆی لە دەفتەری میوانداریدا تۆمارکردوەو · بەڕێز دکتۆر کاظم حبیب ئەندامی ئەنجومەنی بەرزی کشتوکاڵ چونە کۆشکی کۆماری‌و بەبۆنەی گەڕانەوەی بۆ وڵات ناوی خۆی لە دەفتەری میوانداریدا تۆمارکردوە ·

کەرتی پیشەسازی بایی پتر لە ٦٤٥ ملیۆن دینار بەرهەم دێنێ

بەپێی نەخشەی ساڵی‌داهاتو کەرتی پیشەسازی سۆشیالیستی نرخی ئەوبەرهەمەی بەرهەمی دێنێ خۆی دەدات لە ٦٤٥ ملیون‌و ٢٥٨ هەزار دینار ·

ئەم هەواڵە بەڕێز ناجح محمد خلیل وەزیری پیشەسازی وکانەکان بەئاژانسی دەنگوباسی عیراقی ڕاگەیاندوە · هەروەها وتویەتی ·· ئەم نەخشە نوێیەی وەزارەتەکە لە بنەرەتدا پشتی بەستوە بە بەردەوامی پەرەپێدانی قەوارەی ئابوری عیراق‌و گۆڕینی لە ئابوریەکی یەك لایەنەوە بۆ ئابوریەکی کامل ·

ئەم نەخشە نوێیە بایەخێکی گەورەی داوە بە مەشق‌پێکردنی کادیری تەکنیکی و مەلبەندە مەشقێکانی سەربەوەزارەت بەو پێیەی سەرچاوەیەکی سەرەکی بە بۆ زۆرکردنی کرێکارانی شارەزا ·

بەڕێز دکتۆر خلیل ئەوەی دووپات کردۆتەوە کە نەخشەی داهاتو زامنی ئەوە دەکات کە ئەو تەنگە نەفەسی‌یەی لە کارەبادا هەیە چارەسەری کات · هەروەها وتویەتی ·· نەخشەمان بۆ ئەوە کێشاوە کە بەرهەمان ٤٩٪ لە بەرهەمی ئەم ساڵ زیاتر کەین‌و گەورەترین زیادە لە داهاتەکانی بەرهەم‌هێنانی نوێی دەزگای گشتیی کانەکانەوە بەدی ئەهێنرێت کە دەگاتە ٦٠٠٪ وە دەزگای گشتیی ئینشائی ٩٥٪ و١٧٪ لە دەزگاکانی ترەوە ·

بەڕێز وەزیری پیشەسازی باسی ئەو پرۆژانەی کردوە کە چاوەڕوان دەکرێت لە ساڵی داهاتودا جێ‌بەجێ بکرێن‌و بخرێنەکار لەو بارەوە وتویەتی ·· هەشت کارگەی نوێی خشتی سوور دروست کردن دەخرێتەکار کە لە چەند پارێزگایەکدا دامەزراون هەروەك کارگەی خوری‌و لۆکە چنین لە دیوانیەو دهۆك‌و ناسریەو کفری بەگوێرەی وزەی تەواوی خۆیان دەخرێنەکار لەگەڵ کارگەی شیری منداڵ لە ئەبی غرێب‌و بەرهەمی کحولی لە خالس‌و لە قونوخستنی میوەجات‌و بەرهەم‌هێنانی مەی لە هەریر لە پارێزگای هەولێر ·

جێگری سەرۆکی دەوڵەت لە کوبا ستایشی شۆڕش وهەڵوێستی پێشکەوتنخوازانەی ئەکا

دوێنێ بەیانی دکتۆر کارلوس روفائیل رودریگیز جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی وڵاتو جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیرانی کۆماری کوبای سۆشیالیستی بەغدای بەجێ‌هێشتو بەرەو کوبا کەوتە ڕێ دوای ئەو سەردانەی بۆ ماوەی هەفتەیەك لە لەوڵاتدابو ·

بەڕێز رودریگیز وەفدەکەی تەکی خۆشحاڵی خۆیانیان بۆ ئەم سەردانەی عیراق‌و گفتوگۆکردنیان لە گەڵ کاربەدەستاندا نیشان‌داوە بە تایبەتی چاوپێ‌کەوتنیان بە سەرۆك احمد حسن البکرو بەڕێز صدام حسین جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش ·

میوانی بەڕێز وتویەتی ·· ئەم سەردانە سەرلەنوێ ئەوەی بۆ سەلماندوین کە شۆڕشی عیراق‌و کوبا بەیەك ڕێبازدا هەنگاو دەنێن‌و هەردوولایان پێکەوە دژی ئیمپریالیزم‌و لە پێناوی هێنانەدی ئامانجەکانی وڵاتانی تازەگەشەکردوەکانداو بۆ وەدەست خستنەوەی مافی ڕەوای گەلی فەلەستین‌و گەڕاندنەوەی خاکی زەوتکراوی عەرەب لەلایەن قەوارەی زایونیزمەوە تێدەکۆشن ·

هەروەها ئەوەشی دەست نیشان‌کردوە کە گفتوگۆی وەفدەکە لە گەڵ کاربەدەستانی وڵاتدا لە بارەی پەیوەندی نێوان عیراق‌و کوباوە بووە لە گەڵ چونیەتی پەرەپێدان بەو پەیوەندیانەو زیاتر پتەوکردنیان ·

هەروەها وتویەتی ·· دۆستایەتی ئێمە لە قوڵی پەیوەندی هەردوو وڵاتەوە هەڵقوڵاوە ، وە ئەو پەیوەندی دوستایەتیەش بە سەردانەکەی ساڵی ١٩٧٣ی سەرۆکی کوبا فیدل کاسترو بۆ عیراق‌و کۆبونەوەی لە گەڵ سەرۆك احمد حسن البکرو بەڕێز صدام حسین جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی شۆڕشدا زیاتر بەتین‌بوە ·

هەروەها وتویەتی ·· ئێمە بەستایشەوە ئاگاداریی ئەو هەوڵ‌و تەقەللاو کۆششەین کە سەرکردایەتی سیاسی حزب‌و شۆڕش بۆ دامەزراندنی پیشەسازیی عیراق دەیدات‌و بۆ ڕابەراندنی لە هەمو بارەیەکەوە ·

بەڕێز عدنان حسین ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش‌و نەخشەکێشان‌و دکتۆر سعدون حمادی وەزیری دەرەوەو بەڕێز باڵوێزی کوبا لە بەغدا میوانەکانیان بەڕێکردوە ·

ئا· د· ع·

وەزیری ڕاگەیاندن فیستیڤاڵی ڕۆژنامەگەری منداڵان لە نیشتمانی عەرەبدا ئەکاتەوە

دوێنێ بەڕێز سعد قاسم‌حمودی وەزیر ڕاگەیاند لەژێردروشمی (لەپێناوی چەسپاندنی خاسیەتی‌نیشتمانی‌و نەتەوەیی لە ڕۆژنامەی منداڵاندا) لە یانەی ڕاگەیاندن فستیڤاڵی ڕۆژنامەگەری منداڵانی نیشتمانی عەرەبی‌کردەوە · لە ئاهەنگی کردنەوەی‌فیستڤاڵەکەدا بەڕێز طەیاسین جێگری وەزارەتی ڕۆشنبیری‌و هونەرو هەندێك‌لەو بەڕێوبەرە گشتیانەی لەوەزارەتی ڕاگەیاندندا کاردەکەن لە گەڵ ڕۆژنامەنوسە عیراقیێکانی ڕۆژنامەی‌منداڵان بەشداربون ·

بەڕێز وەزیری ڕاگەیاندن لەو وتارەدا کە ئاهەنگی فیستقاڵەکەی پێ‌کردۆتەوە داوای کردوە بۆ لێکۆلینەوە لە توانای پێك‌هێنانی پەیوەندیەك لە نیوان ئەو نوسەرو ڕۆژنامەنوس‌و ئەوانەی بەتەنگ ڕۆژنامەی منداڵانەوەدین لە چوارچێوەی یەکێتیی ڕۆژنامەنوسانی عەرەبدا ئەویش لە بیروباوەڕی شۆڕش‌و حزبە سەرکردەکەیەوە حزبی بەعسی سۆشیالیستی عەرەبی بە پێویستی چەسپاندنی برایەتی وە ئەوەشی ساغ‌کردۆتەوە کە وڵات ئامادەی پێشکەش‌کردنی هەمو جۆرە یارمەتیەکە بۆ ئەوەی ئەم کارە بێتەکایەوە ·

بەڕێز وەزیری ڕاگەیاندن ئەوەشی دەرخستوە کە وڵاتە پێشکەوتوەکان بایەخێکی تایبەتی بە پەروەردەکردن‌و پێگەیاندنی منداڵان دەدەن ئەو منداڵانەی پیاوانی دوارۆژن ، ئەگەر سەرنجێکی ڕەوتی پەرەسەندنی ئەو کۆمەڵانە بدەین ، ئەوەمان بۆ ڕون دەبێتەوە کە هەنگاوی گەورە گەورەیان لە مەیدانی ئامادەکردن‌و پەروەردەکردنی نەوەکانیدا ناوە ، ئێمە لە وڵاتی عەرەبماندا وێنەیەك بەدی ئەکەین وەك هەمو وڵاتەکانی دنیای سێهەم ئەویش ئەوەیە کە بە پێچەوانەی ئەو وڵاتە پێشکەوتوانەوەیە ، ئەویش دەگەڕێتەوە بۆ ئەو دوچارە بونەی کە نەتەوەی عەرەبمان لە چەوسانەوەو داگیرکردندا پێیداتێپەربوە لە گەڵ ئەوەی کە ڕۆژێك لە ڕۆژان دوچاری غەزاکردنێکی فیکری‌و ڕۆشنبیریی بوە کە ئامانجی ئەوەش تێکدانی شەخسیەتی عەرەب‌و هەڵوەشاندنەوەی بنچینەی باوەڕی قوڵێتی بە یەکێتیی چارەنوس‌و تێکۆشان · بەڕێز وەزیری ڕاگەیاندن ئەوەشی دیاری‌کردوە کە منداڵانی نیشتمانی عەرەبی دوچاری هەرەوەزییەکی ڕۆشنبیریی تێکدەرانە بون لە خستنە ڕووی ئەو نمونە سەیرانەی لە بارەی کەلەپوری عەرەب‌و مێژووە زیندوەکەی‌و شارستانیتی‌یە مرۆڤایەتیەکەیەوە دەخرێتە ڕوو · هەروەك سەرۆکی فەرماندە احمد حسن البکر وتی · ئێمە وێنەی هیوایەکی ڕاستەقینە لە کۆرپەو منداڵە دڵسۆزەکانماندا بەدی دەکەین بۆ ئەوەی سنور بۆرابوردو دابنێین‌و ژیانی دوارۆژ بە پێی خۆشەویست ترین خواستی نەتەوەکە دارێژینەوە ·

لێکۆڵینەوە لە قۆناغەکانی کارکردن لە پڕۆژەی ئاودێری کەرکوکدا

دوێنێ بەڕێز عبدالوهاب‌محمود عبدالله وەزیری ئاودێری سەرۆکایەتی‌کۆبونەوەیەکی فراوانی کردوە بۆ لێکۆلینەوەی قوناغەکانی‌کارکردن لە پرۆژەی ئاودێری کەرکوکدا لەگەڵ جێبەجێ‌کردنی ئەو پێویستیانەی کە دەبنە مایەی بەگورجی‌تەواوبونی یەکەم قوناغی پرۆژەکە ·

لە کۆبونەوەکەدا بەڕێز سعید مالك العلي جێگری وەزارەتی ئاودێری‌و بەڕێز محمد حمزە پارێزگاری تأمیم‌و بەریوەبەری گشتیی دەزگای پرۆژەکەو ئەندازیارانی دەزگاکە بەشداربون‌و بەڕێز وەزیری ئاودێری لە کۆبونەوەکەدا دەست‌نیشانی ئەوەی کردوە کە سەرکردایەتی سیاسی حزب‌و شۆڕش زۆرپەتەنگ ئەوەوە هاتون‌و مەبەستیانە کە قوناغەکانی ئیشکردن لەو پرۆژەیەدا لەکاتی دیاری‌کراوی خۆیدا تەواوبێت ، ئەویش لەبەر ئەوگرنگی ستراتیژیەی‌کە هەیەتی ، چونکە ئەو پرۆژەیە وڵات دەکاتە وڵاتێك لەو وڵاتانەی بەرهەمی کشتوکاڵی بۆ دەرەوەی وڵات دەنێرن ، سەرەرای ئەوەی کە ڕوی وڵات لەو ناوچەیەدا لە بارەی ئابوری وکۆمەڵایەتیەوە دەگۆرێت · ئەوەشی ڕاگەیاندراوە کە وەزارەتەکە بەزوترین کات هەمو پێویستیەکی چالاکی کشتوکاڵ ئامادە دەکات کە بۆ ئەم پرۆژەیە تەرخان‌کراوە وەك بەزل لە هەمو بەشەکانیدا بەپێی تازەترین شێوەی زانستی وپەرەپێدان ·

پرۆژەکە برێتی‌یە لە سێ قۆناغ قوناغی یەکەمی لە ماوەی نەخشەی پێنج ساڵەدا تەواو دەبێت کە ساڵی ١٩٨٠ کۆتایی ئەو ماوەیە ، ئەویش برێتی‌یە لە هەڵکەندنی قەناتێکی سەرەکی بەدرێژی ٣٧ کیلومەترە لە بەستی دبسەوە دەست‌پێ دەکات تا وەکو ناوچەی مەلا عبدالله لەگەڵ دوو قەناتی سەرەکی کە درێژی هەریەکێکیان سێ کیلومەترە دەبێت لە سەرچاوەی قەناتی‌یەکەمەوە دەست پێ‌دەکات‌و لە جۆگای حەویجە کۆتایی دێت ئەوەی تریان لە ناوچەی (تازە) کۆتایی دێت سەرەرای ئەمانەش هەندێك وردەبەست‌و پرد لە شوێن لێکدانی ئەم قەناتانە دروست دەکرێت لە گەڵ ڕێگای هاتوچۆکردن‌و خانوبەرەو شوێنی خزمەت

بڕوانە : ل ٧

وەزیری لاوان کۆنگرەی دووەمی بەڕێوەبەرانی لاوان ئەکاتەوە

دوێنێ ئێواری بەڕێز کریم محمود حسین وەزیری لاوان کۆنگرەی دوەمی بەڕێوەبەرانی لاوانی کردەوە لە هۆتێلی الرباط ·لەژێر دروشمی « لە پێناوی پێگەیاندنی وەچەیەکی بەهێزو هوشیارو مولتزمدا »·

بەڕێز وەزیری لاوان بە وتارێك کونگرەکەی کردەوە کە تیایدا وتی : ئێمە بەشێوەیەکی گرنگ‌و نیازیکی زۆرەوە ئەڕوانینە گێرانی ئەم کونگرەیە ،لەبارێکدا کە ئیمپریالیزم‌و زایۆنیزم‌و کۆنەپەرست ئەیانەوێ هێرشی دڕندانە بکەنە سەر نەتەوەی عەرەبی ، ئەوەشە ئەبێتە هۆی یەك‌خستن‌و بەرزبونەوەی ئاواتی لاوان‌و یەکگرتنی هێزەکانیان بۆ ئەوەی ڕوبەڕوی پیلانەکانی خۆبەدەستەوەدان ڕاوەستن کە حکومەتانی هەڵگەڕاوە لە قاهرەو دمشق سەرکردەییان ئەکەن ·

هەروەها وتی لەبەرئەوەی ئەبینین پێویستە پەرەبدرێ بە ئامانجە کۆتاییەکانی ئەم کۆنگرەیە لە ئامانجەکانی وەزارەتی لاوان بەهوشیاری‌و هێزو ئیلتزامەوە · لەسەر نەخشە کێشانێکی تەواو ، بۆ گەیاندنی ئەرێتی حزب‌و شۆڕش بەرەو کاری جەماوەری داهێنراو · کە پشت بەست بێت بە بیروباوەڕی لێ‌بڕسینەوەو هاریکاری ·

هەروەها دەری‌بڕی کە ئاواتەخوازە ئەم کۆنگرەیە خاڵێکی گۆڕان‌بێت‌و هەنگاوێك‌بێت بۆ قوناغێکی نوێ پڕبێ لەگیانی خۆبەخت‌کردن‌و بۆچونی هوشیارانە بەرامبەر لێ‌پرسینەوەو لەسەر ڕێبازی بیروباوەڕی حزبی سەرکردەو خەباتی شۆڕشگێرانەی ، بەپەیمان‌بێت بۆ سەرکردەی ئەم ڕێبازە پیرۆزە بەسەرکردایەتی سەرۆکی شۆڕشگێر احمد حسن البکر · کە ئاوەکو

بڕوانە : ل ٧

هاوکاری و خوێنەرانە

هاودیانی ئامادەی کردووە

● کاك فەرەیدون ئەحمەد لەناوەندی کاوەوە لە سلێمانی، شیعر تەنیا وشە ڕیزکردن ·· بەرهەمەکەت (سلاو بۆلاوان) لە هونەری شیعرەوە دوورە ·· شتی باشمان بۆ بنێرە ·

● کاك ئەحمەد حەمید گەرەکی کۆماری لە دووز : کاکی برا ناونیشانی چیرۆکەکەتمان بۆ نەخوێنرایەوەو ·· ناوەڕۆکەکەشی لە حیکایەتی دیوانخانەکان ئەچوو ·· هیوادارین لە بەرهەمی داهاتوودا خەت بپەرێنی‌و بەرهەمی سەرکەوتوومان بۆ ڕەوانە بکەی ·

● کاك فاتح ئیبراهیم لە شارەزور ، ڕەحمەتی گیو موکریانی نزیکەی چوار مانگە ئەم دنیایەی بەجێ هێشتووەو چاپخانەی کوردستانیش لەبەر فراوان کردنی ئەو شەقامەی کەلەسەری بوو لەجێی خۆیدا نەماوە ·· کاکی برا مامۆستا گیو خزمەتێکی گەورەی ئەدەبی کوردی کردووە ·· شاعیرە کلاسیکیەکانیشمان هەریەکە بەش بەحاڵی خۆی هۆنراوەی هەیەو پێویستی بەهۆنراوەی شاعیرەکانی تر نیە ·

● کاك سەردار عەبدوللا لە هەڵەبجەوە : بابەتەکەت دەربارەی داهێنەری بۆمبای ئەتۆم شتێکی تازە نیە ·· بابەتی تازەو بەجێ بۆمان بنێرە ·

● کاك ئەحمەد عەلی ئەحمەد قوتابخانەی مەلاقەرە لە پارزگای هەولێر : هیوادارین خۆشەویستەکەت لەگەڵتا ئاشت بێتەوەو هەموورۆژێ جارێك یەکتر ببینن‌و ماوەیەك پێکەوە ببەنە سەر بەڵکو خوایە دڵت بسرموێ !؟

● کاك بەکر بێچارە لە پارێزگای تەئیمم گەرەکی ڕەحیماوە : نووسینەکەت بەناوی هەزارێکی داماو مەرجی بەخشانی تیانەبوو ·· بێجگە لەمە هەڵەی زمانی زۆر تیابوو ·· هیوادارین بەردەوام بەرهەمی شاعیرو چیرۆك نووسەکانمان بخوێنیتەوە ·

● کاك عەزیز مەلا ئەحمەد لەمۆزنکە : کاکە بروابکە لە (٣٠) هۆنراوەت کە بۆ ئێمەت ناردووە هەر هۆنراوەی (تەنیا جاری بمدوێنە)مان بینیوە ·· خۆزگە خۆشەویستەکەت بەزەیت پێ‌بکات‌و دووسێ قسەی خۆشت لەگەڵ بکات‌و ئازارەکانت نەهێڵێت ·

● کاك سەید عەبدوڵا چوارقورنە : ئەو شتەی کە بەیادی کۆچی گیو موکریانی بۆ ئێمەت ناردبوو بەناوی پەخشانە هۆنراوە ·· کەڵکی بڵاو کردنەوەی نەبوو ·· بمانبەخشە ·

● کاك محمد صدیق محمد: برای بەڕێزم ماوەیەك لەمەوپێش شتێکی لەم بارەمان بڵاوکردەوە ·· هیوادارین بابەتی ترمان بۆ ڕەوانە بکەی ·

● بۆ خوشکە ڕوناك : ئێمەش حەزمان ئەکرد نووسینەکەت بەناو نیشانی (گەشتێك لە بەهاردا) بڵاو بکەینەوە · ·بەڵام بەداخەوە بەکەڵکی بڵاو کردنەوە نەهات ئاواتە خوازین شتی سەرکەوتوومان بۆ بنێری ·

● خوشکە گوڵان لە هەولێرەوە دوو هۆنراوە لەنامەیەکدا بۆمانی ناردووە ·· ئێمەش‌وا پارچەیەکی بڵاو ئەکەینەوە :

خۆشەویستەکەم
جوانترە لەگوڵی بەهار
جوانترە لە بەفری زستان
ئەمەوی بتروێنم لەناو گوڵان
هەتا بۆنت‌کەم بەناوی ریحان
ئەی ئارەزووی گیانم
تۆی باخەوانی ژیانم
گەر بتەوی بژیم لەم ژیانە
پێشکەشم کە ماچی ئەو لێوە ئاڵانە
زەردەخەنەی لێوی ئاڵت
وەك شنەی شەماڵ
هەرجاری ببینم لەلای من
سەیرانە

● خوشکە شیرین عیزەت کەرکوك : ئەم جۆرە باسانە لەڕۆژنامەکەمان گەلێ جار لەسەریان نووسراوە · هیوادارین بابەتی ترمان بۆ بنێری‌و کەمێك خۆت لەگەڵ زمان ماندوو بکە ·

● کاك فائق محمد کولێژی پزیشکی زانکۆی موسڵ : ئەوەی من بیستوومەو خوێندوومەتەوە نەبیستوە شاعیر وەك توشەبەدای زاراوەی زانستی بێت ·· هەموو شاعیرەکان هەمیشە هەوڵەدەن ڕێگای بیرکردنەوەیان ئاچوغ بێت‌و بەهیچ شتێك خۆیان نەبەستنەوە وەکو البیر کامۆ گوتەنی (خۆبەستنەوەی هونەرمەند بەهەر ڕێبازێك ئەبێتە مایەی کۆسپ‌و تەگەرە لەبەردەمیدا) ·

ئەم شتە سەیرانە لەدنیای ئەدەبدا جێگایان نابێتەوە ئەخوازەلا لە دنیای شیعردا چۆن ؟! باشە ئەم موعادەلە هەندەسیە چی ئەگەیەنێت ؟!
١ ـ کەیفی ≙ شێخ ڕەزا
٢ ـ حاجی ≙ کەیفی + شێخ ڕەزا

هەرکە هەستت کرد کە شتێك لەناختەوە ئەجولێت‌و بتەوێ بە شیعر دەری بخەی· لەتاقیگەو لەناو لاشەی مردووەکانی تاقیگاکە دەرکەوەو لەسوچێکدا کە پەیوەندی بە بزیشکەوە نەبێت شیعرەکەت بڕێژە ·· ئەگەر نیازی ئەوەت هەبێ ببیتە شاعیر واز لەم خەیاڵە بێنە ·

● کاك حەمە سەعید حەسەن : هۆنراوەیەکی درێژ بەناونیشانی (گەشتێکی کورت بەجیهانی بەر پێی یادگارا) بۆ ئێمە ناردووە سەرتجیداوەتە کارتی جەژنانەی خۆشەویستەکەی‌و بۆمان ئەخوێنێتەوە بەڵام ئێمە ئەو شتانەی لەسەرپشتی کارتەکە نووسراوە بڵاوی ناکەینەوە (چونکە شتی شەخسیە !!)و ئەم کۆپلەیە بڵاو ئەکەینەوە ·

که نامەی تۆ نەخوێنمەوە
تەزووی شادی
نەرژێنێتە

ناودوا تنۆکی خوێنمەوە ··
بۆیە تا ئەو کاتەی ئەمرم
هەڵیان ئەگرم
لەچوار چێوەی ،دڵیان ئەگرم

● کاك عەبدوڵا کەریم مەلبەندی پێگەیاندنی مامۆستایان لە سلێمانی ! بەهرەی شاعیرت تیاهەیەو سەرەتای هەموو بەرهەمێکت کە بەناوی شیعر بۆ ئێمەت ناردووە ·· سەرەتای شیعرێکی جوانە ، بەڵام نازانم بۆچی لەدوای کۆپلەی یەکەمدا سەرتلێ ئەشێوێت‌و هۆنراوەکەت تێك ئەدەی ؟! لە بڵاوکردنەوەی شیعرەکانت پەلە مەکەو سەیری شیعرەکانی شاعیرانی ترمان بکە بەووردی ·· براله دوو نامەت بە ئێمە گەیشتووە (ماڵ ئاوایی‌و کوچ، لەگەڵ کەژاوە) · وا کۆپلەی یەکەم لە کەژاوە بۆت بڵاو ئەکەینەوە :

دە سوخمەکەت مەترازێنە
با سینەی مەمکەکانت
کاسەی هۆشم ··
بۆ ڕۆژانی مازوچنین
نەباتەوە

● کاك فیصل طاهر کەرکوك : نووسینەکەت بەناونیشانی (بووکی بەیانی) بۆ بڵاوکردنەوە دەست نادا ، چونکە هیچ هونەرێکی چیرۆك تیانەبوو ·· چیرۆکیش گێڕانەوەی حیکایەت‌و سەرگوزەشتە نیە بەڵکو بریتیە لەکۆمەڵێك شت بەشێوەیەکی هونەری یەك ئەگرنەوە ، برا چوار پێنج کتێب لەسەر هونەری چیرۆك‌و دیالۆگ‌و مەنەلۆج‌و تەداعی‌و دە دوانزە کۆمەڵە چیرۆکی باش بخوێنە بۆ ئەوەی لە دنیای چیرۆك‌و چیرۆك نووسین شارەزا ببیت · دلگیر : شاعیریەتت تیا دیارە ئەگەر بێت‌و خۆت لەگەڵ خوێندنەوە خەریك بکەی سەر ئەکەوی ·· بەرهەمەکانت بە ناونیشانی (بیرێکی دوورو یادی‌کۆن ئەبی بەڵام لە بیر ناچێ) بەکەڵکی بڵاو کردنەوە نایەت ·· چاوەڕوانی بابەتی تازەت ئەکەین ·

● کاك جەبار جەمال غەریب : بابەتەکەت دەربارەی بینەرو ئەکتەرەکان لە

بڕوانە : ل ٧

Institut Kurde de Paris

یەکێتی هەرەوەزی جوتیارانی پارێزگای سلێمانی و چاوەڕوانی پێشکەوتنی زیاتر

بەشی لێکۆڵینەوە

نجم الدین سعید

کریم احمد

صباح سعید

● یەکێتی کۆمەڵە جوتیاریەکانی پارێزگای سلێمانی لەم ماوەیەدا بەدەورێکی باڵادەستی جوڵاندۆتەوە لەڕۆشنبیرکردنی جوتیاراندا لەڕووی ڕۆشنبیری و سیاسی و تەندروستیەوە لەلادێکاندا هەروەها لەهەموو قەزاو ناحیەکاندا لقی هەیەولەهەموو دێهاتەکاندا بەرەیانسەنەوە ، هەروەها ئەمیەکیەتیە هاوبەشی چارەسەرکردنی گیروگرفتی جوتیارەکان ئەکات و سەرپەرشتی و ئامۆژگاری هەموو کۆمەڵە هەرەوەزیەکان ئەکات لەنێوان گرنگی ئیشوکارەکانیەوە لەگۆڕین و پێشخستنی ئیشوکاری جوتیاراندابەتایبەتی کەئەم کۆمەڵانە لەپانتایی ٦٨٢٧ر٦٠٠ دۆنمدابڵاوبونەتەوە کەهەمووی بەکەڵکی کشتوکاڵ دێت و ژمارەیەکی زۆر جوتیارانی تیادائەنیشن و گەلێ شادمانن بەئیشوکاری جوتیاریان وژمارەیشیان ١٦٤ر٥٨ خێزانی جوتیارە .

● هاوکاری عادەتی خۆیەتی کە خوێنەرانی لەهەموو لایەنە خزمەت گوزاریەکانی ناوکۆمەڵ شارەزابکات و هەربەم مەبەستەیش چوینە بارەگای یەکیەتی کۆمەڵە **الدین سعید سەرۆکی یەکیەتی کۆمەڵە هەرەوەزیەکانی پارێزگای سلێمانی دەربارەی گرنگی یەکیەتیەکەیان دواو ووتی .**

حوتیاریەکانی پارێزگای سلێمانی و چاوپێکەوتن بەهەندێ لە ... لێ پرسراوانی یەکیەتیەکەو ئەم گفتوگۆیەمان لەگەڵدا کردن .

● لەسەرەتادا بەرێز نجم

★ ئاشکرایەکە جوتیاران پێویستیەکی یەکجار زۆریان هەیە بەکۆمەڵی جوتیاری هەرەوەزی بۆ پاراستنی ماف و ڕۆشنبیر کردن و فریا کەوتنیان لە تەنگانەی ڕۆژانەیاندا و یەکیەتیەکەمان دە لقی هەیە لەهەموو قەزاکانی پارێزگاکەدا ونزیکەی ١٦٦ کۆمەڵی هەرەوەزی جوتیاری هەیە لەناحیەکانداو هەر کۆمەڵێکیش ژمارەیەك کۆمەڵی جوتیاری هەرەوەزی هاوبەشی تیایە لەسەر ڕادەی ناوچەکان، ئیشوکاری کۆمەڵی هەرەوەزی هاوبەشی پێش کەش کردنی خزمەت گوزاری کشتوکاڵیە بۆ ئەو کۆمەڵانەی کەئەندامن تیایاندا هەرلەدەست پێکردنی کێڵانەوە هەتا فرۆشتنی و ڕەوانەکردنی بۆ بازارو هەموو پێویستیەکی کشتوکاڵی لەپاراستن و گرنگی پێداندا ، هەروەها لەئیشوکاری کۆمەڵە ناوچەییەکاندا ئەوەیە کە خزمەت گوزاری کشتوکاڵی و کۆمەڵایەتی و قەرزدان بەهەموو هاوبەشانی یەکیەتی ـ وە هەتا ئێستا ژمارەی کۆمەڵە جوتیاریە هەرەوەزیەکان گەیشتونەتە ١٧٥ کۆمەڵ و یەك کێلگەی کشتوکاڵی کۆمەڵێمان هەیە وە چالاکیەکانیان لەڕوی ئیشوکارو زۆرکردنی بەرهەمی کشتوکاڵیەوە یەکجار سەرکەوتون .

هەروەها پرۆژەی سامانی ئاژەڵ گەیشتۆتە ١٠٥ پرۆژە کە هەمە جەشنەن وەکو بەخێو کردنی مەڕو گوێرەکەو جوجەڵەی گۆشت و مریشکی هێلکە ـ وە نزیکەی ٤٨ پرۆژەیان هینی مەڕ بەخێوکردن و ٢٦ پرۆژەیشیان هینی جوجەڵە بەخێو کردن و ئەم پرۆژانە لە شێوەی هەرەوەزی و بەیارمەتی و سەرپەرشتی بەڕێوەبەرێتی کارگوزاری سامانی ئاژەڵ لەسلیمانی بەڕێوە ئەبرێت .

● دوای ئەوە دەربارەی کێڵان و تۆوکردن بەرێز کاك صباح سعید کرم سکرتێری یەکیەتیەکە ووتی .

★ هەر لە سەرەتای وەرزی ئەمساڵەوە زۆربە چالاکی و لێ هاتوانە دەستوبرد کرا لە ئیشوکاری کێڵان و تۆو کردندا بەجۆرێك هەتا ئێستا توانراوە کە ڕوبەری ٢١ هەزار دۆنم زەوی بەبیت بکێڵرێ و تۆوی دانەوێڵەی تیابوەشێنرێ . ئەمە هەندێکی لەشێوەی کێلگەی تاقی کردنەوەی سەرکەوتودایە لەناوچەی شانەدەرێ و کانی سپیکەی پەرخی سەربە ناحیەی شارەزوور زەرایەنی سەربەناحیەی تانجەرۆو هەندێ جێگای تریش هەر لەم ڕووەوە ئەوەمان لە بیر نەچی کە ساڵی پار ئەم کێلگانە بەرهەمێکی یەکجار باش و فراوانیان هەبوو جوتیارانمان و دەستگای کشتوکاڵیش قازانجێکی باشیان تیاکرد وئەمساڵیش بەتەمای زیاترین ـ ئەمانەیش هەمووی ئەنجامی هەوڵو تەقەلای یەکیەتی ئێمەو سەرۆکایەتی ناوچەی کشتوکاڵی و سەرۆکایەتی ئەنجومەنی کشتوکاڵی سلێمانیە کە لە شێوەی یارمەتیەکی باشا هەموو هەوڵی سودو بەرژەوەندی گشتی ئەدەین .

هەروەها کاك صباح ئەڵێ بەراستی بەرێز کاك ئەرشەد ئەحمەد محمد پارێزگاری سلێمانی گرنگی و بایەخێکی تەواوی داوە بەئیشوکاری ئێمە هەمیشە خۆی بەتایبەتی لە کاروبارمان ئەپرسێتەوەو خۆی ئاگاداری کێڵان و تۆوکردنی ئەمساڵ بووە وئێمەیش بەدەوری خۆمان زۆر سوپاسی ئەکەین .

● ئەوەی شایای باسە کاك صباح ئەڵێ هەتا ئێستاش کێڵان و تۆو کردن لەهەندێ ناوچەکانی پارێزگادا هەربەر دەوامەو بەتایبەتی هەندێ ناوچە مەکینەی ناکاتێیان زەویەکەی باش نیەو مەکینە ئیشی تیاناکات و وایش چاوەڕوان ئەکەین کە لەم ڕۆژانەدا کۆتایی بێت و ئیتر چاوەڕوانی باران و بەرهەمیکی باش بکەین .

● لەکۆتایی چاوپێکەوتنەکەماندا بەرێز کاك کریم احمد ئیبراهیم جێگری سەرۆکی یەکیەتیەکە دەربارەی چۆنیەتی ئیشو کاریان ووتی .

★ یەکیەتیمان هەروەکو ئەرکی سەرشانی و پێویستی ئیشو کارەکانی لەڕاپەڕاندنی ڕاسپاردەکانی سەرکردایەتی سیاسیدا لەوەرزی ئەمساڵدا هەوڵ ئەدات کە ڕاسپاردەو بڕیارەکانی کونگرەی کشتوکاڵی ئەمساڵ جێ بەجێ بکات کە لەم دواییەدا لەبەغدا گیرا ـ بەتایبەتی ئەوەی کە ڕوبەری ئەوزەیانە زۆر بکرێن کەبەرهەمەکەیان قازانجی ئابوری و پیشەسازی باشی لێ ئەکرێ وەکو ئەوزەویانەی کە گەنم و لۆکەو چەوەندەرو توتن و برنجیان تیا ئەکرێ .

ئێمەیش پشت بەخواو بەهەوڵی جوتیارانمان و یارمەتی کاربەدەستان چاوەڕوانی باشترین پاشە ڕۆژی بەختیارین بۆجوتیارانمان و زۆرترین بەروبومی کشتوکاڵیان کەبنەڕەتی پێشکەوتنی وولاتمانە لەزۆر ڕووەوە . خوایاربێ لەخزمەت کردنا کەم تەرخەمی ناکەین و دەرکایشمان لەسەر پشتە بۆ هەموو جوتیارێکی دلسۆز بەم نیشتمانە کە پێتەلامان و ڕاسپاردەو ڕاکانی خۆیمان بۆ دەربخات بۆئەوەی ئێمە یش بە گوێرەی توانا باشەکانیان جێ بەجێ بکەین لەپێناوی بەرژەوەندی گشتیدا کەمەبەستی هەمولایەکە .

● لەکۆتاییدا هەموان سوپاسی ڕۆژنامەی هاوکاریان کرد کە دەرفەتی دان ئەختێك دەربارەی ئیشوکاریان بۆ خوێنەران بدوێن .

کتێبی هاوکاری

صدام حسین
خەباتمان و سیاسەتی نێودەوڵەتان

ئەوەی ئەونرێ ، لە ئەمەریکا سەبارەت بەناوچەی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست چاوی بە ڕێختە سیاسیەکانیدا خشاندۆتەوە ، ڕاستە ، بەڵام ئەمەریکا لە پرۆسیسی سەر لەنوێ هەڵسەنگاندنەوەی سیاسەتەکەیدا لەڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست مەبەستی چاوخشاندنەوە نیە بە ئامانجەکاندا ـ بەڵکو مەبەست ڕێگاکانە (وسائل) لەپێناو وەدیهێنانی ئامانجەکانی بەچاکترین شێوەیەك کە لە تواناداهەیە . چونکە بوختەی سیاسەتی کولونیالی ئەمەریکاو پشتگیری قەوارەی زایونی لەم نیشتیمانەدا هەرماون و تا ئێستا نەگۆڕاون ، وە زێدە دەورو قورسایی بنچینەیی لەسیاسەتی نوێی ئەمەریکادا بریتیە لە توند کردن و گیر کردنی جنگی لە پیترۆڵی ئەم ناوچەیە ، بەجۆرێك بەرژەوەندیەکانی وەدیبهێنێ و هاوپەیمانیەتی ئەوروپاو زایۆن لەگەڵیا لەسەر بنچینەی واقعی سیاسەتی ئەمەریکا بێت بەو پێیەی دەستەبەری پێدانیان ئەکات ، سەرەڕای هەندێ (اعتبارات)ی تر . چونکە ئەمەریکا ، دوای جەنگی دووەمی جیهان ، بەشێوەیەکی بەلایەکاخەرانە لەدەرکردنی ئەوروپا لەمەڵبەندە ڕەنگەکانی پیترۆڵدا بەشداری کردو ئەنسیری سیاسەتەتاکیەکانی لەناوچەی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست لاواز کردو لەئێران و سعودیە دەری کردن و ئەمەریکا بەشێوەیەکی فراوان و بەهاوبەشی دەوڵەتانی ئەوروپا چوە ناو ناوچەی ترەوە .

پیترۆڵ سەبارەت بە سیاسەتی ئەمریکا وا نەماوە کە شێوەیەك بێت لەشیوە ـ صیغە ـکانی ئارمزوکردن لە (الاكتفاء الذاتی) بۆ دەستەبەربوونی کەرەسەی ستراتیجی‌یانە بۆ حیسابی خۆی . هەروەها وا نەماوە تەنیا شێوەیەك بێ لە شێوەکانی سوود وەرگرتنی دەستبەسەراگرتنانە ، بەڵکو بوە بە مەسەلەیەك ئەمەسەلە بەلایەکاخەرەکان لەسیاسەتی جیهانیی ئەمەریکادا ، بەتایبەتی لەو تەئسیرەدا کە ئەیکاتە سەر پێوەندیەکانی لەگەڵ ئەوروپای ڕۆژئاواو ژاپۆن لەبەر ئەوە ئەمەریکا تەنیا بەوسنورانەی ئێستا هەن قایل نابێ . بگرە هەوڵ ئەدات نفوزی پیترۆلی ئەوروپا لەم ناوچەیەدا کەمتر بکاتەوە ، وە ئەتوانێ جێگای بگرێتەوە . لەئەوتی هاوبەشی‌دا لە سعودیە یاخود لە کویت ، یاخود لەشوێنی تردا ئەمەریکاو هەندێ دەوڵەتی تری ڕۆژئاوا بەشی شێریان تیادا ئەبێ، ئنجا ئەو ئەوتەش وەك ئەو ئەوتە ئازاد کراوە نیە کە لەعیراق هەیە ، ئێمە بەپێی سیاسەت و بەرژەوەندی تایبەتیمان ئەوتەکەمان ئەفرۆشین . بەشی هەرە گەورەی ئەوتی هاوبەشی‌ی ، بە پەیمانی درێژخایەن یاخود بە پێی دیسپلینی ئابوری و سیاسی ئەبێت و ئەم مەبەستە وەدیئەهێنێ . ئینجا ئەمەریکاو هەندێ دەوڵەتی ئەوروپای ڕۆژئاوا ، هەریەکە بەپێی ئەوکارە تایبەتی‌یە ئەیکاتە سەر دەوڵەتە خاوەن پیترۆڵەکان ، بەشی دیاری کراویان تیایدا ئەبێت . ئەمەش ئەچێتە ناو حیسابی پەیوەندیەکانی نێوان ئەمەریکاو ئەوروپاو ، وە لەمەسەلەی هاوپەیمانی‌دا حیسابی بەجۆرێك بۆ ئەکرێ کە جنگ و شوێن پێی ئەمەریکا لەئەوروپاو ژاپۆن قایمتر بکات و مەڵبەندو شوێن پێو تەئسیری ئەمەریکا لەسیاسەتی جیهانی‌دا پتەوو قایمتر بکات .

کاتێك لە سیاسەتی نێودەوڵەتان دەدوێین نابێ (عنصر)ە گرنگ و بنچینەییەکەیمان لەبیر بچێ کە ئەویش خواستی گەلانە .. چونکە دوو ڕێگای مامەلە کردن لەسیاسەتی نێو دەوڵەتاندا هەیە . ئەوڕێگایەی تەئسیری سیاسەتی نێو دەوڵەتان لەسەر خەباتی نیشتمانی و نەتەوەیی بەکەم ئەزانێ ، ئەمەش ڕێگایەکی هەڵەیە . وە ڕێگاکەی‌تر کە وا ئەکات ئەستۆمان لەخەباتی نیشتمانی و نەتەوەییدا بەدەست سیاسەتی نێو دەوڵەتانەوە بێت . ئەمەش لەڕێگا لادانە ، خواستی گەلان ، یەکەم ، دەوری بەلایەکاخەرانە ئەگێڕێ لە ڕێختە بنچینەییەکانی سیاسەتی نێو دەوڵەتاندا .. ئنجا دوای ئەمە کارکردەکانی تر دێن .. مەیلی پێوانی ئەم موازەنەیە بە غەیری ئەم ڕێختە لەمەسەلەو زروفە تایبەتیەکاندا ، دەست نادات ببێ بە قانونێکی گشتی ..

لەسەر ئەم بنچینەیە پێویستە تەئسیری هەڵوێستی ئەمەریکا لە ناوچەکەدا حیساب بکرێت .. بەڵام ئایا لەپاشەڕۆژدا چۆن دەبێت ، ئەمە ، خواستی گەلان دەورێکی بەلایەکاخەرانەی تیادا ئەگێڕێ ، دوور نیە تاماوەیەکیش ، پاشەڕۆژ بە پێی بەرژەوەندی ئەمەریکابێت ، بەڵام لەماوە درێژترەکەدا ئەوا هەر بەپێی بەرژەوەندی گەلان ئەبێت . ئەنانەت لە جوارچێوەی مەودای تەماشاکراویشدا ، مەسەلەکە کتوپڕیی و لە ناکاویی بە دوور نەزانراوی تیادا ئەبێ ، لەوانەیە موازەنەکە هەڵگێڕێتەوەو تای تەرازووەکە بەلای بەرژەوەندی خەباتی عەرەبدا لاسەنگ بکات ، هەروەك ئەوەی لە هەندێ لایەنی شەڕی تشرین و شوێنەوارەکانی‌دا هاتەدی .

ڕوون و ئاشکرا بووە ئەو جێگا داگیرساوانەی ئەمەریکا ئەچێتە ناویانەوە وەك لایەنێکی دوژمنی خواستی گەلان ، بە شێوەی کلاسیکی ئیمپریالیانەی،واڵە خواستی گەلان ئەکات کە بە پێچەوانەو دژی خواستی ئەمەریکا تەوژم بەرن هەرچەندە دەسەڵاتی زنجیرە کۆنەپەرستە هاوپەیمانەکانی لەم ناوچانەدا بەهێزبێت .. دوای بەرپابوونی جەنگی تشرینی ١٩٧٣ ئەم دروشمەمان پێشکەش کرد ، کە پیترۆڵ وەك چەکێك لە شەڕدا بەکاربهێنرێ ، بەڵام لەسەرەتادا دەوڵەتە خاوەن پیترۆڵەکانی عەرەب ئەم بیروباوەڕەیان ڕەفزکرد کەچی تەنیا دوای دە ڕۆژ بەشێکی ئەم دروشمەیان وەرگرت ، کەوابوو چی باڵی‌بوونان ئەم هەڵوێستەیان هەبێ؟؟ شتەکە قەناعەتی خودی زوربەی ئەم کاربەدەستانە نەبووە بەڵکو ئەو بڕیارەبوو کەداماین بە میللی‌کردنی بەشە نەوتی ئەمەریکاو هۆڵەندەو فراوان بوونی تەوژمی باڵەبەستۆی گەلی عەرەبمان بەم لایەدا بوە هۆی تەنگەتاوکردنیان .

ئەمەریکا ، دوای ئەم تاقی‌کردنەوەیە ، لە توانای‌دانەما زامنی ئەوە بکات کە لەم مەسەلەیەدا کاردانەوەی فراوان ڕوونەدات ئەگەر هاتوو لە نێوان عەرەب و قەوارەی زایونی‌دا جەنگ ڕوویدایەوە ، ئەمە یەکێکە لەو کارکردنەی باڵەبەستۆ ئەخەنە سەر سیاسەتی ئەمەریکا ، بۆ ئەوەی وای لێ بکەن بەدوی چارەسەرێکدا بگەڕێ و مەسەلەکە بەلای کەمەوە تاماوەیەك لەکاربخات . گەلی عەرەب ئەجوڵێنەوەو داوا لە حکومەتەکانی ئەکات نەوت میللی بکەن ، ئەگەر نەوتەکە میللی نەکرابێ .. بەڵام گرانە گەل بەشێوەی گەرم‌وگوڕ بجوڵێتەوەو داوا بکات پەیمانەکانی گرێبەنی درێژخایەن یەك بخرێن یاخود ڕێککەوتنە شێوە تەکنیکی‌یە ئاڵۆزو تایبەتی‌یەکان یەك بخرێن . ئەو شێوانەی تێگەیشتنی ڕێختە لەڕێ لادراوەکانیان پێویست بە هوشیاریی تایبەتی‌و شارەزایی تایبەتی ئەکەن ، لەبەر ئەم هۆیە هەندێ کۆمپانیای مونوپۆلی‌ی ئیمتیاز . ئارەزوی سەرلەنوێ چاوخشاندنەوە ئەکەن بە ئیمتیازەکاندا ، بۆ ئەوەی وایان لێ بکەن شێوەی پەیمانی گرێبی درێژخایەنیان هەبێ یاخود بەشێوەی‌تر بن ـ بە کردەوە ـ بەشی زۆری مەبەستەکانی ئیمتیازەکان وەدی بهێنن و دەوڵەتە ئیمپریالیستی‌یەکان لە گت و پڕی سیاسی بپارێزن .. چونکە ئەمە ئەنجامی زیان‌بەخش و ڕێختی دژ بە

بروانە : ل ٧

● ماوەیەتی ●

ژیانەوەی فۆلکلۆری کوردی

حمە سعید حمە کریم

بناغەیەکی باش بۆ پێشخستنی هونەری گۆرانی و مۆسیقای کوردی

● لە چاوپێکەوتنی‌هونەرمەندانماندا ئەمجارە چوینە لای هونەرمەندی‌مۆسیقاژەن و گۆرانی بێژ کاك ئەسعەد قەرەداغی و ئەم‌قسانەمان چوبەبەیندا بە نیازی ئەوەی خوێنەرانمان ئەختێك‌شارەزا بکەین لە ژیانی هونەری و بیروڕای بەرانبەر بەهونەری کوردی .

● کاك ئەسعەد ساڵی ٩٥١ لە شاری هەڵەبجە لە دایك بووەو ماڵیان هاتۆتە سلێمانی و قوتابخانەی لەوێ تەواو کردوە هەتا ساڵی ٩٧٢ لە زانکۆی سلێمانی کولیجی زانستی بەشی کیمیاء زانکۆی تەواو کردوە ـ ئێستاش لە سلێمانی لەسەر شەقامی کاوە دوکانێکی تۆمارگای هەیەو لەو سوچەوە ئەیەوێ هەر خزمەت گوزاری هونەرەکەی بێت .

● وەکو خۆی باسی کرد هەر لە قوتابیەتی سەرەتاییەوە حەزی لە گۆرانی و مۆسیقا کردوە . هەمووش ئەزانین کە هونەرمەند برای کاك ئەنوەر قەرەداغی هونەرمەندەو ئەڵێ هونەرەکەی کاکە ئەنوەرم بوە باڵ پێوەنەرو ڕێبازێك بۆ هونەری من چی مۆسیقاو چی گۆرانی . لە بیرمە کە کاك ئەنوەرو کاك خالد سەرکارو چەند هونەرمەندێکی تر تیپێکی بچکۆلەیان دامەزراند لە شاری سلێمانی کە ئەتوانم بڵێم بنەڕەتێك بوو بۆ دامەزراندنی تیپی مۆسیقای سلێمانی ئێستا .

ئێمەیش دوای دامەزراندنی تیپی مۆسیقای سلێمانی ئیتر قابی هونەرمان لێ کرایەوەو توانیمان کە لە ماوەیەکی کەمدا گەلێ گۆرانی تۆمار بکەین و گەلێ هونەرمەندان هاتنەڕیزی هونەرەوە .

● دوای ئەوە کاك ئەسعەد دەربارەی بەرهەمە هونەریەکانی مۆسیقاو گۆرانی ووتی :

★ بەراستی هەرچی بیر لە بەرهەمەکانم ئەکەمەوە یان یەکێك باسیان ئەکات ئیتر یەکسەر هەو لۆ تەقەلای کاکە ئەنوەرم دێتەوە یادو هەموویان بە هەوڵی ئەویان ئەزانم و یاخوا ئەوەندە منی لێ ڕازیم خوای لێ ڕازی بێت . هەر بە یارمەتی ئەوی خۆشەویست بوو کە بۆیەکەمجار توانیم گۆرانی (تەنکە)و گۆرانی (جوانی بێ ناو) تۆمار بکەم بۆ تەلەفزیۆنی کەرکوك .

وەساڵی ٩٧٣ هەر بەسەرپەرشتی ئەو لەگەڵ تیپی زانکۆدا توانیمان دوو گۆرانی تۆمار بکەین . وەساڵی ٩٧٤ یش لەگەڵ تیپی مۆسیقای سلیمانیدا سێ گۆرانیمان تۆمار کرد بۆ تەلەفزیۆنی بەغداد کە گۆرانی (شل شل بەرێم کە)و گۆرانی (ئاسکۆلەگیان مەگری) و گۆرانی (خانم خانمی) .

هەروەها ساڵی ٩٧٥ گۆرانی (دیمەنی ڕێگەوبان) و (هەی‌داد هەی بێداد) و (سەرچنار) و (گیان گیان)و (نامەی دوری) و (لە یادم ناچی) م تۆمار کرد بۆ تەلەفزیۆنی کەرکوك .

ساڵی ٩٧٦ یش بەرەنگاورەنگ و لە سەرچنار گۆرانیەکم تۆمار کرد بۆتەلەفزیۆنی بەغداد .

● لێرەدا هونەرمەند ووتی :

★ بەرهەمی گۆرانیم زۆرەو نیازم‌وایە بەرهەمی تازەیش پێشکەش بکەم ـ بەڵام من سەرەڕای گۆرانی ووتن مۆسیقایش ئەزانم و بەهۆی کاك ئەنوەرەوە فێری لێدانی گەلێ ئامێری موسیقی بووم و ئێستاش لە مەڵبەندی ڕۆشنبیری و کۆمەڵایەتی زانکۆی سلێمانی تیپێکی میللی دامەزراوە کە ئامێرەکانی هەمووی ئامێری ڕەسەنی

کوردن و لە ناخی فۆلکلۆری کوردەوە هەڵبژێراون وەکو سازو سەنتورو زەرب و باڵابان و دەف زنجیر . ومنیش یەکێکم لە ئەندامانی ئەم تیپەو ئامێری سەنتور لێ ئەدەم و بەراستی دروست بوونی ئەم تیپە میللیە بنەڕەتێکی باشە بۆ ژیانەوەی گۆرانیە فۆلکلۆریە کوردیەکان و ژیانەوەی فۆلکلۆریش باشترین بنەڕەتە بۆ پیش خستنی هونەری گۆرانی و موسیقاو چاوەڕوانی پاشە ڕۆژێکی باش ئەکەین بۆ بەرهەمی ئەم تیپەو خوایاربێ سەرکەوتو ئەبێت .

● لە کۆتاییدا کاك ئەسعەدی هونەرمەند دەربارەی هونەری گۆرانی و مۆسیقای کوردی ئەم ڕۆو بیروڕای خۆی ووتی :

★ وەکو ئەزانین لەم ساڵانەی دواییدا هونەری گۆرانی و مۆسیقای کوردی هەنگاوێکی باشی ناوە بەرەو پێش کەوتن و گەلێ دەسکەوتی بەدی هێناوەو سوپاس بۆخواو هەوڵی هونەرمەندانی دڵسۆز کە تیپە هونەریەکانمان زۆر بوون و ماوەیەکی باشیان دروست کردوە بۆ هەموان کە بیانەوێ خزمەتی هونەری کوردی بکەن . هۆزی هاندەریش لە ناو جەماوەردا وەکو جاران نەماوەو خەڵکی گەلێ بە پەرۆشەوە هانی هونەرمەندان ئەدەن و ئاوا بروات هەر لە داهاتویەکی نزیکدا باشە ڕۆژێکی ڕوناکی

بروانە : ل : ٧

Institut Kurde de Paris

دەڤەرا دهۆکێ

بویکەکە پێدڤی خەملاندنە

ڤان چەند ڕیزان لسەر (دەڤەدا دهوکێ) ددەمە قەلەمی ئەو دەڤەرا تا ڤی دەمی گەلەك کوڕێن عیراقێ لێ نەگەڕیاینەو نەدیتییە ، چو ژمێژووا وێ ژی نەزانییە ، نزانن تا چ پلەو پەیسك یابەرهەڤە بو گوڕانێو پێش کەفتنێ ؟ ئەو هەرێما کونهو زێیەرو بەرپسیار هزردکەن کا چاوا دێ ڤەکێلن و ڤەوژێرن .. کو روژەکا داهاتی و خوش لێ پەیدا بکەن ، لگەل ئاڤو کانێین وێ ، لگەل ئاخو خاكوزەڤیێن وێ لگەل چیاو شاخو داخێن وێ ، پوپلاو زێڕوناسێنێن وێ کەس و کارو زەلامێن وێ ئەڤێن زیرەكوچەلەكو کارکەر ·

بەلێ جهێ داخێیە تا نهودگەوهەرو کاکلکا وێ نەخاسمە دپەیسکا زەنگینیودورو بەنگینیا وێ نەگەهشتینە · جارەکێ مـن لەگۆڤارا (ڕیدرز دایجست) – المختار – لەبەرگێ (٥) یێ هژمارا (٢٥) ێ چیرۆکەکا کچەکا ئینگلیز ناڤێ وێ « ا· ار – رایلی » خویند ، نڤیسیبو :

ئەڤ کچە لشارو باژێرالسەر پایسکلێ دگەڕیا ژیێ وێ هەشت سال بوو ، دەمێ ژیێ وێ بوویە دانزدە سال لسەر پایسکلا خو چوو گەهشتەکیشوەرا (نێرویج) و خیڤەتا خو ل بەلچیکا پاشی ل ئەلمانیا ڤەدا و هندی شیایو هندی پارێ وێ تێرا کری هەر چووتا تەمەنێ وێ بوویە بیست سال · ڤێ کچێ گوتارو چیرۆکێن خو ل ڕۆژنامەو گوڤاران بەلاڤ دکرن هەر پارەکێ ژ فرۆتنا گۆتاران هاتبا لسەر هاتنوو چوونو گەڕیانێت خو دمەزخاند · ژ بلي ئەڤ (گەڕۆکێن) لشاخو داخێن عاسێو عەردێن کەس لێ نەو کەسێ نەدیتین دگەڕیێنو دچەرخن ، هەلبەت لوان شاخو داخان هەر دەمێ دەهبەك یان دڕوندەك خو بهاڤێتە وان کەسانو بخوت دروستە ، دسەر هندێرا هندەك دڕوندە مرۆڤ لوان دران هەبوون ئەگەر هاتو گۆشتێ مرۆڤان.ژی خاربا هەر درستبوو ، ژبلی ئێشو ژانو برینان ئەڤێن هەر گاڤەکێ تووش ببان ، خو مارو پلنگو حەفتیار هەر چونە !!

لڤیرە پسیارەکا هەی : ئەڤ جورە مروڤێن هە ، بۆچی خو تووشی ڤێ گێلەشوکێ دکەن ؟ مەراما وان چییە ؟ .. هەلبەت ڤان شێرە مروڤان ژ بەر هندێیە داکو هندە تشتو رویدانێن نەدیارو نەئەشکەرا بو مللەتێت خو دیارو ئەشکەرا بکەن ·

پسیارا دووێ لڤیرە ئەم دکەینو دبێژین :

ئەرێ گەنجو ڕەوشەنڤانێن مە تا نهو (گەلیێ بالندان) دیتییە ؟ کی چوویە (کەلاتا نێروە) و کی چوویە (هرۆرێ) و (کەلاتا قۆمرییێ) و چیایێن (سندیان) و چیایێ (لینکی)و (کورە ژاری) ؟
کی لڤان جهان گەڕیایەو تێندایێ ؟
یان دیراسەتەكو لێڤەکولینەك لسەر نڤیسییە یان بەلاڤ کرییە ؟

ڤێ بەحەشتا کوزێو خابویرو رویێشینو عسپنە تێرا دچن .. ڤان مێرگان ، ڤان حەودان ، ڤان چالو چەلختان ، کێریان ، گەلیان ، کانیانیانو روبیاران ... هـ .. د ·

گەلەك کەس ئەڤێن سەرا ل ئەوروپا ددەن دبێژن :

دەڤەرا دهوکێ وەك سویسرایە بناڤا خوڤە ببایێ خوڤە بچیایانو دیمەنانو هەمی تشتەکیڤە ، وەلێ تشتەك نەبیت ، ئەو ژی : دەستێن زانینێو زانستێو هونەرێ کارێ خو یێ لوی وەلاتی کری ئو یا گەهاندییە ئاڤاکرنێو گوڕانێو پێشخستنێو ژینەکا خوش ·

دەڤەرا دهوکێ چاکترین هەرێمە ، چاکترین جهە بۆ کارگەهو پیشەسازێو بۆ هاڤینگەهو پێشخستنا حەودو مێرگان ، بو هەوارو زۆزانو شانەشینان ، بو کارەکێ بەرکەفتیو ژینەکا هەڤچەرخ ، چونکی زەڤییەکا خوڕستیەو بەرهەڤە بوو کولانێو کێلانێو ئاڤدانێو سەخبێرکرنا مەرومالاتێو چاندنێ ..

یا بەرهەڤو ئامادەیە کو ڕیزو پەیسکا مللەتێن پێشکەڤتیو سەرکەڤتی بگریت و ویڤەتر ...

المصدر :

امارة بهدینان (او العمادیة) صدیق الدملوجی ·

o فاروق ئامێدی o

ژیان و ئومیدا ئەڤینێ

هەڤالینۆ .. ئەو بۆچی هوین پسیارا حالێ من ناکەن ، لشەڤێت ڕوهنو خوش .. لڕۆژێت شاد .. لجەژنو سەرسالا .. لسێرانێت بوهارا دلێ من عەبدالێ خودێ هەرێ ژارە دبەحرا هزرو خەیالادا خەندقی یە ·

ئێڤار بوو ئەزێ لبەر دەرگەهێ شرینا خەرویشتیبووم لمن بوو شەڤ · چ شەڤەکا تاریو درێژ بسەر من داهات ستێرا بپێگڤ خو ژ ڕەخو ڕوییێت ئاسمانی دلێ من ڤەدا .. هەیڤا چاردە شەڤی لپشت چیایێت ئەڤێ من ئاڤا بوو .. ژ بەر ئێشا دلێ ڕەبەن چاڤێت خەمگین خوینو ڕوندکێت گەش بەنگیان .. بریو مژیلانا لبەر چاڤێت من گەهشتە ئێکو لهەر چارڕەخا ڕێکا هاتەگرتن پەلەکێ ئاگری نەبو ئەز بەردەمە دلێ ڕەق هشك .. شوین وارەکێ ئاگرەکێ کەڤن نە بوو وەکی دینو هارا دناڤدا روینەخارێ بەلکی ڕێکا تاری لمن ڕوهن کربا .. بەلێ چیکە ڤەمری بوو .. خەندقی بوو بروبیبارێت روندکێت چاڤا .. بجۆکێت خوینا دلا ، جانامن ژ دەرگەهێ هیڤیا دەرکەڤت ئەز لبەر بایێ بسکێت عەنبەر بێ هوش کەفتم .. دبەر منڕا بووری .. بەلێ ژ لەزێت دیتنا من بووریو ئەز نەدیتم .. هەوارە گەلی هەڤالێت ئەڤیندار .. دێ وەرن ئەڤی دلێ تژی ژ خوینا ڕەشو سوتی دەرینن .. وەکی پویشێ بێ خودان ئاگری بەردنێو گەش کەن .. لسەر ڕێکێ .. لبەر قالبێ من دانن .. بو یارامن .. بو گولامن .. تا کو دەمێ دزڤڕیتن ببینیت چەوا دلێ دسوژیت · هینگێ دێ زانیت وێ ئەڤ دلە لمن کوزراند .. دا دەمەکێ خوش ڕینیتە دەڤو بێژیت .. هەی بێ بەختێ ئەزێ ، من بدەستێ خو ڕها ئەڤینا خو بڕی .. من بدەستێ خو ژیانا خو تژی کولکر .. دا هندەك چیکێت خو ناڤێ ژ چاڤێت وێ بوەرینن .. بەلکێ خودێ لسەر خاترا ئەوان دوڕا .. وان یاقوتیا ئەوێت ژ چاڤێت تە بارین دلێ بێ گونەهـ و ژار ساخکەتەڤەو دارەکا پڕ خەمل بۆ تە لناڤ بچینیت .. هەکە شوینبوو بزانە پەریا منێ ئەڤ دارە ئەڤینا مەیە .. ژیانا وێ ئومێدا من و تەیە ، خەملا وێ دێ ژیانو ڤیانا مە پیرۆزکەت ·

جمیل حسن

جزیری و ستێرناسین

نڤسینا – عبدالکریم فندی

ستێرناسینی تشتەکێ گەلەك بەلاڤە دناڤ کرمەلا کوردیدا .. مروڤێن کوردهەر وەکو هەمی مروڤێن دی یێن جیهانێ ستێر دناسینوهەر ئێکێ ناڤێ خو هەبوو هەر وەکو « پێرو ، تەرازوی ، گلاڤێژ ، ئەختەر ، پەروین ، ستێرا کاروانکوژطەرمێ نوحی .. هتد ·

ژڤان ناڤێن بوری بو مە دیاردبیت کو زانایێن کورد دڤی رەنگێ زانینیێدا ژ زانایێن چو مللەتێن دی کێمتر نەبون هەمی کارو جاخێن خۆ ب دیاربونو هەلاتنا ستێرا دزانین · و هەر ستێرەك ژوان نیشانبو ، بو تشتەکی یان کارەکی · ئێك نیشانبو بو مزەیت کرنێ یادی نیشانا کاروانبارکرنێبو لگەل ئەڤەندا سپێدێ بو ڤوناغین خۆ ·

یازانایە کو دیروكو ڕەوشتێن هەمی مللەتو وەلاتا ژ ئەکۆلانا هەلبستو ستیرانێن ڕەسەنێن وی مللەتی دیاردبنو ئەگەر ئەم بهێنو دیوانا جزیرێ ئەمر سەرهۆستایێ کێشو ڤەهاندنێ د ئەسمانێ تورا کوردیدا ئەمازە ب زارێ کرمانجیا ژووری · هوزانڤانێ بێبەڤلو مەلەڤانێ دەریا بێ بن پەڤلێ (شیرازی) و (نظامی)و (ابن الفارض) ی سەیدایێ خودێ پەرەستنێ د تورا کوردیدا تێك ڤەدەینو بسەر هوزانێن ویدا بچینە خوارێو هویرك هزرا خو تێدابکەینو مالکێن هەلبستێن وی راڤەو شیبکەین وەسا دیارو ڕوهندبیت وەك روناهیا روژا نێرو د ئەسمانێ بێ عەورو مژو موراندا کو جزیری نەبەس هوزانڤانبو بەلێ دەستەکێ بەرزو بلند د هەمی زانینێن جاخێ خودا هەبو ئەمازە ستێرناسیەکێ مەزنو شارەزابویە چونکە گەلەك بەحسێ هاتنو چونێن ستێرو فەلەکێن وا یێن کرین ژێکجوداکرین هەر وەکو هەمی زانایێن بسپوورو شارەزا دڤی بابەتی دا و یێن دناڤ ریزێن هوزانێن خودا تومارکرین و زور بەحسێ رۆژو زوحەلا دکەت دەمێ ڤێکدکەڤنو دبێژیت ڤێککەتنا وان نیشانە بو تشتەکێ خرابو دەمێ دور گەهشتیە زوحەلێ ئەو بو مێر لجهێ مەریخێو ژبەر هندێ ڕۆژێ دەست ژ سەروکاتیا خو بەرداو ڤەستا جهەکێ دویر کرو ئەڤ چەندە بو ئەگەرا بێوەغەرێ لجهانێو لسەر بابەتا خو دچیتو بجاڤەکێ کویر بەرێ خو ددەتێو دیاردکەت کو ڕژێما وان یاهاتیەگوهارتنو لێکبادانو عەتارد دویر کەت ژ روژێ ب شەش بورجا بەلێ زوحەلێ جهێ خو گوهارت لگەل موشتەرێو بکارێ وێ ڕابو ژبەر ڤێ چەندێ گوهورینەك چێبو لهاتنو جونێن کەوکەباو تێکدانا وانبو درویشێ هندەك تشتێن مەزن لڤێ جیهانێو ئەڤ چەندە یا دیارکری دەما دبێژیت :

ڤێکەتن شەمسو زوحەل
نیرو د بورجا عەقرەبی
سەیف چو دەستی مەریخێ
فەلەك دل بو خراب

لەو تەنزلکر مەریخی
نوبە چو دەوا زوحەل
چو طەرەف موهرا سپەهر
ی نەزلی عەردان عەذاب
لەو ب شەش بورجان
عەتارد ژ ئافتابێ دووربو
لی زوحەل بو موشتەری
ئافیتە چەرجی ئنقلاب

(الزفنکی – العقد الجوهری في شرح دیوان الشیخ الجزری – مطبعة الرافدین – القامشلي – ١٩٥٩ م · بەپەرێ ٨٠ – ٨١)

پاشی هوزانڤانێ ئەمر پیلەکا دی ژ زانینا خو دیاردکەت لسەر ڤێ بابەتیو هیڤیادکەت کو ستێرا بەیانێ (سپێدێ) دەرکەڤیتو زوهرە دیاربیت ژ ئالیێ ڕۆژ هەلاتێڤەو ئەگەر زوهرە دەرکەت دێ زوحەل یا دویربیتب شەش بورجا لڤی جاخیدا دێ شەڤەکا ب روناهی بیتو پاشی دەستا ئەدگریتو دوعا دخوازیت کو زوهرە دیاربیت لگەل موشتەری تاریاتێ نەهیلیتو روناهیا سپێدی لئورەیایێ بدەتو د وی دەمیدا میزان ڕوهنبیتو دبێژیت :

بدرببی کەوکەبا صوبحی
لەشرق زوهرە طالعبت

زوحەل دووربت بشەش
بورجانو وندابیت د غەربێدا
ژ قندس زوهرە پەیدابت ژ
هندس موشتەرێ بیتدەر

سپێدێ دت نورەیایێ
شەفەق دت قامەتێ پیدا
(الزفنکی – بەرپەرێ ٤٠)

هەروەسا سەیدایێ شارەزاو بسپور بەحسێ ستێرا دکەتو دبێژیت ئەگەر ب سەدان برینو گول لەشو دلێ من هەبن دەمێ چاڤو دلێن مە ب درو مرارین یاران بکەڤن ئەوێن هەروەکو ستێرو کەوکەبا ڕوناهیددەت دێ ساخو هوشیار بنو بەراوورد دکەت دگەل خوشتڤێن دلێ خو ئەوێن ستۆو گەردەنێن خو دنەخشینو ڕوهندکەن هەروەکو ستێرا بەلێ دبێژیت بێئیقبالییا مە هێلا ئەم خوشێ بوان تشتێن جوانو شەنگ نەبین چونکە پەردەیەك کەفتە ناڤبەینا مە هەروەکو عەورێن دکەڤنە بەر پەردا ڕۆژێو چاڤێ ڕۆژێ ژ مە دکریتو دبێژیت :

گەر دوسەد پەیکان د نیڤا
دل بوان دێخۆشبوان
هەردەما کەوکەب بدینا
نەجمو پەروین بێ حیجاب
زەهرە نو عقدا ئورەییا
کەشفیبون ئەو د شەرق
سایەیا بەختێ مە دایی
ما لسەر پەردەو نقاب
(الزفنکی – بەرپەرێ ٧٩ – ٨٠) ·

پاشی جزیریێ ئەمر بەحسێ خزمەتکارو خولامە دکەت ئەوێن بێهنا گولو عەنبرا ژێ دڤڕیتو جوانیو خوشکوکیا وان دکەت ، بشکورینو کەیفخوشیا وان دکەتو بەراورد دکەت لگەل ستێرا گلاڤێژێو هەروەکو لوءلوءو مەرجانو گەوهەرانن دەمێ دبێژیت :

هن گولێ بو عەنبەرن ،
هن دشدرین ئەسمەرن
هن گوهەرێ دانەین مثلێ
سوهەیلێ سەما
(الزفنکی – بەرپەرێ ٢١) ·

بنیات دارە

o دایکا رۆندکێ o

هەر د بەرێدا .. ڕەنگو خورکو بەژنو بالو ناڤتەنگو کەمەرو دێمو گەردەنو دەستو تبلێت مرۆڤی .. تۆرەو هزرو بیرو کارو ئاخفتنێت مرۆڤی .. سەروبەرو هاریکاریو بنەداریو دلسوژیو دلۆڤانیو مەردینیو جامێریا مرۆڤی .. ئەریتو تیتالێت مرۆڤی .. نیشانێت قەدرو بهاو خوینشرینیو هەستی سڤکیو خۆشتڤیا وی بووینە لبەر چاڤو دلێت بابوباپیرێت مە یێت کورد ·

هەر ئەڤ نیشانە بوون ترازویا کێشانا هەر کەسەکی ، ئەو مرۆڤێ ئەڤ نیشانە تێدا هەبان بلا یێ هەژارباو بەریکێت وی دڕالا بان .. جلوبەرگێت وی ددڕیایو هەلوەڕیای بان ، ئان هەر چ دبەر نەبا .. هەردەم یێ لسەرێ دیوانا دلێ تێگەهشتیو هوشمەندێت کەڤنێت مە بوویە ·

هەکە ئەڤ نیشانەژی تێدا نەبان .. ژخو هندی یێ کارکریو خەملاندیبا چ بهایێ خۆ نەبوو ·

ئەڤە دسەر هندێڕا کو کاروبەرێت فولکلۆرێت کوردان ل هەمی دەڤەرێ بناڤودەنگن · هندی مرۆڤ بەرێ خۆ بکەتێو هزرا خۆ تێدا بکەت ژێ تێرنابیت .. ژ ڤان شەلوشەپکو بەرگیسكو شیتكو جەمەدانیو کولاڤەرسۆکێت مێران بگرە – کو هەر ئێك بۆ جانیێ دبێتە یێدی هەرە ویڤە ! تاکو دگەهیە کاروبەرێت ژنان – کو هەر چ بۆ ناهێتەگوتن .. ژ کراسو فیستانو قوتكو کورتەكو کەواو لەوندیو هیزارو دەرسۆکان .. ژبلی زێڕو چەکان .. گردانەو گوهارو بەلبیو کەمەرو بازنو خلخالان ..

هەکو مرۆڤ مێرکێ کارکری .. یان ژنەکا خەملاندیا کورد دبینیت چریسەت سەرێ مرۆڤی دگریتو چەرمێ سەرێ مرۆڤی رادبیتەڤە ژبەر نازداریا کارێ وان .. بەلێ یا دسەر هندێڕا تایێ ئێکێ مە گوتی ، گرانو گرانبهاترە ژ تایێ دووێ .. لەوا بابوباپیرێت مە یاگوتی :

(بنیات دارە ، جل ستارە)

هەلبەت .. لاوێت عەگیدو .. جانێت شۆخو .. بجویکێت نازدارو .. مەزنێت سەرەژی یێت هەین .. ئەڤ هەردوو مەرجو نیشانە یێت تێدا هەین .. ئەڤەنە دبێژنێ : بەردلك ·

◇

لێکۆڵینەوە «پاشماوە»

(٣٤)ی گۆڤاری (ڕۆژی کوردستان)یشدا بە ناونیشانی (چەند بەراویزێکی دیوانی نالی) نالێتی ئەم شیعرانەی شۆردووەتەوەو ، نووسەری ئەم وتارەیش لە گۆڤاری (ڕۆشنبیری نوێ)دا ژمارە (٥٠) بە ناونیشانی (نالی بۆ شیعری وا نالێ ؟) بەرپەرچی هەندێ لەو ڕایانەی دایەوەو ، بە بەلگە ئەوەی سەلماند کە نابێ هەروا بە ئاسانی ئەو شیعرانە لە باخچەی دیوانی نالی فڕێ بدرێن · کەچی دووبارە ، بە پێچەوانەی ڕێبازی لێکۆڵینەوەی زانستی ، د· مارف هەر بەلای ئەو باسەدا نەچووەو خۆی تێ نەگەیاندووە ، کە پێویست وابوو لەو باسە بکۆڵیایەتەوەو ئەگەر نادروستو بێ نرخ بێ ئەوا بە بەلگە بیدایەتە دواوەو ، ئەگەر ڕاستیش بێو سوودی بێ ئەوا سوودی لێ وەربگرێ ·

لێرەدا ئەوەش ناشارمەوە کە د· مارف هەندێ هەڵەی لە نووسینی سەرەتای ئەو پارچە شیعرانەدا کردووە وەك :

١ – «سەیری هیجرت ..» (ل : ٢٢) کەچی هەر دوکتۆر خۆی لە ژمارە (٣٤)ی گۆڤاری (ڕۆژی کوردستان)دا دەڵێ : « سەیلی هیجرت .. »

٢ – « دەروێش نیەم کەوتوومە ئیل بە .. » (ل:٢٢) لە (ڕۆژی کوردستان) ژمارە (٣٤)دا دەڵێ : « دەرویش نیەم کەوتوومە دووی ئیل بە .. »

دەربارەی پارچە تورکییەکەیش د· مارف لە وتارەکەی (٣٤)ی (ڕۆژی کوردستان)دا دەڵێ : « .. ئەگەر نالی تورکی زانیبێ لەوانەیە ئەم شیعرە تاقانەیە هی ئەو بێ وەکو شیعرو چوارینە تاقانە فارسی‌یەکەی ، چونکە دونیای شیعرەکە لە نالی دەکا .. » (ل : ٤٣) ژمارە : ٣٤ (ڕۆژی کوردستان) ·

کەچی لە پێشەکی دیوانەکەدا دەڵێ : « .. ئەوەی ئاشکرایە ئەوەندەی شیعرە فارسی‌یەکە بە دەم هاوار دەکاو دەڵێ : من نالیم ! ئەوەندە شیعرە تورکی‌یەکە دەڵێ : من نالی نیم ! »

« من باوەڕم بەهێزە کە ئەم شیعرە تورکی‌یە لە ڕووی دارشتنەوە لە جیهانی خەیالی نالی‌یەوە دوورە .. » ل : ٢٣·

ئەمە هەندێ سەرنجم بو ، بە کورتی ، دەربارەی دیوانی نالی لە ئاسۆی ڕێبازی لێکۆڵینەوەوە · ئەمێنێتەوە فەرهەنگی نالی کە کاتو شوێنێکی تری ئەوێ · ئەوەندە ئەڵێم : خوێنەر کە یەکەم جار ڕووی یەکەمی بەرگی دیوانی نالی ئەخوێنێتەوە : « دیوانی نالیو فەرهەنگی نالی » ئەگەر شارەزای باشی باسو مەبەست نەبێت وا ئەزانێ (فەرهەنگ)ەکەیش دانراوی نالییە نەک دوکتۆر مارف ·

ئەم سەرچاوانەی خوارەوە بۆ ئەم باسە تەماشا کراون :

١ – تحقیق النصوص ونشرها · عبدالسلام هارون ، الطبعه الثانیه ، مطبعة المدنی ، القاهره ، ١٣٨٥هـ ١٩٦٥م ·

٢ – گۆڤاری ڕۆژی کوردستان ، ژمارە ٣٤ ·

٣ – گوڤاری رۆشنبیری نوێ ، ژمارە ٥٠ ·

٤ – دیوانی نالی ، مەلا عەبدول کەریمی مودەڕیسو فاتیح عەبدول کەریم و محەمەدی مەلا کەریم · چاپخانەی کۆڕی زانیاری کورد ، بەغدا ، ساڵی ١٩٧٦ ز

٨ – دیوانی نالی وفەرهەنگی نالی ، د· مارف خەزنەدار ، چاپخانەی (دار الحریة للطباعه) بەغدا ، ساڵی ١٩٧٧ ز ·

Institut Kurde de Paris

كتێبی هاوكاری « پاشماوە »

سیاسەتەكەیانی ئەبێت بە شێوەیەكی گشتیو سیاسەتی پیترۆلیان بە شێوەیەكی تایبەتی . ئەمانە هەموویان لە ژێر روشنایی ئەو پەرەسەندنەدا دەبن كە لە سیاسەتی نوێی پیترولیدا روونەدات وە كە عیراق لەم ناوچە گرنگەی جیهاندا رۆڵێكی سەركردانەی تیاداگێرا .

● دەربارەی دەزگای وزەی نێو دەوڵەتان ●

لە دوو لاوە فەرەنسا سوود لە بڕیارەكانی دەزگای وزە وەرئەگرێت كە ئەمانەن :-

كەم كردنەوەی نرخو دەستەبەربوونی سەرچاوەكانی وزە ، بە هۆی پاڵە پەستۆكانی دەزگای وزەو سیاسەتەكەی دژی دەوڵەتانی بەرهەمهێنەری پیترۆڵ . هەروەها لە رێگای بەربەرەكانی‌كردنی دەزگای وزەوە سوود وەرئەگرێ لە بنیاتنانی پەیوەندی لەبار لەگەڵ دەوڵەتە پیترۆڵی‌یەكاندا .. بڕیارەكەی فەرەنسا سەبارەت بە نەبوون بە ئەندام لە دەزگای وزەدا ، سیاسەتێكی دژ بە رێحتە سەرەكی‌یەكانی سیاسەتی دەزگاكە نی‌یە بەڵكو بڕیاری نارەزایی دەربڕینە دژی سیاسەتی ئەم دەزگایە ، چونكە ئەم دەزگایە دەورو مەڵبەندی فەرەنسا لە پەیوەندی‌یەكانیدا لە گەڵ وڵاتانی سێ‌یەمی جیهان لاواز ئەكات لەمانەش دەوڵەتە پیترۆڵی‌یەكان .. سەرەڕای هەندێ ئیعتباری تری سەربەخۆیی لە سیاسەتی فەرەنسادا .

ئێمە بەم جورە بڕیارەكەی فەرەنسا دەربارەی نەچوونی بۆ ناو دەزگای وزەوە هەڵدەسەنگێنین ، هەرچەندەش ئێمە هۆیەكانی ئەم بڕیارە دەزانین ، بەڵام پێویستە لە سەرمان بە جۆرێك مامەڵەی لەگەڵدا بكەین كە پەرچێوبی لە جوڵانەوەی فەرەنسا ئەدات لەوەدا كە مەڵبەندێكی تری كارتێكردنی تایبەتی بێت لە سیاسەتی پیترۆڵی نێو دەوڵەتاندا ، لە مامەڵەی چۆن‌یەكی‌ی لە گەڵ دەوڵەتانی پیترولیدا رێگایەكی دروست بدۆزێتەوە بۆ بەدیهێنانی بەرژەوەندی‌یە رەواكانی . وە بەجۆرێك ئەو رێحتە بەرەوپێش پاڵ نێین كە ئەم مەڵبەندە والێ ئەكات ، بەشێوەیەك یان بەهی‌تر ، لە نەخشەی دەزگای وزە كە ئەمەریكا سەركردایەتی ئەكات جیاوازبێت . ئێتر لێرەوە ئێمە قایل‌بووین بە بانگهێشتنەكەی فەرەنسا سەبارەت بە كۆبونەوەی دەوڵەتانی بەرهەم‌هێنەرو كڕیاران یاخود ئەوەی ناونراوە بە وتووێژی نێوان ژووررو خواروو ، بە مەبەستی باس‌كردنو لێكۆڵینەوەی وزەو كەرەسەی خاوو گواستنەوەی تەكنەلۆجیاو بابەتی تر كە تەئسیری ئاشكرایان هەیە ، لە گەڵ فەرەنسایی‌یەكان دەربارەی ئەم بابەتە بە روونی‌ی قسەمان‌كرد ، ئێمە پێمانوتن رازی نابین بە تەنیا باسی بابەتی وزە بكرێت . بەڵكو پێویستە بابەتی وزەو كەرەسەی خاوو پێكەوە باس‌بكەین وە بەوشێوەی كە جارێكی‌تر لێكۆڵینەوەی دۆخی ئابوری هەموو جیهانو كاركردەكانی تێكچوونی ئەهێنێتەوە سەرخوانی باس‌كردن لەمانەش دۆخی بارەی جیهانو چارەسەركردنی چارەسەرێكی باش‌و مەسەلەی گواستنەوەی تەكنەلۆجیا بۆ وڵاتانی سێ‌یەمی جیهان ... هەروەها بەم لایەدا ئێمە لە كۆنفرانسی جەزایر باسی ئەم كێشەیەمان‌كرد .

ئاشكرایە كە هەرەس‌هێنانی بەیمانی ئەتڵەنتیك پاڵ بە ئەمەریكاوە ئەنێ بەدوای شێوە - صیغە - ی‌دا هێنراوی تردا بگەڕێ ، لەم شێوانەش دەزگای وزەو سودیش لەو زروفانە وەرئەگرێ كە لەمەوبەر باسمان كردنو كە بە پرۆسیسی بەرزبوونەوەی نرخ (گران‌بوونی شت) وئەو هەراو زەنایەی ئەوكاتە روویاندا دەستیان پێ‌كرد ، ئێمە دژی هەراو زەنای بەرزبوونەوەی نرخ بووین ، هەروەها نوسیمانو لەم بوارەدا قسەمان‌كرد . عیراق یەكەم دەوڵەت بوو لە جیهاندا كە ئاگاداریی مەترسی ئەم رادە خێرایەی هەراوزەنای بەرزبوونەوەی نرخی‌كرد ، وە بە توندی ئاگاداریی‌كرد كە بەرزكردنەوەی نرخ بەم شێوەیە وە بە پێی ئەم - فاصلە - زمەنی‌یە خزمەتی سیاسەتی ئەمەریكاو مەڵبەندی گردبوونەوەی ئەكات لە رێگای پتەوكردنی پەیوەندی لە نێوان ئەمەریكاو دەوڵەتانی ئەوروپای رۆژئاواو ژاپۆن كە بە هۆی بەرزبوونەوەی لەناكاوو خێرایی نرخی شت (زیانیان لێ كەوتوە) دووریش نی‌یە هەندێ وڵاتانی سێ‌یەمی جیهانیش بۆی راكێشێ ، سەرەڕای ئەمە بەرزبوونەوەی نرخ (گران‌بوونی شت) بە پێی ئەو رێگایەی رەخنەمان لێ‌گرت والەئەمەریكا ئەكات زۆر لە دیاردەی ناڵەبار ، لەمانە كاركردنی ئاوسانی پارە - تضخم - بەرێگای جۆربەجۆر بنێرێ بۆ ئەوروپا .

- مبرر - ە بە هێزەكانی دەست‌رویشتنی ئێستای ئەمەریكا - مبرر - ی سیاسین لەو كارەدا ئەیكەنە سەر رێحتە سەرەكی‌یەكانی سیاسەتی ئەوروپاو روخسارە بنچینەییەكەشی زۆرانبازیی سۆڤێتو ئەمەریكایە لە جیهانداو دوو چەترە بەرامبەر بە یەكتری‌یەكەش ، ئەوروپای رۆژئاوا لەبەر چەند هۆیەكی نانراو لە ژێر سێبەری چەتری ئەمەریكادایە ، سەرەڕای ئەمەش ئەوروپا یاخود بەشێك لە دەوڵەتەكانی ، لەو پەیوەندی‌یانەیاندا كە لەگەڵ ئەمەریكادا هەیانە - مبرر - ی تایبەتی ئابووریان هەیە لەمانە ئەو یارمەتی‌یەی ئەمەریكا پێشكەش هەندێك لەم دەوڵەتانەی ئەكات ، سەرەڕای بوونی ئەژدیها - الاخطبوط - ی ئەمەریكا بە شێوەی كۆمپانیاو سەرمایەو رەنیوهێنانی (استثمارات) فراوان لە دەوڵەتانی ئەوروپای رۆژئاوادا ... ئەو دەوڵەتانەی ئەوروپاش كە كاردەكەنە سەر پاشەرۆژی سیاسەتی ئەوروپا - ئەمەریكا چوار دەوڵەتن بە پلە لەپێش دەوڵەتەكانی ترەوەن ، كە ئەمانەن : فەرەنسا ، ئەڵمانیای رۆژئاوا ، ئیتالیا ، ئینگلتەرە ، ئنجا دەوڵەتەكانی تردێن ، بۆ ئەوەی دەورو شوێنی تری جیاواز وەربگرن ، زانراویشە ئێستاكە سەرەڕای ئەو تەقەللایەی دەدرێ ، دۆخی ئابوری ئیتالیا باش نی‌یە ، هەروەها بە هۆی توندبوونی زۆرانبازیی نێوان لایەنە سیاسی‌یەكانەوە كاركردەی (عامل) نا ئاسودەیی لە ئارادا هەیە ، تائێستاش ، بە ئەندازەیەك یان بە هی تر ، كتو پڕی‌یەكانی پاشە رۆژ هەر دوور نین .

بەڵام ئەڵمانیای رۆژئاوا ، ئەبینن .. كە بەشێوەیەك یان بە هی تر ، هەرچەندە بە هیواشیش بێت هەوڵ ئەدات سیاسەتە ئابوری‌یەكەی جیابێت بەو پێ‌یەی خزمەتی بەرژەوەندی‌یەكانی‌و كارگوزاری ئەم جیاوازی‌یە بكات با ئێستاش بە قەوارەیەكی گەورەش دیار نەبێت ، بەڵام ئەبێ پاشە رۆژ بەرەو رێگای باشتری پاڵ‌نێت ، ئەمەش ئەبێتە هۆی دروست‌بوونی جۆرێك ناكۆكی لە نێوان بەرژەوەندی ئابوری ئەڵمانیای رۆژئاواو ئابوری ئەمەریكاو هەندێك دەوڵەتی ئەوروپا .

فەرەنساش ، لەمەوبەر بە تەواوەتی باسمان‌كرد ، هەر لەسەردەمی دیگۆلەوە تائێستا بەرژەوەندی خۆی لە سیاسەتی دیگولی‌دا بینیوە ، ئەمەش نەك هەر تەنیا لەبەر هۆی مەبدەئی كە پەیوەندی بە سەربەخۆیی نیشتمانی‌ی‌و نەتەوەییەوە هەیە بەڵكو ، لەم جیاوزی‌یەدا ، لە پەیوەندی‌یەكانی‌دا لەگەڵ وڵاتانی سێ‌یەمی جیهان بەرژەوەندی ئابوری خۆی ئەبینێ ، بە هۆی سل‌كردنەوەی ئەم وڵاتانە لە هەندێ دەوڵەتی ئەوروپای رۆژئاواو ئەمەریكا ، ئێستا كە ئەم سل‌كردنەوەیە نەماوە یان كەم‌بووە لەلای زۆر وڵاتی سێ‌یەمی جیهان بەرامبەر بەفەرەنسا ، بە تایبەتیش لە ناوچەی رۆژهەڵاتی عەرەب . جا لەبەر ئەمە بەردەوام ئەبێ لەسەر ئەم رێحتە لە (منطلق)و پەیڕەوی گشتی سیاسەتی دەرەوەی‌دا ، مەسەلەی جیاوازیی فەرەنسا مەسەلەیەكی شاردراوە نی‌یە ، بەڵكو مەسەلەیەكە لە مامەڵەی سیاسی‌دا لە نێو زۆر لەو دەوڵەتانەی بایەخ بە فەرەنسا دەدەن تێبینی دەكرێ .

● ماوەیەتی ●

بۆ زانین

لە پرۆژەكانی نەخشەی پەرەپێدانی نەتەوەیی بەرنامەی رەنیوهێنان - ئەمینداریتی گشتی بەڕێوەبردنی كارو خانەسازی ناوچەی كوردستان قۆنتەراتی نهێنی ژمارە (٧٧/٧٠) بۆ دروست‌كردنی مەڵبەندی نەهێشتنی نەخۆشی سنگ لە دهۆك .

رای ئەگەیەنین كە ئەم قۆنتەراتە نهێنییەی سەرەوەمان بەومەرجانەی لای خوارەوە هەیە :

١- كۆمەڵی ئیستمارەی مەرجەكانی قۆنتەراتەكە لەمەڵبەندی ئەم بەڕێوەبەرێتیە یاخود لە بەڕێوەبەرێتی كاری هەولێر ئەتوانرێ بە (١٠) دە دینار دەست‌بكەوێ كە نادرێتەوە ، بەمەرجێك كاتێك قۆنتەراتچیەكەی كە قۆنتەراتەكەی ئەكەوێتە ئەستۆ مەرجە گشتی‌و مواسەفاتە هونەریەكان بكرێت .

٢ - دوا ماوەی پێشكەش‌كردنی تەندەرەكان لە یاخود پێش سەعات دوانزەی نیوەڕۆی رۆژی شەممەی رێكەوتی ٣١-١٢-١٩٧٧ ە و ئەدرێت بەسكرتێری لێژنەی كردنەوەی تەندەرەكان لەمەڵبەندی ئەم ئەمینداریتیە .

٣ - ئەمانەی لای خوارەوە ئەبێت لەگەڵ تەندەرەكاندا بن :

أ - بارمتەی پێشەكی (-/١٥٠٠) هەزارو پێنج سەد دینار لەشێوەی كەفالەتی بانق بۆ ماوەی شەش مانگ لەرۆژی داخستنی قۆنتەراتەكەوە بەكار بێت ، یاخود لە شێوەی چەكێكی مۆركراودا بێت .

ب - پێناسی ژوری بازرگانی لەگەڵ بەڵگەنامەیەكدا لە بەڕێوەبەرێتی باجی داهاتەوە دەرچوبێت‌و بۆ ئەمساڵ تازە كرابێتەوە .

ج - بەرنامەی ئەوكارانەی ئەمە ئەچن .

د - پێناسی پلەی قۆنتەراتچیەكان .

٤ - هەرتەندەرێك لەكاتی خۆیدا پێشكەش نەكرێت یان هەمو مەرجەكانی تیا نەبێت پشت گوێ ئەخرێت .

٥ - ئەم بەڕێوەبەرێتیە لەسەری نیە نزمترین تەندەر لەروی نرخەوە یان هەرتەندەرێكی‌تر قبوڵ بكات .

٦ - رۆژێكی دواكەوتنی كار (-/٢٠) بیست دینار سزا ئەدرێت‌و پێویستیشە ئەوقۆنتەراتچیەی قۆنتەراتەكەی ئەدرێتێ ئەندازیارێكی سەرپەرشتی‌كەر دابنێت .

٧ - ماوەی بەجێهێنانی تەندەر شەش مانگە لەرۆژی پێشكەش‌كردنی تەندەرەكانەوە .

٨ - پێویستە قۆنتەراتچیەكان نەخشەكان لەگەڵ تەندەرەكانیاندا بهێننەوە ، نەخشەكان تەنیا بەوقۆنتەراتچیە ئەدرێ كە قۆنتەراتەكەی ئەكەوێتە ئەستۆ .

٩ - پێویستە قۆنتەراتچیەكە پولێكی (٢٥٠) فلسی بەتەندەرەكەوە بلكێنێت .

١٠ - هەرتەندەرێك لەناو زەرفێكی داخراودا نەبێت پشت گوێ ئەخرێ .

١١ - لەبەجێهێنانی قۆنتەراتەكەدا پشت بە مەرجە گشتیەكانی قۆنتەراتی كاروباری ئەندازیاری مەدەنی بەهەردو بەشی یەكەم‌و دوەمیەوە ئەبەسترێت .

١٢ - هەرسل كردنەوەیەك لەلایەن قۆنتەراتچیەكانەوە لە ناو تەندەرەكاندا بنوسرێ بەهیچ ئەژمێردرێ‌و پەسەند ناكرێ .

شیروان علی امین
ئەمینداری گشتی
بەڕێوەبردنی كارو خانەسازی

هەر جارەی « پاشماوە »

پەشیمان نەبینەوە .. هەرنا با ئەو وەختی بڵێن وەسڵاهی پڕ بەپێستی سەردەمی خۆی بوو ! مەنزوورەكەم بۆ ئەوە نیە ، خوانە خواستە لە بڵاوكردنەوە شل‌و خاوبینەوە ، بەڵام خێرایی كردن لە ئاكامدا « كاڵای پڕ بە باڵا » مان بۆ دەستەبەرناكا .. نیشانەو رەسەنیەتی تاقی‌كردنەوەكانمان لەوە دایە ، زۆر بە لەخۆبوردوویی بەر لە بڵاوكردنەوەی بۆ برادەرو رەفیقاتی بخوێنینەوە ، رایەكو دووراو سەرنجو چەند سەرنجێك ، لە بۆچوونێكی ئاكە كەس چێترە ، چجای ئەوەی خۆی لە خۆیدا رەخنەگرتنێكی راستەو خۆو روو بەرووەو زێتر بەرهەمەكە بەپێزو شەنگ دەكا . ئەمەو پێداچونەوەی چەند جارو كەرەتی ..

واتە چاوگێران هەڵگەرانەوەوە بەرابووردووی خۆت وەك وشوكردنی حوای مەڵۆ هەڵگرە لە درونەدا ..

كا بۆ ئەو رۆژەی مرۆ خۆی دەرفەتی ئەوەی هەبێ شوێن پێی خۆی بكەوێتەوە ، تاوەكو لەجاری ئایندەی ، هەنگاوەكانی بەحسێبو پرشەنگو بیربن ، بە كورتی دەمەوێ بڵێم ئەو دۆستو برایانەی ئەمرۆ خەریكی ئەومن زەمینە بۆ بەیانی دروست‌بكەن‌و تاقی‌كردنەوەی چاك‌و بەرهەمی چەلەنەنگ بدەنە دەست خوێنەران ، لەبەر دەمی واقیعی هەڵو مەرجی یەكەلاكردنەوەی خۆیان دان ، سەبارەت بەوەی بەرلەوەی هەنگاوی پڕ جورئەت‌و وەفاداری باوێنە دنیای ئەدەب‌و نوسین « مەبەستم لەوە بڵاوكردنەوەی بەرهەمە » ، زۆر پێویستە .. هەفەتێكی یان ساغ كردبێتەوە لەبەر رەسەنی‌و دروستی ئەدەبەكەی‌و بەلانی كەم دەبێ دوو حسێبی بۆ كردبێ :

یەكەمیان : متمانەو دڵنیایی خۆی لەبارو شەنگی ئەدەبەكەی .

دووەمیان : تەغدیرو رەچاوكردنی دەردو كێشەكانی كۆمەڵو هەروەها دەبێ حسێبی وردیشی بۆ ئاستو میزاج‌و ویستی خوێنەرەكەی (مەبەستم لێ جمهورەكەیە) كردبێ .

دیارە لە جیاتی ئەوە خێرایی لە بڵاوكردنەوەی بەرهەم بكەین ، لە چێترە ئەگەر چەند كەرەتێك هەڵگێڕو وەرگیرێ كەینەوە بەسەرو سەكوتی‌دا بچینەوە .. چێتری بخەینە بارێەك ، سەرنجی دۆستو رەفیقانی لەسەر وەربگرین .. ئەم لە خۆ بوردنە كارێكی هێندە ماقووڵو رەسەنە .. دەتوانم بڵێم جاقی بوونو قاڵ‌بوونەوە وسەركەوتنی نوسەری راستەقینە لایەنێكی گەورەی بەمەوەبەندە ..

بۆ زانین

لە پرۆژەكانی نەخشەی پەرەپێدانی نەتەوەیی بەرنامەی رەنیوهێنان - ئەمینداریتی گشتی بەڕێوەبردنی كارو خانەسازی ناوچەی كوردستان قۆنتەراتی نهێنی ژمارە (٧٧/٦٩) بۆ دروست‌كردنی سەرای زیبار .

رای ئەگەیەنین كە ئەم قۆنتەراتە نهێنییەی سەرەوە بەمەرجانەی لای خوارەوە هەیە :

١- كۆمەڵی ئیستمارەی مەرجەكانی قۆنتەراتەكە لەمەڵبەندی ئەم بەڕێوەبەرێتیە یاخود لە بەڕێوەبەرێتی كاری هەولێر ئەتوانرێ بە (١٥) دینار دەست‌بكەوێ كە نادرێتەوە ، بەمەرجێك كاتێك قۆنتەراتچیەكەی كە قۆنتەراتەكەی ئەكەوێتە ئەستۆ مەرجە گشتی‌و مواسەفاتە هونەریەكان بكرێت .

٢ - دوا ماوەی پێشكەش‌كردنی تەندەرەكان لە یاخود پێش سەعات دوانزەی نیوەڕۆی رۆژی ٢٩-١٢-١٩٧٧ ە و ئەدرێت بەسكرتێری لێژنەی كردنەوەی تەندەرەكان لەمەڵبەندی ئەم ئەمینداریتیە .

٣ - ئەمانەی لای خوارەوە ئەبێت لەگەڵ تەندەرەكاندا بن :

أ - بارمتەی پێشەكی (-/٢٥٠٠) دوو هەزارو پێنج سەد دینار لەشێوەی كەفالەتی بانق بۆ ماوەی شەش مانگ لەرۆژی داخستنی قۆنتەراتەكەوە بەكار بێت ، یاخود لە شێوەی چەكێكی مۆركراودا بێت .

ب - پێناسی ژوری بازرگانی لەگەڵ بەڵگەنامەیەكدا لە بەڕێوەبەرێتی باجی داهاتەوە دەرچوبێت‌و بۆ ئەمساڵ تازە كرابێتەوە .

ج - بەرنامەی ئەوكارانەی لەمە ئەچن .

د - پێناسی پلەی قۆنتەراتچیەكان .

٤ - هەرتەندەرێك لەكاتی خۆیدا پێشكەش نەكرێت یان هەمو مەرجەكانی تیا نەبێت پشت گوێ ئەخرێت .

٥ - ئەم بەڕێوەبەرێتیە لەسەری نیە نزمترین تەندەر لەروی نرخەوە یان هەرتەندەرێكی‌تر قبوڵ بكات .

٦ - رۆژێكی دواكەوتنی كار (-/٢٠) بیست دینار سزا ئەدرێت‌و پێویستیشە ئەوقۆنتەراتچیەی قۆنتەراتەكەی ئەدرێتێ ئەندازیارێكی سەرپەرشتی‌كەر دابنێت .

٧ - ماوەی بەجێهێنانی تەندەر شەش مانگە لەرۆژی پێشكەش‌كردنی تەندەرەكانەوە .

٨ - پێویستە قۆنتەراتچیەكان نەخشەكان لەگەڵ تەندەرەكانیاندا بهێننەوە ، نەخشەكان تەنیا بەوقۆنتەراتچیە ئەدرێ كە قۆنتەراتەكەی ئەكەوێتە ئەستۆ .

٩ - پێویستە قۆنتەراتچیەكە پولێكی (٢٥٠) فلسی بەتەندەرەكەوە بلكێنێت .

١٠ - هەرتەندەرێك لەناو زەرفێكی داخراودا نەبێت پشت گوێ ئەخرێ .

١١ - لەبەجێهێنانی قۆنتەراتەكەدا پشت بە مەرجە گشتیەكانی قۆنتەراتی كاروباری ئەندازیاری مەدەنی بەهەردو بەشی یەكەم‌و دوەمیەوە ئەبەسترێت .

١٢ - هەرسل كردنەوەیەك لەلایەن قۆنتەراتچیەكانەوە لە ناو تەندەرەكاندا بنوسرێ بەهیچ ئەژمێردرێ‌و پەسەند ناكرێ .

شیروان علی امین ئەمینداری گشتی
بەڕێوەبردنی كارو خانەسازی

بۆ زانین

فرۆشتنی خانویەك

دائرەی راپەراندنی سلیمانی ئەیەوێ پارچە زەوی ژمارە ٤٤-٨٣٩ لەناوچەی ژمارەیەكی مەڵكەندی دەباشان بفروشێ كە خێنی قەرزار محمد صالح علی‌یە ئەوەیش لەسەرداوای خاوەن‌قەرز عەلاء رشید نادمە كە مەبلەغی ١٣١٩٫٠٨٠ دیناری لایەتی . ئیتر ئەو كەسەی ئەیەوێ بیكرێ لەماوەی ٣٠ رۆژدا لەرۆژی بڵاوكردنەوەی ئەم بەیانەوە سەر لە سەرۆكایەتی راپەراندنی سلیمانی بدات‌و متمانەی یاسایی لەگەڵ خۆی بهێنێ .

خانوەكە بریتیەلە ٣ ژورو هەیوانێك‌و حەوشەو مشتملات‌و روبەرەكەی ٢٠٠م٢ بەنرخی ٢٢٥٠ دینار دانراوە .

حسین احمد صالح
مأموری راپەراندنی سلیمانی

ژیانەوەی « پاشماوە »

پێشكەوتوی هونەری مۆسیقاو گۆرانی كوردی بەدی ئەكەین ئالیرەدا ئەتوانم بڵێم ئەمشتە بەستراوە بە هەوڵی تایبەتی هونەرمەندانەوەو هیواداریشم هەموویان لێ هاتوانە قۆڵێ هەوڵی لێ‌هەڵكەن‌و كەم تەرخەمی نەیەت بەخایاڵیانداو هەمیشە بەوپەری دڵسۆزیەوە ئەركەكەی سەر شانیان بەجێ بهێنن كە تەنها هۆیە بۆ پێش خستنی هونەری گەلەكەمان‌و داوایش لە هاووڵاتیان ئەكەم كە رێگا لە منالەكانیان نەگرن لەفێر بوونی گۆرانی‌و مۆسیقاداو هەمیشە هانیان بدەن چونكەفێر بوونی منالان بنەرەتە بۆ دروست بوونی نەوەیەكی‌هونەرمەندی باش‌و لێ‌هاتو .

سوپاس بۆ رۆژنامەی‌هاوكاری وائەوەندە بەتەنگ هونەرو هونەرمەندانی‌كوردەوەیە .

وەزیری لاوان « پاشماوە »

سەركەوتن ئەمڕاستیە بپارێزین .

پاشان بەڕێز غازی محمود بەڕێوەبەری گشتی لاوان وتارێكی خوێندوە تیایدا باسی رۆڵی گرنگی مێژویی‌و داواكاریەكانی ئەم قوناغەی كرد لەسەر رێگای نەتەوەیی‌و نیشتمانی .

پاشان پروانامەی كاری بەڕێوەبەرایەتی گشتی لاوان خوێندرایەوە .. كە تیایدا قۆناغی رابوردوی نرخاند هەروەها چونێتی كاركردنی تەواو لەگەڵ یەكێتی گشتی لاوانی عێراقداو چونێتی كاروباری وەزارەت‌و یەكێتی بۆ پتەوكردنی رێبازی یەكێتی‌و هێنانەدی پەیوەندی زیاتر لە نێوان بەڕێوەبەرایەتیەكان‌و رێكخراوە جەماوەریەكان .

هەروەها لەباری چالاكیەكانی بەشە كاوەندیەكانی بەڕێوەبەرایەتی‌و هێنانەكایەی ئەو پێداویستیانەی كە رۆشنبیری‌و پەروەردەی وەرزشی وهتد پێویستێتی .

لەم كۆنگرەیەدا بەڕێز وەكیلی وەزارەتی لاوان عبدالغنی عبدالغفورو بەڕێوەبەرە گشتیەكانی یەكێتی گشتی لاوانی عێراق‌و یەكێتی نیشتمانی قوتابیانی عێراق‌و رێكخراوە پیشەیەكان ئامادەبوون .

لێكۆڵینەوە لە قوناغەكانی « پاشماوە »

كردن‌و دامەزراندنی كارەبا بۆ مەبەست لەم پرۆژەیە زامن‌كردنی ئاودێری ٥٠٧ هەزار دۆنم زوی‌و زاری كشتوكاڵی‌یە لە قەزاكانی كەركوك‌و حەویجەو دبس‌و ناحی‌یەی تازە ئەوە بو پرۆژەی بەستی دبس جێ‌بەجێ‌كرا بۆ ئەوەی ئاوی زێی بچوك بڵند كاتەوە لەبەردەم سەرچاوەی قەناتە گەورەكەدا تا وەكو لەوەوە ئاو بدرێت بە هەمو پرۆژەكە .

ئەو ئامانجەی لەم پرۆژەیە چاوەڕوان دەكرێت ئەوەیە كە كەڵك لەو ئاوە وەرگیرێت كە لە بەستی دوكانداكۆبوتەوە بۆ ژیانەوەی ملیونێك‌و پێنج سەد هەزار دۆنم زەوی‌و زاری زۆر بەپیت كە بەسەر پارێزگاكانی تامیم‌و صلاح الدین‌و دیالەو بەغدادا دابەش‌بوە .

هاوكاری‌و خوێنەران پاشماوە

شانۆی كوردیدا) باسێكی سەرپێیەو ئەو جۆرە باسانە پێویستی بەشارەزا یی‌و لێكۆڵینەوەی زانستی پوختی‌و باسەكەی تۆشی ئەم مەرجانەی تیا نەبوو .

● كاك عەبدول كەریم سابیر: خۆزگە شیعرەكانیشت وەكو ئەو خەتەی كەناونیشانەكانت پێنووسیوە رێك وپێك‌و ناسك جوانبایا .. چ ئەبوو ئەگەر ئەوبایەخەی بەخەتەكانت داوە بەدارشتنی شیعرەكە بدەی ؟! بەرهەمەكانت بەكەڵكی بڵاوكردنەوە نەهاتن .. چاوەڕوانی شتی باشت ئەكەین .

● كاك بەختیار عەبدولا ، ئازاد عەبدول وەهاب لەتەنمیم، مەجیدی حەمید ، جومعە رەجەب ، شیركۆ دەربەدەر ، یاسین كەریم خەمزەیی چاوەڕوانی بەرهەمی تازەتان ئەكەین .

Institut Kurde de Paris

ڕێ‌ڕەو

پێویستە لەسەرمان ڕۆڵی مامۆستاو دەوری قوتابیمان هەبێ بەبێ ئەم كلیلە گرنگە كارتێكردن نابێت .

هاوڕێ صدام حسين

ڕەشبەڵەك

ڕوویەكی هونەری میللی كوردەوارییە

● بەشداری كردنی ئافرەت لە هونەری میللی و هاریكاری كردنی بە سەربەستی خۆ نواندن بوونی ئافرەت لە لایەنێكی ژیانی كۆمەڵایەتیدا ئەسەلمێنێ ..

● هونەر هەرچەند بچێتە ساڵەوەو كۆنتر بێ ئەوەندە مۆركی ڕەسەنێتی تیایا بنچ بەست ئەبێ و ئەچێتە دڵەوە ..

هەڵپەڕكێ دیاردەیەكی هونەری نەتەوەییەو بە پێی گۆڕانكاریە هونەریە بنچینەییەكانی كۆمەڵ ئەویش ئەگۆڕێ و پێش ئەكەوێ ..

هونەر شوناسان و وایان داناوە گوایە لە كاتی خۆشی و ئاهەنگدا مرۆڤ هەست بە ختوكەیەكی بەختیاری ئەكات و ئۆقرەی لەبەر ئەبڕێ و بەو سەمایە تینوێتی باری لەشی باراو ئەكات سوكنایی بۆ دێ ..

هەڵپەڕكێ گەلێك لە لاسایی كردنەوەی زیندەوەرە ئیسك سوكەكانی ناوچە جۆربەجۆرەكان ئەچێ ، وە بە لای منەوە تا ڕادەیەك ڕاستە كە هونەر دۆستەكان ئەڵێن : مرۆڤ لە هەڵپەڕكێدا لاسایی زیندەوەرێك ئەكاتەوە .. چونكە زوربەی جۆری هەڵپەڕكێكانی ناوچەی كوردەواری وەكو لەنجەی گیان لەبەرێكی كێوی وایەو ئەگەر مرۆڤ زۆرتر بیری لێ بكاتەوە زیاتر بۆی دەر ئەكەوێ ..

ئەو هەڵپەڕكێ یانەی كە لە كوردەواریدا باوون زۆر ناوچەیین و هەر جۆرەیان لەناو جوغزی ناوچەی خۆیا تێكەڵ بە باری ژیان و هونەرو وەرزشی و نەریتی كۆمەڵایەتی دانیشتوانەكەی بووە ..

خەڵكی ناوچەی كوردەواری هەر لە منداڵیەوە بە بێ مامۆستاو ڕابەری هونەری و قوتابخانە فێری ئەم هونەرە میللیە ئەبن و تەنانەت لەم بوارەدا هونەرمەندی سەركەوتوی بەهرەداریان تیا هەڵ ئەكەوێ ..

لەبەر نەبونی قوتابخانەیەكی هونەری و سەرپەرشتی نەكردنی ڕەوتی گۆڕینی ئەم هونەرە لە دۆخی خۆیا ماوەتەوە ، مەگەر لەگەڵ هەمو لایەنەكانی تری گۆڕانە گشتییەكانی كۆمەڵدا ئەمیش بەرەو پێشتر چووبێت ..

لادێ نشینەكان زوربەی كاتی بێ ئیشیان بە ئاهەنگ و گرەلاوژەی گۆرانی و هەڵپەڕكێ ئەبەنە سەر .. تەنانەت زۆر جار لە پشووی كاتیی لەناو كێڵگەو مەزرەكاندا لەگەڵ ئەم بەزمەدا خەریكن .

هەڵپەڕكێ گەلێك جۆری جیا جیای هەیە ، وە خۆی لەناو خۆیدا كراوە بە سێ بەشەوە :

١ ـ هەڵپەڕكێی پیاوانە
٢ ـ هەڵپەڕكێی ژنانە
٣ ـ ڕەشبەڵەك (پیاوو ژن بە تێكەڵاو) ..

مەبەستمان لە دیاریكردنی ئەم سێ بەشە ئەوەیە كە چەند جۆرێك لەو هەڵپەڕكێیانە تەنیا پیاوان پێی هەڵئەپەڕن وەكو : سێ پێیی ، فەتاح پاشایی ، و... بەشێكی تریان تەنیا بۆ ئافرەتە بە شێوەی گشتی وەكو : چەپی ، ڕۆینێ ، و.. بەشەكەی تریش هەڵپەڕكێیەكی تێكەڵاوە كە ژن و پیاو پێكەوە دەست ئەگرن تیایا كە ئەمیش پێی ئەڵێن : (ڕەشبەڵەك) ..

ئافرەت لە ڕەشبەڵەكدا ئەو سەربەستیەی هەیە كە لە هەر لایەكەوە بیەوێ دەست بگرێ و هونەری خۆی بنوێنێ .. زۆر جار ئافرەتێكی شارەزاو لێ هاتوش سەرچۆپیەكە ئەگریت .. بەپێی ڕەوشتی هەڵپەڕكێیە ژن و پیاو بەناو دەست ئەگرن .. بەڵام تا ئێستا لە كوردەواریدا نەبوە كە ئافرەت بە سەربەستی لە كۆرە گشتیەكانی وەكو ئاهەنگ و شەوارەو زەماوەندا گۆرانی بڵێ .. بەڵام هەركە ئافرەت هەستی بە تەنیایی كردو لەوە دڵنیا بو كە دەورو پشتی چۆڵە دەست ئەكات بە گۆرانی وتن و زۆرجار بە نەغمەیەكی خەمناك خۆی ئەلاوێنێتەوە .. زوربەی گۆرانی وتنی ئافرەتان لە كاتی ئیش كردنی ناو كێڵگەو دەشت و دەرەكاندایە وەیان لە كاتی ڕێ كردندا لە شوێنێكەوە بۆ شوێنێكی تر ..

بگەڕێینەوە سەر باسەكەمان .. هەڵپەڕكێی ڕەشبەڵەك لە كۆنەوەو ئێستاش لە زۆرناوچەدا بە سوكی سەیری ئەكەن .. ئەو ناوچانەی كە بەپێی نەریتی كۆمەڵایەتی و ڕەووشت و باری ناوخۆیی ژیانیان زیاتر پا بەندی پەیرەو كردنی مەسەلە ئاینیەكان بون كەمتر ڕێگای بەسەربەستی نواندنی ئەم هونەرەیان ئەدا .. بەڵام ئێستا ، هۆی باری پێشكەوتنی ژیانی خەڵكو چاو كردنەوەو هەست كردن بە پەروەردەكردنی هونەری میللی هەڵپەڕكێی ڕەشبەڵەك لە زوربەی بوارە كۆمەڵایەتیەكاندا دەوری خۆی ئەگێڕێ ..

دیسانەوە لە كوردەواریدا گەلێك هەڵپەڕكێ(*) جۆراوجۆری تر هەیە كە هەریەكەیان پارچەیەك هونەری میللی ناوچەیین و هەندێكیشیان تا ڕادەیەك لە ناوچەكانی دەوروبەری و دورتریشدا ناسراون و ئەهمیەتی پێ ئەدەن ، ئەمەش ناوی هەندێك لەو هەڵپەڕكێیانەیە :

گوڵشێنی ، مەلانێ ، شێخانی ، شێخانی ژنان ، شێخانی باسفك ، شێخانی بەدوێ ، سێیاركی ، چوخ چان ، بێریوكێ ، بەشیمان ، سوسكەیی ، تەمزەر ، زێباری ، مامانا زافای ، هەرێ باسو ، شرینێ لەیلانێ ، هەرێ گولێ ، بابلەكانی ، یارگوزەل ، سنجانێ ، بێلاتی ، مەرجێ ، ڕێزانێ ، حەیرانێ ، سێ پێیی ، ڕاستە ، چەپی ، گەریان ، فەتاحی ، خانی ئیری ، شلەوخانە ، علی خانی ، شانەشەكی ... تاد ئەمانەو چەندان جۆری تر هەڵپەڕكێی میللی ناوچەیی لە كوردەواریدا باوە .

(★) ناوی هەندێك لەم هەڵپەڕكێیانەم لە كاك مستەفا سەید نووری وەرگرتوە .

○ برهان قانع ○

گرفتی هەفتە

پار ، ئەمساڵ ، ساڵانی ڕابوردو ، كەچی هێشتا گەڕەكی خەبات بێبەشە .

● لە هاوینا نەبونی ئاو ، كە بە تەنها گەڕەكی خەبات بێبەش نیە بەڵكو زۆربەی گەڕەكەكانی سلیمانی بە دەردی بێ ئاویەوە ئەناڵێنن .

ئەگەر بەڕێوەبەرایەتی شارەوانی سلیمانی بیر لە نەخشەیەك بكاتەوە بۆ چارەسەركردنی بێ ئاوی شاری سلیمانی ئەم زستانە خەریكی بێت ، ئەوا گەڕەكی خەبات و هەموو گەڕەكەكانی تری سلیمانی لە نەبونی و بێ ئاوی ڕزگاریان ئەبێت .

● بەڵام لە زستانا گەڕەكی خەبات . كە گەڕەكێكی گەورەیە لە سلیمانیدا ، تەنها جادەیەكی سەرەكی تیایە ، ئەویش نیوەی كراوەو ئەوی تری كەس نازانێ بۆ تەواو نەكرا !؟ لە بەر ئەو قوڕو لافاوی زستانی ئەو گەڕەكەش بەتایبەتی زۆر ، بوتە هۆی تێكدانی ئەو ڕاستە جادەیە ، كە خەڵكی ئەو گەڕەكە زۆر كەڵكی لێ وەرئەگرن ، ئەگەر بارانێ ببارێ ، ڕێگە لە خەڵكی ئەگیرێت و هەموو ئەو چاڵانە پڕ ئەبن لە ئاو .. داوا لە كاربەدەستان و لێپرسراوان ئەكەین ، بەڵكو هەر هیچ نەبێ چاڵ و چۆڵی ئەو جادەیە پڕ كرێتەوە یان كۆڵانەكان چەو ڕێژ كرێ . چاوەڕوانین .

باوكی هاژە

هەواڵێكی سەیر لە دنیای پزیشكیدا

شیرزاد عبدالرحمن

زۆربەمان لەو بڕوایەداین كە مرۆڤ تووشی نەخۆشی چاووكوێربون هات هیچ دەرمانێك ناتوانێ چارەسەری ئەم گیروگرفتە بكاو پیاوی كوێر لە دوای لە كیس چونی ڕۆشنایی چاوەكانی ، تر تا سەر ڕۆشنایی دنیا نابینێتەوەو بەدرێژایی ژیان لە تاریكیی پەل ئەكوتێ . بەڵام زانستی نوێ ، دوای چەندەها تاقیكردنەوەی پزیشكی ساغبونەوەی چاوی مرۆڤی سەلماند لەدوای ڕوداوی كوێربوون ، ئەم بەسەرهاتانە چۆن ؟!

دوای جەنگی گێتی دوهەم ژمارەی ئەو كەسانە زیادی كرد كە دوچاری نەخۆشی چاوبوون ، لەبەر ئەمە ، پزیشكە پسپۆڕەكان بیریان لە چارەسەری یەكلكردنەوە كە مرۆڤ لەدنیای تاریكی ڕزگاربكەن . بۆیە لەدوای چەندەها تاقیكردنەوە بۆیان دەركەوت كە باشترین ڕێگە بۆ بنبڕبونی ئەم گیروگرفتە ئەوەیە ، كە چاوی مرۆڤی مردو دەربهێنرێت بۆ چاندنەوەی چاوكە لە كوێرەكان ، ئەم تاقیكردنەوە پزیشكییە بەتەواوی سەركەوت ، وەچەندەها كوێر جارێكیتر بەدنیای ڕوناكی شادبونەوە . ئەم هەنگاوەتازەیە لەزۆر هەرێمی دنیادا سەركەوت ، بەڵام گیروگرفتێكی زۆری هاتە ڕێ .. لەوانە : ئەو كە ساڵانە زۆر كەمبون كە ڕەزامەندی بكەن بۆ چاودەرهێنانیان لەدوای مردن ، یان كەس و كارەكانیان بەگژ ئەم مەسەلەیەدا ئەچون و زۆر لەپزیشكەكانیش وایان لێكدایەوە كەزیانی هەیە بۆ لەش **بۆیەیەكێ لەپزیشكە لێهاتووەكانی سەدەی بیستەم كەناوی « بایارۆ » یە بیری لە گواستنەوەی چاوی سەگ كردەوە بۆ چاوی ئادەمیزاد . لەپاشان چاوی ئادەمیزادی گواستەوە بۆ سەگی « وڵف » كە جەشنە سەگێكی كێوییە .**

ئێستاش پزیشكە ڕۆژئاواییەكان بەردەوامن لەم كارەپزیشكییە كە پاشەڕۆژێكی ڕوناكی لەبەردەم كوێرەكان داكردەوە ئەوی سەیر بێ ئەوەیە ، كەیەكێك لە كوێرەكان وتویە : لەوەتەی ئەم سەگە بەوەفایە دوچاوەكانی خۆی بێ بەخشیوم و ڕوشنی بەخشیەوە چاوەكانم ، من بەدرێژایی ژیانم بەنزیكترین و تاقانەترین خۆشەویست و هاوڕێی هەتاهەتایی خۆمی ئەزانم .

چاوی نەخۆش
باش چارەسەركردنی

وێنە و دەنگ

خۆشەویستی و خاك و پایز ..

ڕووبار ، بنار ئەم گردۆڵكەیەو بەر ئەم ڕێیە باریكەی كردۆتە كەنارو سەقامی تێدا گرتوەو ئەم درەختەیشی دەنامێزێ دایەو خۆشەویستی پێ دەبەخشێ ..

لەم كوردستانەدا ، پایزی (زێڕ)و زستانی (زیو)و بەهاری (بەلكەرەنگینە)و هاوینی (هێتویەشەو) ، گیانی نوێبوونەوە بەم سروشتە پاك و خاوێنە دەبەخشن .. بەیانی كە بەهار دادێ و دەمەو ئێواران كچەكانی دێ بەخۆو بەكۆزەكانیانەوە ڕوودەكەنە كەنار ... ئاگر لە دڵی لاوەكانی سەر سواندەو دوبانكەكان بەردەدەن ..

كە بەهار دادێ ، ڕووبار لە حەزی خاكدا هەڵدەكشێ و سەدەها جوێ و جۆبار دروست دەكات و دەڕژێتە دەمی هەزاران خونچەو چرۆوە .. هەموو شتێكی ئەم وڵاتە جوانە .. خۆشەویستە بۆیە شاعیر دەڵێ :

بەبێ قەدری بەسەریا ڕامەبورن حورمەتی بگرن .

نەژاد

هەرچارەی نووسینێك

نامەیەكی كراوە بۆ نووسەرە تازەكان

كاردۆ گەلالی

بەرهەمو تاقی كردنەوە بەراییەكانی ئەدەبیش بەوێنەی هەموو دیاردەو بوارەكانی تری هوشیاری كۆمەڵایەتی ، ڕێ و ڕەسەو ڕەچەڵەكی پەیدابوون و لەدایك بوونیان هەیە ، لە هەوەڵەوە چەقێلە دەدەن و نەش و نما دەكەن ، باڵادەگرن و دەرسكێن ، ئەنجا پندەگەن و وەبەر دێن !! جا ئەوەی زۆر گرنگ بێ ! داخوا تاچ ڕادەیەك خودانەكەی زاڵە بەسەر گێژو ژن و بەهرەو بارە دەروونیەكەی ژوورەوەی خۆی و چی لە بارادایە لە بیرو جەستەو كارزانی بۆ بەناو هێنان و ساغ كردنەوەیان .. سەبارەت بەوەی پێگەیشتن و « تكامل » كردنی بەرهەمی ئەدەبی ڕەسەن ڕێك بەمەوە بەندە .

نووسینێكی ڕۆژنامە یا بەرهەمێكی ئەدەبی یا هەر بابەتێكی ڕۆشنبیری بەر لەوەی ئامێزی خەملاندن و بڵاوكردنەوەی تێوەر بێ ، دەبێ خودانەكەی لە خەڵكی زێتر لێی دڵنیابێ و متمانەی پێ بكا ، دیارە پێچەوانەی ئەو ڕاستیە ڕەنجێكی بە خەسارو ئەدەبێكی پڕ دوو دڵی و سەودایەكی بازاڕی دێنێتە كایەو ئاموبۆو ئیحساسات و مەرجەكانی هونەری بۆ نایەتە ڕایێ !! تەنانەت خوێنەرانیش ئامۆیی لەبەر هەمەكەی دەكەن ، بۆیە دەبێ نووسەر قەناعەتی ڕێك و ڕەوانی بەكارە هونەریەكەی بێ ، دەنا ناتوانێ تەغدیرو حسێب بۆ میزاج و ئارەزووی خوێنەر بكا . بەڵكو بەوەش ڕا ناگات مەرج پێویستیە هونەریەكانیش باوێتە بەر كەرەستە ساكارەكەی ! چونكە لەنوسین و بەرهەمی ئەدەبی متمانەو بەهرەو ڕۆشنبیری خاوەن بەرهەم ، یا تاقی كردنەوەكەی وەك كەرەستەیەكی ساكارو خاو دەمێنێتەوە ئەگەر « تفاعل »ێكی هوشیارانەیان بۆ نەیەنێتە بەین ، لە ئەنجامی تێكەڵاو كردنێكی هونەرمەندانەوە ، دەتوانێ هاوكێشەیەكی دایلكتیكی لەنێوان بەهرەو تواناى خودی خۆی لەلایەكەوەو پراتیك ڕاهاتن و ڕۆشنبیری بابەتەكەی لەلایەكی ترەوە دروست بكا ، ئاكامەكەشی بە ئەدەبێكی ڕەسەن و سەركەوتوو دەستەبەر دەبێ .

ئامادەكردن یا نووسینی بەرهەمی ئەدەبی خۆشتێكی هەوەنتە نیە تا هەر بابایەبێ و سەرە دەری لێوە دەربكا .. مەیدانێكی گوترەش نیە هەر سوارەو بێ ڕەبازی لێ بكا .. ، ئەدەب جیهانێكی بەرفرەو پانو بەرینە ، خۆی لەخۆیدا ڕابووردوە ئێستایە داهاتووشە .. كاتشوێنەر ئاوێنەی كارەسات و بەسەرهات و ڕووداوەكانە ، ئەنجا ئیحساسەو هونەرەو بەهرەو هەستە ، بیرە ڕایە هەڵوێستە تەگبیرە ، بە كورتی ژیانی مرۆڤە .

بۆیە دەبێ نووسەرەكەی خۆی لە خۆیدا شارەزاو پسپۆڕێكی دەروونی و كۆمەڵایەتی و ئابووری و مێژوویی كۆمەڵەكەی بێ ، بە هاسانی تێیان بگا ، ئاوڕی ژیرانە لە ڕابووردیان بداتەوە ، بە وریایی ئەمڕوو دوێنێیان بۆ باوێژێتە شیرازەیەكی كە مەربەند ، هەمیشە لەو باری سەرنجەوەش هەڵوێست وەرگرێ كە بەقەد « بەرە »ی خەڵكەكەی دەورو بەری بێ .. دیارە ئەگەر وانەبێ ، نیازی خراپەو دەیەوێ خزم و هۆزی خۆی لە خشتەبەرێ ، بەڵكو خۆشی داوێتەبەر هەڵدێرو تەڵانی لە بیرچوونەوەو فێڵ لەخۆی دەكا .

دەبێ ئەدەب و ڕۆژنامەو تاقی كردنەوەكانیان یەكسەر لە دەردو كێشەكانی كۆمەڵ بدوێن ، شورەی پۆڵایەندی بیرو باوەڕ بن بۆ پاراستنی وڵات و نەتەوە .. ئەنجا تاقی كەرەوەكان .. ئەوانەی وێڵ و عەودالی تەجروبەی ئەدەب و نووسینن ، دەبێ وریابن نەبادە ئەدەبەكەیان لە بەرژەوەندی ڕەنجدەران زوربەی گەل بچێتەدەرەوەو هەڵبژاردرێ ، شتێكی بۆ گوتن ماوەتەوە ، ئەوەیە كەمن بەش بەحاڵی خۆم چەند ئەرك و وەزیفەیەكی هونەری لەنوسین و تاقی كردنەوەكانی زۆر بەهەند هەڵدەگرم دڵنیاشم لەوە لەبەر چاو گرتن و پەیرەو كردنی نیشانەو ئوسولی مرۆی ڕەسەنە ، مەسەلەكەش زۆر تر پەیوەندی بەولاوە بەهرەومرو پڕ جورئانەوەیە كە تازە پێرۆكەن ، یا ماقوول تر بڵێین تێنووی بەرهەم بڵاو كردنەوەن ، لە ڕاستیشدا بڵاوكردنەوەی بەرهەمی بەرایی بۆنوسەرە تازەكان هاندانێكی لەجێ و كارێكی چەلەنگە ، بەڵكو ڕێگا خۆشكردنێكی نوسولیە بۆ چالاكی و بەردەوامی تاقی كردنەوەكانی ئاییندەیان ، بەمەرجێك ئەو گەنجەڕەندو بەهرەوە ڕانەش زۆر « بەرزە فڕنەبن » ! بەسەلیقەو قەناعەتەوەش خۆیان لەسەر ئەوە ڕابێنن كەپێویستە هەر بابەتێكی دەستەو ئەزمەری دەبن ، لە هەوەڵەوە چاكی تێبگەن ، سەرە دەریەكی باشی لێ دەربكەن و زۆری لە سەربخوێننەوە ، بەكورتی زەمینەیەكی ڕۆشنبیری یان لەجۆری بابەتەكەوە بۆرسكابێ .. هێشتا مەنزوورم (منظور) ماوە بڵێم دەستم داوێننتان چەندی ئامێزی ئارام گرتن لە خۆمان وەرینین هەركەمە .. ئەو بەرهەمەی ئەمڕۆ لە ئەنجامی بالەپەستۆو هەڵچوون و تەنگە تاوی ژوورەوەمان خێرایێ لە بڵاوكردنەوەی دەكەین ، باسەبەینێ لێ

بڕوانە : ل ٧

ڕشتەی هەڵبژاردە

چی نووسراوە دەر بارەی كورد ؟

● كچەكانی خوا ، ئیچ هنری هانس ، كوبنهاگن ، ساڵی ١٩٦٠ .
● ڕێزمانی كوردی ،ك. ك. كوردیوف ، موسكو ، ساڵی ١٩٦١ ، بە زمانی ڕووسی .
● لە ڕێ كوردستاندا ،ن. ا. خالفین ، موسكو ، ساڵی ١٩٦٤ ، بە زمانی ڕووسی .

□ وتەی بە نرخ □

● ئەو ئاگرەی نەتەوەكەم
بەخوێنی دڵ گەشدای گیرسان
ئەمرو بڵێسەی تینایی
ئەدات بە زەمین و ئاسمان
ـ لویس ئاراگون ـ

● ئاڵتون نرخی دیاریە بەڵام زانستی نا نرخێنرێت .
ـ پەندێكی بێگانە ـ

لە سەرەڕێدا ...

● **ڕۆژنامەی ڕوژی كورد :**
ڕوژی كورد ، ڕوژنامەیەكی كوردی و توركی بووە ، مانگی جارێك لە ئەستەنبول دەرچووە ، خاوەنی ئیمتیازو بەڕێوەبەری عەبدول كەریم بووە ، تەنیا سێ ژمارەی لێ بڵاوكراوەتەوە ، ژمارە یەكی لە ڕوژی ١٩ی حوزەیرانی ساڵی ١٩١٣ دەرچووە .

● **ڕوژنامەی ژین :**
ژین ، ڕوژنامەیەكی ئەدەبی كۆمەڵایەتی بووە ، بە زمانی كوردی لە شاری ئەستەمول مەمدوح بەگ سەلیم كەمال نووری دەری كردوەو ، ژمارەیەكی لە ساڵی ١٩١٩ دەرچووە .

مەتەڵ ...

● بە سەر پیرەژن بەجنگ مناڵە
بە پشتی ڕوستەم نەتەوەی زاڵە
● ئەم لای دارو ئەولای دار
تیایەتی دوو سەگی هار

كورد دەڵێت ...

● مل لە چەقۆ ناسوێت .
● دانی مار دەرنەهێنێت .
● موویەك بە بەینیانا ناچێت .
● خەسوو لەگەڵ تۆمەبووكێ تۆ گوێت لێ بێت .

○○○

مرواریەك لە شیعری كلاسیكیماندا

زڵفی هەر لەویش گوڵاخی نەیو
چێو ئەترێ گوڵان ئاوباخی نەیو
زڵفی لە وێنەی كێوركێ دال نەیو
پەر گەنە لە دەور زنج و خاڵ نەیو
هەر شەو بەگوڵاو شەونمنەدەی لێش
ئەێ دوس ئەو زڵفە مەنبێزارم لێش

سەی یاقو

Institut kurde de Paris

ئێمە بەتەواوی تەقدیری ئەوە ئەکەین کە دامەزراندنی بەرەی یەکگرتو لەم رۆژگارە ناسکەدا لە پێداویستە گرنگەکانی وەڵامدانەوەی خواستو هەستو باوەڕی جەماوەرە ۰

سەرۆکی فەرمانده
احمد حسن البکر

٢٥ فلسە

هاوکاری

٨ لاپەڕە

سالی ١٩٧٠ دامەزراوە

مەڵبەندی رۆشنبیری و بڵاوکردنەوەی کوردی
مەیدان، الطلاق، شەقامی، الجمهوریة،
بەغدا ص.پ ١٤١٤ تەلەفون ٢/١٨٢١١

سەرنووسەر : محمد أمین محمد

● دووشەممە ٢٦ی کانونی یەکەم ١٩٧٧ ژمارە ٤٠٥ ●

● الاثنين ٢٦ كانون الاول ١٩٧٧ العدد ٤٠٥ ●

هاوڕێ صدام حسین

ئەوپەڕی توانا بۆ پێشخستنی وڵات وکامەرانی گەل

کاری بەکۆمەڵ شوورەی پاریزگاری یە لە هەڵەی تاکڕەوی

بەڕێز صدام حسین جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش سەرۆکی ئەنجومەنی نەخشەکێشان سەرۆکایەتی ئەو کۆبوونەوەیەی کرد کە دوێنێ بەیانی بۆ گفتوگۆکردن لەبارەی نەخشەی ساڵانەی ساڵی (٩٧٨)ەوە لە ئەنجومەنی نیشتمانی گیرا ۰

جێگری بەڕێز سوپاسی خۆی و سوپاسی سەرکردایەتی حزب و شۆڕشی بۆ بەڕێز عدنان حسین ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش وەزیری نەخشەکێشان دەربڕی بۆ ئەو هەوڵدانە راستەی کە لە پێناوی بەجێ هێنانی نەخشەکەدا داوەتی کە نموونەی وردەکاری و سەرانسەریە ۰۰

بەڕێز صدام حسین هەروەها سوپاسی ئەندامانی دەستەی نەخشەکێشان و ئیش کەرانی وەزارەتی نەخشەکێشانی کرد بۆ بەشداریان لە هەوڵداندا بۆ ئامادەکردنی نەخشەکە لە کاتی خۆیدا ، و داوای کرد تا لە توانادا هەیە کار بۆ پێشخستنی وڵاتەکەمان و بەدی هێنانی خۆشی و کامەرانی بۆ گەل بکرێ و وتی ۰۰ دەمەوێ پەنجە بۆ ئەوە بکێشم کە لایەنی ئەساسی ئەو هەوڵەی کە برایان وەزیری نەخشەکێشان و ئەوانەی لە گەڵیدا کاریان کردوە داویانە لە سایشتی وردیان و پابەندییان بە بەجێ هێنانی ئامۆژگاریە ناوەندیەکانی سەرکردایەتی حزبدایە لە بارەی پوختەترکردنی نەخشەکێشانەوە ، بە مانا بەرینەکەی جا هەرکاتێ پابەندیی ورد لە هەموو دام و دەزگاکانی دەولەتدا هاتەدی ، ئەوە هاووڵاتی دەکاتە رۆڵەی شۆڕش ۰۰ باوەڕی بە ریبازی گشتی پێودانەکانی دەبێ و ئاگاداری بەجێ هێنانیان دەبێ، هەر ئەویش گەلی خۆش دەوێ و خزمەتی دەکا ، بەڵام ئەو کەسانەی لە بەدی هێنانی ئەوەدا کەمتەرخەمی دەکەن ، رۆڵەی شۆڕش نین یا لە هاوڵاتیانی ئەم وڵاتەش بن ۰

کەم و کوڕی بریتیە لە پابەندنەبوون یان نەدتینی بەرنامەکانی شۆڕش ۰۰ باسی دیموکراتیەت دەکەین ، کەچێ هەندێ پلەو پایەی دەولەتی سەرپێچی لە رووبەڕوو بوونەوەی هاووڵاتیان دەکەن ، بێ لەسەر کاری بە کۆمەڵ دادەگرین بە کەچی تاقە کەسایەتی لە ... ەوڵاوە سەرهەڵدێنێ ۰ ئێمە پێویستمان بەو کەسەیە کە لە پێناوی بەجێ هێنانی ئامۆژگاریەکانی شۆڕش و کورت کردنەوەی ئەو رێگایەدا کە بەرەو ئامانجەکانی دەچێ دەکەونە داهێنان ۰۰۰ باهەر یەکێکتان خۆی بکاتە نموونە ۰۰ با گوێ بو کرێکار و جوتیارو فەرمانبەری بچووك شل کەین و بیروڕای خۆمان بەهی ئەوان دەولەمەند بکەین ۰ لێیان فێربین و فێریان بکەین ۰۰ کاری بە کۆمەڵ دژی هەڵەی کاری تاکەکەسی قایمان ئەکات ئەمەش نەگرتنە ئەستۆی بەرپرسیاری ناگەیەنێ ۰۰ مەبەست ئەوەیە ، شێوەی کاریگەر داینێنین لە کاری بەکۆمەڵدا لە پێناوی بەجێ هێنانی پرۆگرامەکانی حزب و شۆڕشدا ۰

بەڕێز صدام حسین باسی مەسەلەکانی پراکتیکی سۆشیالیستی کرد و وتی هەر مەیدانێك کە لە چوارچێوەی پراکتیکی سۆشیالیستیدا تێی بچین دەبێ لە پێشەوە توانای

بروانە ل : ٧

بەرەی رزگاریخوازی عەرەب دەستێکی دڵێرانە لە دوژمن ئەوەشێنێ

بەرەی رزگارکردنی عەرەبی ئاشکرای کرد کەوا ئەو تەقینەوەیەی کە پێرێ شەولەبەردەم بنیای حاکمی سوبایی زایۆنی لەشاری « بیت لحم »دا لە رۆخی رۆژئاوای داگیرکراو رووی دا لەلایەن تێکۆشەرانی ئەوەوە کراوە ۰

بەیاننامەیەك کە بەرە دوێنێ دەری کرد دەڵێ کەوا پسوولێکی وێرانکەر کە تێکۆشەرانی سەربەبەرە ناشتبویان بوو بەهۆی ئەم تەقینەوەیە کە هەندێ لەکەسانی دوژمنی بە مردوو و برینداری پێوەبوو ، هەروەها بەرە ئاشکرای کرد کەوا ئەو تەقینەوەیەش کە لە کەرتی رۆژئاوای شاری قودسی داگیرکراودا رووی دا هەر کرداری تێکۆشەرانی ئەو بوە۰ ئەم تەقینەوەیە کە نزیك یەکێك لەو بازارانەوە روویدا کە کەسانی زایۆنی دوژمن هاتوچۆ دەکەن ژمارەیەك لەوانی پێوە بوو ۰

ئەم کردارە شۆڕشگێڕانانەیەی بەرە دووپات کەرەوەی ئەوەن کەوا گەلی عەرەب لەخاکی داگیرکراودا سوورە لەسەر وەستان لەرووی هەموو نەخشە خیانەتکارانەو پاکودەرانەکاندا ۰

بیگن و ساداتی خائین لەسەر هەموو پێداویستێکی پیلانی سازاندن گونجاون

ناڕەزایی دژی سەردانەکەی بیگن سەرانسەری نیشتمانی عەرەب ئەگرێتەوە

لێرەوە بڵاوکرایەوە کە ساداتی خائن و بیگن هەر لە بەشی یەکەمی گفتوگوکانیاندا گەشتونەتە رێکەوتنی تەواوەتی ۰ بڕیاریشیان داوە کونفرانسە رۆژنامەنووسیەکەیان بخەنە ئەمرۆ سەعات دەی بەیانی ساداتی خائینیش پشتگیری بیروڕای بیگنی کردوە کە گەیشتونەتە سەر ناوبراو بە « رێگای راست » ۰

ئەوەبو دوێنێ بەیانی مەناحام بیگن سەرەك وەزیرانی قەواری زایۆنی بەرەو شاری اسماعیلیە ملی ناو لە فڕۆکەخانەی ابو صویر دابەزی ، بۆ ئەوەی راستەوخۆ لەگەڵ انور الساداتی بەکرێگیراودا ئەو گفتوگۆیانە بکات کە لە چوارچێوەی ئەو پەیوەندی و چاوپێکەوتنە بەردەمانەدان کە لەنێوان ساداتو کاربەدەستە زایۆنیەکاندا ئەکرێن بۆ رێککەوتنێکی سەرشۆڕانە

لەگەڵ دوژمندا ۰

بیگنی پیاوکوژ پێش رۆیشتنەکەی رای گەیاند کە هیوای وایە چاوپێکەوتنی بەسادات ئەنجامی ئەوتۆ بەدەستەوەبدا کە سوود بەوسازاندنە تەفرەتوناکەرە بگەیەنێ کە لە مەیدانی عەرەبیدا هەڵخراون و انور السادات بەجێیان ئەهێنێ ۰

هەروەها پێش ئەوەی فڕۆکەخانەی اللد بەجێبهێڵێ تەماعکاری قەوارەی زایۆنی سەبارەت بەخاکی عەرەب دووپاتکردەوە لەگەڵ رەفزکردنی کشانەوەش لەوزەویانەی داگیرکراون ۰۰ وە وتی لەوبڕواو باوەڕانەی خۆی لانادات کە خۆی پە بڕواو باوەڕی ئاشتییان دائەنێ ، کاتێ لەگەڵ کاربەدەستانی هەندێ رژێمی عەرەبیدا وتووێژ ئەکا ۰۰ وە وتی رێز لەوبیروباوەڕانە ئەگرێ کە سادات باوەڕی پێیانهەیە بەڵام پێویستە ساداتیش رێزی ئەوبیروباوەڕانە بگرێ کە زایۆنیەکان باوەڕیان پێیان هەیە ۰ لەلایەکی ترەوە هەواڵەکانی خاکی داگیرکراو وانەگەیەنن کە نەخشەی بیگن بریتییە لە هێشتنەوەی دەسەڵاتی زایۆنی بەسەر بەری رۆژئاوا و کەرتی غەزەدا بەیارمەتی حکومەتی ئوردن و بەیارمەتی هەندێ لەدانیشتوانی ئەوناوچانە بۆ ماوەی (٥) ساڵ و دوای

بروانە ل : ٧

دوێنێ سادات بروسکەیەکی پیرۆزبایی لە سەرۆکی قەوارەی زایۆنیزم ئەفرایم کاتزیرەوە پێ گەیشتوە دەربارەی کۆبونەوەکانی ئیسماعیلیە کە لە نێوان هەردوو رژێمدا کراوە ئەویش بە ئامانجی ئەوەی بەتەنیا هەردوولا لەگەڵ یەتدا رێککەون ۰ وە لە لایەکی ترەوە دوێنێ هەردوولا لەسەر ئەوە پێك هاتون کەچەند گفتوگۆیەکی تر بکرێت کە وەزیری جەنگ و دەرەوەی رژێمی ساداتو رژێمی زایۆنیزم سەرۆکایەتی دەکەن۰

کاریگەری تری ناڕەوای رژێمی سادات

داروودەستە رژێمی سادات هەموو ئۆتۆمۆبیلەکانی مەکتەبی پەیوەندیەکانی کۆماری لیبیایان لە قاهیرەدا دەستبەسەرداگرت و ئاژانسی دەنگوباسی لیبیا رایگەیاند کەوا ئۆتۆمۆبیلە تایبەتیەکانی کاربەدەستانی ئەو مەکتەبەش هەر لەلایەن هەمان دەستەوە دەستیان بەسەردا گیراوە ۰

کوشتنی دیبلۆماسیەکی ژاپۆنی

دوێنێ وەزارەتی دەرەوەی ژاپۆن رایگەیاند کەوا کارداری باڵیۆزخانەی ژاپۆن لە ڤیەتنام و ژنەکەی دوێنێ بە کوژراوی لە ڤیانتیانی پایتەختی لاوس دۆزرانەوە ۰

هەواڵ هەواڵەکان وادەگەیێنن کەوا کۆمەڵە دزێك ئەم دیبلۆماسیەو ژنەکەیان کوشتوە ۰

شمیت لە قاهیرە

سبەینی رۆژی سێشەممە راوێژکاری ئەڵەمانیای رۆژئاوا هیلموت شمیت بۆ سەردانێکی دە رۆژی دەگاتە قاهیرە شمیت لەم سەردانەیدا وەفدێك لەپسپۆرانی سیاسی و ئابوری لەگەڵ خۆیدا دەبات و گفتوگۆ لەگەڵ ساداتو دەکات دەربارەی پەرەسەندنی هەڵوێست لەنێوان رژێمی ساداتو زایونیزمی دوژمندا ، لەگەڵ پەیوەندی دووقۆڵی هەردوولادا ۰

بەبۆنەی جەژنی لەدایك بوونی پیرۆزەوە

دوێنێ ، رۆڵەکانی گەلەکەمان و هەموو مرۆڤایەتی ، ئاهەنگی جەژنی لەدایك بوونی « مەسیح »ی پەیامنێری خۆشەویستی و ئاشتییان گێڕاو لە هەموو ساڵێکیشدا مرۆڤایەتی لەکاتی ئەم بیرەوەریە پیرۆزەدا کە موناسەبەتێکی ئاینی و مرۆڤایەتیە زیاتر پاڵپشتی خێرو دادو رزگار بوونی ئینسان لە کۆیلەیەتی و چەوساندنەوە ئەبێ ۰

جەماوەری گەلەکەمان لە عیراقی برایەتی و یەکێتی و دەستکەوتە مەزنەکانی شۆڕشی ١٧ـ٣٠ تموزدا کاتێ بەم بیرەوەریە مەزنەدا رائەبورێ و یادی ئەکاتەوە ، زیاتر خۆی بە مانای قوربانی و کارکردن و تێکۆشانە وە بۆ دەسکەوتی زیاترە وە ئەبەستێ ۰

لەم بیرەوەریە پیرۆزەشدا « مەسیح »ی مەزن کە لە فەلەستین هاتە دنیاوە و ئاوی ئەوێی نۆش کردو هەوای پاکی ئەوێی هەڵمژی ، لەوێشەوە دەنگی بەیامە پیرۆزە خێر خوازیەکەی گەیاند ۰ جاداهاتنی ئەم بۆنە پیرۆزە، زیاتر هاندەری تێکۆشان و خەباتی گەلەکەمان ئەبێ دژی ئەوپیلانە ناڕەوا خیانەتکاریەی ئەیکەن و لەپێناوی رزگاری فەلەستیندا خەبات ناوەستێ تامەبەستی رزگاری بەدی نەیەت چونکە خەبات و بەردەوامی رێگای تێکۆشانی گەل زامنی هەرەگەورەی شکاندنی تەواوی دوژمنەکانی مرۆڤایەتیە کە شوێنە پیرۆزەکانی فەلەستینیان زەوت کردوە و لەمەشدا سووارە خائینەکانی سازاندن یارمەتیان ئەدەن بۆ مانەوەیان ، ئەوانیش پاشە رۆژی رەش بەدەستی هێزی گەل چاوەڕیانە ۰

جابەم بۆنە پیرۆزەوە ، پیرۆزبایی گەرم لەهەموو هاووڵاتیە مەسیحیە خۆشەویستەکان و مرۆڤایەتی هەموو سەرزەمین ئەکەین ۰ بەهیوای پاشە رۆژی سەرکەوتنی حەق و دادپەروەری ۰

هاوکاری

سەردانی کاربەدەستێکی باکستانی لە ئێران

ئەمڕۆ فەریقی یەکەم محمد شریفی سەرۆکی ئەرکانی گشتی هێزە چەکدارەکانی پاکستان بە سەردانێکی هەشت رۆژە دەگاتە تاران ۰

لەم سەردانەدا فەریقی یەکەم شریف لەگەڵ فەریقی یەکەم غلام رضا اظهری سەرۆکی ئەرکانی گشتی سوپای ئێراندا کۆدەبێتەوە ۰

داواکردنی دروستکردنی حکوومەتێکی نوێ لە تورکیا

ئەو نوێنەرانەی کە لەحیزبی « عەدالەت »ی تورکیا دەرچووبوون داوایان کرد حکومەتێکی نوێ دروستبکرێ کەبتوانێ مەسەلەکانی ناوخۆ و دەرەوەی تورکیا چارەسەربکات ۰۰۰ ئەو نوێنەرانە کە یانزەکەسن و نوێنەرێکی بێ لایەنیان لەگەڵدایە لە بەیاننامەیەکدا کە ئەمڕۆ دەریان کرد پەنجەیان بۆ گیروگرفتە ئابووری و کۆمەڵایەتیەکانی تورکیا کێشا ۰

ئەوەی شایانی باسە ،سلیمان دەمیرێلی سەرۆکی حکوومەتی ئیئتیلافی ئێستای تورکیا رایگەیاندبوو کە ئەگەر حکوومەتەکەی باوەڕی پەرلەمانی تورکیا وەدەست نەهێنێ دەست لەکار دەکێشێتەوە ۰

گرتنی ئەفسەرێك لە تورکیا

دوێنێ رۆژنامەکانی تورکیا باسی ئەوەیان کردوە کە دەسەڵاتی سەربازی یەکێکی لە ئەندامانی موخابەراتی تورکیای بەتۆمەتی جاسوسیکردن بۆ موخابەراتی ئەمەریکاو بەریتانیا گرتوە ۰

بەناوی جاسوسیەوە

رۆژنامەی باریش بەساری وتویەتی ۰۰ ئەوکەسەی کە گیراوە عەقیدی خانەنشین کراو صباح الدین سافا شعانەیە کە لەپلەی یارمەتی دەری سەرۆکی دەزگای

بروانە ل : ٧

کۆبوونەوەی لیژنەی تەنفیزی رێکخراوی رزگاریخوازی فەلەستین

دوێنێ لیژنەی تەنفیزی رێکخراوی رزگاریخوازی فەلەستین بە سەرۆکایەتی یاسر عرفات سەرۆکی لیژنە کۆبووەوە ۰

ئاژانسی دەنگوباسی « وفا » بڵاوکردەوە کە لیژنەکە لەچەند کاروبارێکی گرنگ دواوە و لە پاڵ گۆرانەکانی باری ئێستای فەلەستین و عەرەبی و دەولەتان ۰

ئەم کۆبوونەوەیە لەسەر خواستێکی خێرایی بوە کە پێری یاسر عرفات ئاراستەی کردوە ۰

ئا ۰ د ۰ ع ۰

ناڕەزایی دژی خیانەتەکەی سادات

دوێنێ لەشەقامەکانی بیروتدا خۆنیشاندانێکی گەورە کراو کە هێزەکانی شۆڕشی فەلەستین لەلبنان رێکی خستبو ، ئەویش بۆ نیشاندان و دەربڕینی ناڕەزایی توندی خۆیان بەرامبەر ئەو گفتوگۆیەی لەنێوان ساداتی خاین و سەرەك وەزیرانی زایۆنیزمی دوژمن مناحیم بیگندا دەکرێت بەشدارانی ئەو خۆنیشاندانە زۆر دروشمیان بڵندکردۆتەوە کە گشتیی ناڕەزایی نیشان داوە بەرامبەر سیاسەتی خیانەتکاری سادات بۆ نەهێشتنی مەسەلەی فەلەستین و باوەڕهێنانێکی تەواو بەقەوارەی زایۆنیزم ۰هەروەها بەشدارانی خۆنیشاندانەکە لەیەکێ لەیاریگاکاندا فیستڤاڵێکی میللیان پێکهێناوە ، لەو فیستڤاڵەدا گەلێك خوتبەی سیاسی و سرودی نەتەوەیی خوێندراوەتەوە کەگشتی ناڕەزایی و دەربڕینە بەرامبەر ساداتی خاین ۰

لێپرسراوێکی ئەمریکا ئەچێ بۆچین

دوێنێ شەو سیناتۆری ئەمریکی ئەدوارد کندی بەسەردانێکی کورت گەیشتە ژاپۆن کە لەوێشەوە دەچێت بۆ سەردانێکی تایبەتی چین ۰کندی کە ئەندامی ئەنجومەنی پیرانی ئەمریکایە لەلایەن ولایەتی ماساشیوسێتیەوە ئەوەی راگەیاندوە کە لەبەکینگ لەگەڵ کاربەدەستە چینیەکاندا دەربارەی بەستنی پەیوەندیەکی تەبیعی لەنێوان واشنتون و بەکیندا گفتوگۆ دەکات ۰

Institut Kurde de Paris

لێكۆڵینەوەی **سیاسی**

چاوپێكــەوتنی دۆستانەی سادات‌و بیگن

ســـەعات ١٢ی رۆژی یەكشەممە – دوێنێ – مەناحیم بیگن سەرەك وەزیرانی دوژمن بەسەرۆكایەتی وەفدێكی زایۆنی گەیشــتە شاری اسماعیلیە لەمیسر بۆ وتووێژ لەگــەڵ وەفدی حكوومەتی ســـادات بەسەرۆكایەتی تازەترین خاینی نەتەوەی عەرەب واتە سادات خۆی ·

لەچەند رۆژ لەمەوبەرەوە شـــاری اسماعیلیە بەچەشنێك خراوەتە ژێر چاوەدێری پۆلیس‌و هێــزی ئاسایشی رژێمی سادات‌و پیاوەكانی دەزگای پۆلیسی دوژمنەوە كـــە هەواڵدەرەكان نووسیویانە اسماعیلیە وەك شـــارێكی گەمارۆدراوی بەسەرهاتوە · ئـــەو تێبینی‌یانەی رژێمی سادات بۆ پاراستنی گیانی بیگنی دۆستی بەكاری‌هێناون تا ئێستا لە میسردا بێ‌وێنــــە بوون‌و بەراشـــكاوی دەتوانین بڵێیـــن ئەوەی بۆ پارێزگاری گیانی دوژمنی عەرەب كراوە ئەگـــەر بۆ پاراستنی خاكی عەرەب بكرایە هیچ مومكین نەبـــوو بێ‌ی داگیركـــەر بكەوێتە ســـەرخاكی سیناو شوێنەكانی تر ·

هەر چەند لەكاتی نووسینی ئەم دێڕانەدا شتێك دەربارەی ئەنجامی وتووێژەكانی سادات‌و بیگن ئاشكرا نەكراوە ، بەڵام ئەوەی لەبارەی پێشـــنیارە تازەكانی بیگنەوە زانراوە دەری‌دەخا كـــە زەگەزپەرستەكانی تەل‌ئەبیب لەسەر هەڵوێستی خۆیان سوورن‌و ئامادەنین بەهیچ جۆرێك شوێنە ستراتیژیەكان چۆڵ بكەن‌و مافی رەوای گەلی عەرەبی فەلەستین بەرەســـمی بناسن · بەتایبـــەتی هەڵوێستی شل‌و شـــەوێق‌و تەنانەت خۆفرۆشانەی سادات زیاتریش حكـــوومەتی دوژمنی پاڵ پێوە ناوە كە پێ لەسەر مانەوە لەخاكی داگیركراودا دا بگرێ‌و ئامادە نەبێ سەر بۆ داخوازە شەرعیەكانی گەلی فەلەستین نەوی بكا ·

چەند رۆژ پێش « كۆنفرانسی » خەیانەت مەناحیم بیگن رایگەیاند كە : « من‌و سادات وەك دوو دۆســـت یەكتر دەبینین ، چونكە من دۆستی ئـــەوم و ئەویش دۆستی منە » · بەراستی ئەو قسەیەی بیگن مەسەلە مەشهوورەكە دەخاتەوە بیری مرۆڤ كە دەڵێ « دوژمنی دوژمنم دۆستمە » · كاتێك ئەنوەر سادات پشـــتی كردۆتـــە نەتەوەی عەرەب‌و بۆ یەكـــەمجار پاش داگیركرانی فەلەستین بەسەرشۆڕی دەچێتە تەل‌ئەبیب‌و دەست دەنێتەدەستی دوژمنانی عەرەت دەنێ ، ئـــەوە بەتەواوی دەكەوێتە رێزی دوژمنانی عەرەب‌و لەگـــەڵ تیرۆریستێكی وەك بیگن‌دا كە رابردوویەكی پڕتاوان‌و شەمەزاری لە دوژمنایەتی گەلی عەرەبدا هەیە دەبێتـــە دۆستێكی گیانی بەگیانی ·

بێ‌گومان چ سەفەری سەرشۆڕانەی سادات‌و چ « كۆنفرانسی » قاهیرەو چ چاوپێكەوتنی دۆستانەی !! اسماعیلیە هەموویان لەلایەن ئیمپریالیزمەوە نەخشەیان بۆ كێشراوەو نەتەوەی عەرەب‌و هێـــزو دەوڵـــەتە پێشكەوتنخوازەكانی ناتوانن بەئەنجامی هیچ كامێكیان رازی بن ·

با ئەمـــڕۆ خاینی ژمارەیەكی نەتەوەی عەرەب بەگەرمەوە دەســـتی دوژمنانی نەتەوەكەی بگوشێ‌و ژمارەیەكی زۆر لەباشترین رۆڵەكانی گـــەل بەسزای بەرهەڵستی نەخشەوپیلانەكانی ئیمپریالیزم‌و زایۆنیزم‌و كۆنەپەرستی بخاتە بەندیخانەوە ، با هەموو دەنگێكی هەقخوازانەی هێـــزە پێشكەوتنخوازەكان بۆ ماوەیەك بەزەبری ئاگـــرو ئاسن كپ بكاو لەژووری دەرگا داخراودا نەخشە بۆ دامركاندنی ئاگـــری شۆڕشی فەلەستین بكێشێ · ئەو رۆژە دوور نیە كـــە رق‌و بێزاری جەماوەر وەك دەریایەكی خرۆشان بێتە جۆش‌و تەخت‌و بەختی خاینانی گەل رامالێ ·

ئەوە مەنتیقی مێژووە كە ئیرادەی گەلان لـــە سەرووی هەموو ئیرادەیەكەوەیەو لەهەموو مەسەلەیەكدا بڕیاری دوایی هەر بەدەست كۆمەڵانی خەڵكە مێژووی نیوسەدەی دوایی پڕە لەنموونەی وەك چیان‌یایچیك‌و فـــان تیۆولۆن نۆل‌و ئیـــدریس‌و فاروق‌و نوری سەعیدو هتد ·

تــوانــای گــەلان دانــامــركــێــنــرێــت

ئەگەر بێتوو ســـەیری لاپەڕەی مێژوو بكەین‌و پێیدا رووبچیـــن‌و ســـەرنجی تێكۆشانی گەلان‌و كۆششیان بكەین ، لەپێناوی خـــاك‌و نیشتمان‌و سەربەرزی نەتەوەو بووزو شەرەفی دا ·· بۆمـــان‌دەرئەكەوێت كە گـــەلانی سەرزەمین هیچ كاتێك كـــەم‌تەرخەمی‌ی لە قوربـــانی‌و فیداكاریدا نەكردووە كـــە هەرگیز نە لەژمـــاردن دێت‌و نەسنووریشی بۆ هەیـــە ·· بۆیە خاك‌و هەموو پەڵەیەكی خاكی نیشتمانەكانیان بـــەخوێنی گەشی‌و خاوێنیـــان سووركردووە ·· لـــە ئەنجامیشدا دوژمنانیـــان سەركۆت كردووەو دەریـــان‌پەڕاندوون‌و ئامانج‌و ئاواتیان لەبەدی هێنانی ســـەربەستی‌وگەیشتنە بڵندترین واتـــای پەیـــامی چاوەڕوانكراویان‌هاتۆتە دی ··

ئەوە بوو گەلی ڤیێتنـــام بەوپەری ئازایەتی‌و لـــە خۆبوردن‌و تواناوە ·· بەرانبەر دڕنـــدەترین مـــەزنترین‌و چەپـــەڵ‌ترین دەوڵـــەتی ئیمپریالیزمی جیهان كـــە ئەمەریكایە ·· ڕاوەستا ··

ئـــەو خۆڕاگرتن‌و تێكۆشانەی گەلی ڤیێتنام ··· بوو بە پەندێكی نایاب بـــۆ هەموو گەلانی ســـەر رووی زەمیین ·· ئەو ســـەركەوتنە تـــەوواوەشی شـــتێكی سەرسوڕهێنەر یاخـــود واقوڕهێنەر یان موعجـــزە نەبوو لەتواناو نەخشـــە دانانی‌دا نەبێت ·· بەڵكـــو شتێكی ئاسایی بوو هیـــچ پێویستی‌یەك بـــە مقۆمقۆو دووان نی‌یە ·· چونكە توانای گەلان بەهێزترەو جەمـــاوەر خۆی سەرچاوەی ســـەرەتاو كۆتایی‌یەو خـــۆی سەركەوتن وەدەست دەهێنێت‌و شۆڕش هەڵدەگیرسێنێت‌و مێژووشی دروســـت دەكات ، سەركەوتنیش مـــولكی جەماوەرە ··

پێویستی بە دۆخ‌و بـــارو شكاندنی كۆت‌و زنجیـــرو رووخاندنی شوورەو رامالینی دوژمنان هەیە ، ئەگـــەر چی دوژمنان فێڵبازو جەبـــەل‌و

بەهێزو ستەمكارو دڕندەش بن ·· چونكە هێز بەتەنیـــا هۆیەك نی‌یە بۆ سەركەوتن ·· زوڵـــم‌و زۆریش بەردەوام نابێت ·· چونكە مێـــژوو گـــەلان‌و تاقی‌كردنەوەكانیان ئەوەیان بـــۆ دووپـــات كردووەتەوە ·· ســـەیر دەكەین چەندین هێزی گەورە شكستی هێناوە لە بەرانبەر هێزی بچوك دا ··

چەنـــدین شۆڕشیش سەركەوتنی تەواوی وەدەست هێناوە بەرانبـــەر دڕندەترین دوژمن لەگەڵ كەمی ژمـــارەی شۆڕشگێڕانیش دا ·· چونكە تواناو بـــاوەڕی ڕاستەقینەو گیانی پتەوی لـــەو باوەڕەوە هەڵقوڵاوو لەو تواناوە دەست پێكەر ·· هۆیەكی ســـەرەكی ئەو سەركەوتن‌و ئـــەو هەنگاوانانە دروست كەرانەن ·

شتێكی دوورو ســـەر سوڕهێنەریش نی‌یە ئـــەگەر دوژمنان پەنـــا بەرنەبەر هەزارەها شێوەو ڕێگا بـــۆ ئەوەی دژی گەلان‌و نەتەوەكان بجەنگێن تا وەكوو دەستیان بەسەرداگرن‌و بیانكەن بەژێر دەستەی خۆیان‌و بـــەلای خۆیاندا ڕایان بكێشن ··

لەو هۆیانـــەش كڕینی ویژدان‌و دەروونی ئەوانەی ســـەركردەو فەرمانڕەواكانیانە ·· ئێستـــر رووڕە شیش بۆیەو كەسـەیە دەبێتە نێچیری ئەم دیاردەیەو ئەم تێكەوتنـــە چەپەڵە ·· چونكە خیانەتكاری تاوانێكی گەورەیە لێ خۆش بوونی بۆ نی‌یە ··

ئەمڕۆش لەبـــەردەمی چەپەڵترین تاوانكاردا خۆمـــان دەبینینەوە ، چەپەڵترین تاوانی بەرپا كردووەو خۆی خستۆتە ترســـناك ترین هەڵدێرەوە چونكە ، مێژووی هاوچەرخی عەرەب هەنگاونانێكی سیاسی‌ی نەدیبووە فەرمانبەرێكی عەرەب كردبێتی نارەزایی‌و قایـــل نەبوونی جەماوەری وورووژا‌ بنێت وەك چونە ســـەردانە شەرمەزاریەكەی ئەم دواییەی سادات بۆ قودسی داگیركراو هێنایەكایەوە بەرەنگاربوونەوەی ئەم كردارەشی توندوتیژ بووە ئەوە بوو نارەزایی دەربرین هەموو نیشتمانی عەرەبی هەر لە ئۆقیانووسەوە تا دەگاتـــە كەنداوی عەرەبی گرتوە ··· هەروەهـــا عەرەبـــە دانیشـــتووەكانی دەرەوە لەپایتەختـــەكانی دەرەوەدا بەشداری ئـــەو نارەزایی دەربرینەیان كـــردووە ·· لـــە لایـــەكی تـــرەوە زۆربـــەی هێـــزەكانی بزوتنـــەوەی ئازادیخوازی نارەزایی خۆیان سەبارەت بە سەردانەكە دەربڕیـــوە لەوكاتەدا كـــە سەرلێشێواوی هەندێك لـــەو كەسانەی تەنی‌یەوە كەلەگەڵ مافـــی عەرەبدا ، ئەمەش هەڕەشـــە كردنە لە هەست‌و نەســـتی گشتی‌ی نەتەوە ، چونـــكە دان پێنـــانی بەقەوارەی زایۆنی‌دا واتـــای دان‌پێنان‌و

بێ‌لێنانە بـــەو تاوانـــە گەندەڵانەی ئەو دوژمنـــە ڕەگەز پەرستە دژی گـــەلی عـــەرەب بەرپاكردوون ، هەروەها ئەوەش دەگەیـــەنێت كە لەو تاوانە خوێناویانـــەدا بەشدارەكە هـــــەر لە دێریاسینەوە بگرە تادەگاتە تەل زەعتەر جگە لە سەدەها تاوانی تر ·

ئەو تاوانانەی بوون بـــە هۆی تیـــا چوونی هەزاران منداڵ‌و ئافرەتی بێ تـــاوان هەروەها بەفیـــڕۆ ناچن ، چونكە دەستی سادات بـــە خوێنی ئەو بێ‌گوناهانە سوور بووە ··

سادات ئەوەی لەبیـــاد چووەتەوە كە جەماوەری ئەمڕۆ بنكەوبناغەی هەموو شتێكە ، لەبیروباوەڕو سیاســـەت‌و تێكۆشـــان‌و جـــەنگین‌و شەرعیەت‌و رژێم‌و جەوهـــەرو روخساردا ·· چونكە گـــەل‌و جـــەماوەر خـــۆیان مەسەلەكەن‌و پێویستە ئەمـــان بەشدارییەكی كاریگەرانـــە بكـــەن لەچارەسەركردنی‌دا ، بەڵام ئەگـــەر مەسەلەكان هەستی برینـــدار بكەن‌و دژی مافەڕەواكانی بن ·· ئـــەوا ئەوكاتە دۆزەخ جێی ئـــەو فەرمانڕەوایەو ئەو خاینەیە كە خۆی بەسەركردە دەداتـــە قەڵەم !

چـــونكە چارەنووسی وەك چارە نووسی ئەوانە دەبێت كە خۆیانیان بە بێگانە فرۆشت لەگەڵ ویژدان‌دا ئەویش بـــە پارەیەكی بێ‌نرخ‌و قیمەت ··

چاكیش دەزانن هیـــچ شوێنێك بەخۆیەوە نایـــان گرێتەوە (گووفەكی مێژوو) نەبێت ···!!

فوئاد حسین احمد

ساداتو مناحیم بێـــگن سەرۆك وەزیرانی دوژمـــن لەناو ئوتومبێلدا بەرەو ئـــەو ئاهەنگی نان‌خواردنەی ساداتی خائن بۆ رێزی دوژمنـــی دڕندەی سازكردبو لـــە وێنەكەدا دەیان پیـــاوی داردەست ئوتومبیلەكـــە ئەپارێزن ·

وێنەبە رادیو تایبەت بـــە ئا·د·ع ·

لایەنێك لە كۆبوونـــەوەی وەفدی ساداتی خائن لەگـــەڵ وەفدی زایونیزمی دوژمندا كە دوێنێ لە ئیســـماعیلیە بەستراوە ·

تایبەت بە ئا· د· ع·

وەزیرێك‌و سێ جێگری وەزیریان لە رۆمانیا دەركردوە

لیژنەی رابەراندنی پارتی شـــیوعی رومانی بڕیاری‌دا بەدەركردنی وەزیری دەزگا‌ پیشە سازییەكان‌و هەردوو جێگرەكەی وەجێگـــری وەزیر بازرگانی دەرەوە ·· بـــە گومانباری ئەوەی كـــە دژی یاســـا دارایی‌یەكانی وولات هەڵسوراون ··

فڕۆكەی ئەمەریكی بۆ ســـۆدان

حكومەتی ئەمەریكا بڕیاری ١٢ فڕۆكەی جەنگاوەری فـــ٥ بە سودان بە ٨٠ ملیون دۆلار بفرۆشێ هەروەها ١٠٠ هەزار تەن گەنمیش بێ‌فرۆشت بـــە ١٠ ملیون دۆلار ··

وەرزێرە ئەمەریكاییەكان بەردەوامن لە مانگرتندا

ماوەیەكـــە وەرزێرەكانی ئەمەریكا لەهەرێمی جیوزجیا مانیان گرتووەو داوای زیاد‌ كردنی كرێ‌و كارمسۆگەركردن دەكەن ·· دوێنێ كارتەر خۆی ناچار لەگەڵ چوار نوێنەریاندا كـــۆبووەوە بۆ رێككەوتن لەسەر داخوازیەكانیان ··

مینـاهـاوس وكـۆنـفـرانـسـی خـۆبـەدەسـتـەوەدانـە

كاتێك (عصمت عبدالمجید) نوێنەری رژێمی میسر وەكوو ساداتی سەرۆكی ، ئـــەوەی دووپاتكردەوە كە « بۆوەدی‌ هێنانی ئاشتی دەبێ لەگـــەڵ « ئیسرائیل »دا تەقەلایـــەك بخرێت » و (ئەلیاهو بـــن ئەلیعازەر) سەرۆكی لایـــەنی زایۆنـــی دوژمن گوتـــی :« ئێمەش عەربۆئەوە هاتووینە ئێرە » ··· ئەوەم هاتـــەوەیاد كە ٣٠ ساڵە خـــاكی فەلەستین بە زۆرو لە ئەنجامی‌پیلانی ئیمپریالیزمی جیهانی‌و زایۆنیزمدا وەكوو لوقمەیەكی نەرمەقووت دراوەتە زایۆنی ·· لەو رۆژەوە عەرەب بەرەنگاری گەورەترین مەیدانكاری بووە ، كە ئەویش بـــۆ پاراستنی‌مانەوەی ئەتەوایەتی خـــۆی دەبێ‌چاری ئەم كێشەیە بـــەشێوەیەك بكات كە ببێتە هۆی پێشـــكەوتن‌و گەشەپێدانی ،نەك ببێتە هـــۆی بەستنەوە بەرەوەرەوەی ئیمپـــریالیزمی‌جیهانیەوە ·

زۆرسەیرە ، هـــەروەك « ئیسرائیل » چوار شـــەڕی هەڵئەگیرساندبێ‌و خاكێـــكی زۆری داگیرنەكردبێ‌و چەندجار دەزگا نـــاو دەوڵەتیەكان ئاوانبارێان نەكردبێ ، رژێمی سادات بەناوی « ئاشتی » و « گێڕانەوەی دۆخی ئاسایی بـــۆ ناوچەكە » داوای دامەزراندنی پێوەنـــدی دیبلۆماسی‌و ئابووری لەگـــەڵ زایۆنی دوژمن ئەكات ·

ئەو شاخە هەزاربەمەزارەی كە سادات ئەیەوێ پیـــادا هەڵگەڕێ ، بێگومان هەر لـــە یەكەم قۆناغدا سادات لـــێ‌ی هەڵ‌ئەخلیسكێ‌و هەپـــروون بەهەپروون ئەبێ · چونـــكە گەلانی عەرەب ٣٠ ساڵە دژی زایۆنی‌و ئیمپریالیزمی ئاغای خەبات دەكەن‌و زۆرچـــاك دەزانن كە سەردانە بێ‌شەرمانەكەی سادات‌و كۆنفرانسی میناهاوس‌و زیارەتی وەزیری جەنگی زایۆنی بۆمیســـرو زیارەتی بیگن بـــۆ ئەمریكاو دوایە بۆ لای سادات هەمووی بەنیازی رێكخستنی نەخشەیە لەگـــەڵ ئیمپریالیـــزم‌و كۆنەپەرستی‌ی عـــەرەب‌و زایۆنیدا بـــۆ وەرچەرخاندنی جڵـــەوی بزووتنەوەی رزگاریخوازی عەرەب بـــەرەو ئاشتبوونەوەو سولح لەگەڵ ئیمپریالیزم‌و زایۆنیزمدا كـــە لەیەك جیاناكرێنەوە ·

ئەم مەبەسە گڵاوەش دژی مەنتیقی مێژووەو ئەنجا مەكەی هەڵ‌خلیسكان‌و لەناوچـــوونە وەكوو كایشك لەچیـــن‌و قەرەقوزەكانی ڤێتنام ·

ئەوەتە بە بەرچـــاوی خۆمانەوە سەرڕای هەمـــوو درۆودەلـــەسەو زۆرداری (مباحث)ی سادات ، گـــەلی میسرو هێـــزە چەكدارەكانی دژی ئـــەم سیاســـەتی خۆبەدەستەوەدانەن ، تەنانەت ئاقڵـــەكانی دەستەودایەرەی ساداتیش وەكوو (اسماعیل فهمی) و (محمد ریاض) بـــە ئاشكرا نارەزایی خـــۆیان دەربڕی‌و رەفزیان‌كرد یارمەتی بدەن ··· رۆژبەرۆژ نـــەك تاقمە چەپی‌یەكان وەكـــوو حیزبی شیوعی لە میســـرو

حیزبی كۆمـــەڵی نیشتمانی (خالد محی‌الدین) ، بەڵكوو سیاسی‌یەكی بەناوبانگی وەكوو (محمود فوزی) كە لە راستیدا ئەندازیـــاری سیاســـەتی دەرەوەی میسربوو لە زوربەی سەردەمی جمال عبدالناصردا ، (محمد حسنین هیكل) كەهیچ نەبێ بەچـــەپی نەناسراون و ئاخۆ چەندان هێزی‌تر هـــەن وەكوو ئەمانە دژی ئـــەم هـــەنگاوە خۆبەدەستەوە‌ دەزانەیەی ساداتن ·

لەم كاتەدا هەر چەند گەلی میسر ســـەر دلی خوێنی لێ‌ئەتكێ كە لـــە میناهاوس (ئوتێـــلە بـــە ناوبانگەكەی قاهیرە) ئـــاڵای فەلەستین‌دا ئەگیرێ‌و ئاڵای قـــەوارەی زایۆنی ئەشەكێتەوەو پیـــلان رێك‌ئەخرێ بۆ دانـــانی دێ‌و شوێنێك كـــە ئامانجەكانی سادات‌و ئیمپریالیزمی ئاغای بهێنێتەدی بۆ ئاش بەتـــاڵ‌و خۆبەدەستەوەدانێكی یەكجاری بەڵام دڵنیایە كە دوارۆژ هـــەر بۆ ئەو ئەبێ ·

حەمە فەرەج

نامەیەكی كاســـترۆ بۆ سالم ربیع علی

سەرۆكی ئەنجـــومەنی سەرۆكایەتی كۆمـــاری یەمەنی دیموكراتی – سالم ربیع علی – نامەیەكی لـــە فیدل كاسترۆ سەرەك وەزیرانی كوبـــاوە پێ‌گەیشتوە كـــە بەگرنگ دانراوە ·

كارلوس رافائیل رودریگیز جێگری سەرۆكی كوبا لەكاتی كۆبوونەوە لەگەڵ ســـەرۆك ربیـــع‌دا لەعەدەن ئەونامەیەی تەسلیم كردوە ·

تەقینەوەی چەند بۆمبا لە بلفاست

شەوی ٢٢ی ئـــەم مانگەلەوكاتەداكە جیمز كالاهـــان سەرەك وەزیرانی بەریتانیـــا بەسەردانێكی لـــەناكاوو رانەگەیەندراو دەگەیشـــتەشاری بلفاست پاتەختـــی ئیرلەندە ، زنزە تەقینەوەیەك ئەوشارەی لەرزاند ·

ســـەرچاوە رەسمیەكان گوتوویانە ئـــەو تەقینەوانە تەنیـــا زەلامێكیان بریندار كردوە ، بەڵام زەرەرو زیانێكی زۆریان داوە ·

ئەو سەرچاوانە ئاشكرایان‌كردوە كە چەند تەقینەوەیەك لەسێ هوتێلدا بوون كە بڕیاروابووە كالاهان لێ‌یان میـــوان بێ · هەروەها گوتوویانە كـــەرێكخراوی ســـوپای نهێنی ئیرلەندە ئۆباڵی ئەو تەقینـــەوانەی وە ئەستۆگرتوە ·

كالاهـــان دوای ئەوەی‌گەیشتە بلفاست چـــوو بۆ یەكێك لەبنكەكانی هێـــزی‌هەوایی بەریتانیا وبەسواری فرۆكەیەكی هەلیكـــۆپتەررۆیشت بۆشوێنێكی ئاشـــكرا نەكراو ·

شۆڕشگێڕكانی مۆرۆ

لەو شەڕە گەرمانەی كـــە لەنێوان هێزەكانی فلیپیـــن‌و شۆڕشگێڕانی بـــەرەی ئازادیخوازی ســـۆرۆدا بەردەوامە هەشت ســـەرباز كوژراون و چواری‌تـــر بریندارکراون ·

هەندێ سەرچاوەی سوپایی فلیپینی دوێنێ ئاشكرایان كرد كەوا ئەم شەڕانە زیاتر لـــە نزیك فڕۆكەخانەی دوورگەی جولوی خوارووی فلیپینـــدا روویان‌داوەو ئەمە بۆتە هۆی بڕانی تەواوی پەیوەندی نێوان ئەم دوورگەیەو ناوچەكـــانی تری فلیپین ·

جنبلاط‌وسیاسەتی ســـاداتی خـــائین

وەلید جنبلاطی سەرۆكـــی‌حیـــزبی پێشكەوتنخوازی سۆشیالیست سیاســـەتی‌خۆبەدەستەوەدەرانەی ساداتی خائینی تاوانبار كردو ووتـــی‌ئەم سیاسەتە دەبێتە مایـــەی درزدانی ریزەكانی عـــەرەب‌و گێرمەوكێشەی عـــەرەب‌و زایۆنیزم دەكاتە گێرمـــەو- كێشەیەكی خۆبەخـــۆی عەرەبی ·

جنبلاط لە هەندێ قســـەداكەدوێنێ لە بەیروت بەبۆنەی چاوپێك كەوتنی بێـــگن‌وساداتەوە بلاوكرابەوە ووتـــی

ئێستا ئەركێكی نەتەوەیـــی سەرشانی هەموومانە كـــە هەڵوێستێكی ئەوتۆ بكرین كە بەرژەوەندی عەرەبـــی هاوبەشمان پێویستی دەكات ، كەناشێ بەهیچ جۆرێك لێـــك جیابكرێتەوە ·

جنبلاط دووبـــاتی‌كردەوە كەدا حیزبی پێشكەوتنخوازی سۆشیالیست ئەم ســـەردانەو هەمـــوو رەنگدانەوە خـــراپ‌و خەتەرەكانی دژی مەســـەلەی عەرەب رەتدەكاتە ·

ئیستیقالەی وەزیریكی تونسی

دوێنێ رۆژنامـــەی« الصباح »ی توونســـی رایگەیاند كەوا عبدالعزیـــزالاصدمی وەزیری ئـــابووری توونس پەسترێـــرێ‌ئیستیقالەی كردوە ·

ئەوەی شایانی باســـە ،الطاهر بلخوجەی وەزیـــری ناوخۆ لە كارلادرابـــوو وعبداللە فرحاتی وەزیـــری بەرگری كرابوو بە جێـــگری‌وەزیری ناوخۆ ســـەرەرای كارەكەی خۆی ، هەروەهـــا عقید زین العابدین بن علی كرا بە بەڕێوەبەری ئاسایشـــی‌نیشتیمانی لەوەزارەتـــی ناوخۆدا ، لەجیاتی عبدالمجیدبن سلامە كە لەكار لادرا ·

بانێكەو دوو هـــەوا

لەكاتێكدا هێـــــزە ئیمپریالیستیەكان دژی ئـــەوە دەوەستن كـــە نرخی نەوت زیادبكـــرێ‌و سوودێك بەدەوڵەتانی ئەندامی ئۆپێك‌و نەخشەی پەرەپێدانی ئـــەو وڵاتانە بگا كە خزمەتی قازانجی گەلەكانیان بكا ، كومپانیـــا مۆنۆپۆلەكان نـــرخی بەرهەمەكانیان كـــە پێوەنـــدی راستـــەوخۆیان بەپرۆژەكانی بنیـــات‌نانەوە هەیە ، زیاددەكەن · چـــەند رۆژ لەمەوبەر كومپانیـــای پۆلای ئەمریكا كە گەورەترین كومپانیای بەرهەم‌هێنـــەری وڵاتەیەكگرتووەكانە بڕیـــاری‌دا نرخـــی زوربەی بەرهەمەكانی بەرادەی ٥ر٥٪ بەرێتەسەر ·

ئەم نرخ زیادكردنە بەدوو قۆناخ دەبێ ، قۆناخی یەكـــەم لـــە یەكی شوباتەوە دەست‌پێ‌دەكا وایێـــوەندی بەتەختەی پۆڵاوە هەیـــەو قۆناخی دووهەمیش لەیـــەكی ئازارەوە دەست‌پێ‌دەكاو پۆلای بنیات‌نان‌و ئاسنی ســـپی‌ دەگرێتەوە ·

هەر لەگـــەڵ بڵاوبوونەوەی ئەو بڕیارەی كومپانیای پۆڵای ئەمریكا ، كومپانیای « ویلینج بتســـبۆرگ »یش بڕیاری‌دا ئەو هەنگاوەی كومپانیـــای پۆلای ئەمریكا رەچـــاو بكاو نرخـــی بەرهەمەكانی ٥ر٥٪ بەرەژوور بەرێ ·

وەك دەزانین تەنیا لەماوەی دوو ساڵی رابردوودا ئـــەوە پێنجەمین جارە كە نرخی پۆڵا زیاددەكرێ · بەم جـــۆرە دەردەكەوێ كـــە مۆنۆپۆلەكان تەنیا بەخۆیان ئەو هەقە دەدەن كە نرخی بەرهەمەكانیـــان زیادبكەن ·

دوێنێ و ئەمڕۆ

چیرۆك

محمد رشید فتاح

پیکابەکەی خـــانووە
قوڕەکان ..
کێ نەیدیوە ؟!.
کێ نازانێ ؟ کێ دەزانێ ؟!.
کێ دەباتو ؟ کێ دەهێنێ !
ڕۆژی چوارجار دێـــتو
دەچێت .

هەرجارەی دووتەن مرۆڤو، خەمو ، کەلوپەل بەخۆیـــەوە دەبەستێت .

وەرن بڕوانن ..
ئەمڕۆ هەینی‌یە
پیکا بە کەسیخناخەو ،
خەریکە پێ‌هەڵدەگرێت !.
حەمە ڕەحیم :

ئۆخەی (ئاتە) گیان ، ئەوە تۆی بەرامبەرم سواربوویت . خۆ دوو ڕۆژە نەمدیویت !. من نەگۆڕاوم ، هەر عاشـــقە شێتەکەی جارانتم . ســـوور دەزانم تۆش ناگۆڕێیت !.

عالەمیش دەزانێ مـــن‌و تۆ یەکترمان خۆش دەوێت . بەڵام ئەوەتا لەترسی دەم‌و دوویـــان ناوێرین بەئاشکرا یەکتـــر بدوێنین !.. نازانم کەی ئەم خەلکە پێش دەکـــەون‌و ، واز لەدڵدارەکان دێنن !!.

وتیان کارەباو ، شـــەقام بۆ گەرەکەکەمان رابکێشن ، ئێمە پێش دەکەوین ، کـــەچی روناکیمان دی‌و ، بەسەرپشتی شەقامدا دێن‌و دەچین ، هێشتا هەر دواوەین !!.

وتیان قوتابخانەمان بـــۆ بکرێتەوە ، دواکەوتن لـــە ناومانا دەتوێتەوە . کـــە چی وانەبوو . ئاتەگیان .. جارێ هەروازووش وانابێ !!.

ئاتەگیان .. من کۆڵ نادەم، دە ئەوەندی‌تر باوکـــت دل رەقتربێت ، هـــەر ئەبێ تۆی لێ‌بستێنم !. ئا .. هەر ئەبێ بیانووشی ببڕم . (تاسێك بردی‌یەوە ، بەڵام چاوی لەئاتە کەلانەکرد .) باوکت وتی :ـ حەمە ڕەحیم .. ســـــەرە گورێستێك بەدەستەوە بگرە ، ئاتەت بەکراسی بەریـــەوە دەدەمێ . بەقسەم کرد ، بووم بەکرێکار ، کە چی لەقســـەی خۆی پەشیمان بۆوە . وا دیارە نیازی وایە بتفرۆشێت !!.

ئاخ بۆ ئەو کاتانەی کـــە وەك ئێستە نەبووم !.

هەزارانی وەك باوکـــت چاوچاوی ئەوەیـــان بوو ، مەرحەبایەکیان تێ‌گرم . چونکە لەلایان خۆشەویستبووم !. خۆم چاك دەزانم ئێستا قینـــی چیان لێمە . قینی ئەوەیان لێمە کە وەك جاران نیم !!.

(خەمێکی بچووك خۆشیـ یەکـــەی رووی ڕاکاند . بەڵام بزەی ناســــکی (ئاتە) خەمەکەی ڕاونا) .

دە ئانەگیان .. شـــەرم مەکەو ، سەرداممەخە ، باتـــا ئەگەینە ماڵەوە ، بەچاو یەکتر بدوێنین ، مەترســــــە .. چاوەکەم .. لەدەمی خەلکـــی مەترسە ، خـــۆ ئەوان لەزمانی چاوی دڵداران تێ‌ناگەن !!

ئانە :ـ

حەمە ڕەحیم تۆ قسەکـــەی خۆت نەبردەسەر ، نەی تـــۆ نەت وت : لەمەودوا خـــۆم دەکەمە ئەفەنێ ؟!. ئەوەتا من شارلستۆنەکەم لەبەرکـــرد ، بڕوانە (خـــۆی دەکاتەوە) سەوزێکی فەرسیلی‌یە. خۆزگە ئێستا ســـفوور بوومایە ، (خەم بەری نیگاکانی لێـــل دەکات) .. لەترســـی دەمی خەلکی خۆم سفوور ناکەم . چونکە تا ئێستاش لە گەرەکی ئێمـــــە بەسفوور دەڵێن : (ئەلـــۆدە) .. ئەشێ تۆش لەبەر ئەوە خۆت هەڵنـــــە گێرێتەوە ، نەکووێت بڵێن : سەر ڕووت !. ئای حەمـــە ڕەحیم گەر بەسفووری ئەتدیم .. ئەوسا دەت زانی لـــەو کچۆڵانە نازدارترم کە لەســـەر شۆسنەی شـــەقامەکان دێن‌و دەچن .

منیش هیچم لەوان کەمتـــر نیە . تەنها ئەوەیە کـــە خوێندەوارنیم ، ئەویش بەهۆی دەســـــتکورتی‌و ، تەنگ‌و چەڵەمەی ژیانەوە . لەخوێندن بێ‌بەش‌بووم . گـــەر ئێستەش ئیش‌وکار دەهێڵێ . بەبەرمەوە ماوە تاکوو ئێوارەن بچـــــە قوتابخــــانە . بەڵام ئەمەش ناکرێت ، گـــەرمن یارمەتی باوکە بیرەکەم نەدەم ، ئـــەوا ئەو بەتەنیا ئەو ڕەشە خێزانەی بۆ بەخێو ناکرێت .

حەمە ڕەحیم دڵنیـــابە .. باوکم نیازی نیە کـــــەمن بفرۆشێت !.

خۆم لەمێژە ئەوەم خستۆتە قولی مشتی‌یەوە ، کـــە لەتۆ زیاتر شوو بەکەسی تر ناکەم . ئەویش لاری لەمە نیە ، بەڵام ڕووی نەبوونی ڕەش بێـــت . بەخـــــوا باوکم لەبەر ئەوە بیانووت پێ‌ئەگرێ ، تاکوو منی لەدەست نەبمەوە !!.

شێخ شەریف :
دەبلێ ئەو چاو بڕکێ‌یەتـــان لەچیە ؟!. کوڕە خۆ حەیـــاو حورمەت بەجارێك هەڵگیراوە. ڕەحیمە لۆزەندەر . تۆ دایمەـ سکت لەبرسا قوڕەی دێت . ئەم کەش‌و فشەت لەچیە ؟. بۆناچیت کاسپێك بکەیت ؟. سەیرە دەڵێی ئاغایەوە ، هەر دیوەخانەکەی کەمە . ئەم جلە جوانانەی لەکوێ‌بوو ؟. خـــۆ ئێستا وەك جاران نیە . تـــا بەرۆژی نیوەڕۆ خەڵکی ڕووت کاتەوە . سابەخوا ئەو ساڵەش دوورکاتەکەی من هەر تۆ بریت .. بەڵام لەترسا قسەم نەکرد، ئـــەم هەتیوە ئەبێ لەژێرەوە شتێك بێت . ئەگینا وای بـــۆ دەســـــت نادات ، باوەڕیش ناکەم ، گەرشت بوایە ئێستە ئاتەیان دەدایێ !. ئەی ئەبێ جی‌بێ ؟!. خوا هەر هـــوی دەزانێت .

ئەی ئاتە ئەلـــوودە تۆ !.. باوکت تا بەرمیلە نەوتێك ساغ دەکاتەوە قیر دەڵێ چەق . ئەی تۆ لەکوێت‌بوو ؟! بە ئارەزووی خۆت جلی ئاڵ‌و والا دەکەیتەـ بەر . بەخوا ئەوت فرۆشـــی ئەمەی تیانابێت . ئەبەخوا .. یارەبی تۆبە . تۆبڵێ یاشێخ هەقی ئەمەت چیە ؟! بابە چۆن هەقم چیە ؟. بو سومعـــەی گەرەکەکەمان باش نیـــــە . خەڵکیش چاکمان پێ‌نالێن !.

جاخەڵکی ئەڵێن .. نالێـــن چش !. کێ ئەڵێ ئاتە ئێستاش کڵاو ناچنێت ؟. چاکوا کـــڵاو پارە دەکات ؟! هەرچی دەبینی هەر سەری رووتە !. دە ئەبێت بەشتێکی ترەوە خەریك‌بێت . ڕەنگە فانیـــلە بچنێ . تۆبڵێ یاشێخ هەقی ئـــەم قسانەت چیە ؟. شـــکور ئەو شتانەی لەبازاردا بەدەست ناکەون .. تۆ دەستگیرت بووە ..

(چاوێك بەکارتۆ نەکـــەی سەرڕاندا دەگێڕێ‌و ، ئەمجا توند وەك نەیەوێ لەدەســـتی بفـــرێت ، بەخـــۆیەوە دەنووسێنێ) .
پیکابەکە :

دەوەستێ .. شوفێرەکـــە دوای تاوێـــك دادەبەزێ‌و ، بەشلەژاوی‌یەوە ، ســـەر دەکا بەژێریا ، ئەمجا بەڕوویەکی گـــرژەوە ڕوو دەکاتە سوارـ بووەکان .

ـ باوکم چارنیـــــە .. دابەزن ، بەبێ بڕۆنـــــەوە ، شەفتەکەم شکا .
ـ چـــۆن ؟!

ـ بۆ ؟!
ـ هەورازەکەی ســـەختە ، زۆریشم بارکردووە .
شێخ شەریف :ـ جا بەچی بڕۆینەوە ؟!

شوفێرەکە :ـ بێ قـــەزابی یاشــــێخ ئەوە ماڵەوەیە ، هەنگاوێکە .
ـ ئا .. بە دەم خۆشە ، دەوەرە ئـــەم کارتۆ نـــەم بۆ هەڵگرە .

بەخوا باوکم ئەبێ نیـــوەی کرێ‌کەم بەیتەوە .

حەمە ڕەحیم :ـ عەیبـــــە یا شێخ .. ئەوەی ناوێ ، بێنە من بۆت هەڵئەگرم .

شێخ :ـ جا چۆن بەتـــۆی ئەدەم .. ناشێ بتـــەوێ لێم زەوت‌کەی !.

حەمە ڕەحیـــم : بـــە پێ‌کەنینەوە دەســـت بۆ کارتۆ نەکە درێژ دەکات .

شێخ :ـ بـــە حیرسەوە دەکەوێتە ڕاکێشانی کارتۆنەکە .. خەلکەکەش دەکـــەونە بەینەوە .

شێخ :ـ بەشایەت بن ... خەلکینە بەشایەت بن .. ئەم هەتیوە دەیەوێ رووتم کاتەوە .. وانە زانێ ئێـــستاش دوێنێ‌یە !.

بەشایەت بن .
حەمە ڕەحیم :ـ بەقینـــەوە کارتۆنەکە لەدەســـت شێخ دەسێنێ‌و ، فڕێی ئەدات‌و ، رووەکاتە خەلکەکـــە :ـ دەبڕۆ خۆت‌و شتەکانت .. با ئیتـــر بەس بەچوارقات پێـــــان بفرۆشیتەوە !.

شێخ : (هـــــاواری لێ هەڵدەستێ) دەوەڵلاهی ئەچم شکات ئەکەم .. راوەستە بۆم .. بزانە چیت بەسەردێنم .. (بەرەو خوار شۆڕ دەبێتەوە) .

بێدەنگی

گۆران محمد امین

هەنگاوێ
تربەی پێ‌یەك ئەبیستم
من بێ‌دەنگم .
دەرگاکە ئەکاتەوە
هەر بێ‌دەنگم
ژانتاکەی لەسەر مێزەکە دادەنێ
من بێ‌دەنگم
هەر وەکو خـــۆم
وەك دەریاچەی ژێر تارای شەوێکی مەنگم
ماچی لێوەکانم ئەکا
ـــ . لە چاوەڕوانی‌و دووریا ، گلێنەکانم هەڵوەری ،
بۆ بێ‌دەنگی !!؟
لەم باوەشە گەرم‌و گوڕەی من ئەترسی ؟.
چاوەکانت جیهانێکە ، پڕ لە نامۆیی‌و لەکیی.. » ـ
فرمێسك لە چاوەکانیا ، ئاونگی دەستی پەلەهەورێکی ئاوازەیە .
ئەوا ژانتاکەی هەڵدەگرێ گوێم لەدەنگی دەرگاکەیە .
من بێ‌دەنگم
هەر وەکو خۆم
وەکو ئەوسای دوور لەناسینی چاوانی
وا ئەو ئەڕوا
من بێ‌دەنگم
هەر بێ‌دەنگم
سەر ئەخەمە سەر جێگاکەم
بێ‌دەنگ ئەگریم
هەر وەکو خۆم
وەکو ئەوســـای دوور لەناسینی چاوانی
ئەگریم .. ئەگریم
بۆ چاوانی
بۆ تربەی پێی
بۆ هەورو خەمی بارانی
١٩٧٦-١١-٢٠

لەچرکەی چاوەڕێیەکدا

چیرۆك

لەسەرخۆ بۆ جاری دووهەم پەردە سورەکەی پەنجەرەکانی جووت کردەوە .. چـــەند جارێك ئەم‌لاو ئەولای بـــە کورسی‌یەکان کــــرد .. جگەرەکانی لەنێـــــوەدا دەکوژانەوە .. لەبەر خۆیەوە بۆ [illegible] کردنەوە بێ کەکــەی بەرز کردەوە :

ـ لە چاوەجوانەکانت ..
ـ ...

دەنگی مۆســـیقاکەی نزم کردەوە .. لەسەر نووکی پێی بەدەوری خۆیدا خـــول دەخوارد .. لەژێـــــر لێوەکانی‌یەوە ئاوازێـــکی پچڕاوی جوەوە ..

ـ **خۆزگە دەنـــگم خۆش ئەبو ..**

ئەوەی بەبیردا هات کـــە بۆچی بە منـــدالی لەتیپی‌ی سرودی قوتابخانەدا بە دەنگ خۆش بەناو بانگ‌بو ... ئەی ئێستابو ؟ راستە دەڵێن کـــە پیاو بالق بو دەنگی دەکەوێت خەریك بو دەست بکات بـــە سرود وتن .. ئەوەی بەبیردا هات کە هەنگاوی ئەوکاتەی بچـــــرا .. سرودەکانی پێچایەوە .. لەبیری خۆیـــدا بڕیاری ئەوەی دا کـــــە ئەوسرودانە هەڵگرێت بـــۆ منداڵەکەی .. زەنگی دەرگاکە لی‌ی‌دا .. لەبی دەســـتەکانی لەیەك خست‌و چاوێکی بـــۆ دواجار گیرایەوە بە رێك‌وپێکی ژوورەکەدا .. دەمی دەرگاکەی یەکالا کردەوە :

ـ **خولتان هەیە بۆ ڕشتن .**
دەنگی خول ڕێژەکـــــەی لەدەمی دەرگاکەدا گرێ‌داو .. بەرەو جێـــگاکەی گەرایەوە ، ڕووی لە لەبی مشـــــتیدا توندکرد .. چاوی لەیـــەك جووت‌کرد .. چـــــرکەکان کەوتنە بازدان .. بەقورســـی هەنگاوی بازەکانیـــــان ئەپەراند .. خۆیدا بەپشتدا لەســــەر کورسی‌یەکەو .. کەمێك کەوتە بیرکردنەوە ..

ـ **خۆزگە چرکەی کاتەکان بە تیژی تێ ئەپەڕین ..**

ـ **کات تێ‌پەڕین فرتاندنی تەمەنە .**
ـ **مرۆڤی بێ‌لانە تەمـــەنی بۆچی‌یە .**

زەردەخەنەی تەنیایی ڕشتە [illegible] .. هەتاسەیەکی تەنیـــــــای ئاسودەی بەخشی بــــــە زەردەخەنەکەی .. جگەرەیەکی سوتاندو دوکەلەکەی لەرووی دلدارەکەیدا هەڵڕشـــــتو کەوتە یاری‌کردن بەلێـــــواری پەرداخەکەی .. زەنـــــگی تەلفونەکە بۆ جارێکی کـــــە پەخش‌بووەوە .. بە پەلـــــە خۆی گەیاندی :

ـ بەڵێ .
ـ **تکایە بەڵکو کـــــــە لوپەلەکانمان بۆ بنێرن .**
ـ **ببورە هەڵەیە .**
ـ **بۆ ؟**
ـ ئەلیم بەهەلەدا چـــویت ئێرەماڵە .
تەقینەوەی چـــــاوەڕی کردنەکەی لەدەنـــــگی تەلفونەکەدا بوقم‌کـــــرد .. کەمێك بێ‌دەنگ بـــــو .. جارێکی کە دەمی پەردەکـــانی لەچرکەکاندا ترازاندەوەو .. جووتی کردنەوە .. لەبـــەر خۆیەوە :

ـ **ئەمڕۆش چـــــاوەڕی بێ‌چرکەیە ..**

چەند جارێك بەژوورەکەدا هاتوو چوی کردو .. ماوەیەك ئەوەستاو چاوەکانی ئەبڕیـــە دەرگاکەو ، لەپڕێـــکدا دا دەنیشتەوە .. زەنـــــگی تەلفونەکە بە ئاگای هێنایەوە :

ـ **بەڵێ .**

ـ چاوەڕێت دەکرد ، ها .. لەوە دەچوو ..

ـ **بێ‌شك ، لەسەر کورەی ژیلەموو ..**
ـ ببورەلیم .

ـ **هەمیشە من لەتـــــو دەبورم ...**

ـ ئەلیم ببورە لیم کـــــە ئەمڕۆ ناتوانم .
دەســـــتی بەتەلفونەکەوە ووشك بـــو .. دەمارەکانی خاوبوونەوە .. هێز لەگیانیدا بڕا .. چاوەکانی تـــارمای دای‌گرتن .. تەلەفونەکـــــە داخرایەوە ئەمیش لەسەرخۆ لەســـــەر کورسی‌یەکەی ئەنیشتیەوە دانیشت .. بـــۆ جارێکی کە بێ‌کەکەی [illegible] کردەوە .. دەنگی مۆسیقاکەی بەرزکردەوە ، کەوتـــــە سەماکردن .. لێوی لەلێـــوی جووت‌کرد ، گۆپـــــــکەی مەمکەکانی کەوتنە مژێنـــــی گۆپکەی مەمکی ئەو .. لاقی لە لاقیوە ئاڵا .. گـــــڕی ئەنگورەکان کەوتنـــــــە دامرکاندنەوەی ئەلحەدەکان . ئارەقی هیلاکی لەســـــەر پێ‌خەفەکە لەجولەی خست .. کاتێك کە بەئاگاهات بینـــی هەردوو ئەژنوی لـــــەورگی چەماندوەو لەبێ‌دەستی لەدولی [illegible] .. چاوەکانی ئایـــە سەریەك‌و . پاش ماوەیەك دەمی پەردەکانی هەڵ‌بچری .. تیشکی خـــور هورووژمی بەتاریکی ژوورەکـــە هێنا .. ئەوێش لەچرکـــەی چاوەڕێ کەیدا ڕاپەڕی .

جیهان عومەر

خۆدۆزینـــەوە ..

کچۆلە نیازی چەندساڵەی کزۆلەی دەست لەخۆ ششتو
ئەمامی کۆشی وشکایی هەزاران مەینەتی چەشتو
کە ڕۆژیان چەشنی شەوبوبێ‌و ژیـــان هەرگرژو
قوزی لیتەی خەم‌و ئێشیان ئەبێ چەند تاڵ‌وخەست‌بوبێ
گولم سەیرە دلێك هیوای سەراپا تارو روخابێ
مەلی نیازم ئەبێ ئیتر تەمای چی بە مەبەست مابێ
بەلێ راستە کە دانیشتن ئەنێژێ لاشەکەی ئاوات
سەری خۆزگە بەناوکۆشك‌و بەهاری خۆشیا ناکات
بەڵام ئەم نیازەم‌لام‌وایە وەکو نیازت لەکونجێکا
گەروی وشکی بەهیوایەك مەلاس‌دابو بە گونجێکا
ئەگینا بۆچ کە لێوی تۆ ئەلاوێنێ بزەی خولیام
تەماشا یادگاری کۆن هەمو دێن مل‌ئەنێن بۆ لام
گەلێ دلشادو روخۆشن ئەگرژو دڵڕەش‌و ماتن
تەماشیان بەم‌زو سەیرانی هەواری خۆشی کۆناتن
بەڵام گیانە کە ئێمەی هەست من‌و تۆی دل بزانین‌بۆ
فریشتەی خۆشەویستیمان لەگەل کێ دێتە گفتوگۆ
ئەبێ بۆچی بلێین رۆژگار بەسەرمانا تەمی هاورد
منوتۆبوین کە چاوەی پێککەیشتنمان وەها لێل‌کرد
ئەگەر ڕۆژی یەکەم لێوی گەشی نیازمان بیزوایە
گومانی تیانەبو ژینمان ئەبو جۆرێکی تربوایە
بەڵام تۆیەك کە ڕۆژگار دوا پەڕی بالی لەبن هێنای
بەئاسانی بەرەوداوی کەساسی لاقی بێ‌دانای
ئەبێ ئیتر لەکام لادا دەواری هەڵبدا خۆزگەم
ژیانت بێ‌تروسکەی رون بەچاوی چۆن تەماشاکەم
ئەبێ گیانم ملی کام‌رێ‌و نشێو دەم‌نزار بگرێ
لەدەرکی نیازی بێ‌گەردی بەکام پەنجەی مەبەست بدرێ

مجید ندیم

بەدەوروخی ئازارەکە

ئەحمەد ڕێبوار

١ ـ
گوڵەخانم ..
لەگەل دەنگی کزەبادا .. دەسگیرانم ..
لەسووتانی .. ناو چۆبی‌یەکەی .. وەنەوشەدا ..
کلی چاویان .. لێ‌فڕانم
× ×
ئەستێرەکان .. خەویان نایە ..!!
ئاخر کچێ .. بۆ تێم ناگەی ..
خۆتۆ .. نیوەی سەوزی .. منی ..
ئەوی‌ترم .. سەد ئازارە ..
بۆ لێم وونی ..!!؟
× ×
٢ ـ پرســـیار
تۆ ئەزانی !؟
لەهەژانی .. سوێی شـــەوانا .. ڕۆژ ئەبینم ..
بۆ کۆچ ئەکەی ؟
لەئامێزی .. دەریای بەستووی .. قوتبەکانا ..
لەقوولایی .. ژانی سەختی .. زامەکانا ..
خۆت ئەبینی ؟
ماسی‌یەکی .. بێ‌سرەوتی .. چاو نەخشینی !!
× ×
٣ ـ تاســـە ..
مەڕۆ .. گیانە ..
شەوی برسی .. جێ‌مەهێلە ..
گوڵە گەنم ..
نەك کرێوە .. چاو لەڕێگەی .. بارانێکی ..
خەست‌و وێڵە ..!!
× ×
٤ ـ پروشەی ڕازێك ..
نەشمیلەکەم .. بۆ تێم ناگەی ..!؟
بۆ نامۆیی‌و ماچێکی دوور ..
هەتاکو کەی
پەی بە دلی دزراو .. نابەی ؟
چاوەکانت .. دوو هەتاون ..
ئێستا .. ڕەش‌تر .. هەلگەڕاوون ..!
× ×
لوتکەی چیا .. بەفری ئەوێ ..
برسی .. بۆ نان
دیل .. بۆ ژیان
هۆزەیان دێ‌و قۆزاخەیان .. والا ئەکـــەن ..
دلی ئەرمی .. ماسی سرکیش ..
لەناو ئاوا .. لێ‌ناکەوێ
ئاوا .. منیش ..
هۆگرم‌و
تۆم خۆش ئەوێ .
× ×
٥ ـ یادو شەو ڕاو
لەبیرت دێ ..
ڕۆژگارێ بوو .. شەو تا بەیان ..
لەقوولایی چاوەکانتا .. مەلەم ئەکرد ..
باڵەوانی .. ئەڤینێکی .. یاخی‌ترم ..
لەسەر شانۆی .. لێوەکانت .. دروست ئەکرد !!
× ×
٦ ـ دوایی چەند ساڵێ ..
من ئەزانم ..
ئەوین .. گڕی .. تیا حەشارە ..
بۆیە .. گوڵە .. دلداری من . دوژمنێکی خەلکی شارە
× ×
با ڕۆژەکان
لەسەر سینەی .. ئەرمت .. وون کەین ..
با نوێژەکان
لەناو .. هەوری .. ڕقی تۆدا .. سەروین کەین ..

سەرۆکی فەرماندە سوپاسنامەیەکی لە سەرۆکی ئەلبانیاوە پێ دەگات

بەڕێز سەرۆك احمد حسن البکر لە سەرۆك حاجی لیشی سەرۆکی ئەنجومەنی سەرۆکایەتی کۆماری ئەلبانیای میللەیەوە بروسکەیەکی سوپاسنامەی لە وەرامی ئەو بروسکەیەدا پێ گەیشتوە کەبەڕێز سەرۆکی فەرماندە بە بۆنەی بیرەوەری جەژنی نیشتمانی ئەلبانیاوە بۆی ناردبو ·· ئەمەش تەواوی بروسکەکەیە ··

بەڕێز سەرۆك احمد حسن البکر سەرەك کۆماری عیراق

ئەمەوی ئەوپەری سوپاسم بەرامبەر ئەو بروسکەی پیرۆزبایییە دەربڕم کە بەبۆنەی بیرەوەری جەژنی نیشتمانی کۆماری ئەلبانیای میللییەوە بۆمان ناردبوین ·· ئەمە بەهەل دەزانم کە ئاواتەخوازی خۆم بۆ خۆش گوزەرانی وڵاتەکەتان دەربڕم ·

حاجی لیشی
سەرۆکی ئەنجومەنی
سەرۆکایەتی کۆماری
ئەلبانیای میللی

میوانداری کۆشکی کۆماری

دوێنێ بەیانی بەڕێز دکتۆر رشید حیدر باڵوێز لە دیوانی وەزارەتی دەرەوە چوتە کۆشکی کۆماری و بۆ سوپاسکردنی بەڕێز سەرەك کۆمار بەداناتی لەو پایە نوێیەیدا ناوی خۆی لەدەفتەری میوانداریدا تۆمار کردوە · هەروەها بەڕێز خالد عبدالحلیم جاسم سەرۆکی دەزگای گشتیی خەتی شەمەندەفەر چوتە کۆشکی کۆماری و بەبۆنەی تەرفیع کردنیەوە لەدەفتەری میوانداریدا سوپاسنامەی خۆی بۆ بەڕێز سەرەك کۆمار تۆمارکردوە ·

هەروەها بەڕێزان عبداللطیف احمد خلیل بەڕیوەبەری گشتیی کۆمپانیای تەسدیری عیراقی و عبدالقادر نعاس بەڕیوەبەری گشتیی کۆکردنەوەو ڕێکخستنی تەختە لەوەزارەتی هات و چۆکردن و عبدالستار محمد سەرۆکی ئیدعای گشتیی و اکرم عبدالقادر علی سەرۆکی دادگای جەزای گەورەی کەرخ جێگری سەرۆکی ئیستیئنافی بەغداو احمد عبد حسون بەڕیوەبەری گشتیی دەزگای کێڵگەکانی دەوڵەت چونەتە کۆشکی کۆماری و بەبۆنەی گەڕانەوەیان بۆ وڵات ناوی خۆیان لە دەفتەری میوانداریدا تۆمارکردوە ·

بەڕێز وەزیری بازرگانی ڕایگەیاندوە :

ئامادەکردنی لێکۆڵینەوەیەك بۆ هەڵسەنگاندنی دەزگا بازرگانییەکانی کەرتی سۆشیالست

بەڕێز حسن علی ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش وەزیری بازرگانی ڕایگەیاندوە کە وەزارەتەکە لەئامادەکردنی لێکۆڵینەوەیەکی بێوێنە لە وڵاتدا بۆتەوە بە مەبەستی هەڵسەنگاندنی ئەنجامەکانی ئیشوکارەکانی دەزگاو دامەزراوە بازرگانێکانی کەرتی سۆشیالیستی ·هەروەها لە گفتوگۆیەکدا لەگەڵ ئاژانسی دەنگوباسی عیراقیدا وتویەتی ··

ئەم لێکۆڵینەوەیە بەمەبەستی ئەوەیە کە بزانرێت هەردامەزراوێك تا چ ڕادەیەك دەوری خۆی دەبینێت و ڕادەی پەرەسەندن و لێهاتوویی بەڕیوەبردنی چەندە لەبارەی ئەو وزەی ماددی و بەشەرییەی لەبەردەستیدایە ·

بەڕێز وەزیری بازرگانی هەروەها وتویەتی ·· ئەوە ڕێگای ئەوە ئەدات کە چەوتی و کۆسپ و تەگەرەی کارکردن دیاری بکرێت لەوچالاکییە هەمە جۆریانەدا کە کەرتی سۆشیالیستی دەیان نوێنێت ، ئەویش بەهیوای چاك کردنیان و خۆقوتارکردن لەوکەم تەرخەمیانەی ڕوویان داوە ·

لێکولینەوەکە بەمەبەستی شی کردنەوەی دۆخی ئابوری و دارایی کاری دەزگاکانە لەماوەی پێنج ساڵی ڕابوردودا ١٩٧٢ـ١٩٧٦ بە پێوانەی لێهاتویی دامەزراوەکانی کەرت لە جێبەجێ کردنی پرۆگرامی ئیستیرادکردندا · هەروەك لێکۆڵینەوەکە بە مەبەستی پێوانەکردنی لێهاتویی کارگەو وەرشەکانی چاك کردنەوە بکات لە پێشکەش کردنی خزمەت گوزاریاندا دوای فرۆشتن بەنیسبەت ئەو ئامێرو مەکینانەی دامەزراوەکانی کەرت کاریان پێ دەکات وە بۆ زانینی ئەو هویانەی کەرێگەی لێهاتویی ئابوریتی بەکارهێنانی دەگرت ئەویش بەپێی ئامۆژگاریێکانی سەرکردایەتی حزب و شۆڕش ·

هەروەها بریتییە لە هەڵسەنگاندنی لێهاتویی بەڕیوەبەرێتی لە هەر دامەزراوێکدا لە جێبەجێ کردنی ئەو نەخشەو سیاسەتانەی بۆی دانراوە ئەویش لەڕێگای بەراوردکردنی بەو ژمارانەوە کە لەبودجەی هەڵسەنگێندراودا هەیە لەگەڵ ئەو ژمارانەی لە دوا حیساباتی هەردامەزراوێکدا هەیە ئەوەش ڕووی سەرکەوتنی هەر دامەزراوێك دەردەخات لە بلندکردنەوەی ڕادەی هەڵسەنگاندنی پێویستی ناوخۆ بە کەلوپەل و ئەوکەرەسانەی مامەڵەیان پێ دەکات لە لایەکەوە وە لە هێنانەدی ئەو ئامانجانەی نەخشەی بۆ کێشراوە لەلایەکی ترەوە ·

یەکێتی قوتابیانی کوردستان لەکاروباری قوتابیانی زانکۆ ئەکۆڵێتەوە

یەکێتیی قوتابیانی کوردستان لقی سلیمانی لەوکۆبونەوە فراوانەدا کە دوێنێ پێکی هێنابو بۆ لیژنەکانی یەکێتیی لە کۆلیجەکانی زانکۆی سلیمانیدا لە ئەرکەکانی ئەولیژنانەی کۆلیوەتەوە بۆ بەرهەمهێنانی کادیری ناوقوتابیان و چۆنیەتی بەتین کردنی پەیوەندی نێوان قوتابیان و عەماداتی کۆلیجەکان بە مەبەستی بڵندکردنەوەی ڕادەی زانستی قوتابیان لە هەمان کاتدا دوێنێ لە هەڵبجە لیژنەکانی یەکێتیی کۆبونەوەیەکی هاوجەشنیان پێکهێناوە لە کۆبونەوەکەدا لەواقیعی بزوتنەوەی قوتابیان کوڵراوەتەوە لەگەڵ ئەرکی کادیرانی ناو قوتابیان لەگورج و گۆڵکردنەوەی کاری قوتابیان و ئەرکی قوتابیان لە قوناغی ئەمڕۆکەداو دەوریان لەبنیاتنانی کۆمەڵێکی نوێی شۆڕشگێردا ·

ئا· د· ع·

کۆبونەوەی جوتیاران لە دهۆك

دوێنێ لەپارێزگای دهۆك بەڕێوەبەرایەتی ڕۆشنبیری جوتیاران کۆبونەوەیەکی فراوانیان کردوە لە کۆبونەوەکەدا هاوڕێ نوێنەری مەکتەبی جوتیارانی سەرکردایەتی حزبی بەعسی سۆشیالیستی عەرەبی لقی دهۆك و نوێنەری یەکێتی ناوخۆی کۆمەڵە جوتیاریکان و [illegible] کۆمەڵە هەرەوەزکاریکان [illegible] بەڕێوەبەرایەتیکەی تیادا بەشداربون ·

لە کۆبونەوەکەدا گفتوگۆ لەبارەی جێبەجێ کردنی قوناغەکانی نەخشەی ساڵی ١٩٧٨ی بەڕێوەبەرێکەوە کراوە کە ئەویش بریتییە لە کردنەوەی ٥٤ دەورەی ڕۆشنبیری وکشتوکاڵی بۆپیاوان و ژنان و پێکهێنانی ٨٤ نەدوە بۆ وریاکردنەوەی جوتیاران و نیشاندانی فلیمی سینەما لەوبابەتانەی لەبارەی دەستکەوتەکانی حزبی فەرمانڕەوان و لەگەڵ چاکترین ڕێگای کشتوکاڵ کردن ·

هەڵوەشاندنەوەی ئاهەنگەکانی سەری ساڵ

سەرۆکی تایەفە مەسیحێکانی وڵات بڕیاریان داوە کە ئاهەنگەکانی جەژنی لەدایك بون و سەری ساڵ نەکەن ئەویش بەهۆی ئەم دۆخەی ئێستا نەتەوەی عەرەبی پێدا تێپەڕدەبێت ، لە گفتوگۆیەکدا بۆ ئاژانسی دەنگوباسی عیراقیان ڕون کردۆتەوە کە ئاهەنگی ئەم ساڵ بریتیدەبێت لەچەند دروشمێکی ئاینی کە لە کەنیسەکاندا بەوبۆنەیەوە دەکرێت ·· سەرۆکی تایەفە مەسیحێکان بەمەزنیەوە لایەنگیری ئەوهەڵوێستە مەبدەئیە نەگۆڕاوانەبون کە سەرکردایەتی حزب و شۆڕش بەرامبەر پیلانەکانی ئیمپریالیزم و زایۆنیزم نیشانیان دەدات ·

ڕێزلێنانێکی پەروەردەیی لەلایەن وەزارەتی پەروەردەوە

بەڕێز محمد محجوب ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش وەزیری پەروەردە دوێنێ ڕێزی لە ئولیژنەی پسپۆر لە ئامادەکردن و لێکۆڵینەوە لەو کتێبانەی کە لە لایەن لیژنەی کاروباری فێرکردنەوە بۆی نێراوە ئەویش وەك ڕێزنانێك لەو هەوڵوتەی لەلایەی داویانە لە بەجێ گەیاندنی ئەو ئەرکەدا لەکاتی دیاری کراوی خۆیدا ·

ئەم لیژنانە ٥٧ مامۆستای زانکۆی بەغداو موستەنسریەو وەزارەتی پەروەردەی تێدایە ، کە دابەش دەبن بەسەر پسپۆری زانستی کۆمەڵایەتی و زمانی عەرەبی و دین و زمانە بێگانەکان و تەبیعیات و باخچەی منداڵان ·

زیاد کردنی ژمارەی قوتابیانی عەرەب و بێگانە لەزانکۆکانی وڵاتدا

دوێنێ لە وەزارەتی خوێندنی بەرزو لێکۆڵینەوەی زانستی بڕیاردراوە کە ٢٤٧ لە قوتابیانی عەرەب و بێگانە بخرێنە سەر ئەندامێتی بەعسیی عەرەبی و بێگانە لە زانکۆکانی وڵات و دەزگای خوێندنگای گشتیی هونەر بۆ خوێندنی ساڵی ١٩٧٧ـ١٩٧٨ ·

ئەو قوتابیانەش بەپێی شارەزایی زانستی و مرۆڤایەتیان بەسەر کۆلیجەکانی توب و سەیدەلەو توبی بەیتالی و ئەندایاری و توبی ددان و کشتوکاڵ و یاساو سیاسەت و زانیاری و ئەکادیمی هونەرجوانەکان و پەروەردەو بەڕیوەبەرایەتی و ئابوری و ئەدەبیات و خوێندنگای لێکۆڵینەوەی نەتەوەیی و سۆشیالیستی و هەندێك لە بەشەکانی زانکوی تەکنەلۆژی و دەزگای خوێندنگا تەکنیکێکاندا دابەش کراون · ئەوقوتابیانەی وەرگیراون خەڵکی وڵاتانی تونس و سودان و سوریاو یەمەنی عەرەبی دیموکراتی میللی و سۆمال و جیبوتی و مۆریتانیان سەرەڕای قوتابیانی هەندی لەوڵاتانی دۆست وە لە لایەکی ترەوە بڕیاری هێشتنەوەی ئەو پرۆگرامی خوێندنانە دراوە بۆ هەمو خوێندنی زانستی و مرۆڤایەتی لە هەمو بولەکانی کۆلیجەکان و بەشە زانستیکاندا لەماوەی خوێندنی ئەمساڵدا ·

ئەمەش لەو بەیاننامەیەدا باس کراوە کە وەزارەتی خوێندنی بەرزو لێکۆڵینەوەی زانستی بەسەر دایەرە زانستیکانی خۆیدا بڵاوی کردۆتەوە ، لەبەیاننامەکەدا داوای کردوە کە بەردەوام بن لە پشت بەستن بەو وشانەوە کە لەمەوبەر لیژنەی کاروباری فێرکردن لەسەری ڕێك کەوتوە ·· ئەوەش بە کەمترین زانیاری دانراوە کە لە خوێندنی ئەمساڵدا دەبێت بوترێتەوە لەگەڵ توانای لێ زیادکردن و فراوانکردندا بەگوێرەی توانا ·

وەزارەتەکە داوای لە کۆلیجەکان کردوە کە چاو بەو پرۆگرامانەدا بخشێننەوە کە بڕیاری خوێندنیان دراوە لەگەڵ موفرەدات و لە ئەنجومەنەکانیدا لەوانە بکۆڵنەوە بەراوردی کەن لەگەڵ ئەوپرۆگرامەی ئێستایاندا و پێشنیار پێشکەش کەن لەبارەی ئەوانەوە کە پێویستی گۆڕین و دەستلێدانیان هەیە ئەویش بۆ ئامادەکردنی تا پێشکەشی هەیئەتی زانستی بکرێت دوای ئەویش لیژنەی کاروباری فێرکردن لەمەکتەبی بەڕێز جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش تاقایلی خۆی دەربارەیان نیشان دات · وەزارەت ناوەندی مانگی ئاداری داهاتوی بەدوا کات

پرۆژەی خزمەت گوزاری

لەماوەی ئەم ساڵدا بەڕێوەبەرایەتی شارەوانی دهۆك چەند پرۆژەیەکی خزمەت گوزاری جێبەجێ کردوە سەرجەمی ئەو پرۆژانە ملیۆنێك و ٣١٤ هەزار دیناریان تێچوە ، ئەم پرۆژانە بریتین لە قیرتاوکردنی شەقامەکانی ناو شاری دهۆك و دامەزراندنی کارگەی سەهۆڵ و پەرژین گرتنی هەندی جێگای گرنگ و دامەزراندنی چوار باخچەی گشتیی ، هەروەها کاربەردەوامە لەقیرتاوکردنی شەقامەکانی کۆمەڵەو ئەسکان و دهۆکی کۆن کردنەوەی سینەمایەکی دەرەجەیەك و بازاڕێکی هاوچەرخ و ئوتێل و گازینۆیەکی گەشتوگوزاری لە ناوچەی گەلی دهۆك و بەرەیەکی نوی بۆیانەی فەرمانبەران ·

جێبەجێ کردنی چەند پرۆژەیەکی تەندروستی لە وڵاتدا کە ١٧ ملیۆن و ٥٦٧ هەزار دیناریان تێ ئەچێ

وەزارەتی تەندروستی ئەمساڵ چەند پرۆژەیەکی تەندروستی تەواوکردوە · کەسەرجەمی ئەوپرۆژانە ١٧ ملیۆن و ٥٦٧ هەزار دیناریان تێچوە ·

بەڕێز دکتۆر ریاض ابراهیم حسین وەزیری تەندروستی لە گفتوگۆیەکیدا لەگەڵ ئاژانسی دەنگوباسی عیراقدا ئەوەی ڕون کردۆتەوە کە لە ئەمساڵدا ساڵی ١٩٧٧ خەستەخانەی گشتیی سلیمانی تەواوکراوە ئەو خەستەخانەیە ٦٠٠ هەزار دیناری تێچوە ، هەروەها خەستەخانەکانی تەلەعفەرو شامییەو ڕومیسەو موسەناو قورنەو شێخان و مەدائن و نەعمانیەو مەحاویل و بەلەدو مەحمودیە تەواوکراون کە ئەم پرۆژانەش کەشتیان ٦٢١ هەزار دیناری تێچوە · هەروەها پرۆژەی خەستەخانەی چاو لە واسیت و ئەنبارو دیوانیەو کەرکوك و موسڵ و قوناغی یەکەمی خەستەخانەی چاو لەبەغدا جێبەجێ کراون ئەمکارانەش نۆ ملیۆن و ٩٧٨ دیناریان تێچوە ، هەروەها خەستەخانەی قادسیە بۆ منداڵان ئەم پرۆژەیەش ٨٠٠ هەشت سەد هەزار دیناری تێچوە ·

هەروەها ئەوەشی دیاری کردوە کە ١٩ عیادەی پزیشکی لەموسڵ و ناسریەو کوت و حەی و ڕەمادی و ناوچەی جەمهوری و عەشارو مەلبەندی بەسراو زوبێرو قورنەو جەمیلەو ٧ی نیسان و عامریە لە بەغداو هەولێرو توزو حەویجەو ڕومیسەو عەمارەو خەستەخانەی کەرخی منداڵبون جێبەجێ کراون کە تێکرای ئەم پرۆژانە ٩٩٧ هەزار دیناریان تێچوە سەرەڕای یازدە مەڵبەندی تەندروستی کەلەماوەت لەسلیمانی و دیوانیەو مەنجەنیەو بیجی و غەدیرو کەمت و مەجەری گەورە لەمیسان و دوانیش لەناسریە جێبەجێ کراون ئەم پرۆژانەش ٥٥٢ هەزار دیناریان تێچوە ·

وەزارەتەکە لە تەواوکردنی ١٣ مەڵبەندی تەندروستی تریش بۆتەوە کە لە بەسراو سلیمانی و موسڵ و ناسریەو عمارەو کەرکوك و ڕمادی و سەماوەو هەولێرو کەربەلاو دیوانیەو بەعقوبەو الثورە لەبەغدا بە دوو ملیۆن و ١١٤ هەزار دینار جێبەجێ کراون · وەزارەتی تەندروستی بایی ٢٧٥ هەزار دیناریش تاقیگای پزیشکی لەمەڵبەندی پارێزگای دهۆك و هەولێرو سلیمانی و دیالەو میسان و واسطدا دامەزراندوە ، هەروەها خانوبەرەیەکی بۆ خوێندنگای تەندروست سازەکان و بەرەیەکی بۆ تەندروستی سایکولۆژی لە خەستەخانەی یەرموك لەبەغدادا کردۆتەوە ئەم پرۆژانەش ٧٠٠ هەزار دیناریان تێچوە ، سەرەڕای هەندی ئیشوکاری دەست پیاهێنان و چاکردنەدا لەگەڵ خانوبەرەیەك بۆ نیشتەجێ بونی پزیشکەکانی خەستەخانەی علویەی منداڵبون ·

وە لەگەڵ ئەمانەشدا سەرۆکی تەندروستی پارێزگاکانی وڵات دوێنێ بەیانی لەهۆڵی کۆمەڵەی مانگی سور لەمەنسور لەکۆبونەوەکانیاندا بەردەوام بون ·· لە کۆبونەوەکەی دوێنێدا کە بەڕیوەبەرانی گشتیی هەندێ لەدەزگا تەندروستیکان تێیدا بەشداربون لە لێهاتویی دەزگاکانی خۆپاراستنیان کۆلیوەتەوە لەگەڵ بەجێ گەیاندنی ئامۆژگاریکانی بەڕێوەبەرایەتی تەندروستی قوتابخانەکاندا بۆ پەیڕەوی کردنی بیتاقەی تەندروستی لە قوتابخانەکاندا لەگەڵ سەرخستنی شێوەی کوتانی منداڵان بۆ پارێزگاری کردنیان لە نەخۆشی و دەوری دەزگا تەندروستیکان لەپارێزگاریی کردنی بیئەدا لەگەڵ پێویستیکانی سەرۆکایەتی تەندروستی و دایەرەکانی بەئامێرو کەرەسەو کادیرو شارەزایانی مەیدانی پزیشکایەتی بە جۆرێکی ئەوتۆ زامنی ئەوە بکات کە نەخشە تەندروستیکانی وڵات بەچاکترین شێوە جێبەجێ بکرێت ·

دامەزرانی کۆمپانیای پیشەسازی کارتۆن

کەرتی پیشەسازیی تێکەڵاولەم دواییەدا دامەزراندی کۆمپانیایەکی پیشەسازی کارتۆنی بەخۆیەوەدیوە سەرمایەی ئەو کۆمپانیایەدوو ملیون و ٥٠٠ هەزار دینارە بانقی پیشەسازیی بە نیسبەتی ٥٠٪ بەشداری لەو کۆمپانیایەدا کردوە ·

سەرچاوەیەکی ئاگاداری بانقەکە وتویەتی ·· وزەی کۆمپانیاکە دەگاتە ١٥ هەزار تەن لە یەك تاقی کارکردندا ، بە دامەزراندنی ئەم کۆمپانیایە ژمارەی کۆمپانیاکانی کەرتی تێکەڵاو گەیشتونەتە ١٨ کۆمپانیا ·

زیاتر بەرهەمی کۆمپانیاکە بریتی دەبێت لە سنوقی کارتۆن بۆ بەکارهێنانی لە پڕکردن و پێچانەوەو گواستنەوەدا لە مەیدانی پیشەسازی و کشتوکاڵی و بازرگانی ناوخودا لەگەڵ ئیشوکارە تەواوکەرەکانی تریدا وەك چاپ کردن و ڕەنگاوڕەنگ کردن و کاری ئەندازیاری بەتایبەتی لە نەخشەکێشانی بەرهەمی کارتۆنیدا ·

دەورەیەکی برین پێچی لە دهۆکەوە

دوێنێ لە پارێزگای دهۆك بەڕێوەبەرایەتی بەرگریی مەدەنی دوو دەورەی برین پێچی کردۆتەوە لە دەورەکەدا ٤٥ لەفەرمانبەرانی کەرتی سۆشیالیستی بەشداریان تیاکردوە ·· بەشدارانی دەورەکە لەماوەی دووهەفتەدا محازەرەیان لەبارەی یاسای بەرگری مەدەنی و خزمەت گوزاری و جۆری خۆپاراستن و برین پێچانی شکاوی و خوێن پژان و سوتان پێدەدرێت ·

هەروەها ئەوەشی ڕون کردۆتەوە کە هاوڵاتیان لە مانگی شوباتی داهاتودا دەتوانن بۆماوەی سێ مانگ لەسەر سەهمی کۆمپانیاکە بنوسن کە هەر سەهمەی بە دینارێك دەبێت ·

کردنەوەی چەند پرۆژەیەك لە جەژنی سوپای ئازادا

وەزارەتی کشتوکاڵ و چاککردنی کشتوکاڵ بەبۆنەی جەژنی سوپای نەبەزەوە لە ٦ی کانونی داهاتودا لەسەرانسەی وڵاتدا گەلێك پرۆژە دەکاتەوە وە بەردی بناغەی گەلێکی تر دادەنێت کەسەرجەمی ئەوپرۆژانە ٣٢ ملیون و ١٣١ هەزارو ٩٢٠ دیناریان تێ دەچێت ·

ئەمهەواڵە سەرچاوەیەکی ئاگادار بەئاژانسی دەنگوباسی عیراقی ڕاگەیاندوەو وتویەتی ·· ئەوپرۆژانەی بەمبۆنەیەوە دەکرێنەوە بایی ملیونێك و ٦٨ هەزار دینار دەبێت کە ئەوانیش بریتین لە چەند پرۆژەیەکی پەلەوەربەخێوکردن و محەتەی بەکری دان و پرۆژەی بەرەپێدانی سامانی ئاژەڵ و کۆمەڵێك خانوی نیشتەجێ بونی کرێکاران و چەند بینایەتێکی هەرەوەزکاری کشتوکاڵی و چەند دامەزراوێکی میکانیکی ولەسەرانسەری وڵاتدا سەرەڕای چەند پرۆژەیەکی تەکمیلی و ئەوچاك کردنانەی لەپرۆژە کۆنەکاندا کراون بەمەبەستی فراوان کردنیان و قوتار کردنیان لەو کۆسپانەی ڕێگای زیادکردنی بەرهەمیان لێ دەگرێت ·

بەڵام ئەوپرۆژانەی لەسەرانسەری وڵاتدا بەردی بناغەیان دادەنرێت بایی ١٩ ملیون و ١٣١ هەزارو ٩٢٠ دینار دەبن کە ئەوانیش بریتین لە بنیاتنانی کۆمەڵێك ڕێگاوبانی ناوکێڵگەو دامەزراوە کشتوکاڵیکان و دوو ئەپارتمەنی نیشتەجێ بون لە ئەبوغرێب و دوو کارگەی هەڵبژاردنی تۆو لە کێڵگەی حەویجە لە پارێزگای تامیم و چەند پرۆژەیەکی ئاوخواردنەوەو کارگەیەکی تەختەی ڕابەر لە سەلمان پاك و قوناغی یەکەم لەکارگەی ئالیاتی بەغدا ·

وە بەشێکی تر لەو پرۆژانەی کە بەردی بناغەیان بەبۆنەی جەژنی سوپای بەنەزەوە دادەنرێت بریتییە لە پرۆژەی دروستکردنی چەند حەوزێکی مەڕ شوشتن و کۆمەڵێك خانوبەرە بۆ نیشتەجێ کردنی ئەوکرێکارانەی لە پرۆژە کشتوکاڵیکاندا ئیش دەکەن لەگەڵ عەماری ئامادەکراوو فراوانکردنی پرۆژە کشتوکاڵیکان لە زۆر جێگای وڵاتدا ·

تاقی کردنەوەی نیوەی ساڵ

لە ٢٨ی مانگی داهاتودا تاقی کردنەوەی نیوەی ساڵی قوتابخانەکان دەست پێ دەکات·

بەڕیوەبەرایەتی گشتیی تەقویم و تاقی کردنەوە لە وەزارەتی پەروەردە ڕۆژی پێنجی مانگی شوباتی داهاتوی بۆ سەرەتای پشودانی نیوەی ساڵ دیاری کردوە کە ماوەی دووهەفتە دەخایەنێت ·

لەسەر ڕێ

○○○○○○○○○○○○○○○○○○○○

ئاگرەسورێ لەخۆم دورێ

عبدالقادر خلیل

هاوڕێکەم لەو خوێندەوارانەیە کە پلەی خوێندنی لە پلەی لیسانسدایە ·· تا بلێت سودی وەرگرتوە لەو بەشەی خوێندویەتی · کەوتینە گفتوگۆ لە ژیان و ئەو تەنگو چەڵەمانەی دێنە پێشی · هاوڕێکەم لەو جۆرە کەسانەیە کە دروشمی (ئاگرە سورێ لەخۆم دورێ)ی هەڵگرتوە بەڵێ لەگەڵ ئەو دروشمەدا نوکر بوە ، باسەکەمان هێندە گرنگ بو کە تاو تاو سڵی ئەوەمان دەکرد بە هەڵەدانە چین پاش سەرنێشەیەکی زۆر ڕووم کردە هاوڕێکەم و گوتم ئەو ساڵەت بیردێت کە حمە غریبی نانەوا نانەواخانەکەی سووتا گوتی بەڵێ چاك بیرم دێت · گوتم ئەی کاك ئەحمەد ئەحمەدت دێت کە لاستیکێکی ئاوی بەدەستەوە بو لە سەربانەکەی خۆیانەوە وەستابو ئاوی دەپڕژان بە گوێسوانەکەیاندا · بەڵێ چاکم لە بەرچاوەو خۆ باش لەبەر چاووتە بەڵێ · ئایا ئەو لاستیکی ئاوە هیچ توانی گڕی ئاگرەکە بکوژێنێتەوە ها · نە هیچ چارەیەکی گڕی ئاگرەکەی نەکرد · ئەی ئەو کەسانەی ماڵەکانیان لە دەوروبەری ئاگرەکە بو چیان دەکرد ؟ هێندێك ئاویان دەهێنا هێندێك خۆڵیان دەهێناو هێندیك هاواریان دەکرد · کوزە ئامەردتان نەکەن فریاکەون ئاگرەکە خریکە هەمو لایەك دەگرێتەوە چونکە بارەشەکە زۆر بەهێز بو ، هێندێکیش پێیان خۆش بووایان دەزانی ئەگەر ئەو ماڵانە سووتا ئەوان ناگرێتەوە لە بەر ئەوە لە دوورەوە وەستابون جار جار گاڵتەیان دەکردبەو کەسانەی لە پەلەپەلدا بە سەتڵە ئاوەوە دەکەوتن هاوڕێکەم گوتی چاکم بیر دێت ئەوە بو هەردوکمان ئەوسا قوتابی بوین دەفتەرەکانمان دا بە ئەو کەسانەی دوورە پەرێز وەستابون تا ئێمەش بەشدار بین لە کوژاندنەوەی ئاگرەکەدا ئامنیش ئەوەم دەوێت ·· هاوڕێکەم گوتی جا ئەم ئاگرە چی هێنایەوە یادت ؟ گوتم بببورە هاوڕێ ڕێبازەکەی تۆ ئەمەی هێنایەوە یادم !! لە کاتێکدا تۆ کە خاوەنی پلەی لیسانسی لە مرۆڤایەتیدا کەچی ئەو پلەی زانستییە هیچ سوودێکت لێ وەرنەگرتوە · تۆ لاوێکی زۆر خۆشەویست بویت لە ناوو کۆمەڵدا بەداخەوە ئێستاکە دوورەو پەرێز وەستاویت لە ڕێڕەوی ڕاستیدا · تۆ دەبو ئێستاکە هەڵگری ئاڵای پێش کەوتنخوازی بویتایە نەك خۆت گێل بکەیت وە چاووت دابخەیت· پشی پشی بکەیت لە تەك کۆنەپەرستاندا هەر چەندە لەو بڕوایەدام کە بەدڵ تۆ ئەو پشی پشی یە ناکەیت چونکە تۆ ئەو لاوە خوێن گەرمەی کە شاڵووت دەبرد بۆ گڕی ئاگرەکە تا نەهێڵیت تەشەنە بکات · ئەی ئێستاکە بۆچ · ئاگرە سورێ لە خۆم دورێ دەکەیت ؟ من لەو بڕوایەدام ئەمجارە کە بەیەك بگەینەوە لەو پشی پشی کردنە کەوتبی وە هاتبتە ڕیزی گەلەوەو هاوبەشی بکەیت لە گڕ کوژاندنەوەدا !

Institut Kurde de Paris

شارەوانی سلێمانی و چەند ڕونكردنەوەیێك

ئەوە ماوەی ساڵێكە شاری سلیمانی بێ ناویەكی باش ئەكێشیو هاوڵاتیان گەلێجاریش چونەتـــەلای لێپرسراوانی شارەكە وەهەربەنەمای هیـــەتی ئەوانن هاوكاریش بۆ ڕون كردنەوەی ئەم مەبەستەو گەلێ شتی تر سەرمان لـــە بەڕێوەبەرێتی شارەوانی سلیمانی داو چاومان كەوت بە بەڕێز علی ابراهیم دەرویش جێگری بەڕێوەبەرێتی ناوبراوو چەند پرسیارێكمان ئاراستە كرد ٠

● لە سەرەتادا كاك علی دەربارەی هەندێ بابــەتی خزمــــەت گـــوزاری شارەوانیەكەیان لە شارەكەدا وتی ٠

★ بەپێی توانا لـــــــــــە هەوڵداین لە خزمەت گوزاری هاوڵاتیان بین و بتوانین بە ئەركی سەرشانی خۆمـــان هەلبسین و هەمووانیش ئەزانن كە شارەكەمان یەكجار لـــە گەورە بونـــــدایەو ئیمەش بەگوێرەی توانا فریای هەندێ ئیشو كار كەوتوین وەكـــو دروست كردنی قەیـــــەری وەسمان پاشا بە (٢١٧) هەزار دینار كە نزیكەی (٧٠) دوكانی تیایەو ژێر زەمینێكی باشـــی هەیەو سەرەكەیشی بـــەكار ئەهێنرێ بۆ نیشـــــتە جێ كردن ٠ هەروەها دروســـــت كردنی بازارێكی تازەو گەورە كە بینایەكی چوار قاتی لــــــە سەرەو گەلێ كەلكی لێ وەرئەگیرێو والەشوێنێكی باشـــی شارەكەدا وەكو سەر شەقامی مەولەویو ئەمە ٦٠٠ هەزار دینـــــاری تێ ئەچێت ٠ وەكارگەیەكی دروســت كردنی بۆڕی كونكرێتیمان كردۆتەوە بە ١٧٠ هەزار دینار ـ وە لـــە هەموو گەڕەكەكانی سلیمانیدا بەردەوام خەریكی دروســـت كردنی ژێرابین لــــــە گەڵ ڕێك كـــــردنو قیرتــــــاو كـــــردنی شەقامـــەكانیاندا كە نزیكەی نیو ملیۆن دیناریان تێ ئەچێت ٠ ئەمانەو گـــەلێ ئیشوكاری تر كە هەموو لـــە

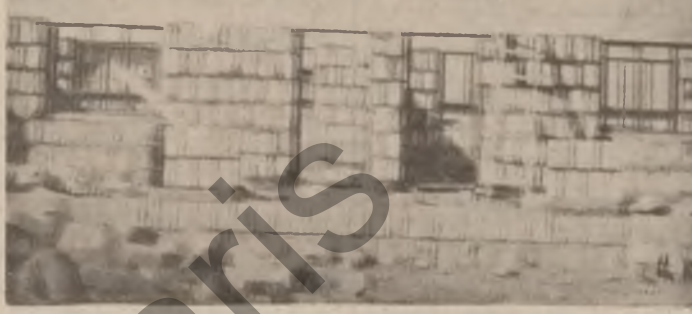

● **كاك علی نەبوونی ئـــاو لە سلیمانیدا دەنگی داوەتەوە ، نازانم ئێوە ئەڵێن چی ؟**

خزمەت كردنی هاوڵاتیاندایە ٠

★ ئەوەی كە ڕاستی بـــێ هاوڵاتیان ناحەقیان نیە چونكە وەكو وتمـــــان ماوەیـــەكە شارەكەمان یەكجار گەورە بووە وبەردەوام گەورەتریش ئەبێتو پێویستیەكی تەواوی بە ئاوی خواردنەوە هەیە ـ خۆ وەنەبێ ئێمەیش لـــــــەم ڕووەوە دەستەوسان دانیشتبین بەڵكو هەر تەنها بـــۆ چارەسەری كتوپڕیو لەماوەیەكی كەمـــدا گەلێ هەوڵمان داوە ـ وەكـــو فراوان كردنی بۆڕیەكانی نـــاو شار بە نزیكەی (١٠٠) هەزار دینار كە ئێستا لـــــــــــــە ئیش كردندایە ـ هەروەها لـــە سەر بڕیاری بەڕێز پارێزگاری سلیمانی دەستمان كردوە بـــە هەڵكەندنی چوار بیـــــــــری ئیرتوازی بۆ ئەوەی مەكینـــەی ئاو هەڵ كێشی لـــــە سەر دابنێنو هیچ نەبێ نەختێ ئاو زۆر بكرێتو هاوڵاتیـــــــــان بحەوێنەوە ئەگەر لـــــە پرۆژە گەورەكەیشمان ئەپرسی ئەوە پشت بەخوا دەست پێ ئەكرێو نزیكەی ٩ ملیۆن دیناری بـــۆ تەرخان كراوە كە بریتیە لە ئاو هێنان لە دوكانەوە بـــــــــۆ سلیمانیو ئێستا لـــە وەزارەت خەریكن ئەیدەن بە قۆنتەراتو خۆ ئەگەر ئەوە بكرێو تەواو بێت ئەوە ئیتر ئاو ئەوەنـــدە زۆر ئەبێ فەلاحەتی لەبـــەرا بكەو هاوڵاتیان بەیەكجـــاری ڕزگاریان ئەبێت لەوگرفتە ٠

● **باشە كاك علی ئـــەی بەكاری گەلێ چیتان كردوە ؟**

★ لەم ڕووەوە بە یارمەتی بەڕێز پارێـــزگارو دائرەكانی سلیمانی وەكـــو دائـــــرەی ڕێگاوبانو كشـــــتوكاڵو ئاودێریو گەلێكی تـــــــــر توانیومانە بەرهەمێكی باشمان هەبێت ئەویش ئەوەیە كـــــە هــــــــەموو ڕۆژێكی هەینی هەرەوەزیەكی باش ئەكرێت بۆ كاری گـــــەلی لــــــــە قیرتاو كردنو ڕێك كـــــردنی

شەقامەكانی سـلیمانی ـ وە هەتا ئێستا نزیكەی ١٥ كم مان قیرتاو كردوە لـــە هەموو گەڕەكەكاندا كــــە ئەگەر بە قۆنتەرات بكرایە ئەوە بایـــی ١٠٠ هەزار دینار ئەبوو بەڵام ئێمە بەكاری گـــەلی بەنزیكەی ١٠٠ دینار تەواومان كردوە ـ وە بەردەوامیشین لـــە قیرتاو كردندا ونیازمان وایە هەر لەم ڕێگایەوە ڕێگای گەڕەكی توی مەلیكو ئازادی وگــــــەلێ جێگای تر قیرتاو بكەین ٠

● **دەربارەی هـــــەڵ وەشانو تێك چونی قیرتاوی هەندێ لـــــــە شەقامەكانی سلیمانی كاك علی وتی ٠**

★ ڕاستە هەندێ لـــــــــە شەقامەكانمان تێكچـــوونو قیرتاوەكانیان هەڵ وەشاوە ـ ئیمەیش زۆر دەمێكە بیرمان لێ كردۆتەوە بەڵام مـــــەكائنو ئامیرەكانمان هەمووی لــــــە هەرەوەزی كاری گەلیە لە سەر ڕێگاكانی دەرەوەی ناوشـــــارا بۆ قەزاو ناحیەو دێهاتەكان وە چاوەڕێ ئەكەین لە ســــــالی دارایی ١٩٧٨دا پارەیــــــەكی باشیان بۆ تەرخان ئەكەین ٠

حمه سعید حمه كریم

كتێبی هاوكاری

صــــدام حســـین

خەباتمانو سیاسەتی نێودەوڵەتان

ئینگلتەرەو پەیوەندیەكانی لەگەڵ ئەمەریكادا :

ئێستاكە دۆخی ئابوری بەریتانیا خرابە ، بەڵام ئێوە ئەزانن كــــە ئەم دۆخە لەژێر ڕوشنایی بەرەسەندنی زۆر كاركردەدا ، تارادەیــەك لەوانەیە باش بێ ، لەمانــــــە بەدوور ئەزانینـــــی بەرەسەندنی توانای پیترۆلی لە دەریای زووروودا ، ئەگەر بتــــوانێ بەرهەمی پیترۆلی لــــەوێ بكاتــــــە ڕادەی پڕكردنەوەی پێویستی خۆیی ، یـــــان بەشێكی ، یان بەرهەم بكاتە ئەویلەیەی لە باشەڕۆژێكی نزیكدا بتوانێ هەندێكی بنێرێتە دەرەوە ٠ ئەم ئیحتماڵە دەورێكی گـــــرنگ لەبڕیاردانی جۆروو لایەنی پەیوەندیەكانی بەینی ئەمەریكاو ئینگلترە دائەگیـــرێ ٠ جا لەم لیــــك دانە خێراییەوەو لەبـــەر هویتر ئەڵێین : لەماوەی بیست ساڵی داهاتودا دروست بوونی مەڵبـــــەندی كۆكردنەوەی ئەوروپایی دروست ئەبێ و لە ئەمەریكا جیا ئەبێ ، لەماوەی ساڵێكدا ئەبێ ، لەڕووی چالاكی عەرەبیمانەوە ولە لایەنی چالاكی دەوڵەتانەوە ، بایەخێكی دیارمان بـــەراوێژكاری عەرەبی ئەورووپی داوە ، ئەویش بەولایەنەدا كە بە هەرجۆرێ بێ خزمەتی لێك جیایی ئەوروپا لەسیاسەتی ئەمەریكا بكات ، لەمە مەبەستم ئەوەیە ، جیایی لـــــە سوودا ، جۆری ئـــەو پەیوەندیەی ئەوروپا لەگـــەڵ عەرەبو وڵاتانی دنیای سێیەمدا هەڵیئەسەنگێنێ ٠٠ كارێكی ڕاستی ئەكاتە سەر دوایی هێنان ، یان بێ هێزكـــــردنی تاسیری ئەمەریكا بۆ سەر ئەوروپای ڕۆژئاوا ، یان بۆ سەر چەند وڵاتێكی ئەساسی ، [illegible] ســــیاســــــەتی دەوڵەتاندا ، پیترولو كەرەستەی خاوو سوودی تری بەرامبەر دەورێكی ئەساسی لـــــەم مەبەستەدا ئەگێڕێ ، بەڵام ئێمە كە بەم جـــــۆرە ئەكاروبار ئەگەین ، پێویستە ئەوە لـــە حسابی خۆمان دەرنەكەین كــــە هەندێ عەرەب ملكەچی تاسیری ئینگلتـــەرەو ئەمەریكان ، لەبەر ئەوە هەندێكیـــــان ملكەچی سیاسەتی ئینگلترەنو هیتر هەیە ملكەچی سیاســـــەتی ئەمەریكایە لەباری سیاسییەوە ، كەواتە ئەمەریكا كارێكی تایبەتی هەیە لەنـــــاو عەرەبداو لەدواخستنی گفتوگوو ڕاوێژی عەرەبو ئەوروپادا ، جا كە ئەمەریكا هەستی كرد هیچ ڕێگاو شوێنی بۆ دواخستنی ئـــەم ڕاوێژە سوودی نیە ، هەمان دەوریشی لە لایەنی ئەوروپاشەوە گێڕا ، هەندێ دەوڵەتی هانداوانەو بڕیاریان لەلایەن بازاڕی ناوكۆیی ئەوروپاوە دەركرد بـــۆ مامەڵــــەی تازە لەگـــەڵ قەوارەی[1] زایونیزمەكاندا وئەم بڕیارەش ئەنجـــام دەنگ دانەوەیەكی سەلبی هەبوو لە ناو لایەنە عەرەبیەكاندا ٠ كە هەندێكیـــــان ئاساییو ڕاستبوونو هەندێكی تریـــان بەتاسیری ســـیاســـــەتی ئەمەریكاوە بەسترابوون ، بەڵام ئەمجارە لەمەوقعی عەرەبیەوە ، ئەویش بەمەبەستی تێكدانی پەیوەندی نێــــــوان عەرەبو ئەوروپا ، بەتایبەتی لەگەڵ فەرەنسادا ٠

لێرەوەو بەهوی كــــــەم هوشیاری هەنـــــدێ لایەنی عەرەبیــــــەوە داوای هەڵوەشاندنەوەی ڕاوێژی عـــــــــەرەبی ئەوروپی كرا ، بەڵام ئێمە هەڵویستێكی ترمان هەبوو ، پوختــــــەكەی ئەوەیە : عەرەب هەڵویستی بەربەســــــتی دژی بڕیارەكەی بازاڕی ناوكۆیی ئەوروپـــای بەجۆرێ هەبێت كە سەرنجی وڵاتــــانی ئەوروپا بۆ هەڵەی ئەو بڕیارە رابكێشێو بەرامبەر بەردەوامی ڕۆشتنی لەسەر ئەو ڕێزەوە وریایی بكاتەوە ، بەڵام ئـــــەم هەڵویستە نابێ ببێتە هوی نەهیشــــتنی ڕاوێژی عەرەبی ئەوروپی ، لەهەمان كاتدا ئەسەرمانە بەئاشكرا دەوری ئەمەریكاو ڕاستی مەبەســــــتەكانی لەمەدا روون بكەینەوە ، تاكو ئەنجام لەئامانجەكانمان بەدورمان ئەخاتەوەو مەبەستی پێچەـ وانەی پێویست لەڕووی ســــیاسیو ئەفسیەوە بەدی ئەهێنێ ٠

● **دەربارەی پەیوەندی لەگەڵ وڵاتە بێلایەنـــــەكانی ئەوروپادا :**

سویدو سویسراو ئەمســـــــاو نەرویجو فنلندە لەو وڵاتانەن ، هەوڵی ئەوە ئەدەن ، سیاسەتی تایبـــەتی خۆیان هەبێو خۆیان بەدەوڵەتی بێـــــلایەن دائەنێن ، هەرچەندە لەخەتی گشتیدا ، لەگەڵ وڵاتانی تری ئەوروپادا یـــــەك ئەگرنەوە ، لەهەندێ حەنی سیاسیشدا لەگەڵ ئەمەریكادا ، بەڵام لەسەر ئەوە سوورن كە لەورووەی ئاشكرایە بــــــە بێلایەن بمێننەوە ، جا پێویستە ئـــــــەم وڵاتانە لــــــــە جوارچێوەی بایەخدانی بەراستیماندا بن ، ئەو خاڵـــەی ئەمەوێ بیڵیمو برایان هەموویان سەرنجی بدەنو بایەخی پێبدەن ئەوەیە : ئێمە وڵاتێكی (١٢) ملیونینو لەپاناییەكی دیـــاردا ، تەمەنی ڕژێمەكەشمان (٧) ســــالە[2] وپاش ماوەیەكی تر پێ ئەنێینە ســـــالی هەشتەمەوەو ئەفەللای ئەوە ئەدەین كە لە سیاسەتی نا تەقلیدی دەوڵـــەتاندا نرخمان هەبێ لەبەرئەوە ، بەنابردنەبەر كەرەستەو ڕێگاو شوێنی تەقلیدی كـــە لەلایـــــەن وڵاتــــە گەورەكانی ترەوە بەكاردێ ، نامان گەیەنێتە ئەو نرخــــە ناتەقلیدیەی ئەمانــــــەوێ ٠ لەبەرئەوە ، لەسەر هەریەكێ لە باڵویزەكان پێویستە لە شوێنی خۆیانەوە ، پێشنیاری ئــــەو ڕێگا ڕاستە بكات كە ئەو بەچاكی ئەزانێ بۆ پەرەپێدانی پەیوەندیەكانمان لەگەڵ ئەم وڵات یان ئەو وڵاتدا وكە لە گـــەڵ ڕۆژگارو تواناو باوەڕماندا ئەگونجێ ، مەبەستم ئەوەیە ڕێگایەكی تر كــــــە پەیوەندی خاسیەتی ، بەســـــترابێ بــــە خاسیەتی نیشتمانیمانەوەو بەقەدەر یان زۆر كارتێكەر بێ لەو قەوارەیەی ڕێگاو شوێنی تەقلیدی كاری پێ ئەكاتو ئـــەو وڵاتانە بەكاری ئەهێنن كە بەقەوارە لە ئێمە گەورەترن ٠

ئەوەی كە پێویستە تیایدا وردبین لەڕووی سیاســـــــەتی دەرەوەماندا ، ڕاستگۆیی مەبدەئی باڵاو چەسپاومانە، پێداویستی ســــــەربازی ڕاستگوییو ئاشكرایمان لەسیاســــــەتی دەرەوەدا پەیوەندی پەوەوە هــــەیە ، دەوڵەتێكی بچوكین ، بۆ نمونە پێویستە ئێمە تەنگ بە ئینگەلتەرە هەڵنەچنین لـــــە یاریە كۆنەكانیاو فرتو فێڵە گەورەكانیا كە لە ڕووی سیاسەتی دەوڵەتاندا تەواو تیـــا لێهاتو بووە ، بەڵكو پێویستە ڕێگایەكی تر هەڵبژێرین كە لەگەڵ تواناو تەمەنو بیروباوەڕماندا بگونجێو بۆ ســــــەر سیاسەتی نێو دەوڵەتانیش كارتێكەربێو دەنگدانەوەو دیاردەی وای خۆیی هەبێ لەناو ڕێگاكانی تردا كە دەوڵـــــــەتە گەورەكانی تر وەك ئینگلتەرەو فەرەنساو ئەڵەمانیای ڕۆژئاواو ئەمەریكاو یەكێتی سوڤیەت لە سەری ئەڕۆن ون نەبێ ، ئەو پاڵپشتەی لەم لایەنەوە یارمەتیمان ئەدات ڕاستڕۆی تەواوە ، هەتا ئەگەر كەسانی تریش بەست بكات ، ئەوڕاست ڕۆییەی كە داوای ئەكەین و ئـــــــەو ئاشكراییو ڕوونیەی لەسیاســـــــەتی دەرەوەدا ئەمانەوێ ، ئەوەیە : هەركەس هەڵسو كەوتمان لەگـــەڵ ئەكات بزانێ لەچیدا لەگەڵیا ڕێكینو تا چ ڕادەیەكو لەسەر چ ئەساسێك ، لەچیدا لەگەڵیـــا ناكۆكینو بۆچی ، ئێمە لەوباوەڕەداین ئەم جۆرە سیاسەتە ، هەرچەند هەندێ جار هەندێ لایەنی بەست ئەكات ، بەڵام ڕێڕەوی ڕاستو مەبدەئیـــەو وا ئەكات دەوڵەتێ كە ژمارەی دانیشـــــتوانی ١٢ ملیونە ، كێشەیەكی تایبەتی لەسیاسەتی نێو دەوڵەتاندا هەبێ ، ســـــەرەرای ئیعتباراتیتر و پێویستە ئەم سیاســـەتە ئەگەرچی جێگای ڕەزامەندی هەندێ ئەبێ لەئەنجـــــامدا بەڵام ئەبێ جێـــــگای ڕێزگرتن بێ ٠

(١) لــــــە ١١ی ئایاری ١٩٧٥دا سێیەم ڕێكەوتنی بازاڕی ناوكـــــویی ئەوروپاو زایونیزمی دوژمن مۆركــــرا ، لەوەبەریشو لەساڵانی ١٩٦٤و ١٩٧٠دا دوو ڕێكەوتنی ترمۆركران ٠

(٢) هاوڕێ (صدام حسین) ئەم وتارەی لـــــە ١٢ـ٦ـ١٩٧٥دا لەبەردەم باڵوێزەكانی كۆماری عیراقدا لە وڵاتانی ئەوروپای ڕۆژئاواو ژاپۆندا خوێندەوە٠

تیپی مۆسیقای ئامادەیی سلێمانی كچان

ساتێك لەگەڵ

هەر لە كۆنەوە لە پارێزگای سلێمانیدا گەلێك تیپـــی مۆسیقا هەڵكەوتوە ، ئـــەوتیپانەش لەلاوە خــــوێن گەرمەكانی ئـــەمو پارێزگایەدروست بوبون ، ئێستاش بەردەوام هەوڵ ئەدرێت بـــۆبوژانەوەو پەرەسەندنی ئـــەو تیپانە ٠

[illegible] دوو ساڵ ئەچێت لــــــە قوتابخانەی ئامادەیی سلێمانی كچان تیپێكی مۆسیقا لـــــــە خوشكانی ئـــەو قوتابخانەیە دروستبوە ٠

بۆ ئەم مەبەستە چوینـــــە قوتابخانەی ناوبراوو چاومــــان بە بەڕێوەبەر مامۆســــــتا **(گوزیدە قەفتان)** كــــەوتو ئەویش سەبارەت بە چۆنیەتی دروستبونی تیپەكەیـــــان ووتی :

ســـــالی ١٩٧٥ ســــــالی دامەزراندنیەتی ، لەبەر ئەوەی خۆم زۆر حەزم لــــە هونەری گۆرانیو مۆسیقای كوردیــــــە بۆیە بیرم لەوە كردەوە كـــــە تیپێكی مۆسیقا لە قوتابخانەكەماندا دروست بكەم ، بۆ ئەم مەبەستەش پەیوەندیم بــــــــە بەڕێوەبــــەرێتی پەروەردەی سلێمانیەوە كــــــردو داوامان لێكردن كـــــــە هاریكاریمان لەگەڵدا بكەن ، ئەوانیش لــــەم ڕووەوە هیچ دریغیان نەكـــــردو هەندێ ئامێـــــری مۆسیقایان بۆكڕین ، پاشان لەگـــــــەڵ مەڵبەندی چالاكی قوتابخانەكان پەیوەندیمان كـــــرد بۆ ئەوەی ڕاهێنەرێكمان بۆ تەرخـــــــان بكەن ، لەڕاســـــتیدا ئەوانیش چالاكانە مامۆستا خالـــــــــید سەركاریان بۆ تەرخان كردینو ئەویش بـــــەو پەڕی لـــــــــە خۆبوردنەوە ئەركی سەرشانی خۆی بەجێ ئەهێنێت ، هــــــەر لەم بوارەدا مامۆســــــتا بدریە دارتاش دەورێكی باڵای هەیـــــە ســــــەبارەت بەتێگەیاندنی قوتابیەكان دەربارەی هونەری مۆسیقا ٠

لەڕاستیدا لــــە سەرەتاوە ناچار بوم كە خۆم بچمە ناو قوتابیەكانو هانیان بدەم بۆ ئەوەی بێنە ڕیزی تیپەكەمان ، كەچی لــــــە ئاكامدا بۆمان دەركەوت كــــە خۆیان ئارەزو ـ یەكی زۆریان هەیە بۆیــــە زۆر بە ئاسانی ئەندامانی تیپەكەمان پێكهات ، ژمارەشیان (١٧) [illegible] ئەندامە ، جگە لە كۆرسی تیپ كە بریتین لە (٣٠) قوتـــابی كچ لەوانە :

١ ـ پەیمان علی لەســـــەر ئامێری ئۆكۆردیۆن ٠

٢ ـ صبریە سلێمان لەسەر كەمان ٠

٣ ـ گوڵاڵە حسین لەســـەر گیتار ٠

٤ ـ ڤیان محمد صالح عنبر لەسەر جاز ٠

٥ ـ ڕۆشنا رشیدو پـــەروا اسماعیل لەسەر تەپڵ ٠

٦ ـ شیرین علی لەســــــەر ئۆرگۆن ٠

٧ ـ دەنگ خۆشەكانیشمان ٠٠ شیرین محمـــــــد سعید ، سروە عزیز محمد ، روبـــــار سعید ٠

ســـــــــــەبارەت بەهاوبەشی كردنمان بۆ یەكەم جـــــــار لەمهرەجانی ســـــــالانەی قوتابخانەكاندا بەجلو بەرگی كوردی ڕەنگاو ڕەنگەوە هاتنــــە سەر شانۆ ٠

كاتێك كەسو كاری ئـــەو قوتابیانە كچەكانیان بەو شێوە سەركەوتویە بینی بوە هـــۆی ئەوەی زیاتر پاڵیان پێـــــوە بنێین بۆ ناو كۆڕی گـــــۆرانی مۆسیقاوە ٠

ئەمە وای لێ كردین لە ساڵی ١٩٧٦ دا هاوبەشی مهرەجانی هەولێر بكەینو پلەی یەكـــەمی ناوچەی ئۆتۆنۆمی وەرگرین ، پاش ئەوە بۆ مهرەجانی قوتری بەغـــــدا بانگ كراینو پلەی ئمتیازمان لەهەموو عیراقدا بۆ خۆمان پچڕی ٠

پرسیار : لەم ڕەوە هیـــچ گیرو گرفتێكتان هەیە ؟

گوزیدە قەفتان

فاطمە احمد

پەیمان علی

وەڵام : ئەتوانم بڵێم :

١ ـ بەداخەوە كەسو كاری قوتابیەكانم یەكەم كۆســـــپن لەڕێگەماندا چونكە بەشتێكی زۆر نا ئاسای دێتـــــــــە پێش چاویان كاتێك لەسەر شـــــانۆ كچێك دەبینن بۆیە زۆر جار ڕێگەمان دەگرنو زۆر ماندومان ئەكــــــــــەن تا قەناعەتیان پێدێنین ٠

٢ ـ بێگومان ئەگـــــــــەر تیپەكەمان بگاتە ئەو ئاســـــتەی كە بەشێوەیەكی ڕەسمی بـــــۆ دەرەوەی پارێزگا بانگ بكرێت جێگای شــــــانازیە بۆ ئافرەتی كورد بەڵام دیسان بە داخەوە وەك وتم ئەڵێم لەمەشـــــدا كۆسپەكەی ێنشـــــمان لێ ڕاست دەبێتەوەو بەر بەستمان دەكەنەوە ، بۆیە ناچار ئەبم یەكە یەكە بچمە لای خێزانـــە ـ كانیانو هەموویان بخـــــەمە ئەستۆی خۆم ٠

پرسیار : باشە گوزیدە خان چۆن خوێندنو مەشق كـــردن پێكەوە دەگونجێنن ؟

وەڵام : لەڕاستیدا ئێمــــە [illegible] ئەندامی تیپ نیەو بــــۆ خۆشـــی دەرناچێت هەروەها ئەنـــدامی واشمان هەیە تیپەكەمان ئەكات بەبیانوی دەرنەچونی كــــــەچی می واشمان هەیە ئەندامــــــەو پلەی یەكەمی دەبچڕێت ، ئەمە ئەوە ئەگەیەنێت كە ئەگەر ئەو قوتابیە یەك لای مەبەســـت بێت لە لایەكەی كــــــــــــەدا دەكەوێت بەڵام ئەگەر هەردو ـ كیانی مەبەست بێــــــت زۆر بەئاسانی تیا سەرئەكەوێت ٠

ئەوەی شایانی باسە لـــــــەم دیدەنیەدا خوشكە فاطمە احمد و خوشكە پەیمان علی محمـــد كە دوو ئەندامی ئەو تیپــــــەن هاوبەشیان كردبن ٠

سەبارەت بەهۆی هاوبەشی نەكردنی تیپەكەیان لـــــــــە تیـــــــــڤیو تەلەفزیۆنو موناســـــەباتە نیشتمانیەكاندا خوشكە فاطمە احمد ئەڵێت : ئەو دووزە پەرزیە دەگەڕێتەوە بۆ دۆخی ئافرەت چـــــــونكە بەداخەوە ئافرەتی كورد وەك پیاو بەو سەربەستیە شـــاد نەبوە هەرچەندە ئێمە بــــەو پەڕی سەر بەرزیەوە ئـــــەو كەلەپچەیەمان شـــــــكاندوەو ئەحەدای ئەو دۆخەمان كردوە ٠٠ خۆم ئەڵێم هەر چـــــــەندە تیپەكەمان ئـــــەو ناوبانگە گەورەیەی دەركـــــــردوە بەڵام هێشتا ئەو دەورە مەزنــــــــەی لەبواری گۆرانیو مۆســــــیقای كوردیدا نەگێڕاوە ، سەبارەت بە باشە ڕۆژیش ئەڵێم :

ئەبێ بڕوامان بە كـــــوڕان هەبێت وە هیوادارم لەســـالانی داهاتودا لەهەموو ڕوویەكەوە زۆر باش ببین بۆ دووپـــــاتی ئەمەش تەنگو چەڵـــــــەمەی ئەمساڵمان لەچاو ساڵی پـــاردا زۆر كەمە هیوادارم لەســـالانی داهاتودا بەیەكجاری بەســــەر ئەو كۆسپانەدا زاڵ ببین ٠

پاشان خوشكە پەیمان علی دەربارەی كۆنو نوێ لـــــــــە گۆرانیو مۆســــــیقای كوردیدا ووتی : پێویستە بەرهەمی كۆن بەرەسەن بدەینە قەڵەمو بـــــە سەرچاوەیەكی فۆلكلـــــۆری گەورەی دابنێین بــــەڵام نەك هەر ئەمە بەڵكو پێویستە زیاتر هەوڵی ئەوە بـــدەین پەرەی پێ بدەین تا لــــــــە شێوەیەكی پێشكەوتردا خـــۆی بنوێنێ ٠٠ ئەوەی شایانی باسە لەپێش ساڵانی ١٩٧٠ دا ئەو تواناو ئارەزوە لە ئێمەدا هەر هـــەبوە بەڵام لەبــــــەر ئەو دۆخە نـــــا ئاساییە ڕێگەمان ئەبوەو بۆمان ئەلواوە تاوەكو خـــــــۆمان بسلەمێنین بۆیە هەر بـــــــە شاراوەیەتی مایەوە تا سەرەتای ساڵانی حەفتا ئیتر دوای ئەوە ئاشكرایە ، بەم بۆنەیەوە من هەستی خـــــــۆم بەرامبەر بــــە مامۆستا گـــــوزیدە دەرئەبڕم ، هەروەها تا ماوم زۆر سوپاسی براكەم ئەكەم چونكە هـــــەر چەندە ساڵی پار دەرنەچـــوم كەچی هەڵویستی ئـــــەو برایەم وای لێكردم زیاتر بێمە نێـــو كۆڕی گۆرانیو مۆســــــیقای كوردیەوەو زیاتر بایەخ بــــــە قوتابخانە بدەم ٠

لەم كاتەدا مامۆستا گوزیدە قەفتان زەردە خەنەیەكی كردو گۆرانیەكی كوردی دڵگیـــری كردەوەو نەختە نەختە دەنگی قوتابیەكان بڵندەبوەوە ، هەر لـــــــەم ساتەدا بو خوشكێكی قوتابی خۆی كـــــــرد بەژوراو ووتی مامۆستا تكایە كەمێـــك دەنگی بــــــــــەرز بكەرەوە ، ئەوێش هێشتا زەردە خەنەكەی لەسەر لێــــــوە مابو ووتی : ئێستا قوتابخانەكەمان لـــــــە جیاتی ئەوەی جەرەسی كارەبا بۆ هاتنەدەرەوەی قوتابیەكان بەكار بهێنـــــێ گۆرانیەكی كوردی ئەكەینــــــەوە بۆ ئەوەی ئاگاداریان بكەین كــــــە كاتی بشوهاتوە ، بۆ ئەم مەبەستەش لەهەمـــــــوو پۆلێكدا میكرۆفۆ ـ نێكــــــــــان داناوە كاتێك مامۆستاو قوتابی گوێیان لـــەو گۆرانیە ئەبێت ئیتر كۆتـــــایی بەدەرسەكەیان ئەهێنن ٠

فریا عبدالله
پ٠ هاوكاری ـ سلێمانی

Institut kurde de Paris

مرۆڤ و دیوار

یاسمین محمود

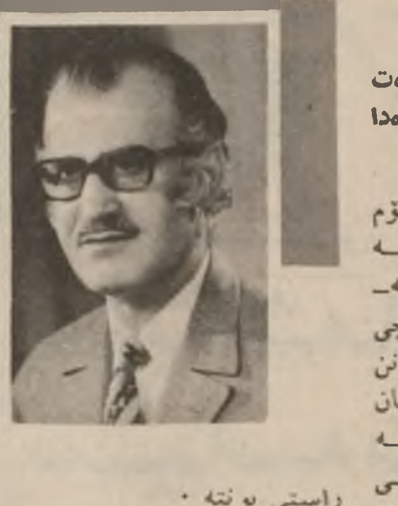

هەر چەندە ئێمە ، قوتەیبە شێخ نوری مان بە دکتۆرێکی پیاوانەو پاك ناسیبوو بەڵام ســەرباری ئەمەش هونەرمەندێکە کە شیاوی لێدوانە .

دکتۆر قوتەیبەی هونەرمەند شارەزایی خۆی تایبەتە بـە نەخۆشی لوت و گوێو گـەروی مرۆڤ ، ئەم کارەش ماوەیەکی فراوانی لێ داگیــر ئەکات ، بەڵام توانیویێتی ماوەکــە وا تەرخان بکات ، کە بەفیرۆ لە دەستی نەچێ ، لەبــەر ئەمە بەبۆنەی کردنەوەی پێشــنگای شەشەمی هونەرییەوە کە لەژێر ناونیشانی (مرۆڤ و دیوارەدا) بوو ، بە پێویستمان زانی ئــەم گفتوگۆیەی لەگەڵدا بکەین .

چی بەدی هێناوە ؟!

هاوکاری : دکتۆر هەموو هونەرمەندێك هیوایــەکی تایبەتی خــۆی هەیە کەئەیەوێ بیهێنێتەدی ، ئەتوانین بزانین ئەو ئاواتە کامەیە کە ئەتەوێ لە کردنەوەی ئەم پێشـــنگا هونەرییەتا بێتەدی ، سەبارەت بەو تەقەللایەی لــەم بوارەدا داوتانە .

و : من بەش بەحالی خـۆم لــەو وێنەکێشانەنیم کــە لەپێشەوە نەخشەی مەبەستەکانیان ئەکێشـــن بزانن چی ڕەسم ئەکەن بۆ ئەوەی بتوانن بارستەی ئاواتی بەدی هاتویان بنیات بنێن . بگرە وێنــە کێشان بەلای منەوە کارێکــی بایەلوژیە وەك هەناســە هەڵمژین و هەناسەدانەوە ، کە ئەمەوێ هەرچییەك لەناخمــا هەیە لە سۆزو ئاڵەو زوخــاو دەریان بڕم ئــەم کارەش پاکۆدانی دەرونە . لێـــرەدا شتێك هەیە لــە تاکە مرۆڤ گەورەترە ، ڕەنگە ئەم ژیانــە مەزنە یان مێژوو یاخـــود گەردون یا ئەو شتە نەزانراوە بێت کە هەستی پێ ئەکەیت و نای ناسیت . لــە بەردەمیا لاواز ئەبیـــت و بەڵام قیرسیچمەیی مانەوەیە کــە ڕاستی بونتە .

لـــە هەڵوێستی خۆش و ناخۆشدا پێکەنین دێ ، ئــەم بەرەوڕوچونەش واتە ئــەو تێکەڵاویە گەرمە بێ برانەوەیە کە لە نێوان مرۆڤ و (ژیان) دایەو ئەدەرونا ژیانێکـــی سۆزێنی زۆر بەجێ ئەهێڵێ ، لەگەڵ مەیدانی شەڕەکــەدا . کەئەمەش مرۆڤ بە شێوەیەك یا بە جۆرێکی تر ناتوانێ لێی ڕزگاربێ بۆ ئەوەی پـــاك و بەتوانا بێ وچـــان لەبوندا (الوجود) بمێنێتەوە .

کەوا بو ئەتوانم لەم بـــۆ چونەوە بڵێم ئەوەی مـــن لەپێشـــنگای شەشەمدا هێناومەتەدی و ئاواتمە ئەوەیە توانیومە زۆر لەو خەیاڵانـــەی هەمەو لەو دوورولاتیەی دیومەو ئــەو هەستەی بەوردی ئەیکەم بەرامبەر ئەوەی کە کۆتایی نایە لە کات و شوێندا بیخەمەڕو .

دوبـــارە ڕاستیەکی تریش هەیە ئەوەش ئەوەیە تائێستـــا فڵچەکانم ڕەنگەکانیـــــان خاوێنن .

مرۆڤ و وێنە

هاوکاری : ئەوەی لە بارەی دکتـــۆر قوتەیبەوە زانراوە ، وێنەی تجریدی ئەکێشی و زیاتر چاو ئەبرێتە بەکار هێنـــانی ڕەنگەکان لە شوێنی خویانداو لە دەربڕینێکی خێرادا . ئایـــا ئەتوانین ئەم چاو ئەترووکاندنە لە مرۆڤ لــــە پێشنگای شەشەمتا لە زۆر تابلودا هەیە بزانین ، بە تایبەتی کـــــە شێوەیەکی واقیعی هەیە .

بۆ هەموو هونەرمەندە لاوەکان

هونەر زمانی مامەڵە کردنــە لەگەڵ ژیاندا ، بە پلەی یەکەم پاشــــان گەیانـــــدنی بەرهەمەکەیەتی « کە بریتی یە لە تابلۆیەك یان پەیکەرێك » بە خەڵکی تریان بە تەماشاکەران . بۆ ئەوەی بچنە نـــــاو هونەرەکەیەوە هەمـــــوو هونەرمەندێك لە تـــوێنکەی بیرو سۆزو یاخود پلەی کامـڵ بوونی مرۆڤایەتی خۆیـــــەوە کردەوە لەگەڵ ژیاندا ئەکات .

من چەند بەتەمەنا ئەچووم هەستم ئەکرد کە مرۆڤ لەوە بچوکترە کە من پێش چەنــد ساڵی بە تاوان و کارتێکردن و جەوهەر ئەمناسی ، ئـــەم هەستەش ڕێزم بۆ مرۆڤ کەم ناکاتەوەو وە لە خەرمـــانی بەرەوپیرچونی کاری باشـەو چاکەوە هەڵ ناگرێ . بــە پێچەوانەی ئەوەوە ئاوێنـــەی ڕوانین و ڕەوشتم ئەم خاتــە کورەی ئـــــازارو وزەو بەرەوپیرچونێکی زۆرەوەی .

هەمیشە دیوارێك هــەیە ئەنانەت ئەو ئەندێشـــەو ئاواتانەی ئەیخوازین دورنیە لـــەو کـــۆرە خراپەتیرە کوشنندانەی گەتێ ئەگیرێ . کەوزەمان ئـــارام پێ ئەگرێ و والە ڕەوشتمان ئەکات ڕێگەیە بۆ خۆی بگرێ . مێژوو خـۆی فراوانترین و بەرزترین دیوارە کە ئادەمیزاد لەپاڵ و سایەیدا ژیاوە ، ئەم هێزە گەورەیـــەی کەمەزنترو بەرزترو فراوانترە مرۆڤ بەرەو پیری چـــووە هەمیشە ئەچێت . بۆ ئـــەوەی بونی خۆی بسەلمێنێ هەتاوەکو بمێنێ کە ڕێگەیەکی تریش لەمە زیاتر ، چونکە ئەمە نمونـــەی بەرزی ژیانە .

کەوابو پێشنگای ئـــەم دواییەم نـــاوی (مرۆڤ و دیوارە) بەرەڵاکردنی ناڵـەو زریکەیەکی قوڵەو پلەی گەرمی زۆران بـــازی نێوان مرۆڤ و هەموو ئەو شتانەی دەســـت نیشانی ئەکات ، یان ئەیەوێت سەرنخونی بکاتەوە ، وەیاخود ئەیەوێ بێشـــێلی بکاویان بەرامبەر بوەستێ کە ئەمەش سەرنجێکی قوڵ و دەربڕینێکە لە کەرتێکی دەست نیشـــان کراوی مێژوودا کۆتایی نایەت ، ئـــەمە ئاوازێکی کاریگەرو کۆنەو هەمیشەبێ وچـــانە ، لەسەرەتاوە تا ملیونەها ساڵ .

وێنە دەربڕینێکی پلاستیکی واتـــە (فیزیاوی) وزەی دەروونی ناو خۆیە یـــان خەوبینین و خەیاڵە . پێویستە بینەر زیاتر بچێتە پشت ئــەم وێنانەوە بە هیواو گەیاندنێکی ویژدانیەوە تاوەکو لەهەمـــوو لایەنێکەوە لەوێنەکە بکات .

من شەوان وێنە ئەکێشم لەسەر ئاوازی موسیقایەکی گونجاو . پاشان ئەچمـــە ناخیەوە بۆ ئەوەی خـــۆم لەوێنەکەدا بدۆزمەوە ئەمەش وام لێ ئەکات کە هەســت بکەم وێنەکە بەشێك بێ لەخۆم یان بەشێك بێ لە مرۆڤ هــەر مرۆڤێك بێت .

لەگەڵ لاوازی مرۆڤـــدا بەرامبەر گەردون کەچی گەورەو مەزنیشە خۆی لەخۆیدا جیهان و گەردونە هەرئەوەکە نرخی بۆ هەموو شت پەیـــدا کردوە ، بەتوانای خۆی توانیوێتی بێتە مەڵبەندی ژیـــان و زەوی . هەرچیەك بزانێ و هەرزانیاری و هونەرێکی هەبێ بەهـــەر شێوەیەك بێت بونی خـــۆی دەرئەبڕێ . بـــە ئاشکراو پاکی و بلیمەتی و قوڵیـــەوە . جابە ناشیرینی بێ یا جوانی ، بەرق لێبونەوە بێ یان دڵـ نەرمی ئەمەش تەرازوی مرۆڤە . کەوابو جێی سەرسوڕمان نیە کـــەوا ئـــەو بینەرانەی کەلەوەپێش بەوێنـــەکێش ناسیویانم لـــەم پێشنگایەی دواییدا دوبارە بێتەوە کـــەوا ئەو وێنەکێشە بایەخ بەشێوەو تجدیدو دانانی ڕەنگەکان لـــە جێگای خوێیداو دەربڕینی بێ پێچ و پەنا ئەدا ، هەروەکـــو لە پێشەوە وونم ئەمە هەمووی نمونەی جاروجۆری دەربڕینە .

هاوکاری : چ ڕێنمایەکتان هەیە بـــۆ لاوە هونەرمەنـــدە کوردەکان .

و: لەڕاستیدا پێویســـتە لەسەر خۆبین لەبەردەم وشەی (هونەرمەندەکان)و (خاوەن بەهرەکان) کە لەم ڕۆژانـــەدا زۆرجار دووبارە ئەبێتەوە بەکار ئەهێزێ بەشێوەیەکی ئەوتـــۆ کەژیـــانێکی دەتـــــیو ناشارستانێتی تیدایە . سەیر ئەکەی هەتاوەکو ئێســـتا من جورئەت ناکەم بەخۆم بڵێم (هونەرمەند) ، هەرچەندە چەند ساڵێکە خەریکم « نزیکەی ٢٥ ســـاڵە وێنـــەکێشم » ئەمەوێت بەلاوە وێنـــەکێش و خاوەن بەهرەکانی ڕابگەیـــەنم

بروانە ل : ٧

بەڵێ..ڕەخنە..بەڵام

عبداللە عباس

لـــەو زنجیرە گفتوگووقسەکردنانەدا ، بەشـــی لێکۆڵینەوەی ڕۆژنـــامەی« هاوکاری » بەناونیشـــانی « نووسەرو ڕۆشنبیرەکانمان‌دەربارەی بـــاری ئێستای ڕۆشنبیریمان ئەدوێن » یەکێك لەو پرسیارانەی بەرچـــاوی خستوە ئەمـــە دەقەکەیەتی

(ڕەخنەی ئەدەبی بـــەو ناوەوە ، شەقڵێکی دیـــاری بزوتنەوەی ئەدەبیە ، بـــەدان پیانانی زۆر لە ئەدیبەکانمان، بایەخی تەواوی پێ‌نەدراوەو لە بزوتنەوەی ئەدەبیمانا لاوازە ، بۆچی ؟) .

هەریەکی لـــەو برایانەی وەڵامی ئـــەم پرسیارەیان داوەتەوە ، بەپێی بیروباوەڕی تایبەتی خـــۆی و زادەی تێگەیشتن و بۆچونی خـــۆی دەستی بۆ مەسەلەکە کێشاوە، ئەمە هەقی تەواوی ئـــەو برایانەیە ، بەڵام ئەوەی ئێمە بە کەمو ناتەواوی تێ ئەگەین ، لە قسەکردنا ، دەربارەی ئەم لایـــەنە گرنـــگەی ئەدەب بەگشتی و ئەدەبی کـــوردی بەتایبەتی دووشتە : یەکەم ، پەیوەندی هەیە ، بەوەڵامی ئەو برایانەوە ، لەم لایەنە دواون ، ناتەواویەکەشیان ، لەوەدایە ، « ئازادەیەك فوئاد مەجیـــــدمیـــری نەبێ ـ دەســـتیان نەخستۆتە سەر « ئەساسی » گیروگرفتی ڕەخنەو نەبوونی ڕەخنە وەك جـــــۆرەسڵ کردنەوەیەك لە خۆخستنە ناو بوارێکەوە ، لەوانەیـــە دەرەقەتی نەیەین ! » دیسان وەڵامەکەی « فوئاد مەجید نەبێ لەژمارە ٣٦٥ی هاوکاری » دا وڵامەکانی تر ئـــەم جـــۆرەسڵ کردنەوەیەی تیـــا بەدی ئەکرێ ، لەبەر ئەوە ، لـــەوەئەچی ، هـــەر بەجـــۆرە « ئەنقەسیتیەك » کەمتر خۆیان لە « قوڵایی » مەسەلەکە دابێ .

دووەم ، لـــە کاتێکدا« هاوکاری » دەرگای ئـــەم باسەی خستۆتە سەرپشت ،هەر لەگەڵ بڵاوکردنەوەی ئەو گفتوگۆیانەدا چەند « ڕەخنە »و« ڕەخنـــــە لێ‌گرتنێکی » دەربارەی باری ئێســـتای ئەدەبیمان بڵاوکرایەوە ، کـــە یـــەکەم تێبینی بەرامبەریان« بەتێکڕایی » ڕاســـتی بۆچونەکەی « هاوکاری » ساغ ئەکاتەوە (ڕەخنەی ئـــەدەبی وەك شەقڵێکی دیـــاری بزوتنەوەی ئەدەبی بایـــەخی تەواوی پێ‌نەدراوە) . بێگومان مەسئولیەتی ڕاستەوخۆش لەم بارەیەوە لـــە ئەستۆی ئەدیب و ڕۆشنبیرەکانمانە .

هەرچۆنێ بێ ، ئـــەڵێین ، ئەوەی نووسەرەکان ئەیڵێـــن دەربڕینی بروایەو قســـەش باجی لەسەر نیەو هەرچیش ئەوترێ شایانی قســــەلەسەرکردنی تـــرەو ناگونجێ و کەس مافی ئەوەی بەخـــۆی دابێ و بڵێ هەموو ئـــەوەی ئێمە ئەیڵێین ڕاستەو هەمووئەوەی کەســـانی ووتویانـــە هەڵەیە ، لەحاڵێکیوادا بـــا بەدڵسۆزی هـــــەوڵی ئەوەبدەین **(نرخی ئـــەدەبو بزوتنەوەی ئەدەبی لەسنووری ڕەوشتی ئەدەبیدا بەرەو ئـــەوپێشکەوتنە بڕوات ، هەموو تەقەللایەك لەچەسپاندنی ڕووی‌ڕاستی و ناوەڕۆکی ڕاستیدا یەکبگرێتەوە) .**

نوخنەی ئەساسی لـــەم کێشـــەیەدا ، ئەوەیـــە ، پەلەکردن و خۆیی لە ڕای ئێمەحوکمی ڕەخنە ئەکات ، ئەگەر بۆ ئەدیب هەیە ، داهێنـــەری بەهرە داربێ و « ئەکادیمیەت »و « ئەخشە » ، لە قاموســــی موعانـــاتی هونەرمەندانەیدا ، تەنیا پشتیوان بێ بـــۆ دەوڵەمەندکردنی توانـــای داهێنانی ، بەڵام بـــــۆ ڕەخنەگر ، ئەم مەرجــە زۆر پێویستە ، بە واتایەکی تر ، ئەمانەوێ بڵێین ، ڕەخنـــە ئیختساسێکی زانســـتی‌یانەی ئەوێ ، ڕەخنەش بەم جـۆرە لەلای ئێمە تائێستا ئـــەوەی‌وانووسرابێ ـ واتە مانــای تەواوی ڕەخنەی ئـــــەدەبی هەبێ ـ چەند نووسینێکە بـــە پەنجەی دەست ئەژمێردرێن ، ئەمە سەرەڕای ئەوەی ئەو بـــە پێچەوانە لەڕەخنە گەیشتنەی لەلای ئێمە بـــڵاو بۆتەوە ، دەورێکی گەورەی بینیوە لەو پاشا گەردانیە دا ئێســـتا بزوتنەوەی ئەدەبەکەمان دووچاری بـــووە ، چونکە وا لەمانای ڕەخنـــە گەیشتوین ،« ئەو » ئـــەبێ داپڵوسرێ و « ئەو » ئەبێ پیا هەڵبدرێ ، لەڕاستیش لانادەین کە ئەڵێین ، ئەم حاڵی پاشا گەردانیـــە پاشماوەی زروفی سیاســـی و کۆمەڵایەتی و ڕۆشـــنبیری‌دروستی کردوە ، بـــەم جۆرە ، لە زۆر لایەنی ترەوە ، نەك هەر ڕەخنە ، ئەدەبەکـــە خۆی و پاکی و جوانی داهێنانی بۆتە قوربانی « ئیعتباراتی » وەخت کە لایەنەکانی تری باروزروف فەرزیـــان کردوە ،

بروانە ل : ٧

ڕۆمانی عیراقی و نووسەرانی کورد

زادوق آدم

ئەم ناونیشانە ســـەرەتای سەروتارێکی دوورودرێـــژو بەنرخە کە دکتۆر عمر الطالب لـــــە کتێبەکەیدا « الاتجاه الواقعي في الرواية العراقية » کە دەربارەی ئەدەبی کوردی و بەتایبەتی هونەری چیـــرۆك نووسیوە . ئەڵێـــم بە نرخ و گرنگە چونکە لە باســـەکەیدا چەند پەڕاوێکی بـــۆ لێکۆڵینەوەی ئەدەبی کـــوردی تەرخان کردووەو هـــەوڵ و تەقەلایەکی لەئەندازە بەدەری داوە بۆ پەردە هەڵماڵین لەسەر ئەدەبی کوردی و دەرکەوتنـــی لەقاوغە تەنگەبەرەکەیداو ڕێگە خۆش کردن لەبەردەم نووسەرەیراعەرەبەکان کە زانیارییـــەك دەربارەی ئەدەبی کـــوردی پەیدابکەن .

نووسەر باســـــەکەی بەوشێوەیە دەست پێ ئەکات و ئەیەوێ لـــــەم دەلاقـــەوە خۆی لەقەرەی ئەدەبی کوردی بدات و برواتە ناویەوەو ئەڵێ : « میللەتی کوردیش وەکـــو هەموو میللەتێکی تری ســـەر ئەم زەمینە ئەدەب و زمـــانی و هەولێـــکی پڕلەکارەسات و پالەوانێتی و خەباتی ئەدەبـــی هەیەو بـــەدرێژایی زۆرکار کۆی کردۆتەوە . ئـــەدەبی کوردیش وەکو هـــــەموو ئەدەبێکی زیندوو ڕاســـتگۆ بەواقیعـــــی کوردەوارییەوە نووساوەو ڕەنگدانەوەیـــەکی ڕاستگۆیی ئەمواقیعەیە » .

لەپاشان نووسەر لـــــە نووسینەکەیدا ئەیـــەوێ دەستنیشانی ئەو نەخۆشیانە بکات کە ئەبنە کۆسپ و تەگەرە لەبەردەم ئەدیبو ئـــەدەبی کوردی کە ناتوانن بەووردی و توێژینەوەی قـــــووڵ باسی مەسەلە گشتییەکان و بـــارو دۆخی کۆمەڵایـــەتی بکات و ئەیبەستێتەوە بـــە بڵاوبوونی نەخوێندەواری بە شێوەیەکی فراوان و ژیـــانی سەرەتایی میللەتی کورد .

نووســـــەر لەباسەکەیدا بەردەوام ئەبێ ئەڵێ : « ئـــەم دووڕە پەرتیە ئەوە ناگەیەنێت کە نووسەرانی کـــورد دوورن لەتەنگ و چەڵەمەو گیروگرفتی میللەتەکەیان و هەست بـــە لێپرسینەوە ناکەن ، بەڵـکو بە پێچەوانەوە زۆر بـــــاش ئاگادارن و بە پەرۆشەوە قۆڵیان لێ‌هەڵماڵیوەو ئەیانخەنە ڕوو . بەڵام دەسکورتی و کـــەمی ڕۆژنامەو گۆڤـــارو دەزگای بڵاوکردنەوەو وەرگێـــڕان و کتێبخانەو چاپخانە بوونەتـــە کۆسپێك لەبـــەردەم ئەدیب و بەرهەمەکەی تا بەدەســـت و خوێنەران و هەموو چینەکانی میللەت بگات » . ئەم کتێبـــە بێ ئەوەی کۆڕی زانیاری کوردو دەزگای ڕۆشـــنبیری و بڵاوکردنەوەی کـــوردی دابمەزرێن لەچاپ‌دراوە .

ئینجا نووسەر دێتە ســـەر شیعرو چیرۆکی هونـــەری و شانۆی کوردی و ئـــەڵێ : « نەبوونی تواناو ئـــەو شتانەی کە باسمان کرد بـــە شێوەیەکی فراوان بۆتە هۆی ئەوەی کـــە زەین بەرهەمی فیکری کوردی لەبواری شیعردا نەچێتە دەرەوە .. ناتوانێت بەتەنیا خزمەتی هەســـت و ئارەزووەکانی میللەت بکات ، ئەمەش ئەبێتە هۆی ئەوەی کە بوارێکی بەرین لەنێـــوان کۆمەڵەکەی و جیهـــــانی شارستانیەتی‌دا بەجێ بهێڵێت . بـــەڵام چیرۆکی هونەری و شانۆی کوردی هێشـــتا شکۆفەیەو لەئەدەبی کوردیدا بەتەواوی نەپشکووتووە » .

بەڵام لەگەڵ ئەمەشـــدا نووسەرێکدا هیوای خـــۆی لەنووسەرانی کورد نەبڕیوەو چـــاوڕوانی پاشەڕۆژێکی گەشەدارو پڕ لە بەرهەمـــی جوان و شایستە ئەکات بـــۆ دەوڵەمەندکردنی ئەدەبەکەیان و پێشخستنی بۆ خزمەت‌کردنی میللەتەکەیان لەهـــــەموو لایەنەکانی ژیاندا .. چونکە ئەدیبـــــە هاوچەرخەکانیان توانیان لـــە ڕێگای ئەدەب و زمـــــانی عەرەبییەوە . تێکەڵاویان لەگەڵ شـــاعیرو ئەدیبانی عەرەب شارەزاییەکی زۆر پەیدا بکەن و ســـوود لەئەدەبی عەرەبی و ئـــەدەبی جیهان وەرگرن و ئەدەبی خۆیانی پێ زیندووبکەنەوەو بەڵگە بۆ قسەکەی ئەهێنێ و ئـــەڵێ : « بەهرەوەرییەکانی ئەدیبـــی کوردو جۆری ژیانی کۆمەڵایەتی کە ئاسۆی چیرۆك نووســـین فراوان ئەکات هەمووی بـــۆ چیرۆك نووسی کــــورد هەڵکەوتووەو عەقڵیەتی ئەدیبی کوردیش هـــــەر زگماکیەوە عەقڵیەتی چیرۆك نووسینەو لە دێرزەمانەوە باسی حیکایەتی ئەفسانەو چیرۆکی خەیاڵاوی لە دیوانخانەکانیان و دانیشـــتنی شەوانەیاندا باو بـــووە » . نووسەر بـــۆ پتەوکردنی نووسینەکەی پشتی بـــە بەرهەمی ئەو نووسەرە کوردانە بەستووە کە بەزمانی عەرەبـی چیرۆك و ڕۆمانیان نووسیوەو لەم دەلاقەوە ئەیەوێ بچێتـــە ناخی چیرۆك نووسی کـــوردو چیرۆکی کوردییەوەو هەست و ئارەزوو ئامانجی چیـــرۆك نووسی کورد لێکبداتەوە .

دکتۆر الطالب لە باسەکەیدا تەنیـــا پشتی بە چەنـــد نووسەرێکی کورد بەستووە کە بە زمانی عەرەبی چیرۆکیان نووسیوە بەتایبەتی عبدالمجید لطفی و کامــــل بصیرو بەشێوەیەکی ئەکادیمیانـــە ڕۆمانەکانیان هەروەکو خـــۆی ئەڵێ کە لەچیرۆکی درێـــژ ئەچن لێکداوەتەوەو سەرنجی خۆی دەربارەیان دەربڕیوەو مەبەستی نووسەری خستۆتە ڕوو : نووسەر چیرۆکی « عید في البيت »ی عبدالمجید لطفی و « طالب من کردستان »ی کامل بصیری لێکداوەتەوەو چۆتـــە ناخیانەوەو ئەیەوێ لە ڕێگای ئەمانەوە سنوورێك بۆ ئەدەبی کوردی و بەتایبەتی چیـــرۆك دابنێت . ئەمەش هەڵەیەکـــی گەورەیە کە نووسەری باسەکە تێ‌کەوتووە کە نە ئەبوایـــە تێ‌بکەوێت .. چونکە وەکو لە پەڕاوێـــــزو سەرچاوەکانی کتێبەکەدا دیارە ، نووســـەر زۆر خۆی ماندووکردووە تاکو نووسینەکەی گـــەڵاڵە کردووە جا ئەبوایە نووسەر نـــەك هەرپشتی بەدوو نووســـەری کورد کە بەزمانی عەرەبیان چیرۆك نووسیوە ببەستێت و باسەکەی بخاتە ڕوو ، چونکە بەهیچ شێوەیەك ئـــــەمدوو نووسەرە نابنە نوێنـــــەری ڕاستەقینەی چیرۆکی کوردی و ڕادەی پێشـــــکەوتنی و مەبەستەکانی . باشتر وابوو نووسەر پەنجە بو هەنـــدێ سەرچاوەی تر کە باسی ئەدەبی کوردی تیا کراوە بکێشێت بۆ ئەوەی زیاتر باســــەکەی مەوزووعی بوایەو بەشێك بوایە لە لێکۆڵینەوەیەکی ڕاستەقینە کە دەربارەی چیرۆکی کوردی کراوە . چونکە ئەگەر لەکۆن و قوژبنەکانی ڕۆژنامـــــەی (ڕووناکی)و گۆڤـــــاری « الثقافة » و (برایەتی) پێش ساڵی هەفتاو سەرەتای ساڵانی هەفتاکاندا کەرابایە گومـــانی تیانی‌یە کە باسەکەی پوخت‌ترو لەبارتر ئەبوو .

لەدواییدا نووسەر لـــــە کتێبەکەیدا چەند لاپـــەڕەیەکی بـــۆ نووسین و بەرهەمەکانی عبدالمجید لطفی تەرخـــــان کـــــردووەو بەرهــــەمی چیرۆکەکانی شی کردۆتەوەو لایەنـــــە باش و خراپەکانی‌ دەست‌نیشان کردووە . هـــەر بەهۆی بەرهەمی ئـــــەو دوو نووســــەرە ، نووســــەری باسەکە ئەیەوێ لـــــە پەیوەندییەکانی نێوان چیرۆکی عەرەبی و چیرۆکی کـــوردی و ڕادەی کارکـــــردنی چیرۆکی عەرەبی بەسەر چیرۆکی کوردی بدوێت .

ئەمەبوو ناوەرۆکی باســـــەکەی دکتـــۆر الطالب دەربارەی چیرۆکی کوردی کە بـــــە سەرچاوەیەکی گرنـــــگ ئەژمێرێت سوودبەخشە بـــۆ ئەوانـــەی کـــە ئەیانـــــەوێت قۆناغـــــەکانی پەرەسەندنی چیرۆکی کوردی و پەیدابوونی دەست‌نیشان بـــــکەن .. پێویستە کتێبەکە لـــــەلای هەموو ڕۆشنبیرێکی کورد کـــە پەیوەندی بە چیرۆکەوە هەبێت بخوێنرێتەوە .

بەرەو بیبلیۆگرافیایەکی نوێو

تکایەك

بیبلیۆگرافیا وانە (لەسەر کتێب نوســــینەوە) وەك زانیارییەکی نوێ لەسەرەتای پەنجاکانەوە لەلایـــــەن ڕێکخراوەی دەوڵـــــەتە یەکگرتووەکانەوە گرنـــگی پێ‌دراوە چـــونکە بەرێك و پێك‌ترین ڕێگە ئەدرێتە قەڵەم بۆ ئاڵ و گۆڕکردنی بەرهـــەم لەنێـــوگەلاندا ، بیبلیۆگرافیا نوسینەوە ئامانج نیە بەڵکـــو یارمەتیدەرێکە بۆ ئامادەکردنی باسی عیلمـــــی و ڕاپـــۆری قوتابیـــــان و ئوتروحـــەی مامۆستایان وەیا بـــــۆ خوێندنەوەی باسی قــــوڵ و فراوان وەیا بـــۆ ڕێکهێنانی کاروباری کتێبخانەکان یـــان هەربۆ نوسینەوەی ناوی کتێب و نوسەران و بابەت و چاپخانەکان هتد ..

یەکەم کۆنگرە بۆ کاروباری بیبلیۆگرافیا گیرابێت ئـــەو کۆبوبەوەیە کە لە ساڵی ١٩٥٠ لەپاریس گیراوەو دەربـــارەی ببلیۆگرافیای نیشـــتمانی و جیهانی گفتوگۆیان کـــردوەو لەئەنجامدا بڕیاریان لەمەڕئەمە داوە هـــــەر دەوڵەتێـــك بیبلیۆگرافیایەکی نیشـــتمانی پێك بهێنێت و لەمانـــــەوە بیبلیۆگرافیایەکی جیهـــــانی بێتەکایەوە تاوەکو نـــاوەڕۆکی کتێب و گۆڤـــارو ڕۆژنامەکان لەگەڵ نــــاوی نوسەران و کتێبەکان لەهەمو جیهانـــدا بڵاوبکرێتەوە ، لەپاش ئـــەو بڕیارە چـــــەند چەشـــنە بیبلیۆگرافیایەك پێك‌هێنـــراو لەوساوە تا ئەمڕۆ (یونیسکۆ) چــــەند بیبلیۆگرافیایەکی بڵاوکردوەتەوە .

بیبلیۆگرافیا نا ـــــەکانی عەرەب لە ساڵی ١٩٧٣ لــــە (ریاض) یەکەم کۆنگرەیان بەست ، دووەم کۆنگرەشیان لە دەرۆژی یەکەم ئەم مانگەدا (کانونی یەکەم) لە بەغـداد بەست بۆ ئەوەی لە کاروباری کتێبخانەی وڵاتـــە عەرەبەکان گفتوگۆبکەن و لەسەر بناغەیێکی نوێ کتێبەکان تۆماربکـــرێ و هەروەهـــا بیبلیۆگرافیایەکی گشتی بۆ کتێبە عەرەبی‌یەکان بهێننەکایەوە .

دەربارەی بیبلیۆگرافیـــای کتێبی کوردی لەم وڵاتـــەی ئێمەدا ئەوەبو لە ساڵی ١٩٦٠ یەکەم بیبلیۆگرافیام بەنـــاو (کتێبخانەی کوردی)یـــەوە چاپکردو بڵاوکردەوە ، لـــەو کتێبەدا کورتە ناونیشـــانێکم لەسەر (٤١٠) کتێبی کوردی نوسی ئەمەش ئەو ژمارەیە بو کەدەستم کەوتبوون .

وا لـــــەم دواییەشدا (بیبلیۆگرافیای کتێبـــــی کوردیم) چاپکردو بڵاوکردەوە کـــە ناوەرۆکی ئـــــەو کتێبانەمان ئەخاتە بەردەســـت لەنێوان ساڵانی ١٧٨٧ـ١٩٧٥ چاپکراون و بڵاوکراونەتەوە ، ژمارەشـــــیان گەیشتوەتە (١٢٥٤) کتێب لــــە قەوارەی (١٢٨٦٢٨) لاپەڕە .

ئەم بیبلیۆگرافیایە لـــــەوەی پێشوو فراوانترەو بەگـــــەڵێ خشتەو هێڵی بەیانی لاچـــڕو کەلەبەرەکانی ڕۆشـــــنبیری کوردیمان پیشان‌ئەدات جگە لە فەرهەنگی نووسەران . وا بە دەستمەوەیە ئەیکۆرمە عەرەبی بۆئەوەی برای عەرەبمان لەباری ڕۆشنبیری برای کوردی بکات جگە لەمەش هەر سێ ســـاڵ جارێك بەرهەمی ئەو مەودایەی ئەخەمەسەرو بە فراوانی چاپی ئەکەمەوە .

جابۆ هێنانە بەرهەمی ئـــەم ئەرکە تکا لەهەموو نووسەرو ڕۆشنبیرێکمان ئەکەم ئەگـــەر هەر کتێبێکم لەبیر چوبێت و ئەم‌نووسیبێت وا ئـــاگادارم بکەن لەگەڵ هەر هەڵەیەکیان بەرچاوکـــــــەوتبێ و چ پێشـــــنیازێکیشیان هەبێت دەری‌ببڕن چ لەڕێگەی ئـــەم ڕۆژنامەیەوە وەیا لــــەڕێی کۆڕی زانیاری کوردەوە بەمە ئەبنە هاو ئەرك لـــــــە بەردەوام‌بوونی بیبلیۆگرافیـــای کوردی لەلایەکەوە وە ناسینی کتێبمان بـــــە گەلانـــــی‌تر لەلایەکی‌ترەوە .

ـ هەروەها بەدەســـتەوەیە بیبلیۆگرافیایەك پێك‌بهێنـــم بۆ ئەو کتێبانەی کە کورد بـــە زمانی بێگانە نوسیویانە بـــۆ ئەمەش ناچــــار ڕوودەم لەئێوەش هەرئەکەمەوە . جگە لەوەی وا خەریکی بیبلیۆگرافیای کتێبی قوتابخانەکانیشم .

نەریمان

Institut Kurde de Paris

هاوری صدام « پاشماوە »

وەدەستهێنانی سەرکەوتنی عەمەلی تێدا حیساب بکەین ، چونکە دەکەوینە ناوچەیەکەوە کە پـــڕە لە زێــــازی پاشگەزبوەوو بیروبـــاوەڕی راستڕەوانە خۆیان تێخزاندوە کە دژایەتی لەگەڵ پراکتیکی سۆشیالیستیدا دەکات بەو کەمو کوڕیەی کە لە هەنـدێ بوارێدا روودەدا بۆ ئـــەوەی شتەکە گەورەتر بکاتو زیان بـه هەمـــو تاقیکردنەوە سۆشیالیستیەکە بگەیەنێ ·

پەرەپێدانی ئاسۆیی بـــە خزمەتگوزاری دابەش کـــردنی بێدەست بەسەراگرتنی کۆتایی بزوتنەوەکەو بێ ئـــەوەی هۆشمەندی‌یەکی تـــەواو لای ئیشکەران هەبێت لەوانـــە باوەڕبوون ، وە بێ بەستنەوەی ئەم کارەش بە دۆخـــی قۆناغەکەوە ·· ئەو پەرەپێدانە کردارێکی زیانبەخشەو بەرەو هەلگەڕانەوەیەکی راســـت ڕەوانە مل ئەنێ · حزبـــی شۆڕشگێڕی ســــەرکردە پێویستە گەل بۆلای خـــۆی راکێشێ ·· لە رێی بڕینـــی هەندێ کەمو کورتی لە کاتی بەجێهێنانی سۆشیالیستیدا · و ئاشێ سەرنجی رۆمانتیکی بۆ سۆشیالیستی لای هەندێ بمینێ بێ ئەوەی ئـەو دۆخو بارە مەوزوعی‌یانە وە بەرچاو بگیرێ کە لە ماوەیـــەکی دیاری کراودا کار لە بزوتنەوەی کۆمەڵ ئەکەن · وە بۆ ئەوەی دەزگاکانی دەولەتیش نەبنـە

فرۆشیاری شت بەدانەو دەست لەدوا دەزوولەی شـــت دابەش کردنو هەنـــدێ خزمەتگوزاری تری پەیوەندی داردا وەربدەن ·

هەروەها جێگری بەڕێز وتی ئەو دواکەوتنەی بەجێمـــاوە جێماوێکی زۆرەو ناتوانرێ بە یەك جار لابرێ وە ئـــەبێ شتی پێشەکی لە ئیشکردندا بۆ دابنرێ لەگەڵ دانانی شتی واش کە لە بری ئەوبن ··· وە وتی پێشکەوتنی کۆمـــەڵ پێویستە بـــە شێوەیەکی هاوسەنگو لێ کۆڵـــراوە بەجێ بهێنرێ ···

بەرێز عدنان حســـێنیش باسێکی سەرانســـەری دەربـــارەی نـــاوەڕۆكو روخساری نەخشەکـــە پێشکەش کردو وتی بـــۆ یەکەمجار لەمێژووی ولاتـدا نەخشەکە پلانی بۆ بەرهـــەمهێنانی کشتوکـــاڵو پیشەسازیو رەنیوهێنـــانو هێزی ئیشکەرو مەشـق کردن تێدایەو نەخشەکە خەرج کردن بۆ رەنیوهێنانی ، بەتـەواوی بـــە خەرج کردنـــی خزمەتگوزاری‌یەوە گرێداوە ، هەروەها نیشانـــدەری چەندەکیشی بۆ شت لـــە دەرەوەهێنانو شتناردنـــە دەرەوە تێدایەو نەخشەکـــە لەسەر زیادبوونی بەرهـــەمو بەرهەمداریەتی سەرمایـــەی رەنیوهێنراوو پێشخســـتنی شێوازەکانی بەرهەمهێنـانو

بەرزبوونەوەی توانـــای راپەڕاندنو رەنیوهێنانـــی وزەکان بەشێوەیەکی چاکتـر دامەزراوە ·

هەروەها فراوانبوونـــی بنکەکانی کاری سۆشیالیستیو پێشکەش کردنی باشتریـــن خزمەتگوزاری بۆ فراوانتریـن جەماوەر بە ئامانج گرتـووەو هەموو ئەمانەش بـــۆ بەجێهێنانی بڕیارەکـــانی کۆنگرەی قوتری هەشـــتەمی پارتی بەعسی عەرەبـــی سۆشیالیستی هاتوون ·

هەروەها وەزیری بەڕێـــز وتی نەخشەکە بە لێکۆڵینەوەی دیموکراتی لەنێـــوان لا مەبەسدارە جیاجیاکانـــدا ئامادەکراوەو یەکەم نەخشەی سەرانسەریو تەواوە کـــە بەمەبەسی بەردەوام بوونـــی پێشخستنی کـــەرتی پیشەسازیو پشتگیری کردنو پێشخستنی کەرتی کشتوکاڵە، هەروەها بەمەبەرســـی بەردەوامبوونی چەقاندنـــی کۆڵەکەی ئابوری نەتەوەیی‌یـە وەك بنکەیەکی بنەڕەتی بـــۆ هەڵسەنگاندنی ئـــەو پێداویستە ئابـــوریو کۆمەڵایەتیو سیاسی‌یـــانەی کـــرداری بنیاتنـــانی سۆشیالیستی پێ‌ی دەوین ، وە دووپاتی زیادبوونـــی دەرەو چالاکی کـــەرتی سۆشیالیستی لەچالاکی‌یـــە ئابوری‌یە جیاجیاکانـــدا ئەکاتەوە لەگەڵ داگیرکردنـــی

پایەیەکی سەرکردەیـــیو ئامۆژگاری‌کەرانە بـــۆ هێنانەدی گۆڕانێکی جـــۆری لەشێوەو شێوازەکانـــدا بەچەشنێك کە دەرفـــەت بەفراوانبوونی پەیوەنـــدی بەرهەمهێنانی سۆشیالیستی‌بدا ·

هەروەها وتی بەشەپـارەی پڕۆژەتازەکان لەنێـــوان کەرتەکاندا بەجۆرێـــك دابەش کراوە کە بڕیـــاری سەرکردایەتی دەربڕیـــوی بەوەی پێویستە هاوسەنـــگی بۆ رێڕەوی پەرەپێـــدان بکێڕرێتەوەو ئەم کەمو کورتی یانەش جێ‌بەجێ بکرێن کـــە ئابوری نیشتمانی بەدەستیەوە ئەنالێنێ ، جگە لەوەش ئەبێ بایەخێکی لەرادەبـــەدەر بەپێش خستنی پارێزگاکـــانی ولات بدرێو رادەی ژیانـــی لادێ بەرزبکرێتەوەو بەشیشی لەو پەرەپێدانە پێشـکەوتووە زیادبکرێ کە ولاتەکـمـــان بەخۆیەوە ئەبینێ · هەروەها نەخشەکە بایەخێکی تـــایبەتی بەکەرتی پەروەردەو خوێندنی بەرزو مەشق کردن داوە ·

وە لەو لێکۆڵینـــەوەدا کەچوار سەعاتی خایانـــد بەڕێزان ئەندامـــانی ئەنجومەنی سەرکردایەتـــی شۆڕشو سەرکردایـــەتی قوتریو جێگری سەرکۆمـــارو وەزیرەکانو هەنــــدێ لەپسپۆڕانی تێـــــدا بەشداربوون ·

کرتنی « پاشماوە »

موخابەراتدا ئیش دەکات ·

واگومان دەکرێت کە ئـەم کەسە جۆرە نهێنی‌یەکی بـــۆ موخابەراتی ئەمەریکـــایی‌و بەریتانیایی گەیاندوە پەیوەندی هەیە بە مەسەلەی ئەمنـــی نەتەوەیی تورکـــەوە ، وەك وەزعی هێزی چەکـــداری تورکیا لەپاش قەدەغەکردنـــی فرۆشتنی چەکی ئەمەریکایـــی بە تورکیاو سیاسەتی داهاتوی تورکیا دەربارەی قوبـــرسو بنکەکانی ئەمەریکا ·· وە لە چەند رۆژی داهاتودا ســـافا شعان دەدرێت بەدادگ ·

مرۆڤو دیوار « پاشماوە »

پێویستە ·

١ ـ دڵسۆزی خۆیان بێو لەکاتی وێنەکێشاندا ، بڕوایان بەو شتە هەبێت کە دروستی ئەکـــەنو کەتۆش بڕوات پێ‌بەتی ·

٢ ـ ئەو دڵسۆزیەش لەگەڵ ئەوبڕوا بەخۆبونە نایەتەکایەـ وەو دەرنابڕێ تاوەکو خـــۆی پێش نەخـــاو نەخوێنێتەوەو لەشێوەکانی هونەری تەشکیلی ئەگاتو چۆنێتی بەکارهێنانی ڕەنگو ڕوانینو جـــوڵانو بۆشایی وتەختی نەزانێ ·

٣ ـ هەروەها پێویـــستە بڕوانێتە دیـــەنو کەسو کۆمەڵو ئـــەو ڕوداوانەی دەوروپشتی بەشێوەیەکی قوڵ کە دورتر بێت لـــە ڕوانینی بیلبیلەی چاوەکانی · بـــە قوڵی بڕوانێتـــە ناخـــی بیرکردنەوەی خۆیو خەلکی · ئەوکاتە ئەتوانی شتێ لـــە مرۆڤ ژیان فێربێ ·

٤ ـ ئەم ڕوانینە قولـــە دوبارەکرێتەوە ، بـــۆ ئەوەی ئەو شتە هیچو پـــوچو بێ‌بایەخانە نەیەتـــەکایەوە ، کەبـــە زۆر لەپێشنگاکانی بازاڕدا ئەبینرێن · ئـــەوەی لەکۆتایدا ئەمەوێ بیڵێـــم ئاگاداری پاكو خاوێنی ڕەنگو فلچەکانیان بن ، چونکە وێنە کێشان لە شوێنێکی تاریـــكو هەوڕا کارێکی گرانە ·

بەلێ ··· رەخنە « پاشماوە »

لەبارێکی‌وادا ، ســـەیرتان لێ‌نەیەت جاری وابوە یەکێك دوو کتێبی بەهەزار نالی عەلی خوێندۆتەوەو لەنیوەی‌یەکێکیان بەباشی نەگەشتوە ، گـــەچی هاتوە راستو چەپی بەســـەر بەرهەمو توانای نووسەر یان ئەدیبێکدا هێناوە ژیـــانی لەناخی کردنەوەی گرانـــی دنیای ئەدەبیا بەسەربردوە !

ئێمە ، ئیستا پێویستمان بە رەخنەیە ، بەلام رەخنـــە هەلسەنگانەنی شارەزاییانـــەو زیرەکانەیە ، دەوری نزیـــك کردنەوەی زیاتری خوێنەر لە وەرگرتنی چێژی راســـتی ئەدەب ئەگێرێ ·

چاپلن « پاشماوە »

چاوپۆشین لـــە زوڵمو زۆری سەرمایەداری · ئەو لەبەرچاوی هەموو دنیا ، ڕێگای یەکەمـی هەڵبژاردو بە هونـــەرە رەسەنەکەی پەردەی لەســـەر ڕووی رەشـــی سەرمایەداری لاداو پەڕوای بەوە نەبوو لەم رێگەدا چی‌بەسەردێ یـــان بەسەری نایەت ·

هەر ئەو رێبازو رەفتارەی چاپلن ، ئاخر سەری بەوانـــە ئەوی کرد کە جاران دابوویانە بـــەر ئاگری دوژمنایەتیو هێرشو ناچاربوونو نـــەك ئەو قەدەغەو قەدەغەکاریەی کە بۆیان دانابوو لابەرەن ، بەڵکو دەیەها میدالیاشی بـــدەنێو دەستی رێزی لـــە سەدلاوە لێ‌نێن ·

وا چاپلن رۆیشت ، بـــەلام یادگاری شیرینی هەتا هەتایە نامرێو هونەرە رەســـەنەکەی بوو بـــە مولکی مرۆڤایەتی‌و مۆرێکی ئەوتۆ کە هەرگیـــز ئیمپریالیزمو ســـەرمایەداری ئەتوانن لە ناوچەوانی رەشـــی خویانی بکەنەوە ·

بیگنو ·· « پاشماوە »

ئەوماوەیە دەنگی خەڵـــکی وەربگیرێ ·

ئەونەخشەیەی بیگن پێشانی ساداتی ئەدا ئەوەشـــی تێدایە کە داگیرکـــاری سەربازی‌یانەی زایۆنی لەبەری رۆژئاواو کەرتی غـــەزەدا بمێنێتەوە · ئەوەی شـــایانی باسە بیگن لەسەردانەکەیدا بۆ میسر وەزیری بەرەوەی مۆشی دایانو وەزیری جەنگی دوژمن عـــەزرا وایزمـــانو کاربەدەستانی تری زایۆنیشی لەگەڵیە ·

هەروەها هەواڵەکان رایان گەیاند کە دوێنـــی دوای گەیشتنی بیگن بۆ اسماعیلیە گفتوگۆی خیانەتکـــاری‌و خۆبەدەستەوەدەرانە لە نێوان بیگنو انور السادات داکراوەو ناوچەی گفتوگۆکردنەکەی زۆر بەتوندی گیراوە بەرادەیەکی وا کە ئەوناوچەیە تـــا ئێستاشتی وای بەخۆیـــەوە نەدیوە ·

هەروەها ئاژانســـی ئەسۆشیتدپریس وتی تەنهـا رێ بە چەند وێنەگرێـــکی کەمدراوە کە وێنـــەی چاوبەیەك‌کەوتنو بەیەك گەیشتنی خیانەتکاری بگرن ، ئەم‌جـەند وێنە گرەش پێشــــتر هەڵبژێرراون ·

ئەم بەیەگەیشـــتنەش دووەمجارە کە ســـاداتو بیگن چاویان بەیەکتـــرکـەوێ لەووەختەوە کە ســـادات بەسەردانێکی بێ‌ئابڕوانـــە لەمانگی رابوردوودا ســـەری لەفەلەستینی داگیرکراودا ·

هەربۆ هەمان مەبـــەس دوێنێ بەیانی نزیکەی (٢٠٠) رۆژنامەچی زایۆنی گەیشـتنە فەرەنسی... لەسەر نووسینی ئـــــەو گفتوگۆیانەی لەنێوان انـــور الساداتی بەکرێگیـــراوو سەرەك وەزیرانی زایۆنیـــدا ئەکرێ ، ئەم رۆژنامەچی‌یانەش ئەچنە بـــاڵ دەوری (١٠٠) رۆژنامەچی‌تری زایۆنی کـــە ئێستا لەقاهیرەنو بۆ لەســـەر نووسینی کۆنگرەی مینا هاوس لەوێبوون ·

لەلایەکی ترەوە هەواڵەکان رایان‌گەیاند کە دوێنێ پـــاش نیوەڕۆ یەکەم گفتوگۆکردنـــی داخراوی نێوان ســـەرەك وەزیرانی زایۆنی مەناحـــام بیگنو بەکرێ‌گیراو انـــور السادات لە اســـماعیلیە کۆتایی پێ‌هاتووە ·

رادیۆی دوژمن لەزمـــانی بیگنەوە وتی لە کۆبوونەوەکەدا لەسەر ئەوە رێككەوتوون کـــە دوولێژنە پێكبهێنـــرێ ، لێژنەیەکیان سەربازی بـــێو هەردوو وەزیری جەنـــگی رژێمی ساداتو زایۆنـــی دوژمن بەنۆرە سەرۆکـــایەتی بکەنو دووەمیشیان لێژنەیەکی سیاسی بێو وەزیری دەرەوەی هەردوولا بەنۆرە سەرۆکایەتی بکەن ·

کۆبوونەوەکەش بـــــە ئامادەیی ئەندامانی هەردوولا بەستراو دوای ماوەیەکی کەم ئەندامەکان ... بەجێ‌هێشتو تەنها بیـــگنو سادات مانەوە · انـــور الساداتی بەکرێ‌گیراویـــش دوای کۆبوونەوەکە رای‌گەیاند کە لەگەڵ سەرەك وەزیرانـــی دوژمندا لەسەر ئـــــەوە رێككەوتووە کە رادەی پلـەی وەفدی رژێمەکـــەیو رادەی پلەی وەفدی زایۆنی لـــــە کۆنگرەی ئامادەکردنـــــی قاهیرەدا بەرزبکرێتەوە ·

لەلایەکی تریشەوە رۆژنامە عەرەبیەکانی دوێنێ دەرچوون نارەزایی خۆیان بەرامبـــەر سەردانی سەرەك وەزیرانـــی زایۆنی دوژمن دەربـــڕیو لەوبارەیەوە رۆژنامـــــەی (الشعب) کە لە جەزائیـــر دەرئەچی وتارێـــــکی بەناونیشانی (رۆژێـــــکی خەمناك) بلاوکردەوەو وتـی ئەوداگیرکەرو تاوانبارانەی کە کۆمەڵی دەوڵەتان تـــاوانی بەسەراداونو رەگەزپەرستیەتی ساغکردونەتەوە ، ئەمانەن کە ئیمڕۆکە ساداتی بەکرێگیراو لە دوورگەی ـ الفرســـان ـ بەوپەڕی رێزو قەدرگرتنیانەوە پێشوازی‌یان ئەکا ·

هەروەها رۆژنامەکە وتـی بیگن کە دوێنێ گەیشـــتۆتە میسر تەنها وێنەیـــەکی لەمێشکدایە کە ئەویش وێنەی (زایۆنی‌یەکی سەرکەوتوو)ە کە بێ ئەنگێتە سەرخاکیـــك فەرماشڕەواکەی بێ‌یـــەك‌دووو بێ‌ئەوەی کـــەس داوای خۆبەدەستەوەدانی لێ‌بـکا ، خۆبەدەستەوەدانی خـــۆی ئاشکرا کردووە ·

هەر لەورووەوە رۆژنامەی (النداء) کە لە لوبنـــان دەرئەچێ وتی شـــاری اسماعیلیە کە زایۆنیەکان (٣) جار لەجەنگی شەڕانیـــدا وێرانیان کردووە ، بۆتـــە یەکەم شار کەپـــێ‌ی زایۆنیەکانی بەرنەکەوێ دوای ئەوەی ساداتی بەکرێـــگیراو دەرگای بۆ ئاوەڵا کردوون ·

هەروەها رۆژنامەکانی تری لوبنان هەواڵی دوورودرێژیـان دەربارەی ئەوتوندوتیـــژی گرتنەبەرە بلاوکردۆتەوە کـــە شاری اسماعیلیە لـــە رۆژی کۆبوونەوەی ســـاداتی بەکرێگیراوو سەرەك وەزیرانی دوژمندا بەخۆیەوە دیوە ·

(هاوکاری)تان چۆن ئەوێ ؟

○

خوێنەری بەرێز :

لـــــە ٩ـ١ـ١٩٧٨دا ، رۆژنامەی (هاوکاری) مۆمی ژمارە نۆی تەمەنی لە دنیـای رۆژنامەگەری کـــوردیدا دائەگیرسێنێ ، وەك هەمــوو کات بۆ هەنگاونـــان بەرەو پێشەوەو بەرەو پەرەپێـدانی زیـــاتر پشتمان بە هاوکاری دۆستانەو پێشـــنیاری خوێنەرانی بەرێز بەســـتوە ئەمجارەش ، وە لە چوارچێوەی نەخشەیەکدا بـــۆ پەرەپێدانی چاکتری (هاوکاری) تکامان وایە وەلامی ئەم پرسیارانەمان بدەنەوە :

ـ پیشنیارتان (تیکرا) بۆ پێشخستنی رۆژنامەکـــە چیە ؟!

ـ بیرورات بەرامبـــەر چۆنیەتی دابەش کـــردنی لاپەرەکان بـــەپێی باسو نووسراوەکان چیەو بەلای تۆوە چۆن بێ چاکترە ؟

ـ پیشنیارت چیـــە بۆ کردنەوەی گۆشەی نوێ یـــان لاپەرەی تایبەت بۆ ئـــەو کاروبارانەی بەلای تۆوە زیاتر شایانی بایەخ پێدانە ؟

هیوادارین لە ئیستاوە هەتا کۆتایی مانگی کانوونی یەکەم ـواتە ئەم مانگەـ وەلامەکانمان بۆبنێرنو بەم ناونیشانە :

بەغــدا ـ مەیدانی خەلانی ـ دەزگای رۆشـــنبیریو بلاوکردنەوەی کـــوردی ـ رۆژنامەی (هاوکاری)

بغداد ـ شارع الجمهورية ـ ساحة الخلاني ـ دار الثقافة والنشر الكـــردية ـ جريدة (هاوكاری)

بۆ زانـــین

لـــە پرۆژەکانی نەخشەی پەرەپێدانی نەتەوەیی بەرنامەی رەنیوهێنان ـ ئەمینداریتی گشتی بەرێوەبردنی کارو خانەسازی ناوچـەی کوردستان

قۆنتەراتی نهێنی ژمارە (٧٠/٧٧) بۆ دروست کردنی مەلبەندی ئەمهێشتنی ئەخۆشی سنگ لە دهۆك ·

رای ئەگەیەنین کـــــە ئەم قۆنتەراتە نهێنیـــــەی سەرەوەمان بەومەرجانەی لای خوارەوە هەیە :

١ـ کۆمەڵی ئیسـتـارەی مەرجەکانی قۆنتەراتەکـــە لەمەلبەندی ئەم بەرێوەبەرێتیە یاخود لـــە بەرێوەبەرێتی کاری هەولێر ئەتوانرێ بە (١٠) دە دینار دەست‌بکەوێ کە نادرێتەوە ، بەمەرجێك کاتێك قۆنتەراتچیەکەی کـــە قۆنتەراتەکەی ئەکەوێتە ئەستۆ مەرجە گشتی‌و مواسـەفاتە هونەریەکان بکرێت ·

٢ ـ دوا ماوەی پێشکەش کردنی تەندەرەکان لە یاخود پێش سەعات دوانزەی نیوەڕۆی رۆژی شـــەممەی رێکەوتی ٣١ـ١٢ـ١٩٧٧ ە و ئەدرێت بەسکرتێری لێژنەی کردنەوەی تەندەرەکان لەمەلبەندی ئەم ئەمیندارێتیە ·

٣ ـ ئەمانـــەی لای خوارەوە ئەبێت لەگـــەڵ تەندەرەکاندا بن :

أ ـ بارمتەی پێشـــەکی (ـ/١٥٠٠) هـــەزارو پێنج سەد دینار لەشێوەی کەفالەتی بانق بۆ ماوەی شـــەش مانگ لەرۆژی داخستنی قۆنتەراتەکەوە بەکار بێت ، یاخود لە شێوەی چەکێکی مۆرکراودا بێت ·

ب ـ پێناسی ژوری بازرگانی لەگەڵ بەلگەنامەیەکدا لە بەرێوەبەرێتی باجی داهاتەوە دەرچوبێت بۆ ئەمســـاڵ تازە کرابێتەوە ·

ج ـ بەرنامەی ئەوکارانەی ئەمە ئەچن ·

د ـ پێناسی پلەی قۆنتەراتچیەکان ·

٤ ـ هەرتەندەرێك لەکاتی خۆیدا پێشکەش نەکرێت یان هەمو مەرجەکانی تیا نەبێت پشت گوێ ئەخرێت ·

٥ ـ ئەم بەرێوەبەرێتیە لەسەری نیە نزمترین تەندەر لەروی نرخەوە یان هەرتەندەرێکی‌تر قبوڵ بکات ·

٦ ـ رۆژێکی دواکەوتنی کار (ـ/٢٠) بیست دینار سزا ئەدرێتو پێویستیشە ئەوقۆنتەراتچیەی قۆنتەراتەکەی ئەدرێتێ ئەندازیارێکی سەرپەرشتی‌کەر دابنێت ·

٧ ـ ماوەی بەجێهێنانی تەندەر شـــەش مانگە لەرۆژی پێشکەش کردنی تەندەرەکانەوە ·

٨ ـ پێویستە قۆنتەراتچیەکان نەخشەکان لەگـــەڵ تەندەرەکانیاندا بهێننەوە ، نەخشەکان تەنیا بەوقۆنتەراتچیە ئەدرێ کە قۆنتەراتەکەی ئەکەوێتە ئەستۆ ·

٩ ـ پێویستە قۆنتەراتچیەکە پولێکی (٢٥٠) فلسی بەتەندەرەکەوە بلکێنێت ·

١٠ ـ هەرتەندەرێك لەناو زەرفێکی داخراودا نەبێت پشت گوێ ئەخرێ ·

١١ ـ لەبەجێهێنانی قۆنتەراتەکەدا پشـــت بە مەرجە گشـــتیەکانی قۆنتەراتی کاروباری ئەندازیاری مەدەنی بەهەردو بەشی یەکەمو دوەمیەوە ئەبەسترێت ·

١٢ ـ هەرسڵ کردنەوەیەك لەلایەن قۆنتەراتچیەکانەوە لە ناو تەندەرەکاندا بنوسرێ بەهیچ ئەژمێردرێو پەسـەند ناکرێ ·

شیروان علی امیـن
ئەمینداری گشتی
بەرێوەبردنی کارو خانەســـازی

لە چاپکراوەکانی
دەزگای رۆشنبیریو
بلاوکردنەوەی کوردی

بەم زووانە :

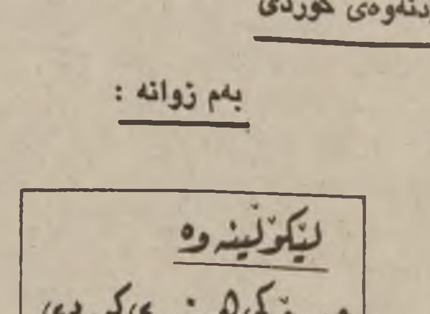

ئەکەوێتە بازارەوە

لە چاپکراوەکانی
دەزگای رۆشنبیریو
بلاوکردنەوەی کوردی

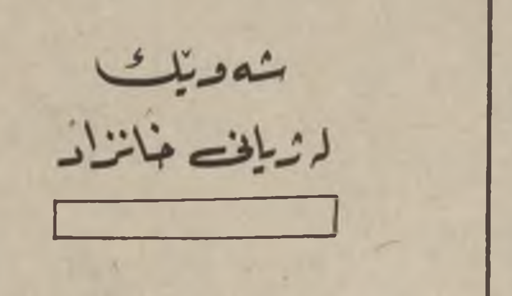

کەوتە بازارەوە

لە چاپکراوەکانی
دەزگای رۆشنبیریو
بلاوکردنەوەی کوردی

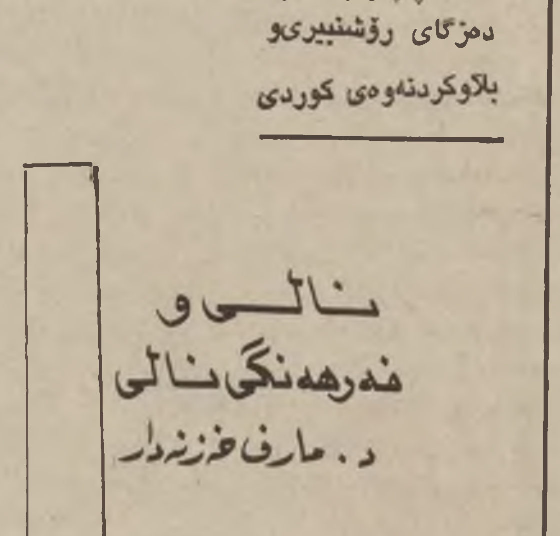

کەوتە بازارەوە

Institut Kurde de Paris

تەلعەت سامان لە شانۆگەری کــوردی ئــەدوێ

لە ساڵی ١٩٤٦ لە هەولێرلە دایك بووەو خوێندنی لــە ئەکادیمیەی هونەرە جوانەکان- بەشی شــانۆگەری تەواو- کردووە • لــــەو بەرهەسەرکەوتوانەی کە تا ئێستا دەری هێنــاون شانۆگەری« نەفرەت لێ کراو » ، « مەم وزین » ، « خاڵۆی ڕێبوار » ،« پیلان » ، « بوکی پەردە » بە دیارترین کارە هونەرییەکانی خـــۆی ئەزانێ • سەرەڕای ئەوەی کــە چەندەها چیرۆکی تەمسیلی بۆ تەلەفزیۆن تۆمار- کردووە ، لەوانــە « گوێزان ،فەقێ ئەحمــەدی دارەشمانە ، مەرج •• » • لەم لێ دوانــەهونەرییە هونەرمــــەند - تەلعەت سامان - لە شانۆی کـــوردیو گیرگرفتەکانی ئەدوێ •

● شـــانۆی کــوردی سەرباری ئەوەی کە تەمەنێکی کورتی هەیە ، بەڵام داهێنانێکی گەورەی بەخۆیەوە دیوە •• وە ئەوانەی لەم بوارەدا کاریـان- کردووە گـــەلێ هەنگاوی هونەری گەورەیان ناوە لەپێناو ـــــەماندن ودۆزینەوەی ناسنامەی شـــانۆی کوردی • ئەنجــا ، پێشکەوتنو هەنگاوی نوێ تر بەلای منەوە بەندە بــە نەهێشتنی گیروگرفتەکان کــە شانۆی کوردی دوچاری بووە •• ئــەو هەوڵو هیلاکییە بێ‌کۆتاییەش کە ئێستا لــە ئازادایە نیشانەی باشـــە ڕۆژێکی گەشە بۆ شـــانۆی کوردی •

● گیروگـــرفتی ئەبونی دەقی شانۆیی چ کارێ ئەکاتە شانۆی کوردی ؟

- دەقی شـــانۆ خۆراکی شـــانۆکەیە •• کەدەقێکی ڕاستەقینەی کوردیش نەبو ، شانۆی کوردی بێ ناســنامە ئەمێنێتەوە هـــۆی بنەڕەتی لێرەدا نەمەنکورتی شـــانۆی کوردییە بەلای منـــەوە ، وەچاوخشان بـــە کتێبخانەی شانۆی کوردی ئەوە دەرئەخات کە لەم بوارەدا هێشتا لـــە تاقی کردنەوەیەکی بچوك دایە وپێویستی بەتواناێ داهێنــە- رانەو هەلێکی گەورە وفراوان هەیە •

● هـــەواڵی دامەزراندنی « تیپی میللی » ، لە کوردستاندا چۆن ئەبینی ؟

- دامەزراندنی ئەم تیپە لــە هەولێردا کە نیاز وایە بــەم زوانە بخرێتـــە کار خەونێکی گەورەیە ، بەتایبەتی لـــە ناســـاندنی هونەری میللیو کەلەپوری کوردی •• بـــەڵام جێگەی داخە کــــە بەشی شانۆگەری تێـــدا فەرامۆش کراوە !•

● ئایا ڕەخنەی شانۆییمان هەیە ؟!

- ڕەخنەی هونەری بەندە بە پەرەسەندنی شـــانۆ خۆی • ڕەخنە گـــری پسپۆر بەدراما هێشتا لە دایك نەبووە •

● چاری ئەم گیروگرفتــە چۆن ئەبینی ؟

- خۆ دورخســـــتنەوە لەرەخنەی نازانستیو قسەی- زل ، هەروەها تەماشــاکردنی بەرهـــەمە هونەریـــەکان بەعەشقێکی هونـــەری پاکو بەسەرکردنەوەو خۆ هیـــلاك کردنی ئەوانەی لـــەم بوارەدا کارئەکەن •

● دواکاری هونـــەریت چیە ؟!

- ماوەی سێ ساڵە خەریکی ئامادەکردن ودەرهێنـــانی شانۆگەرییەکم کە سەبارەت بە ژیانی جوتیاری کوردو کە لە پۆری نەتەوایەتی کـــوردی ئەدوێ بە چەند بەشێك •

● دوایاری سەرنجـــت بەرامبەر بەشانۆ ؟

- هونەرمەندی کـــورد پێویســـــتە بزانێ جەماوەر پێویستی بە چ شانۆیەك هەیە•

● شێرزاد عبدالرحمن ●

ڕێرەو

نابێ ئەخشە کۆمەڵایەتیەکانمان لە سنوقی کلیل دراودابێ ، ئەوەی پێویستە ئەوەیە هاونیشتمانیەکان لـــە بنیاتنانداو لـــە ڕەخنەو ڕاستکردنەوەدا بەشداری بکەن •

هاوڕێ صدام حسین

چاپکراوی نوێ

لــــەم دواییەدا کۆمەلە شیعرێکی شاعیری لاو (دلشاد محمــــد امین) بەناونیشانی (ببن بەتیشك) دەرچو ، کە لـــــە چاپخانەی ڕاپەرین لەسلیمانی چاپکراوەو بریتییە لەکۆمەڵی شیعری شاعیرو لە (٨٠) لاپەڕەدا • کە لەســەر ئەرکی خاوەنی کتێبخـــانەی (نالی) لەچاپدراوە •

فۆلکلـــۆر

بەلۆری

هۆ بەلۆر شوانی بەرخۆلان
بەرخی خۆ بچەلی لە دۆڵو مۆڵان ••
وەرە لە شەنگەبیرێ خۆ بگرە زەردە مەمکۆلان

× ×

هۆ شوانی بزنی
سەر گوفەکێ هەرزنی
بیلبیلەی چاوێ منی

× ×

هۆ بەلۆر هاکی ماکی
ردێنێ تو خوری شاکی
ئەگەر نەمهێیە ژوانی
وەلاهی سەرو پیچکانت
دەنێمەوە لە داکی •

× ×

بەلوری چ نازانم
سێوی سەر کەڵانم
خۆخی ناو ڕەزانم
بەملیونێ هەرزانم •

× ×

بەلۆر لە سەر بەردێ سپیمە
ترێی تایفیمە
یەکەس قایل نیمە

کۆکردنەوەی :
غەفور حوسێن گەلالی

بۆقو جومبازکردن

ڕۆبەرت هێرمسی (وێنەگر) زۆر خـــۆی ماندوو کردووە لەگەڵ ئەم دوو بۆقــــەدا کەلەوێنەکەدا ئەیانبینــــی بۆئەوەی جـــۆرە مەشق و ڕاهێنانێکیان پێبکات تاڕادەـ یـــەك نزیکە لەو مەشـــقو جوڵانەوانەی کـــە یاریکەرانی جومباز ئەیکەن و ئەگـــەر ئـــەم دوو بۆقە جیاوازیان لەنێواندا نەدەبوو چ لەرەنگو چ لەجۆری ئەندامی لەشیان لەوانەیە زۆرکــــەس وای بۆبچن کە فیلێکە لــە فیلەکانی وێنەگرتن کە وێنەکەی تیـــا دووبات کراوەتەوە •

هەڵوێستێك لەگەڵ پەخشان محمود

ئەمساڵ پلەی زانســتکەی زیشـــکی ی - تمریض - ەواوکـــردوە •• تەمەنی ٢٤ ساڵێك ئەبێ •• ئێستا لـــە ەخۆشخانەی (الشعب)ی ...ەندا بـــەنج لێ ئەدا •• ...رنامەیەکی پزیشـــکیشی لەنێزگەی کوردیا هـــەیە •• کتێبی هـــــەمە جۆریش ئەخوێنێتەوە ، بەتایبــــەتی تەندروستی وســـایکۆلۆژیو ئەدەبو شیعر ••

★ ناوت ؟

- پەخشان محمود •• لە کۆیەی حاجی قادر لــە دایك بووم •

★ ئەی جۆری مەشقکردنت لە سەر ئامێری ئەخۆشیەکانی دل ؟

- مەشقکردنی ئێستام بۆ فێربوونو لە ســەر ئامێری (مۆنیتەر)ی دل دایە ••• ئەم ئامێرە هەمو کـــەمو کوڕیو نەخۆشیەکی دل پیشان ئەدا ، لە تەك دەر خستنی جـــۆری نەخۆشیەکە •• ئەمەو ســەر باری مەشقکردنم لە ســـەر ئامێری (دی• سی) کە دلی وەستاو بۆ ماوەی دەقیقەیـــەك ئەخاتە کار ••!

★ چەند کچە کوردی تر لەم پسپۆرییەی ئێوەدا باوەڕنامەیان وەرگرتوە ؟

- بەراستی : تەنیـــا ئەمساڵ ئەم جۆرە پسپۆریە لەم کۆلێجەدا هەلخراوە و ژمارە- یەکی زۆرکەم لەم پسپۆریەدا وەرگیراون •• لەکچە کوردە- کانیش تەنیـــا سێ‌کچ منو خوشکە فریدەو خوشــــکە خدیجەو گولەر وەرگیراین •

★ باشە •• لەکاتی بەنج لێدانا هیچ هەستێ بەئازاری مرۆڤ ئەکەیت ؟

- بێگومان ، وەکـو بلێی دەرزیەکە لەلەشی خــــۆم بچەقێنم ئاوایە ، نەك هـــەر لەشی نەخۆشەکە • بەڵام کـە ئەزانم ســـــودی هەیەو ئەنجامێکی باش وبنـــەبری ئازارە گەورەکەی نەخۆشـــەکە ئەکات ، زات دێتەبــــەرمو هەـــــت لێبرسینەوەیەکی گەورەی مرۆڤانە ئەکـــەم ، پێشوازی لــــە (ژیان)و (مەرگ) ڕاوئەنێم ••!

چاپلن مرد

ئەمین شوان

پاش ئەوەی ، بێ‌ختو کەدان، بەکرداری سەیری ڕەســـەن و بێ لەخۆدەرچوونی بێ‌مانا ، ملیۆنەها خـــەلکی بۆماوەی نزیکەی (٥٠) ساڵ هێنایـــە پێکەنین ، پێکەنینێکی ئەوتـــۆ کە زۆرجار خوڕخوڕ فرمێسکی لەچاوەوە هێناوەتە خوارەوەو تەماشاکەر بەقاقاوە بـــــە پشتاکەوتوە •

پاش ئـــەوەی دەردەسەریو بەدبـــەختیو ئـــاوارەییو برسیەتی ئەبوونیـــەکی زۆری کێشا ، و بۆ ماوەی زیاتر لە (٤٠) ساڵ دووره وڵات مایەوە لەبەرئـــەوەی تێکۆشەرێکی نەترسو ڕاستگۆی دژ بـــە ئیمپریالیزمو چەوســـاندنەوە بوو خۆی لە سەرەتای ژیانیەوە ساغ کردبۆوەو بەرەی گەلانو ئاشتی دژبە بەرەی ئیمپریالیزم و شەڕفرۆشتن ، دژ بـــە ئەژدیهاکانی مۆنۆپـــۆلە جیهانیەکانی گرتبوو بەمـــە ڕێبازێکی ئاشکراو دروســـتی بۆ هـــەمو هونەرمەندە ڕاستەقینەو ڕەســـەنەکان کێشابوو ، کەکام ڕێگابگرن ، ڕێگای چەرمەسەریو نەبوونیی شانبەشانی کۆمەلانی خەلك یان ڕێگای زەلانەوە لە نـــاو خێروخۆشی فشوفۆلی بێ‌تامو خەرمان کردنی پـــــارەو

بروانە ل : ٧

چیرۆك

مارەکان چـــۆن کـــۆتاییان هـــات ؟

بازێك لەسەر درەختێـــك هێلانەی کـــردبوو • ڕوژێ لەرۆژان مارێکی لێ پەیدابوو ،کاتێك بەخۆی زانی وا مارەکە لەهێلانەکەی نزیك بۆتـــەوە ،بازەکەش ئەی‌کـــردە نامەردی تاهێزی تیابوو دەنوکێکی لێداوچاوێکی مارەکـــەی کوێرکرد • مارەکەش بە درەختەکەدا هاتەخواریو دەستی بەهەڕەشـــەو گوڕەشە کرد •

بە بازەکەی وت :
هێلانەت دەڕوخێنم
دارت لەبن دەردێنم
وادەچم ماران دێنم
چاوەکانت دەردێنم
لەباتی چاوەکەی خۆم
جەرگو دلی تۆ دەخۆم

بازەکەش وەلامی دایەوە :
- منەنت نەبێ ، چیت لـــە دەست دێ بیکە •
مارەکـــە دوور کەوتەوەو لەچاو وونبوو •• بازەکە لـــە دلی خۆیدا وتی :
- دەبێ لەشـــکری ماران هێندە شێتو هاربن بە قسەی ئەم مارە کـــوێرە بکەن ، لەوانەشە بەزەییان پێــــدا بێتـــەوەو دوای بکەونو بێنەگیانم • ئەوە من توانیم دە مار بکـــوژم ، ئەوانی دیکە دەمخـــۆن •• وا باشەمنیش بازەکان ئێکەیەنم •

بازەکە هەلفڕیو چـــوو بۆلای بازەکانی ترو باســـی مارەکوێرەکەی بۆ گێڕانەوە •• هەموویان بڕیاریاندا هەر کاتێك مارەکان هاتن بازەکە چریکە- یەك بکات تا ئەوانی تر ئامادە بنو پەلاماری مارەکان بدەن ، بازەکـــــە بە دلخۆشیەوە گەڕایەوە ســـەر هێلانەکەی • لە پڕێکا دی وا نۆز لەســـەر ڕێگاکـــەدا بەرز دەبێتەوە ، ئەویش هەتا تینی تیـــا بوو چریکەیەکی کرد ••

بازی سەر درەختەکە لێی نزیك بووەوەو ناسیەوە کـــە مارە کوێرەکەیە ، دەنوکێکی لە چاوە ســـاغەکەی داو بەجێی هێنــا ، ئێنجا هەمو بازەکان هێلانەکەیان بۆ بازەکەی تر چاك کردەوەو لەشەقەی بالیان داو ڕۆیشتنەوە بۆ هێـــلانەکانی خۆیان •

بازەکان بەدزییەوە خۆیـــان لە درەختەکە نزیك کردەوە ، چاویـــان لێ‌بوو وا مارەکان دەیانەوێ بە قەدی درەختەکەدا هەلگەڕێنو بەرەو هێلانەکـــە بڕۆن •

بازەکان کـــە ئەوەیان دی هەموو بەیەکـــەوە پەلاماری مارەکانیان دا ، هەریەکـــە پەلاماری مارێکی داو گردی بـــە ناوقەدیداو بەرەو ئاســـان بەرزی کردەوە لە ســــەر شوێنێکی بەردەلاندا لەئاسما- نەوە مارەکانیان فڕێ دایـــە خوارەوەو هەندیکیان پسانو هەندێکی تریشیان لە مردندا بوون ، تەنیـــا یەکێکیان دەجوولایەوە •

● شکریە ئەحمەد ●

جیهانی مناڵ

هاوڕێی گۆشــــە میرگ کمـال محی‌الدین دووەم مومی زوناکی تەمەنی داگیرســـاند بیرۆزبێو بەتەمەنی درێژی •

ئـــایـــا ئـــەزانـــی ؟

منالی ئازیز :

● ئایا ئەزانی تەمەنی درێژ ترین زیندەوەر تیســـاحەو (٢٥٠) ســـال ئەژی • بەلام فیـــل (٢٠٠) ساڵ ئەژیو کیسەل (١٥٠) ساڵو وشتر (٦٠) ساڵو مەڕ (١٥) ساڵ ئەژی •

● فیل هەموو ڕۆژێ ٣٠٠ تا ٤٠٠ لیتر ئاو ئەخواتەوە ، بەلام لەگەل زللیو گەورەیشدا لەمشك ئەترسێ !! فیـــل لەماوەی ژیانیا سێ جـــار دانەکانی ئەگۆڕێو کارەبـاش ئەگەر وزەی لە سەد فۆلـــت زیاتر نەبێ کاری تێ ناکات •

● چیناز ئامادەی کردوە ●

وێنـــەی گۆشـــە

شێرکۆ غازی

زیاد غازی

حیکمەت غەریب

بەهار غەریب

ناسك صەلاح

سەیران جلیل

ئازاد جلیل

تارا رشدی

زانا احمد

سۆنی عثمان

ولید مولود

ئەفین ناطق

هەرچارەی نووسینێك

چەند ساتێکی ڕاستگۆیی

ڕووداوەکان دەسووڕێنەوەو دەگەڕێنـــەوە ••• وەك بلێیت مرۆڤ پار چی دیتوە ئەم ساڵیش چاوی پێ‌دەکەوێتەوە •• زۆربەی دیمەنەکانی ژیانمـــــان دووبارە دەبێتەوە ••

شتی پڕ ئەشکەنجەو شـــــتی خۆشو نایابی تێدایە •• ئەرێ ئەوەت تاقی‌کردوەتەوە لەگەل خۆتدا ڕاوەستێتو بکەوێتـــە گفتوگۆکردنو کەمو کوڕیو هەلەکانی بدۆزیتەوەو بزانیت ؟؟

هەموو مرۆڤێـــکو •• هەموو کەسێك لـــە ئێمەمانان ناوبەنـــاو پێویستیی بـــە ڕاوەستانێکی بەتینوتوند هەیە لەگەل خۆیدا بۆ ئەوەی بیداتە دادگاو بیخاتە قەفەسی تاوانبارییەوە •• تا بوەستێتو خودی خـــۆی موحاسەبە بکاتو خووڕەوشتی خـــۆیو هەلسوکەوتی کۆدەکاتەوە •• دەبینێـــت زۆربەی هەلسو کەوتەکانی دوورن لە دانایيو تێگەیشتنەوە ، بەلام ددانی پێدانانێت •• چونکە هەمیشـــە خەلکی‌تر تاوانبار دەکاتو خووڕەوشتیان بەخراپ دەزانێـــتو ددان بەکەمو کوڕیی خۆی‌دا نانێت •• چێژی ژیـان لەوەدایە کاتێـــــك مرۆڤ ڕێزی هەستی خەلکی‌تر دەگرێت ، ئەدی نرخی چی‌دەبێت ئەگەر هاتوو شـــتی بۆ خۆی ویست نەك خەلکانی‌دی !!

هەریەکەی لەئێمە پێویستییەکی زۆر بەم جۆرە حسێبە هەیە لەگـــەل خودی خۆی‌دا •• لەپەنایەکدا دابنیشێـتو پرسیار لەخودی خۆی بکات سەبارەت بەو شتانەی بە سەریدا تێپەڕیون •• وەك بۆچی لەژیـــانی ڕۆژانەی‌دا شکستیی بەدەست هێناوە !! بۆچی سوورە لەسەر چەند شتێك بڕیاری لەسەر نەدراوە !!

ئەو کاتە مرۆڤ ڕاســــتیی خودی خـــۆی بۆدەردەکەوێت ئەنجادێتو بە شانازیو سەربلندییەوە بە هەلویستە جوامێرییەکانی دەنازێتو •• هەست بە پەشیمانی دەکات لەو هەلویستانەی کـــە نەیتوانیوە بەباشی لەگەلیان ڕەوشت بکات •• ئەمەش پێویستی بە ددان پێدانانە •• چونکە ددان پێدانان ســـاتێکی ڕاستگۆیی‌یە هەرکـــە بەزمانماندا هات سەرپۆش لەڕووی خۆمـــان ڕادەمالینو ددانی‌پێدا دەنێین •• ئەمەش باشترین ڕێگایە بۆ ئەوەی هەلەکان بدۆزینەوەو بەرەنگاری‌یان بکەین •• کاتێك مرۆڤ ددان بەهەلەی خۆیدادەنێتو سەیردەکات توانای هەیە شتێك ئەنجام بداتو چەند بیرێکی هەیە دەتوانێت بیخاتە ناوجەرگەی ژیانەوە ئەوا لەڕاستیدا کلیلی ســـەرەتای دەستپێ- کردنی دۆزیوەتەوە •• سەرەتای ژیانێکی نوێ لەگەل هاتنی ساڵی نوێدا !

● شلێر ئەحمەد ●

Institut Kurde de Paris

مەزگای رۆشنبیری و بڵاوکردنەوەی کوردی
مەیدان، الطلاق، شقاف، الجمهوریة،
بەغدا ص.پ ١٤١٤ تەلەفون ٣/٦٨٢١١
سەرنووسەر : محمد أمین محمد

هاوکاری

٨ لاپەڕە
٢٥ فلس

ساڵی ١٩٧٠ دامەزراوە

● پێنج شەممە ٢٩ی کانونی یەکەم ١٩٧٧ ژمارە ٤٠٦ ●

● الخميس ٢٩ كانون الاول ١٩٧٧ العدد ٤٠٦ ●

ئەو ئاڵۆزیەی لە باری عەرەبیدا روویداوە لە ئەستۆی ئەوانەیە وازیان لە ڕێڕەوی تێکۆشانی نەتەوەییو مافە نەتەوەییەکان هێناوەو ڕێی سازاندنیان گرتەبەرو دوای نەخشەکانی ئیمپریالیزمی ئەمەریکا کەوتون .

سەرۆکی فەرمانده
احمد حسن البکر

هاوڕێ صدام حسین بۆ ئاراستەکردنی بزوتنەوەی کۆمەڵ داوای دانانی پێوانەی دارایی سۆشیالست ئەکات

لەسەر خواستی سەرۆکی فەرماندە سەرۆکی سۆماڵ سەر لە وڵات ئەدات

لەسەر بانگهێشتنی سەرۆکی بەڕێز احمد حسن البکر بەیانی سەرکۆماری دیمۆکراتی سۆماڵ لیوا محمد سیادبەری بە سەردانێکی رەسمی کە چەندرۆژێك ئەخایەنێ سەر لە عیراق ئەدا .

سەروکایێتی دیوانی سەروکایێتی کۆمار ئەو بەیاننامەیەی خوارەوەی بەوبۆنەیەوە دەرکردووە :

بۆ پتەوکردنی پەیوەندیی برایەتی هاوکاری نێوان کۆماری عیراقو کۆماری دیموکراتی میللی سۆماڵ ، وە لەسەر بانگهێشتنی سەرۆکی بەڕێز احمد حسن البکر سەرکۆماری عیراق ، لیوا محمد سیادبەری سەرکۆماری دیموکراتی سۆماڵ بە سەردانێکی رەسمی کە لە رۆژی پێنج شەممەی رێکەوتنی ٢٩ی کانونی یەکەمەوە دەست پێ ئەکاتو چەند رۆژێك ئەخایەنێ سەر لە کۆماری عیراق ئەدا .

هشام ابراهیم
سەرۆکی دیوانی سەروکایێتی کۆمار

بەڕێز صدام حسین جێگری سەروی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش سەرۆکی ئەنجومەنی نەخشەکێشان داوای کرد رێوشوێنی ئابووری سۆشیالیستی بۆ رێکخستنی بزوتنەوەی کۆمەڵگا دابنرێ . جێگری بەڕێز ئەمەی لەو کۆبوونەوەیەدا ووت کە بەسەرۆکایەتی ئەو دوێنێ بەیانی لە ئەنجومەنی نیشتمانیدا گرا بۆ گفتوگۆکردن لەبارەی بۆدجەی ئاسایی ساڵی (١٩٧٨)ەوە .

جێگری بەڕێز هەروەها وتی کەوا بۆدجەی ئاسایی بەگوێرەی ئەو بنەرەتەناوەندیانە دانراوە کەوا سەرکردایەتی حزبو شۆڕش رێ وشوێنی داناون ، بەڵام ئەم بنەرەتانە دەبێ شتی زیاتریان بخرێتە سەر ، هەروەها دەبێ بنەرەتێکی نوێشیان بخرێتە سەر کە بریتیە لەسەرپەرشتی کردنی لاوانو رۆشنبیری شۆڕشگێرانەو سۆشیالیستی .

جێگری بەڕێز هەروەها ووتی کەوا بەر لە دەزگاکانی رایەڕاندن سەرکردایەتی وێنەی شتەکەی لەبەرچاوبووو لە نەخشەکێشانی ناوەندیدا هیچ گیروگرفتێك نەماوەتەوە ، بەڵام هۆ سەرەکیەکە وا لە بەباشیو بە ووردی وەرنەگرتنو بەجێ گەیاندنی ئامۆژگاریو رێنوێنیەکانی سەرکردایەتیدا .

جێگری بەڕێز باسی ئەو سیاسەتی باجگیریەی کرد کە

بروانە ل : ٧

سێ نامەی سەرۆکی فەرماندە بۆ سەرۆکی لیبیا و جەزائیر و یەمەنی دیموکرات

هاوڕێ محمد محجوب ئەندامی سەرکردایەتی قوتری حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش نێرراوی شەخسی سەرۆکی بەڕێز احمد حسن البکر نامەیەکی لە سەرۆکی بەڕێزەوە بەسەرۆك سالم ربیع علی سەرۆکی ئەنجومەنی سەرۆکایێتی کۆماری دیموکراتی میللی یەمەن گەیاند ، ئەمەش لەکاتێکدا کەدوێنێ لەمەڵبەندی سەرۆکایێتی لەعەدەن لەگەڵیدا کۆبووە هەر دوێنیش گەڕایەوە بۆ بەغدا

بەڕێزان علی سالم الاعور وەزیری دەوڵەت بۆکاروباری ئەنجومەنی سەرۆکایەتی لەکۆماری دیموکراتی میللی یەمەنو فائز عونی باڵوێزی کۆماری عیراق لەعەدەن لەکۆبوونەوەکەدا ئامادەبوون .

ئەمڕۆ بەیانی هاوڕێ نعیم حداد ئەندامی سەرکردایەتی نەتەوایەتی حزبی بەعسی سۆشیالیستی عەرەبو ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش بەغدای بەرەو جەزائیرو طرابلس بەجێ هێشت بە نوێنەرایەتی بەڕێز سەرۆك احمد حسن البکر بۆلای هواری بۆمەدین سەرۆك کۆماری جەزائیرو عەقید معمر القذافی سکرتێری گشتی کۆنگرەی گەلی جەماهیری لیبیا .

هاوڕێ حداد دوونامەی دەستخەتی بەڕێز سەرۆك احمد حسن البکر بۆیە بۆ سەرۆکان بۆمەدینو قذافی کە پێوەندی یان بەو بارو دۆخەوە هەیە کە نەتەوەی عەرەب پێیدا تێدەپەڕێ .

ئاژانسی دەنگوباسی عیراق زانیویەتی کە سەرۆکی بەڕێز نامەیەکیشی بۆ سەرۆك حافظ اسد سەرۆکی کۆماری عەرەبیی سوریا ناردوە .

هەروەها نامەیەکی لەوبابەتەش دەدرێ بە بەڕێز یاسر عرفات سەرۆکی لیژنەی تەنفیزی رێکخراوی رزگارکەری فەلەستین .

هاوڕێ منیف الرزاز سەر لە بەسرا ئەدات

دوێنێ هاوڕێ دوکتور منیف الرزاز ئەمینداری گشتی یاریدەدەری حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست لەسەر بانگهێشتنی زانکۆی بەسرە گەیشتە بەسرەو لەلایەن هاوڕێ عبداللە فاضل ئەندامی سەرکردایەتی هەرێمایەتی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیستو بەڕێز ماجد عبدالستار پارێزگاری بەسرەو ژمارەیەك لە هاوڕێیانو کادیری پێشکەوتووی حزبو کاربەدەستە گەورەکانو لێپرسراوانی پارێزگاکە پێشوازی لێکرا .

هاوڕێ الرزاز ئێمڕۆ موحازەرەیەك لەهۆڵی بەڕێوەبەرێتی خۆجێتی بە ناونیشانی (هاوکاریو جیاکردنەوەو یەکێتی) لەوەرزی رۆشنبیری بەسرەدا پێشکەش ئەکات .

ئا . د . ع .

بەرەی رزگاریخوازی عەرەب بەردەوامە لە لێدانی دوژمن

دوێنێ بەرەی رزگاریخوازی عەرەب لەبەیانێکی عەسکەریدا رایگەیاند کە یەکێ لەدەستەشەرکەرەکانی بەزیرسیارە لەدانانی تەقەمەنیەك لە یەکێ لە پاسەکانی سەربەدوژمن لە کەرتی رۆژئاوای شاری قودسدا . هەروەها وتی تەقەمەنیەکە لەکاتی دیارکراوی خۆیدا بیرێ شەو تەقیو بووە هۆی وێرانکردنی پاسەکەوکوشتنی هەموو ئەوانەی کە تێدابوون . ئەوەبوو دوێنێ بەیانی زایۆنی دوژمن دانی بەو تەقینەوەیەدا نا بەڵام وەکو هەموو جارێك هیچ شتێك دەربارەی زیانەکانی خۆی نەخستەروو .

چەند تەقینەوەیەك لە پاریس

پاریس ـ ٢٨ی کانوونی یەکەم ـ ئا.د.ع : لەزنجیرەی ئەوتەقینەوانەدا کە لە ماوەیحەسانەوەکانی جەژنی لەدایکبوونو سەری ساڵداو لەکاتێکدا کاتی هەڵبژاردنی فەرەنسا نیزیکبۆتەوە ، زیاتر

بروانە ل : ٧

هاوڕێ رافعی : مەبەستی پرۆژەکانی سازاندن خاوکردنەوەی توانای نەتەوایەتیمانە

هاوڕێ دکتور عبدالمجید الرافعی ئەندامی سەرکردایەتی نەتەوەیی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست وتویەتی: پرۆژەکانی سازاندن بەرنامەیەکی ئیمپریالی جێبەجێ دەکەن بۆ چەسپاندنی دەسەڵاتی خۆیان بەسەر نیشتمانی عەرەبیماندا .

هاوڕێ رافعی لە دوانیکدا کە بە بۆنەی هەفتەی هاوکاری کردن لەگەڵ گەلی عەرەبی میسرا یەکێتیی نیشتمانی قوتابیانی عیراق سازی کردوە وتویەتی .. پرۆژەکانی سازاندن هیچ ناوەرۆکێکی بنەڕەتی بۆ چارەسەرکردن بەرچاو ناخەن بەڵکو مەبەستیان خاوکردنەوەی ئەو زۆرانبازیەیە کە لەگەڵ دوژمندا هەیە لەبال بڵاوکردنەوەی دیاردەی باشگەزبونەوە لە نیشتمانی عەرەبدا ئەمانەش هەمو بە باڵپشتی ئەمەریکا دەیکەنو بەرێکەوتن لەگەڵ کۆنەپەرستی عەرەبدا دەستی بۆ ئەوەش کێشا کەدیاردەی باشگەزبونەوەو ئاڵوزاوی لەچوارچێوەی جمو جوڵی ئیمپریالیزمو زایۆنیزمو کۆنەپەرستدا هەوڵدانە بۆ کێش کردنی هەندی لایەنی بزوتنەوەی بەرگریی تا بیانخەنە ناو پیلانی سازاندنەوەو لەناوبردنی هەمو ئەو دەستکەوتە پێشکەوتنخوازانەی جەماوەر بە تێکۆشانی خۆیو لەئەنجامی شەڕی تشریندا دەستی خستوە دیسان ئەیانەوی دەوری زەوا بە رژێمی سوریا بۆنیدانی بەرگری فەلەستینو بزوتنەوەی نیشتمانی لبنان .

هاوڕێ رافعی ئەوەی رون کردەوە لە ئەنجامی

بروانە ل : ٧

عرفات گەیشتە بەغدا

دوێنێ ئێوارە بەڕێز یاسر عرفات سەرۆکی لیژنەی تەنفیزیی رێکخراوی رزگاری فەلەستین گەیشتە بەغدا

بەڕێز یاسر عرفات لە گفتوگۆیەکدا کە لەگەڵ ئاژانسی دەنگوباسی عیراقیدا کردوە وتویەتی . سەردانەکەی لە بەغدا بۆ لێکۆلینەوەی ودزعە لە مەیدانەکانی عەرەبدا بەتایبەتی دوای ئەو سەردانەی سادات لە فەلەستینی زەوت کراوی داوە وئەو ئەنجامەی لەو سەردانە کەوتۆتەوە . کە دوایینیان سەردانی مناحیم بیگن سەرۆك وەزیرانی دوژمنی زایۆنیزم بو کە لە ئیسماعیلیەی داوە .

بۆ پێشوازی کردنی میوانی بەڕێز هاوڕێیان طارق عزیز ئەندامی نەتەوەیی حزبی بەعسی سۆشیالیستی عەرەبو سعدون شاکر ئەندامی سەرکردایەتی قوتری حزب چووبونە فرۆکەخانە .

هاوڕێ صدام حسین : باوەڕمان بە هەڵسوکەوتی بەپێچوپەنایی و ئەبێ متمانە بەرێگەی راستو رەوان بکرێت

هاوڕێ صدام حسین ئەوەی دووپات کردۆتەوە کە ئازایەتی لەبەکارهێنانی چەکدانیە بەڵکو لەدەربڕینی راستیدایە ، ئەگەر مرۆڤ لە ژیانیدا جارێك چەکی بەکارهێنا پێویستە بەدرێژایی ژیانی راستی دەربڕێت .

ئەمە لەو وتارەدا هاتووە کە هاوڕێ یاریدەدەری ئەمینداری گشتیی حزبی بەعسی سۆشیالیستی عەرەبی جێگری ئەمینداری نهێنی سەرکردایەتی قوتری حزبی بەعسی سۆشیالیستی عەرەب دوێنێ لەبارەگای لقی بەغدا بەبۆنەی سوێندخواردنی کۆمەڵێك لەتێکۆشەرانی حزب لە پارێزگای صلاح الدین بۆوەرگرتنی شەرەفی ئەندامێتی داویەتی .

هاوڕێی جێگر ئەوەی دووپات کردۆتەوە بەوەی وتویەتی : ئەو هاوڕێیانەی سوێندی حزبیان خوارد سوێندخواردن لەلای عەرەب وەك نەتەوەیەك پێش ئیسلام بوونو دوای ئیسلام مەبدەئێکە دەیان بەستێتەوە بە وەفاداریەوە وە لە جێبەجێ کردنی ئەو ئیلتیزاماتانەی سوێندیان لەسەر خواردوە .

هەروەها وتویەتی .. هیوامان وایە کە ئەم سوێندخواردنە لە خوێنتاندا بژیو رۆژ لە دوای رۆژ ئەو بیروباوەڕانە بژێننەوە کە ئەم سوێندەتان پێخواردوە .. وە ئەم بیروباوەڕانەتان بۆکاری جێبەجێ کردنو پارێزگاری بیربکەوێتەوە .. مێژووەکەتان بخوێننەوە مێژوی نەتەوەکەتان کە بەروحو مێژووی نەتەوە تەعبیری لێکراوە کە بە بزوتنەوەی کۆمەڵ تەعبیری لێکراوە .

هەر وەك هاوڕێی جێگر ئەوەشی دووپات کردۆتەوە کە هەستکردنمان بە مێژوو وامان لێدەکات کە گوێ رایەڵی رەفزکەینو بەرەو نوێکردنەوەو پەرەپێدانو شۆڕشگێری بچین .

هاوڕێی جێگر ئەوەشی دەست نیشانکردوە کە دەبێت کەڵك لەرووداوی مێژوو باسی ژیانی سەرکردە دێرینەکان وەرگرین .. لە ژیانی عەمەلیو حزبیدا ، ئێمە لەئاسماندا ناژینو زوی بەجێ بهێڵین لە هەمانکاتدا قیەمەکانی ئاسمان بەرنادەین بۆ ئەوەی ئەوەی لەسەر زمین بژین هەروەها لە هەمو بیرو باوەڕێکیتردا .

هاوڕێی جێگر ئەوەشی دەست نیشانکردوە کە لەمێژودا زۆری واهەن کە بەیرەوی روحیبکەین ئەوەی بەرەودەگرێت نوسخەیەکی کۆن نیەیە وە حاڵەتێکی لەویش جیاواز نیەیە . هەروەها وتی .. چاولێکەری دژوار رەفزکەن ئەو چاولێکەریەی کار دەکاتە سەر یەکێتی حزبەکەتانو یەکێتیی گەلەکەتان هەمیشە جەوهەر وەرگرن . هەر وەك ئەوەی دووپات کردۆتەوە کە زۆر لەوانە هەیە کە قسە لەبارەی ئیسلامەوە دوور لەقیمەتەوە دەکەن .. وە زۆریش لەوانەی دەربارەی عەرەبایەتی قسە دەکەنو گوێ نادەنە جەوهەرو گیانی عەرەبایەتی لە دادپەروەریو لێبوردنو بەگژاچونەوە بەڵام لەسەر شێوەیەك لە شێوەکانی مومارەساتێکی هەڵەی عەرەبایەتی دەژین بەشێوەیەکی ناکامڵ لەناو پەرەکانی مێژوەوە وەرگرتوە .

هەروەها وتویەتی .. عەرەبایەتیو ئیسلام دوو جەوهەرن وەك شۆڕشێکی تازە بۆ گۆڕینی کۆمەڵو بنیاتنانی دادپەروەریی تیایدا هەر دوکیان لە گیانی حزبی بەعسی سۆشیالیستی عەرەبدان .

هەروەها هاوڕێ جێگر بە هاوڕێیە تازەکانی ووت کە فێری جموجۆڵ نەبن لەناو حزبدا چونکە جموجۆڵ نیە بەڵکو هێلی راست هەیە بۆ پەیوەندیو هێلی دواوە یەکەم هێل ئەبینێتو هێلی پێشەوەش دوا هێل ئەبینێت بێ ئەوەی پەناوەبێچی لە پەیوەندی هەر دوو لادا هەبێت .

فێری ئەمە ببنو شتکیرانی حزب ئەمە فێربکەنو لەسەر راستگۆییو وەفاداریو خۆشەویستیو زیرەکی پەروەردەیان بکەن .

بروانە ل : ٧

بیگن جارێکی کە چاوبرسیەتی رەگەزپەرستانەی خۆی دووپات ئەکاتەوە

دوێنێ سەرەك وەزیرانی زایۆنی دوژمن مەناحیم بیگن رایگەیاند کە دوژمن بەهیچ شێوەیەك دەست لە کەناری رۆژئاوای رووباری ئەردەنو کەرتی غەزەی داگیرکراودا ناکێشێت .

بیگن لە کاتی پێشکەش کردنی پرۆژە تازەکەی بەکنیسەی زایۆنی دووپاتی کردووە کە قەوارەی زایۆنی خۆیەتی دەسەڵاتی خۆی بەسەر کەناری رۆژئاوا کەرتی غەزەی داگیرکراودا بسەپێنێت .

سەرەك وەزیرانی زایۆنی دوژمن ووتی ئەو مەسەلەیە بەشێوەیەکی کراوە ئەمێنێتەوە بۆ گفتوگۆ لەسەرکردن بە مەبەستی ئەوە کە زیان بە ونووژی سادات نەگەیەنێت .

بەڵام ووتی کە هێزەکانی بە هیچ شێوەیەك لەوخاکە داگیرکراوانەدا ناکشێنەوە چونکە ئەگەر هاتوو هێزەکانی لەم شوێنانەدا کشانەوە رێکخراوی فەلەستین زوو زوو جێگای ئەوان ئەگرنەوە .

دیسان سەرەك وەزیرانی زایۆنی دوژمن مەناحیم بیگن دووپاتی کردەوە کە انور ساداتی خاین داواکاریەکانی دوژمن لەو کتوگۆیانەدا کە لە ئیسماعیلیە کرا هەمووی جێبەجێکرد . ئەمەش لە وتارێکدا بەرانبەر کنێسەی زایۆنی خستەڕوو ووتی دلنیایە کە سادات حەزئەکات بگاتە ئەوەی ناونراوە ئاسایشی راستەقینە .

هەروەها مەناحیم بیگن واحەیاڵ ئەکات کە گفتوگۆی داهاتوو لەوانەیە بەپەلەو بە شێوەیەکی ئاسایش بڕواتەسەر بەڵام بەوپەلەیە نابێت وەکو گفتوگۆی پێشان کە لەبەینی رژێمی ساداتو قەوارەی زایۆنی کراوە .

Institut Kurde de Paris

لەسایەی ڕژێمی سەرمایەداریدا

لە وڵاتە سەرمایەدارەكانداكە یەكەم یاسای ئابووری ،ومدەست خستنی ئەوپەڕی قانزاجە بۆ كومپانییە مۆنۆپۆلەكان ، تەنگوچەڵەمەی ئابوری ڕۆژ بەڕۆژ دەستی ناوەتە بینا قاقای میللەتو شتومەك هەر ڕوو لە گرانیەوبێكاری خەڵكێكی زۆری گرتۆتەوە ...

لە ئەمەریكا كومپانییە مۆنۆپۆلەكانی پولا ٢٠ هەزار كرێكاریان لە ئیش دەركرد ..

وە بەرهەم هێنانی خەڵوز نیوەی كەم كردوە بەهۆی مانگرتنی ١٣٠ هەزار كریكاری كانەكانەوە كە داوای زیاد كردنی كرێو چاككردنی گوزەرانیان دەكەن .. شارەزایان دەڵێن ئەم مانگرتنە شارە گەورەكەی نیویورك كە خۆی هەر لە مێژە دەرامەتی نەماوەو بەكی كەوتوە تووشی نابوتی ئەكات ..

فەلاحەكانی ئەمەریكا بلاویان كردموە كە ئەوانیش مان ئەگرنو لە ئیش كردن چونكە بەرهەمەكانیان نرخی

واهاتۆتە خواری مایەكانیان دەست ناكەوێتەوە وناتوانن ژیانی خۆیان مسۆگەر بكەن .

كاربەدەستانی ئەمەریكا هەستیان بەم دۆخە بەمەترسییە كردوە بە ڕادەیەك ئەمریكا گوتی :

« ئەگەر چارەی ئەم تەنگوچەڵەمە ئابورییە نەكرێ كارە ساتێكی وێران كەر لە ئەمەریكادا ڕوو ئەدا » .

لە ئەڵمانیای ڕۆژئاوا گۆڤاری « شتێرن » دەری خست كە ڕێكخراوی كشتوكاڵی بازاڕی ناوكۆیی ئەوروپا ٤٤٠ ملیون ماركی خەرج كردوە بۆ سوتاندنی پەنجا هەزار تەن میوەو

سەوزەوات لە ترسی شكاندنی نرخەكانیان ..

ئەمە لەم وەختەدا كە گرانیو برسێتی هەزارانی وولاتە سەرمایەدارەكانو زوربەی گەلانی جیهانی سێی هاریوە ..

لە بەریتانیا كە پاش تەواو بوونی جەنگی دووەهەم كەوتۆتە تەنگوچەڵەمەیەكی واوە، جیمس كالاهانی سەرەك وەزیران دەڵێ لە ١٩٨٠ دەبینە هەژارترین وڵاتی ئەوروپا ، تەنانەت ئیسپانیاش پێشمان دەكەوێ ..

مانگرتنی كرێكاران بۆ چاككردنی گوزەرانیان پشووی نارەوێنەوە ، دوا مانگرتن

هینی كرێكارانی ئاگر كوژاندنەوەیە كە دوومانگە بەئەنجام نەگەیشتوە ... ژمارەی بێكاران خۆی داوە لە دوو ملیونو چارەكێ ..

لە فەرەنساش بەهۆی سیاسەتی سك هەڵكوشینی وراگرتنی كرێ مانگرتنی كرێكاران زۆر ترین بەشی گرتۆتەوە ..

لە ئیتالیاش كە ئاوسانی پارە هەموو ساڵێك ١٦٪ زیاد ئەكات ، ژمارەی بێكاران خۆی داوە لە یەك

ملیون ودهەموو ڕۆژێك كارگەكانو كومپانیاكان كرێكاری تر دەرئەكەن ، بەرهەمی ئابوری ٨٪ كەمی كردوە ..

لەم وڵاتانە هەمووی زۆر جار كرێكاران مانگرتنەكانیان دەكەن بە خۆدەرخستن و بەرز كردنەوەی شێوەی خەباتیان بۆ بەر گری كردن لە بەرژەوەندی خۆیان ..

لە قەوارەی زایونیش كە بەهەزارو یەك هەودا بەرژێمی سەرمایەدارییەوە بەستراوە

زایونی ٤٥٪ نرخی هاتە خوارەوەو نرخی خواردەمەنی ١٠ تا ٢٠٪ زیادی كردو كرێكارانی كومپانیای فرۆكەوانی « العال » مانیان گرت ..

بەم جۆرە بۆمان دەر ئەكەوێ كە ڕژێمی سەرمایەداری بۆتە كوسپ لە ڕێی گەلانی جیهاندا ، بێ گومان خەباتی هەموو هێزە شۆڕشگێڕەكانی دنیا دەتوانی كوتایی بەم ڕژێمە بهێنێ .

* * *

سەرۆكی یۆگسلافیا پێشوازیی یاسر عرفات ئەكا

بریۆنی ـ ئا. د. ع :

دوێنێ سەرۆكی یۆگسلافیا جۆزێف برۆز تیتۆ لەدوورگەی بریۆنی پێشوازیی سەرۆكی لیژنەی ڕاپەڕاندنی ڕێكخراوی ڕزگاریكەری فەلەستینی یاسرعرفاتی كرد ئاژانسی تانیۆك هیچ شتێكی دەربارەی ئەوچاوپێكەوتنەیان نەگوتكە سەرەك وەزیرانی

یۆگسلافیا (فیسێلین دیواراوڤیچ)و وەزیری دەرەوەی ملیوش مینیتش تێدا ئامادەبوون .

ئەوەی شایانی باسە پیرێكە یاسر عرفات گەیشتۆتە بولگراد بۆ ئەوەی كاربەدەستانی یۆگسلافیا سەبارەت بە دۆخو باری ناوچەی عەرەبی ئاگادار بكا .

فیداكارە فەلەستینیەكان بۆمبایەك لە قدسی داگیركراو ئەتەقێنن

قدسی داگیركراو: ٢٨ ئا.د.ع

دوێنێ شەو فیداكارە فەلەستینیەكان لە قدسی داگیراو بۆمبایەكیان لە پاسێكدا كە سەربازی زایۆنی تیابوو تەقاند ..

وێژەی زایۆنیەكە كە ئەم هەواڵەی بلاوكردەوە باسی ئەو زیانانەی نەكردوە لە ئەنجامی ئەم كارە ..

سەرۆكی صومال سەری لە ئێران داوە

تاران ـ ٢٨ ـ ئا.د.ع ـ

دوێنێ شەو وتووێژی ڕەسمی نێوان محمد سیاد بری سەرۆكی صومالو شای ئێران دەستی پێكردوە . كە لە بارەی دۆخی قۆچەكەی ئەفەریقاو پەیوەندی هەر دوو لایانەوە بووە .

سەرۆكی صومال بە سەردانێكی سێ ڕۆژی هاتوە بۆ ئێران .

بریندار كردنی مامۆستایەكی زانكۆ لە تركیا

ئەمرۆ بەرەسمی ڕاگەیەندرا كە شەوی ڕابردوو دووكەسی نەناسراو تەقەیان لە پرۆفیسۆری جل سالە باسێن سنالان سەرۆكی بەشی فیزیای كولیجی ئەندەسی زانكۆی ئەنقەرە كردووەو بەسەختی بریندار بووە .

سەرچاوەكانی پۆلیس گوتوویانە ئەودووكەسە چوونە ماڵی سنالانو تەقەیان لێكردووەو توانیویشیانە خۆ دەرباز بكەن .

تا ئێستاش پۆلیس نەیتوانیوە ئەودووكەسە بناسێ .

لەناوبردنی سیخورەكان

بیروت ـ ٢٨ ـ ئا.د.ع

ئەمرۆ زانرا كە دووەهەم فەلەستینی سیخور كە لە كەناری ڕۆژئاوا پێش دوو هەفتە لە ناوبراو كاربەدەستانی دوژمن ئاشكرایان كرد ناوی (جمیل الاسمر) بوو ڕۆژنامەی (السفیر) دەری‌خست كە ـ الاسمر ـ خەڵكی ڕام‌الله‌یەو لە بەڕێوەبەرایەتی سوبایی زایۆنی ئیشی ئەكردو لەوێ لە ناوبرا كاربەدەستانی زایۆنی دەریان‌خست كە حمدی القاضی یەكەم سیخور نەبوە لە ڕام‌الله لەناوبرابێ بەڵكو لەپێش ئەودا ـ الاسمر ـ لەناو براوە ..

(سیا) ڕۆژنامەنووسی ئەمەریكایی وبێگانەی بەكارهێناوە لەكاری جاسوسیا ...

ولیام كولبی یەكێك لە سەرۆكە پێشوەكانی سیا (دەزگای جاسوس ئەمەریكا) لە سەردەمی فۆرد دەری‌خست كەوا ڕۆژنامەنووسی ئەمەریكایی وبێگانەیان لەكاری جاسوسیدا بەكارهێناوە لە پەنجاكان وشەستەكاندا دەنگوباسی چەواشە كەرو هەڵەیان بلاو كردۆتەوە بۆ تین بەخشین لە سیاسەتی ئەو وڵاتانە .

بزوتنەوەی نیشتمانی لوبنان داوای ڕووبەڕوبونەوەی توندی چارەسەركردنە خۆبەدەستەوەدەرانەكان ئەكات

بیروت ٢٨ كانوونی یەكەم ـ ئا.د.ع : پێری‌شەو وەفدی بزوتنەوەی نیشتیمانی لوبنان بەسەرۆكایەتی جورج حاوی جێگری سەرۆكی ئەنجومەنی‌سیاسی ناوەندی بزوتنەوەكە لەگەڵ سەركردەكانی بەرەی نەتەوایەتی بەسەرۆكایەتی بەرێز كمال شاتیلای ئەمینداری گشتی ئەوبەرەیەدا كۆبووەوە .

لە كۆبوونەوەكەدا ، گفتوگۆ لەبارەی ئەو بنەڕەتانەوە كرا كە تێیدا بزوتنەوەی نیشتیمانی بەشداری بەستنی كۆنفرانسێكی نیشتیمانی بۆ دواهێنان بەگیروگرفتی لوبنان كردبوو .

ئەم كۆبوونەوەیە بەشێكە لەو كۆبوونەوانەی كە بزوتنەوەی نیشتمانی ئێستا لەم بارەیەوە لەگەڵ لایەنە سیاسیە جۆراوجۆرەكاندا دەیان‌كات .

لەلایەكی‌ترەوە ، بزوتنەوەی نیشتیمانی لوبنان بانگی بۆ

ڕوبەڕوبوونەوەی چارەسەر كردنە خۆبەدەستەوەدەرانەكانی مەسەلەی فەلەستین ڕاهێشت كە لە نەخشەكانی مناحیم بیگنی سەرۆك وەزیرانی دوژمندا دەرخراون وئەوەی دووپات‌كردەوە كە پێویستە هەموو هەوڵ‌وتوانایەك ، لەهەموو لاوە ، بۆئەوە تەرخان‌بكرێ كە گەلی عەرەب مایەی بەهێزی خۆی بێنێتەوە دەست .

بزوتنەوەی نیشتیمانی لە بەیاننامەیەكدا كە ئەنجومەنی سیاسی ناوەندی پاش

كۆبوونەوەی پێرێ شەوی دەری‌كرد دەڵێ ، ئەوەی كە لە وت‌وو‌ێژەكانی اسماعیلیە دەركەوت ، ئاوێنەی پێداگرتنی زایۆنیزمە لەسەر خۆبەدەستەوەدانی تەواوی عەرەب .

ئەنجومەنی سیاسی دووبارە داوای كردەوە كە گیروگرفتەكەی لوبنان كۆتایی پێ‌بهێنرێ‌و كۆنفرانسێكی نیشتیمانی بۆ چارەسەركردنی بگیرێ بەجۆرێك كە یەكیەتی وڵات‌و عەرەبایەتی بپارێزی .

ئەنجومەن خۆشحاڵی خۆی لەوكۆبوونەوانە دەربڕی كە وەفدەكەی لەگەڵ الیاس سركیس سەرۆكی لوبنان ولایەنە سیاسیەكانی تردا كردوویەو بڕیاری دا ئەم كۆبوونەوانە بەردەوام‌بكرێن .

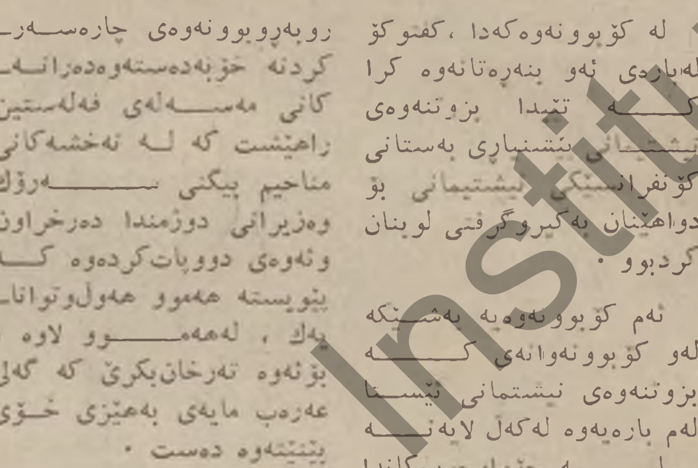

مناحیم بیگن سەرۆك وەزیرانی زایونی دوژمن لەكاتی خوێندنەوەی وتارەكەیدا لەبەردەم كەنیستدا دەربارەی گفتوگوكانی لە گەڵ انوز ساداتی خائن .

وینە بە رادیوی تایبەت بە ئا. د. ع.

جەند پیاوێك خەریكی ڕاكێشانی ئافرەتێكن لەژێر داروپەردوی ئەو دوكانەدا كە تەقینەوەیەكی بەهێز لە هەریمی تەكساس بوە هوی ویرانكردنی .

وێنە بە رادیوی تایبەت بە ئا. د. ع.

قوتابیانی عەرەبو بزوتنەوەی نیشتمانی كۆچ‌كردووە عەرەبەكان لە سەنگال ناڕەزایی بەرامبەر نەخشە خۆبەدەستەوەدەرەكانی سادات دەر ئەبڕن

داكار ـ ئا. د. ع :

قوتابیانی عەرەبو هێزی بزوتنەوەی كۆچ‌كردووە عەرەبەكان لەسەنگال ناڕەزایی‌یان بەرامبەر ئەو نەخشە خۆبەدەستەوەدەرانە دەربڕی كە ساداتی بەكرێگیراو دژی نەتەوەی عەرەبو مەسلە ڕەواكانی ڕابان ئەیەڕێنێ .

لە بروسكەیەكدا كە دوێنێكە ئاراستەی ساداتیان‌كردووە ، دووپاتیان‌كردەوە كە نەتەوەی عەرەب لەسەر تاوانەكانی سادات‌و ئامادەبوونی بۆ ملكەچی‌نواندن بەرامبەر مەرجەكانی زایۆنی‌و ئیمپریالیەكان بێ‌دەنگ نابێ .

هەروەها وتیان ئەو سەردانە بێ ئابرووەی سادات بۆ فەلەستینی داگیركراو كردی‌و بەیەك گەیشتنی ئەو دواییەی بە سەرەك وەزیرانی دوژمن مەناحام بیگن لە اسماعیلیە ئەڵقەیەكی نوێن لە جوارچێوەی ئەو نەخشەزایۆنی‌یە ئیمپریالیەی كە بەمەبەسی تەفروتوناكردنی مەسەلەی فەلەستینە .

پرۆژەكانی بیگن لەواشنتون نەخشەی بۆ دانراوە

مۆسكۆ ـ ٢٨ـ ئا.د.ع ـ

یەكێتی سوڤیات ئەوەی دووبات كردەوە كە وا سەرنەكەوتنی كوبونەوەكانی اسماعیلیە لە نیوان بیگن و سادات شتێكی چاوەڕوان كراوبوو ..

هەروەها تاس گوتی كەوا ووتوویژی ڕژێمی سادات وقەوارەی زایونی هەر ئەنجامی مۆركردنی ڕێكەوتنی جوودایە ..

هەروەها دەری‌خست كە وا پرۆژەكەی كە بیگن پێشكەشی كرد ، ئامادەكراوە پاش راوێژ كردن لە گەڵ واشنتون ..

فالدهایم لەباری ناوچەی عەرەبی ئەترسێ

بغداد ـ ئا. د. ع :

ئەمینداری گشتی نەتەوەیەكگرتووەكان كۆرت ڤالدهایم وتی ناوچەی عەرەب هێشتاتۆوی تەقینەوەیەكی گەورەی تێدایە .

لەنامەیەكدا كە بەبۆنەی‌نزیك بوونەوەی ساڵی تازەی ١٩٧٨ەوە ئاراستەی جیهانی‌كردووە ، وتویە بەدووری نازانێ كە لە ساڵی داهاتوودا سەربەخۆیی نامیبیا بێتە دی‌و دەسەڵات بكەوێتە دەست زوربەی ئەفەریقایی‌یەكانی ڕۆدیسیاوە .

دوای ئەوەی پەنجەشی بۆ هەندێ گیروگرفتی هەژاریی بەكۆمەڵ‌و نایەكسانیەتی زەقی‌ئابوری‌و كەم‌خواردەمەنی‌و زۆرانبازی سەبارەت بەداهاتەكانی دەریاو ئەو قەرزانەی كە لەسەر دەوڵەتەتازەپێگەیشتوەكانن‌و وەختی دانەوەیانەو ئاوسانی دراوو بێ‌ئیشی وتی :

ئەمە بەرنامەكارێكی‌ترسناك پێك‌ئەهێنێ بۆ گیروگرفتێك كە هەموان چاوەڕێی چارەسەركردنی ناكەن لەوماوەیەدا كە تیایانەژین .. بەڵام باوەڕی سەبارەت بە بەدەست‌هێنانی پێشكەوتن دەربڕی لەڕێی پێكهێنانی ڕژێمێكی ئابوری‌نوێی دەوڵەتانەوە .

لێكۆڵینەوەی سیاسی

چاو پێ كەوتنەكەی « اسماعیلیه » هەنگاوێكی ترە پەرەو خۆبەدەستەوەدان

پێشوازی‌كردنی ، بیگن‌و دایان‌و تاقمەكەیان لە خاكی میسردا لەلایەن سادات دەستەودایەرەكەیەوە ڕۆیشتنە لەسەر ئەو ڕێبازەی كە ئەمەریكا ڕەنگی ڕشتوە بۆ « چارەسەركردنی گیروگرفتی ڕۆژهەڵاتی ناوەراست » ، ڕێبازی كەرت‌كردنی ڕیزەكانی دەوڵەتەكانی عەرەبو دۆستە ڕاستەقینەكانی ، ڕێبازی دوورخستنەوەی گەلانی عەرەب لە ئامانجە سەرەكیەكانی ، ئامانجی ئازادكردنی هەموو خاكی داگیركراوی عەرەبو نەهێشتنی هێزی دەست درێژكردنە بو سەر وولاتانی عەرەبو مسۆگەركردنی مافی گەلی عەرەبی فەلەستین بۆ دانانی چارەنوسی خۆی بەسەر بەستی ..

ئەوەبو ، بیگن ، تەنانەت ئەو داخوازیە لاوازو ترسنۆكانەی سادات پێشكەش كرد لە بارەی كشانەوەیەكی نێوە چلی لە خاكی سیناو بانگ‌كردنی چەند نوێنەرێكی فەلەستینی .. هتد . ڕەفز كرد وە لە جیاتی ئەوە ، پرۆژەیەكی درێژخایەنی چەند قۆناغی بۆ كشانەوە لە سیناو ڕەفزكردنی هەموو باسێكی ڕێكخراوی فەلەستین‌و شوێنەكانی پێشكەش‌كرد وە بەمە « سادات‌و تاقمەكەی » دا لێ‌كرد ، كە تەنها دوو لیژنە دروست بكەن‌و ئاوانیان دەزبرن بۆ بەردەوام‌بوون لەسەر ووتووێژ !!

كارتەر ، سەرۆكی ئەمەریكا ، لە یەكەم قۆناغی گەشتەكەیدا ڕوو ئەكاتە ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست ویەكەم تەقەلای ئەوەیە پاڵ بنێ بە هەموو « لایەنەكانی خۆبەدەستەوەدان‌و سازاندن »ەوە بەرەو ڕێ‌ڕەوی « ڕێكەوتن و جلەو شۆڕكردن ... » .

شۆڕەسوارەكانی « سازاندن » ئەمەش دەكەن بەدەرفەتێكی تر بۆ بلاوكردنەوەی ووتووێژی پف هەڵدراو لە ژێریشەوە دەست ئەخەنە ناو دەستی ئەمەریكاو زایۆنی دوژمن‌و بەرە بەرە خۆیان گلور ئەكەنەوە بەرەو دانانی بە قەوارەی زایۆنی‌و دامەزراندنی پەیوەندی دیبلوماسی وڕێ‌خۆش‌كردن بۆ ڕزگاركردنی ئابوری زایۆنی لەو تەنگو چەڵەمەیەی تیادایە ، ئەویش بەلابردنی گەمارۆی عەرەبو ڕێ‌دانی هاتوچوی دەریایی‌و دروست‌كردنی پەیوەندی ئابوڕی وبگرە ماوەدانیش بە هاوبەش‌كردنی زایۆنی لە پرۆژە ئابوریەكانی وڵاتانی عەرەبدا ..

میللەتی عەرەب ڕێگایەكی‌تری گرتۆتەبەر ئەو ڕێگایەی‌كۆنگرەی هێزە میللی‌و سیاسیەكانی عەرەب لە تەرابلس دەست‌نیشانیان‌كرد ڕێگای دامەزراندنی بەرەیەكی نەتەوایەتی پێشكەوتنخوازە كە هەموو هێزە شۆڕشگێڕەكانی عەرەب ودەوڵەتە ئازادیخوازەكانی بگرێتەوەو بەئاشكرا دژی هەموو خۆبەدەستەوانێك وشان شل‌كردنێ بێ لەجیاتی ئەوە ڕێ‌ڕەوی پتەوكردنی بەرەی ناوخۆی عەرەب‌و ئامادەكردنی هەموو توانایەكی لەڕووی سیاسی‌و ئابوری وسوپاییەوە بگرێ بۆ ڕزگاركردنی دوا بستی خاكی داگیركراوی ...

كوبونەوەی ساداتو شمیت

جیزە ـ قاهیرە : ٢٨ ئا.د.ع

دوێنی‌شەو ساداتی خاین لە جیزە لەگەڵ ڕاوێژكەری ئەڵمانیای ڕۆژئاوا (هیلموت شمیت) كۆبوەوەو ئەنجامی ووتوویژەكەی خۆی لەگەڵ مناحیم بیگن سەرەك وەزیرانی دوژمن بۆگێرایەوە .

شمیت بۆ سەردانێكی چەند ڕۆژی دوێنێ گەیشتە قاهیرە .

چەند تەقینەوەیەك‌لەیەكێ لەعەمبارەكانی دەغل‌ودان لەشاری‌تەكساسی ئەمەریكادا

پێرێ‌نێوازە ژمارەیەك كرێكار لەشاری تەكساسی ئەمەریكیدا كوژراون‌و بریندار‌بوون كاتێك كە زنجیرەیەك تەقینەوە لە عەمبارەكانی دەغل‌وداندا ڕوویداوە .. سەرچاوەكانی پولیس ڕایانگەیاندووە كە لەكاتی تەقینەوەكان بیست كرێكار لەعەمبارەكەدا بوون . هەفتەیەك لەمەوبەر چەند تەقینەوەیەكی تر هەروەك تەقینەوەكانی پێرێ لە عەمبارێكی تری دەغل‌ودان لە ولایەتی‌نیو ئۆرلیانزی ئەمەریكی ڕویداوەو بۆتە هۆی كوشتنی (٣٤) كرێكار .

ئا.د.ع

ڕێكخستنی هەڵوێستی هەردوو ڕژێمی ئەردەن‌و سوریا

عەمان : ٢٨ ـ ئا.د.ع

پاش سەردانێكی كورت بۆ دمشق مضر بدران سەرەك وەزیرانی ئەردەن گەڕایەوە عەمان . لەم سەردانەدا نامەیەكی لە ملك حسینەوە بۆ حافظ اسد گەیاند كە لە بارەی ڕێكخستنی هەڵوێستی هەردوو ڕژێمەوەیە بۆ « سازاندنی » كێشەی فەلەستین ..

وەفدێكی پاكستانی ئەچی بۆچین

اسلام اباد ـ ٢٨ ـ ئا.د.ع ژەنراڵ ضیاء الحق حاكم گشتی سوپایی پاكستان دەری‌خست كە وەفدێكی پاكستانی كە لە ٥٠ كەس پێك‌هاتوە لە مانگی داهاتوودا ئەچێ بۆ چین . بۆ شارەزابوون لە شێوەی كاركردن ووتووێژ كردن بۆ پێش‌خستنی پەیوەندی لە بەینی هەر دوو لادا ..

Institut kurde de Paris

ڕەنجـــووری لـــە دەقـــی هـــۆنـــراوەیـــەکیدا

زۆر بێ تەك و جم و ڕاست و دروستە گــە وتراوە :

بێ خۆشەویستی دنیای ڕۆشن سەراپا دۆزەخی ڕووتە ،... خۆ ئەگەر خوا بیدا و مرۆڤ بەختەوەر بێ ، ئەوە خۆشەویست ئازداری گیانییە و ، ژیانیش بەهەستی بەژینە ..

گومانیشی تیا نییە کە خۆوشەویستیی ســەر زارەکی و بە دەم ، ئەو پەڕی دەسبڕین و ڕەنجەڕۆکردن و لەخشتە بردنە ...

بە پێچەواتەشەوە ، ئەو ئازدارەی سەرچاوەی ئەوینی بێگەرد و ڕەوانەقدارە ، لە بۆتەی ئەوینی پڕ جۆشا شەیدا و دلدارە ، ئەهێنێ لە ڕۆژ و مانگ و ئەستێرە ، گزنگ و تریفــــە و جریوە ، بە دەماری دەروون و تینی گیان ، ملوێنکی ئازداری بۆ بهۆنرێتەوە و لە ئەنتیکە خانەی ئەمریدا پایەی بلندی بۆ تەرخان بکرێ .

بەلێ ، ئەم خۆشەویستییە ، هەمیشە و هەردەم و دەم بە دەم لـــە تازەبوونەوە و گەشەکردنایە ، هەتاسە بە هەناسە زۆرتر لە گیان و ڕەوانا چەسپە ، تا وای لێ دێ کە من و تۆ لە میانەی ئازدارانا نامێنێ و ئازیزانی گیانی ئەبنە یەك گیان و یەك دڵ ...

لە ئەنجامی ئەوینی زۆر بەتین و تام و بۆدایە (ڕەنجووری) ـ هاودەرد و هاوڕازە دڵســـۆزە گیانییەکەی ئەمری ئەوینی خاوێن ـ وەلی دیوانە ـ ی ڕەنجەڕۆ و تاکام ، زۆر شیرین و ناسك و بەچێژ ، بە دەریای بێپایاتی نازەنینی و ئازداریی ســـەرچاوەی ئەوینیا ، گەشتی دەرووتی ئاساو و حەپەساوی گوزەر ئەکا . .دڵ و گیان و هەست و بوونی ئەنالێنە تان و بۆی شەنگی و ، بانگی بەرزی دانسقەیی و ســەرتۆپی ئازداریی ئازداری ئەدا .. لە هەر وەستان و چاوگێکی مەستی و شەنگیدا ، لە عاستی شۆخی بێ وێنەدا ، لە پەل و پۆ ئەکەوێ و تا ئەتوانێ بە نیگای پڕ لە بلێسە و بێ چاو تروو کاندن و سلّ کردنەوە ، چاوەی جوانی بژار ئەکات و لە کانگای هەستەوە پیا هەڵئەدات و بەهرەی خۆی وەر ئەگرێ و مژی بەکوڵی خـــۆی ئەدات ، بە تەواوی تا تواناى هەیە بوونی بێ ئارامی لـــە توێی شەپۆلی ئازداری و خۆشەویســـــتی سەراسیمەدا ئەتوێنێتەوە ـ ئەو خۆشەویستییەی هەردەم و هەمیشە شەیدایانی هەستی دلگیر گیرۆدەی تینی سووتێنەری بوون و ئەبن و تا هەتایە گێنگڵ و تلاوتلیانە ..

بەم چەشنە گەشی و ناسکی دلدار و هەســتی گیانی هەڵپڕووزاوی لەم هۆنراوە نایابەدا چەســپ و نەمرە و لە دەقی ئاوێنەی پڕ لە ئەفسوون و جوانیی ڕۆژگارا ڕووت و دیارە و ئەدرەوشێتەوە ..

قیبلەم خالانی ، قیبلەم خالانی(**)
سەردار سوپای سۆسەن خالانی

عثمان محمد صالح

شای نەو نەمامان دیدە کالانی
فیدات بام نە شکل لەیل سالانی
گێسووت چوون کەمەند ، بەهرام ، دڵبەندەن
چوون دام نە دەوران جەمینت تەندەن(١)
پێشانیت چوون شەم دیوان خانەن
پەی شۆڵەی شەوقش دڵ چوون پەروانەن(٢)
یا قەوس و قەزەح قودرەت دەستوورەن
یا ڕەشتەی سوبحان تەجەللای نوورەن
چەم پیاڵەی مەی ، جە بادە کەیلەن
یا تەخت هیلال سۆمای سوەیلەن
یا دیدەی غەزال مودبر ماسانەن
یا قەزا فرۆش لال شناسانەن(٣)
بینی وێنەی حەرق ئەلفی ئەبجەدەن
عەکسش چوون بلوور یا زەبەرجەدەن(٤)
یا مەددەن چوون حەرف (بسم الله عظیم)
هەر جە پای هیلال تا بەیانەی میم(٥)
گۆتا گوڵ دەستەن یا شۆڵەی نوورەن
یا دەستەی چراخ مووسای پای توورەن
یا گوڵ گومەتەن یا سافیی عاجەن
یا کابەی شەریف ماوای حەججاجەن(٦)
لەب چەشمەی حەیات زیندەگانییەن
هەر کەس بنوشو خدری سانییەن
یا (ماء الورد)ەن یا خو شەکەرەن
یا زەمزەم ئاسا ئاوی کەوسەرەن
نەفەس بۆی عەبیر مەجمەری خانان
یا عەتری عەتار مەندەی دووکانان
یا رایحەی ڕوح ڕەوضەی بەهەشتەن
یا نەفخ جبریل مەسیحا چەشتەن
دندان چوون دانەی شەوچرای شەوەن
یا سەدەف ئامێز مەندەی خەسرەوەن(٧)
یا مرواریی‌ەن مەعدەنش دوڕەن
یا نوکتەی پرگار تەلیسم توڕەن(٨)
زەنەخ وێنەی سیب ، غەبغەب بێ عەیبەن
چای زەنەخ چوون تۆپ خەزانەی غەیبەن(٩)
یا چای هاڕووتەن یا چای ماڕووتەن
یا (دار البقا) چای مەلەکووتەن(١٠)
گەردەن شیشەی زەڕ ، یا سیم پەروەردەن
قاتڵی عالەم .. ، دەینت وە گەردەن(١١)
سینە سەدەق وار عەینی کافوورەن
جە سەحنی سینەت دوو قوببەی نوورەن(١٢)
یا تەختی سەردار سلێمانییەن
یا قوببەی پەڕ نوور ئاسمانییەن
یا عەکس کۆی توور قەرارگای مووسان
یا چل چراخات برووج کلیسان
یا تەحقیق شۆڵەی ماه و خورشیدەن
وەرنە جە شێوەی بەشەر بەعیدەن(١٣)
سەر تا پا بەی تەور تەمام بێ گەردەن
فریشتەم جە باخ بەهەشت پەروەردەن ..(١٤)
یا بارگەی بالوول هەردی داڵەهۆ
یا عومەر گودروون ماوا گودروون کۆ
یا ڕەوضەی ڕەسوول (بیت المدنی)
یا قوببەی پەڕ نوور وەلیسی قەرەنی
تا کە خوەر نە بورج خاوەر زەمین بو
قیبلەم دوور نە حەرق واتەی بەدین بو(١٥)
ڕو بە ڕو پایەش جە شەوق زیاد بو
(ڕەنجووری) پەرێش خاتر گوشاد بو(١٦)

(١) چوون : وەکو .. بەهرام : بارامی گۆڕ ، بە تیر ئەندازی بەناوبانگ بووە .. جەمین : ڕوومەت ، ناوچەوان . (٢) پێشانی : ناوچەوان .. پەی : بۆ . (٣) مودبر : سرك .. ماسان : مەست .. لاڵ : لەعل ، یاقووت . (٤) بینی : لووت . (٥) جە : لە .. هیلال : مەبەستی برۆیە .. میم : مەبەستی دەمی قوڵیەتی . (٦) گوڵ گومەت : چەپکە گوڵ . (٧) سەدەق ئامێز : ئاوێتەی سەدەف .. مەندە : ماوە ، بە جێ ماو . (٨) توڕە : مۆر (٩) زەنەخ : چەناگە .. سیب : سێو . چـــای زەنەخ : چاڵی چەناگە .. (١٠) هاڕووت و ماڕووت : دوو فریشتەن ، لەبەر بەدکارییان خوا لێیان ڕەنجا و سزای بەوە دان تا ڕۆژی قیامەت لەسەر چاڵی بابل سەرەو خوار هەڵواسراون . (١١) سیم : زیو . (١٢) سەدەف وار : وەکو سەدەف .. دوو قوببـــەی نوور : مەبەستی لیمۆی سینەی ئازدارە . (١٣) شۆڵە : شوعلە ، شەوق .. وەرنە : ئەگینـــا . (١٤) بەی تەور : بەم چەشنە . (١٥) خوەر : خۆر ، ڕۆژ .. خاوەر زەمین : زەوی ..ز. بەدین : بەد و خراپ . (١٦) ڕو بە ڕو : ڕۆژ بە ڕۆژ .. چەرێش : لەپێناویا ، بۆی .. خاتر گوشاد : دڵشاد .

(*) ڕەنجووری ، لـــە بەشی یەکەمی کورتەی (مێژووی کورد و کوردستان ـ بەراوێزی ل ٣٥٠) خوا لێ خۆش بوو (ئەمین زەکی) بە (ڕەنجووری)ی کەرکووکی ناساندوویەتی ..

(**) بێجگە لـــەم هۆنراوەیە و نامەکەی بە هۆنراوە بۆ (وەلی دیوانە) ســـێ هۆنراوەی تریم هەیە : (شەماڵ زوێرم ، لەیلێ مەجنوونم) لـــە دەسنووسێکی لای (مامۆستا شێخ محەمـــەدی خاڵ) ل ٦٥ـ٦٦ وەرم گرتن ، دەسنووسەکەش بەر لە ١٨٠ ساڵ ئەبێ نووسراوەتەوە .. وە هۆنراوەی (قیبلەم بێ خاو بو) لەگەڵ ئەم هۆنراوەیەدا لە دەسنووسێکی خـــوا لێ خۆش بوو مامۆستا نەجـــەدین مەلا نووسیمنەوە ...

خوێنـــەری زیـــرەك و هیـــچی تـــر

ئەرکی « خوێنـــەر » لەبوارەکەی خۆیدا بـــەوەوە ناوەستێ ، ڕۆژانە کەمـــێ بخوێنێتەوە ، هەر بەو کەمە خوێندنەوەش بنووســـێ و بڕیاری مردن و ژیـــانی بەرهەمی خەڵکی تر بـــداتو هەندێ جاریش شمشـــێر بگرێتە دەست .ئەمخوێنەرانە ئەگەرچی بەهرەشیان تێـــدا هەبێ ، ئەسوود لەخوێندنەوە وەرەدەگرن و نە لە بـــواری نووسینیشدا سەرکەوتـــوو دەبن ..

بەپێچەوانەی خوێنـــەری عاشق و پسپۆر ، کە تەنیـــا خۆیان تەرخان کردووە بـــۆ « خوێندنەوە »و ئاگـــاداری ووردو درشتی خـــەم و مەسەلەکانی سەرەمەکـــەی خۆیانن و بەردەوامیش لەگەڵ بەرهەمە ئەمرەکان دەژیـــن و بەووریاییەوە پێشـــوازی شاکارە گەورە ئەدەبییەکـــان دەکەن . کۆن و نـــوێ و ڕەسەن و نارەسەن ، خستنە سەرو کاوێژکردن ، ڕواڵەت و جەوهەر لێك جودادەکەنەوە . نە بەئاسانی سەر دەلـــەقێنن وخۆیان بەدەستەوە دەدەن ، ونە حوکمی بێ بەزەییانەش دەردەکەن .. ئەم خوێنەرانە بەلای منەوە خوێنـــەری داهێنەرن ، وەکو هـــەر شاعیرێ ، چیرۆکنوســـێکی داهێنەر ، داهێنانی ئەمجۆرە خوێنەرانە لەوەوەیە ، دەتوانن ئەوقۆناغ و ماوەیە ببڕن و زوو ئەو ئەرکانەی خۆیـــان بەجێبێنن ، بەر لـــەوەی خوێنەرێکی ئاسایی ، یـــا خوێنەری قۆناغێکی نوێتـــر دەیگاتی و بەرهەمەکە هەزم دەکا .. خوێنەرە زیرەکەکـــە هـــەرزوو « ڕواڵـــەت » شاربەدەردەکا ، هەموو شتێکی پەرپووت و نارەسەن بەئاتیـــزە دەردەهێنێ . بەگوێـــرەی توانای خۆی ئاهێڵێ شـــتی نارەسەن لەناو کۆمەڵدا ڕەگ دابکوتێ ، هەرچەندە بـــارو زروفی مەوزوعی تایبەتی بـــۆ ڕەخسابێ تا ســـەر لەقەبێك دەربکا .. ئـــەم خوێنەرانەش بەهۆی ئەرکە گـــەورەو ناسکەکەی بەکۆڵیانەوە لەمەر سەردەمێکا ژمارەیان کەمە .

خۆ لەسەردەمی زوودا ئەم خوێنەرانە هەرنەبـــووەو نموونەیان بەرچاو ناکەوێ ، بۆیە ـ نـــالی ـ داخ و مەخابنیەتی بۆ یەکـــێ تێیبکا :

عومرێکە بەمیزانی ئـــەدەب توحفە فرۆشم
زۆرم وتو کەس تیـــێ نەگەیی ئێستە خەمۆشم

ـ نالی ـ وەکو خوێنەرێك و بەرهەم هێنەرێك سەیری خۆی کردووە ، وەکو خوێنەرێـــك هەستی بەوە کردووە ، کـــەس نیە لە زمانی بگات بۆیە ئـــەو ـ غبن ـە نیشـــان دەدات ، چونکە خۆی دڵنیایە لەوەی : « نظمی «نالی» مثلی ئـــاوە ژەنگی نیە » ، دیـــارە دروستکردنی ئەمجـــۆرە خوێنەرانەش هیچ پێـــوەرو هەڵو مەرجێکی نیە ، جـــگە لەوەی خوێنەرە زیرەکەکـــە شوێن پێی بەرهەمی سەردەم و قۆناغە مێژووییەیە جیاجیاکان دەکەوێ ، بۆیە کە شاکارێـــك دەخوێنێتەوە خۆی دەزانـــێ چۆن ڕوو بەرووی دەبێتەوە ، دەشزانێ چ نرخ و بەهایەکـــی بۆ دادەنێ لەنێو ئـــەو بەرهەمانەی لەمەوبـــەر خوێندوویەتیەوەو کۆهساری نێوان خۆی و بەرهەمەکـــەو سەردەمەکەی تەختدەکـــا .. چونکە ئەم شۆین بـــێ هەڵگرتنە بەجۆشە غـــەریزەی زەوق و چێژی خوێنەرەکـــە بەشێوەیەکی ڕێكوپێـــك ڕێنمایی دەکا . کە دەڵێـــن زەوق و چێژی پـــەروەردە دەکا ، ئەوە ناگەیەنێ خوێنەر بەپێی زەوق و میزاجی خۆی بڕیارەکانی دەربکا ، چونـــکە ئەو زەوق و چێژەی ئەو لەسەر بنچینەی تێگەیشتنێـــکی زانستیانە گۆشکراوە ، بۆیە لەو حاڵەتەدا ، دەتوانـــێ هاوبەشـــیی ویـــژدان و تاقیکردنەوە نوێیەکـــانی بکات .

● ئازاد عبدالواحد ●

بڕوانە ل٧

دەربارەی چاپکراوی نوێ

نیگای حەزێکی ئاوارە وچەند سەرنجێکی کورت

نیگای حەزێکی ئـــاوارە ، یەکێکە لەو کۆمەڵە ئامیلکە شیعرییانەی لەم دواییـــەدا کەوتنە بەرچاوی خوێندەواران کە یەکەم بەرهەمی شـــاعیری لاو فەرەیدون عەبـــدول بەرزنجییە ، بریتییە لە ٢٢ هۆنراوە خـــۆی لـــە ٤٨ لاپەڕەدا ئەنوێنێ ، زۆربـــەی هۆنراوەکان لە ساڵی ١٩٧٧دا لە دایك بوون ، ئەوانی تریش لە ساڵانی ١٩٧٤ ، ١٩٧٥ ، ١٩٧٦دا نووسراون کە دوور نیە ساڵی ١٩٧٤ ئەو ســـاڵە بێت شاعیر بۆ یەکەم جـــار تیایا لە دەرگای ئەدەبـــی دابێت .

لە زۆربەی هۆنراوەکـــاندا شاعیر وەستایانە مامەڵـــەی لەگەڵ ووشەدا کـــردووەو سەرکەوتووانە وێنەی شیعری ناسك و نوێی کێشاوە ئەوەی جێی سەرنجە لەم کۆمەڵـــە هۆنراوەیەدا شاعیر خۆی لە قەرەی تەمو مژ نـــەداوە ، بۆیە خوێنەر لە هەمـــوو هۆنراوەکان تێئەگـــاتو چێژیان لێ وەر دەگرێ .

شاعیر دەزانێ کە ئەدەب دەربڕینێکی هونەرییە لـــە بیروباوەڕێکی دیـــاریکراو ، بۆیە لە هەر دوو هۆنراوەی هەزارەکان لە گەڵتـــانم و دەنگێکی یاخی بـــوودا ئیلتیزامی خۆی بەرامبـــەر چەوساوەکان دیاری ئەکات .

کاتێ لە خوێندنـــەوەی هۆنراوەکان ئەبێتەوە واهەست ئەکەیت شاعیر نوقمی دەریای بەزارەیەو زۆربەی کاتەکـــانی شەوەو تروسکەی ڕوونـــاکی بەزەحمەت دێتە پێش چاوت کە ئەم ڕەش بینییە پێویستە شاعیر خۆی لێ‌قوتار بـــکات ئـــەوەتا لە هۆنـــراوەی خۆشەویستی چی لە دەست دێ دا ئەڵێ :

دەپێتم بڵێ خۆوشەویستیچی بۆ کردم
چی لە دەست هات
تەنیا هەر ئەوەندە نەبێ
وێرانکەری بەهـــاری‌جوانی‌و لاویمە

یان لە هۆنراوەی بانگ‌ئەکەمدا ئەڵێ :

سەر ئەگێرم بۆ هەر لایە
شەو خامۆشەو دەنگی نایە
تەنها ترپەی پێی خـــۆم‌نەبێ
دەنگی هەناسەی خـــۆم‌نەبێ

ئەگەر زیاتر لە هۆنراوەکان‌وورد ببینەوە ئەگەینە ئـــەو ئەنجامەی جیهان لای شاعیرئەوەندە تەسك بۆتەوە تا بووە بە شەوانی ژوورەکەی خۆیکە لەگەڵ جگەرەدا ژیـــانی تێدا بە سەر ئەباتو لـــەئێشك گرتنایەو ژانی شـــیعر ئەیگرێ ئەوەتا لە هۆنراوەی‌بانگ ئەکەمدا ئەڵێ :

منو شەوو
تەنها نیوە جگەرەیەك ..

لە زۆر هۆنراوەدا شاعیرزۆر بە زەقی‌و بە شێوەیەکی ڕاستەوخۆ جۆرە بـــانگ‌کردنێك دووبارە ئەکاتەوە کە لە نرخی هونەری هۆنراوەکان‌دائەشکێنن بۆ نموونە ئـــەم ووشانەی داناوە لە سەرەتای‌هۆنراوەکاندا « خاتوونەکەم ، شیرینەکەم ، دلدارەکـــەم ،هەزارەکان » تەنانەت لـــە ناوەڕاستی هۆنراوەکانیشدالەم بانگ‌کردنە نەکـــەوتووەو هاتووە ئەڵێ : تاقانەکەم یان‌ئەی کچێ شۆخ .

لە هەر دوو هۆنـــراوەی‌نیگای حەزێکی ئـــاوارەو کلێشەیەك بۆ پەراوێـــزی‌خەمەکان‌دا خوێنەر تـــا ڕادەیەك هەست بەوە دەکاتکە ئەم دوو هۆنراوەیە لـــە ژێر سێبەری دەرمفتـــــی« ژانی ڕۆژانی هۆنراوە »ی جەلالی میرزا کـــەریمو« شەونامەی شاعیرێـــکی تینوو »ی عبداللە پەشـــێودانووسرانەتەوە .

دووبارە کردنـــەوەی دووووشەی هاو مانا بـــە کوردی‌و عەرەبی ، ئەمـــەدیاردەیەك بوو لە شـــیعری کلاسیکی‌دا لام وایە کـــاتی‌بە سەرچووە ، یان زۆر جار ووشەی « من ی دووبـــارە کردۆتەوە کە نەبوونیان هیچی لە ناوەڕۆکی شیعرەکان نـــە دەگۆڕی‌و شێوەی هۆنراوەکان بە پێزتر دەبـــوو .. وەك ووتویەتی :

وامن هاتووم ، هۆنراوەی خەرمانی ووشەکانم .

من تامەزرۆم ، هۆنراوەی بۆ تەنهایی جێم مەهێڵە مـــن هەورێکی وەهام ئـــاوێ ، هۆنراوەی دەنگێکی یـــاخی بوو .

ئەوەش گرنگە بەلامەوە کە سیمای نەتەوایەتی بـــە هۆنراوەی کاك فەرەیدونـــەوە دیار نیە ، ئەگەر ئـــەم هۆنراوانە وەربگێڕرێت بـــۆ سەر زمانێکی بێگـــانە زۆر زەحمەتە کەسێ بزانێ خاوەنی هۆنراوەکان ســـەر بە چ نەتەوەیەکە .

بەم کۆمەڵە هۆنراوەیـــەدا دەرئەکەوێ کە شاعیر پاشـــە ڕۆژێکی ڕوونی لە بەردەمایە ئەگەر تەمەنی شیعری پێـــش چاو بخرێ ئەمە جگە لـــەوەی تەنیا یەك مۆمی لـــە دوای بیستەوە لە تەمەنی خـــۆی کوژاندۆتەوە ..

ئەگەر بشێ دوا داخوازیم لە شاعیر ئەوەیە کە با لـــە جیهانی ژوورەکەی بێتـــە دەرەوەو لەوێوە ئەڕوانێتـــە هەموو جیهانی پان و بـــەرین و ئاڵۆز و پڕ ناکۆکی ..

سەرچاوەکان :

١ ـ نیگای حەزێـــکی ئاوارە .
٢ ـ ممارسات في النقـــد الادبي ـ یمنی العید
٣ ـ ڕوانگە ـ بەرگـــی سێیەم .
٤ ـ شەونامەی شاعیرێکی تینو ـ عبداللە پەشێو ..

حەمە سەعید حەســـەن

شانۆ :

خـــەج و ســـیامـــەنـــد

ماوەیەکە تیپی شـــانۆی زانکۆ لەتەك تیپی پێشڕەوی شـــانۆی کوردیدا سەرقاڵی کارێکی هونەری گەورەن کە بریتیە لە داستانە پڕ لـــە کارەساتە ناکامیەکەی خەج و سیامەندو بڕیاردایە لـــە سەرەتای مانگی یەکـــدا هەربەنیـــازی شـــاباشی پێشوازی کەژاوەی ســـالی نوێ وەك نۆبەرەیەکی هونـــەر پێش‌کەش بکرێت ، بـــاران لێزمەی بوو ڕێبوار بەشپرزەیی ئـــەم بەروبەری شەقامەکانی بێ‌دەکراو بارەگای تیپـــی پێشرەوی شانۆی کـــوردی جێگای تەرخان کراوی مەشق کردنەکەیەو پستم تـــۆزی ئاوەچۆڕبمەوە بۆیە لەدەرەوە هەڵوێستێکم کرد دەنگێکی پڕ ئازارو پڕ لە سوور بونیش لە دەنگی سیامەند دەچوو هاتنـــە بەرگوێم .

(دەبـــێ دابو نەریتی عەشـــرەت تێکوپێك دەم ، ئەمن سیامەندی عاشقم ، مامم دارایەو خـــاوەنی قەرەداش‌و دارو دەوڵەتە ئەمنیش عەشق‌و گەرو مارم هەن ... دەکێوی کێلە سیبان لەئامێزم ڕاگـــرە بەناسەوە ئەمن سیامەندەکەی عاشقم) .

کاتێ ئەومات بچـــە ژوورەوەو بـــۆنی هەوایەکی گەرم کە پڕ بوو لـــە بۆنی ماندوو نەبوونی ... دەرهێنەر کاك ئەحمەد سالار بەدەنگێکی گەورە قیرانی .

(ئـــەوەی دەی‌لێیت دەبێ هەستی پێ‌بکەیت ئەگینا ئاسنی سارد دەکوتی ... ئەگینا .. ئا .. چۆن .. خەنگی بـــروا بـــەو هەستە دەکات) ..

دانیشتم .. هەروا بـــەبێ دەنگی بەخێرهاتن کراو ئەوسا لەگەڵ دەرهێنەر کەنارمـــان گرتو کەوتینە باسی ئـــە، بەرهەمە ، کـــە دەویستری پێش‌کەش بکرێت .. چـــۆن دەڕوانێتە داستانەکەو نوسەرو دەرهێنەرو ئەکتـــەر چیبەچی دەکەن .. پاش ئـــەوەی کاك عثمان چێـــوار یاریدەدەری دەرهێـــنەرو یاسین بەرزنجی لێپرسراوی شانۆیـــەکە کارەکەیان گرتە ئەستۆ ئەوسا دەرهێنەر ـ ئەحمەد سالار ـ کەوتە قسەکردن بـــەدەم و دەست و چاو هەروەك بیـــەوێ هەموو دەورەکانی شـــانۆیەکە ببینێ وتی :

شانۆی کوردی دەیـــەوێ بەردی سەخت و بەهێز دانێ لە بنیادنانی شانۆکەیدا چونکە کاتێ هاتووە بۆیە خـــەج و ســـیامەند بەکارهێنراوەو دەمانەوێ پێش‌کەشی بکەین .. برای نووســـەر کاك فؤاد بەشارەزاییانە ئەو داستانی عەشقەی زیانۆتەوە لە گیانی خـــەج و ســـیامەندێکی هەرزەکاری ئەم نزیکانە ئـــەو ئاوێنەیەی کردۆتە دوور بینێك کەتا چاوبڕکات ببینێ .

تیپی پێشـــڕەو دەیەوێت هەردەم کارکات لـــە خزمەتی ئاوانە مرۆڤایەتیە فراوانەکانا بۆیە لەتـــەك تیپی شانۆی زانکۆدا کاڵەو پێتاوی ئـــەم هەورازەیـــان لێ‌هەڵکێشاوە دەمـــانەوێ خۆشەویستی گەورەتر بێت تا پڕ بەپڕی ئەم جیهانە بێت ، دەمانەوێ خەج ئاســـودەی بێت خـــەج دەستگیرانی کوڕو کاڵـــەی مسکێنان بێت خـــەج گۆرانی بڵێت‌و شایانی هەمـــوو

ئامادەکردنی
انور محمود

بڕوانە ل : ٧

سەرهەڵدان..!

نوێ بونەوەو هەڵـــسوکەوتی‌ژیان ، سیماو شەقڵی ئەو چاخەیە کە تیـــای‌دادەژین ..

بۆیە ئەم سیماو شەقڵە ،یاخود کاریگەری تەواوی ئەم چاخەی کە مرۆڤ تیـــای‌دادەژی دەبێتە هۆیەکـــی ڕاستەقینە بۆ دروست کردنی ـ هونەرمەند ـ بە هەمـــوو ماناکانیەوە .. بەلام شـــان‌بە شانی کاریگەری ئـــەم سەردەمەی ، بەهـــەرموئارەزووی ئەم مرۆڤەش زیاتر دەوری سەرەکی دەبینێ .

● جگە لەمەش ، بەڵـــکوهەر بە هۆی کار تێکردنێکی ستاتیکی‌و میکانیکی دەبێتـــەهەنەرمەندێکی ـ خـــاوەن قۆناغ ـ جا ئەگەر پەروەردەیـــەکی ئایدۆلۆژی ڕەســـەنی ئاراستە بکرێ ، یاخود خۆی‌لە خۆیدا « بیرو باوەڕێك » لە زادەی ئێش‌و ئازاری ئـــەم‌هەموو مرۆڤـــە ڕەش‌و ڕووتەی سەر ئەم دونیایـــەپان‌و فراوانە هەڵبهێنجێ ، هەر بۆ ئەوانە هونەرەکـــەی‌بکاتە مۆم‌و بتوێتەوە ، و هەر لەگەڵ ئەوانیش ببێتـــەئەندامێکی ژانگرتوی ژیان ، ئەوا بێ‌گومان دەبێتـــەهونەرمەندێکی ئەمرو خاوەن دەنگێکی ڕاستەقینە ، بەڵـــکوجێگای خۆی دەکاتەوە لـــە کونجی شوێن پێی هەمـــووهەنگاوەکانی مێـــژوو ، بێ بە پێی هەنگاوە زلەکانی ئەمچاخ‌و سەردەمەی کە تیـــادا دەژی ، گەشە دەکا .

● جا چ گۆرانی‌بێژ ...شاعیر ... مۆسیقا ژەن .. ئەکتەر ... وێنەکێش ...چیرۆکنوس ... هتد هـــەر لەم ژیانە جەنجاڵەدا چـــاوی‌دەپشکوێ وەکو ئەمـــام ڕۆژ بەڕۆژ چرۆ دەکا ، هەر لـــەم‌ژیانە جەنجاڵەشەوە لاشەکەی دەپێچرێتەوەو لەگەڵ خـــاکوخۆڵی ژێر پێی‌دا دەتوێتەوە و دەبێتە یەك گیانی بێ‌خوربە. تەنها ئەوەی دەمینێ هەستو تاسەو ژان‌و ژوانێکە لەگەڵ‌ئەوەکەی دوای خـــۆی ، ڕاسپاردەیەك لەلای دەمینـــێ‌کە ئەمیش « هونەرە » کەیە ، ئەویش وەکو بۆستە تەسلیمی‌مێشکو پەنجەکـــانی دوای خۆی دەکا .

❂ کاکە زیاد لادێیی ❂

Institut Kurde de Paris

سەرۆکی بەڕێز پیرۆزبایی لە مەلیکی نیپال ئەکات

بغداد ـ ئا٠ د٠ ع :
سەرۆکی بەڕێز احمد حسن البکر بروسکەیەکی پیرۆزبایی بەبۆنەی جەژنی نیشتمانی نیپالەوە بۆ خاوەن‌شکۆ بیراند داشاه دیفا مەلیکی نیپال ناردووە ٠
ئەمەش دەقەکەیەتی :
خاوەن‌شکۆ بیرانداشادیفا مەلیکی نیپال ـ کاتماندۆ ـ
بەبۆنەی بیرەوەری جەژنی نیشتمانی نیپالەوە خۆم بە بەختەوەر ئەزانم بەناوی گەل و حکومەتی عیراق و بەناوی خۆمەوە جوانترین پیرۆزبایی و خواستتان بۆ بنێرم و داوای تەندروستیەکی باش بۆ خاوەن‌شکۆتان و پێشکەوتن و پەرەسەندن بۆ گەلی نیپال بکەم ٠
احمد حسن البکر
سەرکۆماری عیراق

سوپاسنامەیەك بۆ سەرۆکی بەڕێز لە سەرۆکی کۆماری هیندستانەوە

بەغدا ـ کانوونی یەکەم ـ ئا٠ د٠ ع : بەڕێز سەرۆك احمد حسن البکر بروسکەیەکی سوپاسنامەی لەسەرۆك نیلام سانجیفاریدی سەرکۆماری کۆماری هیندستانەوە پێ گەیشت لە وەڵامی ئەو بروسکەی سەرخۆشیەدا کە سەرۆکی بەڕێز بەبۆنەی ئەو باوبۆرانەوە ناردبووی کە هەردوو ناوچەی اندرابرادیش و تامیل نادۆی هیندستانی دایوەبەر ٠ ئەمەش دەقی بروسکەکەیە :
خاوەن بەرزیەتی سەرۆك احمد حسن البکر سەرۆکی کۆماری عیراقی بەڕێز سوپاسی بێ‌پایانی خۆم بەخاوەن بەرزیەتیتان پێشکەش دەکەم بۆ ئەو نامە ناسکەی هاو دەردیەی کە بەبۆنەی ئەو وێرانبوونەوە ناردبووتان کە لە ئاکامی باوبۆرانە کەی ئەم دوایەی ناوچەی اندرا برادیش و تامیل نادوێ وڵاتەکەمان رووی‌دا و ئەم بروسکەیە جێگایەکی قووڵی گرت لە دڵماندا ٠
نیلام سانجیفاریدی
سەرۆك کۆماری هیندستان

میوانداری کۆشکی کۆماری

دوێنێ بەیانی بەڕێز کنعان عبدالجبار جواد بەڕێوەبەری گشتی‌ی دەزگای کشتوکاڵی خالس چۆتە کۆشکی کۆماری و بە بۆنەی دانانی لەو پایەنوێیەدا سوپاسنامەی خۆی بۆ سەرۆك لە دەفتەری میوانداریدا تۆمار کردوە ٠

بەڕێز سعدون غیدان لە پێشکەوتنی دەزگاکانی هاتوچۆ ئەدوێ

بەڕێز سعدون غیدان ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش و وەزیری هاتوچۆکردن گەورەترین ئەو دەست کەوتانەی خستۆتە رووکە وەزارەتەکەی لەم ساڵدا جێبەجێی کردون ٠

لە گفتوگۆیەکدا کە ئاژانسی دەنگوباسی عیراقی لەگەڵیدا کردوە ئەوەی دەرخستوە کە چارەسەری ئەو پاڵەپەستۆ قەرەباڵغیە کراوە کە لە بەندەری بەسرادا رووی ئەدا ، ئەویش بەهۆی ئەوفراوان‌کردنە گەورەیەوە کە لەو بەندەرەدا کراوە ، ئەم کارەش بۆتە هۆی لابردنی باجی دواخستن کە دەگەیشتە ١٥٠ ملیون دۆلار ئەدرا بە پاپۆرە بێگانەکان بە هۆی ئەوەوە کە بارەکانیان درەنگ دادەگیران ٠

بەم جۆرە بەندەری بەسرا تاکە بەندەرێکە لە خلیجی عەرەبیدا کە ئەم باجەی لەسەر هەڵگیراوە ئەویش بەهۆی ئەو پەرەسەندنەی ئەو بەندەرە بەخۆیەوە بینیوە ٠
بەڕێز سعدون غیدان وتویەتی ٠٠ لەم ساڵدا لە پارێزگای بەغدادا ٤٠ هەزار تەلەفۆن دامەزراوە ، وە لە پێش ئەوەی نیوەی یەکەمی ساڵی نوێی کۆتایی بێت ٤٦ هەزار تەلەفۆنی تر

دادەمەزرێت ئەویش بۆ پرکردنەوەی پەرەسەندنی ئابوریی وڵات ئەبێ ئەوەشمان لەبیر نەچێت کە لە ساڵی ١٩٣٦ەوە تا وەکو ئەم ساڵ تەنیا ٨٢ هەزار تەلەفۆن دامەزراوە ٠

بەڕێز وەزیری هاتوچۆکردن باسی رێگای ئاسمانی‌ی عیراقی‌کردوەو وتویەتی ٠٠٠ بەڕێزایی مێژووی ئەو دەزگایە تەنیا لەم ساڵدا قازانجێکی ئەوتۆی کردوە کە گەیشتۆتە ملیونێك دینار ئەویش بەهۆی زۆرکردنی فرۆکەکانیەوە ٠

وەساڵی داهاتو دەست دەکرێت بەدروستکردنی فرۆکەخانەی بەغدای دەولی نوێ ، ئەم فرۆکەخانەیە بەجۆرێك نەخشەی بۆکێشراوە کە بەکەڵکی تا ساڵی ٢٠٠٠ بێت ٠٠ وە لەم دواییەدا وەزارەتەکە لە دروستکردنی پردی شەتی بەسرا بۆتەوە کە شەمەنەفەرو ئۆتومبێلی پێدا دەروات ئەویش لە چوارچێوەی پرۆژەی شەتی بەسرادا کە ٨ ملیون و ٥٠٠ هەزار دیناری تێ دەچێت ٠ هەر دوو پردەکە دەرگای ئەلەکترۆنیان تێدا دەبێت بۆ ئەوەی رێگای هاتوچۆکردنی ئاوی بدات سەرەرای رێکخەرێك بۆرێك خستنی زۆرو کەمی ئاوی شەتەکە ٠ ئەم پرۆژەیە چاکترین خزمەت پێشکەشی هاتوچۆکردنی ئاوی ئەکات لەگەڵ ئەو دامەزراوانەی لەبەندەری ئوم قەسرو ناوچەی خوری زوبیردا دەکرێن ٠
ئا٠ د٠ ع٠

کۆڕێك دەربارەی شانۆی مندالان

لیژنەی رۆشنبیری کۆمەڵەی رۆشنبیری کوردی لەبەغدا ئەم ئێوارەیە کۆڕێك ساز ئەکات کە تیایدا کاك انور قادر رشید باسێك دەربارەی شانۆی مندالان پێشکەش ئەکات ٠ کۆڕەکە لەبارەگای کۆمەڵ ئەبێ لە وەزیریەو هەموو کەس ئەتوانێ ئامادەبێ ٠

لە بریارێکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕشدا :

نیو ملیۆن جوتیار سوود لە یاسای سنووقەکانی دەستەبەریی کۆمەڵەی هەرەوەزکاری جوتیاران وەرئەگرن

نیو ملیۆن وەرزێر کە سەربە دوو هەزارو ٦٤٢ کۆمەڵەی هەرەوزکاری و ٨٧ کێڵگەی بەکۆمەڵ لە هەموو ناوچەکانی وڵاتدا سوود لە یاسای سنووقەکانی دەستەبەریی کۆمەڵەی هەرەوەزکاری جوتیاران ژمارە «١٥٦»ی ساڵی ١٩٧٧دا کە لەم دواییەدا ئەنجوومەنی سەرکردایەتی شۆڕش بریاری لەسەرداوەو دوێنێ لە رۆژنامەی رەسمیدا بڵاوکرایەوە وەرئەگرن ٠ داهاتی سنووقەکەش لە ٥٠٪ بەشی سنووقەکانی دەستەبەری کۆمەڵایەتی و خزمەتگوزاری کۆمەڵایەتی نەبێت کە لە زیادەی سافی داهاتی کۆمەڵەکە ئەبرێت و پارەی ئەندامێتی سێ دینار ئەبێت و پارەی بەشداری ساڵانە لە سنووقەکەدا لایەنی تایبەتی لە وەزارەتی کشتوکاڵ و چارەسەرکردنی کشتوکاڵ و ئەوەی یەکێتی گشتی کۆمەڵەی هەرەوەزی جوتیاران و تەرخانئەکات و ئەو پارەیەی کە لە بەکارهێنانی داهاتی سندوق دەست ئەکەوێت دەستنیشانی ئەکات ٠
هەموو ئەندامێکیش کەبیەوێ لە سنووقەکەدا بەشداربێت پێویستە ئەندامی سنووقەکەبێت و پارەی بەشداربوونی دابێت و سوود لە یارمەتی دیارکراو وەرنەگرێت و ئەبێ داواکاریەك بداتە ئەنجومەنی بەرێوەبەری کۆمەڵەکەو بەڵگەنامەی رەسمی و راپورتی رەسمی پزیشك کە داواکاریەکەی ئەسەلمێنێ لەگەڵدابێت ٠
مادەی نۆیەم ئەڵێ ئەندامەکە لەدوو حاڵەتدا سوود لە یارمەتیەکە ئەبینێت:
یەکەم ـ ئەگەر نەتوانێت لەبەرپیری یاخود نەخۆشی یاخود خەوشێکی‌تر بەردەوام ئیشەکەی جێبەجێ‌بکات و ئەمەش ئەبێ راپۆرتێکی رەسمی لیژنەی دکتۆرەکان بسەلمێنێت و یارمەتیەکەش لەم حاڵەتەدا بەشێوەیەکی دەوری ئەبێت ٠
دووەم ـ ئەگەر هاتوو بۆ ماوەیەك نەتوانێت لەبەر نەخۆشی یاخود رووداوێکی کتوپڕ لەکاتی کارکردندا ئیشەکەی جێبەجێبکات و ئەمەش دیان ئەبێ راپۆرتێکی پزیشکی بسەلمێنێت لەم حاڵەتەدا یارمەتیەکی دیارکراو ئەبێت ٠

بروانە ل : ٧

وەزیری بازرگانی زیاتر چەسپاندنی دەوری کەرتی سۆشیالست دووپات ئەکاتەوە

بەرنامەی شتومەك هێنانی ساڵی داهاتو پەیوەندیەکی توندو تۆڵی دەبێت لەنێوان نەخشەی وەبەرهێنان و بەرهەم و شتومەك هێنان و بەکارهێناندا کە بەمە دەوری کەرتی سۆشیالیستی لەمەیدانی شتومەك هێناندا دووپات دەکاتەوە ٠
ئەمە بەڕێز حسن علی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش وەزیری بازرگانی لە گفتوگۆیەکدا دوێنێ بە ئاژانسی دەنگوباسی عیراقی راگەیاندوەو وتویەتی ٠٠ بەرنامەی نوێی شتومەك هێنان پێشکەشی ئەنجومەنی رێکخستنی بازرگانی کراوە تا وەکو لەسەری رێككەوێت بۆ ئامادەکردنی تا وەکو لە ئەنجومەنی نەخشەکێشاندا بریاری لەسەر بدرێت ٠٠٠
بەڕێز ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش هەروەها وتویەتی ٠٠ گەورەترین زەوابتی کە لە ئامادەکردنی بەرنامەکەدا پێش چاو خراوە دووپاتەکردنەوەیە لەسەر پاراستنی پیشەسازیی نیشتمانی بەتایبەتی لەکەرەسە خۆماڵیکان کە ئەوەندەی لێ‌بەرهەم دێت بەشی خۆمان بکات سەرەرای پێش‌چاو خستنی ئەوکەرەسانەی لە دامەزراوو دەزگاکانی کەرتی سۆشیالیستی پیشەسازی و بازرگانیدا هەڵگیراوە ٠
بەڕێز وەزیری بازرگانی ئەوەشی روون‌کردۆتەوە کە لە کەرتی سۆشیالیستی بازرگانی و پیشەسازیدا زیادەیەکی موناسیب هاتۆتە کایەوە کە پێویستی بازارەکانی ناوخۆ مەیسەر دەکات لەگەڵ ئامادەکردنی پێویستی‌ی بەرهەم‌هێنان لەبەرهەم‌هێنانی پیشەسازیی بازرگانیدا ٠
بەڕێز وەزیری بازرگانی وتویەتی ٠٠ ئامۆژگاریەکان ئەوەی دووپات کردۆتەوە کە دەبێت پێویستی جوگرافی لەشتومەك هێناندا پێش‌چاو
ئەو شتومەکانەوە کە لە جێگایەکی دیاری‌کراودا دەهێنرێت لەبەر رۆشنایی رێکەوتنە ئابوری و بازرگانی و هونەریکاندا کە لەنێوان عیراق و وڵاتانی دیکەدا کراوە ٠
بەڕێز ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆرش ئەوەشی روون کردۆتەوە کە بەرنامەی نوێ بە شێوەیەکی تایبەتی ئامادەکراوە لەو بارەیەوە دوو ئیستیارە نەخشەکراوە بۆ ئەوەی پێویستیەکانی کەرتی سۆشیالیستی و دایرە حکومەتیکان بگرێتەخۆ دەربارەی ئەو شتومەکانەی پێویستە لە ساڵی ١٩٧٨دا بیان هێنێت ٠

مانگی داهاتو کۆنگرەی هونەرمەندانی وڵات ئەگیرێت

بەڕێز کریم محمود سنتاف وەزیری رۆشنبیری و هونەر لە دەهەمین رۆژی مانگی داهاتودا کۆنگرەیەکی فراوانی لقەکانی نیقابەی هونەرمەندە عیراقیکان دەکاتەوە ٠
کۆنگرەکە بۆ ماوەی چوار رۆژ لە مسوەدەی ئەویاسایانە دەکۆڵێتەوە کە ئەنجومەنی مەرکەزی نیقابەی هونەرمەندان و یاساکانی نیقابەکانی هونەرمەندە تەشکیلیەکان و نیزاعی و تەلەفزیونیو سینەمایی و شانۆیی و مۆسیقایەکان ٠ هەروەها دەست‌لێدانی یاسای ئێستای نیقابەی هونەرمەندان و لەگەڵ چەند لێکۆڵینەوەیەکی گشتی‌ی دەربارەی وەزعی هونەرمەندان بەشێوەیەکی تێکرا ٠ هەروەها کۆنگرەکە چەند شتێکی سەرەتایی دەکات بۆ بەستنی دووەهەم کۆنگرەکە هونەرجوانەکان کە لە بەغداد لەمانگی حوزەیرانی داهاتودا دەبەسترێت ٠

وەزارەتی راگەیاندن کۆمەڵێ پرۆژەی گرنگی جێ بەجێ کردوە

وەزارەتی راگەیاندن لەم ساڵدا کۆمەڵی پرۆژەی جێ‌بەجێ‌کردوە کە توانایەکی چاکتری بۆ راگەیاندنی شۆڕش زیادکردوە کە بتوانی بە شێوەیەکی بەکارتر کاربکاتە ناو خۆی وڵات و دەرەوە ٠
لە مەیدانی ئێزگەو تەلەفزیوندا چەند جیهازێکی بەهێزکردنی پەرەپێدانی بۆ قەناتی (٩)ی تەلەفزیونی بەغدا دامەزراندوە کە توانیویەتی بەهۆی ئەمانەوە پرۆگرامەکانی خۆی بگەیەنێتە هەمو مەحەتەی بڵاوکردنەوەی پارێزگاکانی وڵات ئەویش لەرێگای تۆری مایکروویفی نیشتمانی‌یەوە ٠
هەروەك هەمو کەرەسەیەکی پەرەپێدانی قەناتی (٧)ی رۆشنبیریی ئامادە کردوە بۆئەوەی پرۆگرامەکانی بەهەمو پارێزگاکانی وڵات بگات ، هەروەها تەلەفزیونی بەرووەردە کردن ٠
لە هەمان‌کاتدا مایکروویف لەگەڵ مەحەتە نەرزیکاندا رێك‌خراون بۆئەوەی بتوانرێت پرۆگرامی تەلەفزیونیکان لەوڵاتانی ترەوە وەربگیرێن و بگەیەندرێتە وڵات ٠٠ لەم مەیدانەدا شەش (مورسیلات) دامەزراوە کە ٤٢٠ هەزار دیناریان تێچوە ٠٠ چواریان بۆ قەناتی (٧) و دوانیشیان بۆ بەهێزکردنی تەلەفزیونی
تەنکاورەنێك کە ئەمانە وەك کەرەسەیەکی یەدەك دەبن بۆ مورسیلاتە سەرەکیکان و کە ئاوێتی هەریەکەیان ١٢٠ مەترە بڵندە و ٨٣ هەزار دیناریان تێچوە ٠
هەروەها ئاژانسی دەنگوباسی عیراق مەکتەبی خۆی لە پاریس و لەندەن و ئارانداکردۆتەوە ٠ هەروەها لەم ساڵدا مەجەلەی رۆژنامەکان کراوەتەوە کە دروست کردنی ئەم پرۆژەیەش ٨٥٠ هەزار دیناری تێچوە لەم دەزگایەدا رۆژنامەی الجمهوریەو ئەلفباو بەغداد ئوبزرفەر دەردەچێت لەگەڵ رۆژنامەی یوردی تورکومانیدا
سەرەرای کڕینی کەرەسەی چاپەمەنی نوێ کە بە ئەلەکترون ئیش‌دەکات ئەویش بۆ رێکخستن و دەرکردنی رەنگەکان لەچاپی ئۆفسێتدا ٠ هەرلەگەڵ ئەم پرۆژانەدا لە جێ‌بەجێ‌کردنی جوار هۆڵی گەورە بۆتەوە بۆ مەشق کردنی قوتابیان لەقوتابخانەی مۆسیقاو باڵێیەدا ٠
هەر لەم ساڵدا دەزگای نیشتمانی چاپەمەنی و بڵاوکردنەوە توانیویەتی ٩٠ ملیۆن ژمارە چاپەمەنی لەناوخۆو دەرەوەی وڵاتدا دابەش بکات ٠ هەروەها کتێبخانەی نیشتمانیش دامەزێنراوە کە ئەمیش ٧٥٠ هەزار دیناری تێچوە ، لەلایەکی ترەوە رێکەوتنێك بۆ دامەزراندنی کەرەسەی تەرجومە تیدا مۆرکراوە کە ٦٧ هەزار دیناری تێ‌دەچێت ٠
وە رێکەوتنێك بۆ کەرەسەی شانۆی نیشتمانی مۆرکراوە کە ئەویش ٧٠ هەزار دیناری تێ‌دەچێت لەگەڵ ئەوەوت لەگەڵ پێك‌هێنانی کۆمەڵێك
مەکینەی سینەمای گەڕۆك و مەکینەیەکی‌تر بۆ نیشاندانی فلیمی سینەما ئەمانەش ٢٣٧ هەزار دیناریان تێ‌دەچێت ٠
لە هەمان کاتدا پایەخێکی گەورەو تەواو بەمەسەلەی پەروەردەکردنی مندالان دراوە ٠
بەم شێوەیە سەرکردایەتی حزب و شۆڕش لەرێگای تەکنیکێکی نوێوە باشترین هۆی پەیوەندی کردنی لەگەڵ جەماوەردا ئامادە کردوە ٠
ئەمەش وا لە کارگێرانی مەیدانی راگەیاندن و رۆشنبیریی دەکات کە هەوڵو کۆششێکی زیاتر نیشان‌دەن لەمەیدانی دەرخستنی خیانەت و خۆبەدەستەوەدان بەتایبەتی لە زروفێکی ئاوا ئاڵەبارداکە زیاتر پێویستی بەخستنە روو ئابروبردنە بەرابەر بەوبیروباوەرە رەشانەو بۆ توندکردنەوەو هەستانەوەی باوەڕبە خۆبون و گەش‌بینی بۆ خۆئامادەکردنێکی ئیجگار گەورە بۆ رێگای رزگاری و سەرکەوتن ٠

پیشانگایەکی هونەری لە سلێمانی

● رۆژی ٢٢ـ١٢ـ١٩٧٧لەژێر چاودێری بەڕێز ئەرشەد ئەحمەد محمد پارێزگاری سلێمانیدا بەڕێوەبەرێتی رۆشنبیری جەماوەر لەسلێمانی یەکەمین پێشانگای هونەرمەند کوڵناز عمر محمد لاوەی‌کردەوە بۆ ماوەی چوار رۆژ لە هۆڵی سانەوی کوردستانی کچان ٠
● بەڕێز پارێزکار پێشانگاکەی کردەوە بە ئامادەبوونی نوێنەری شعبەی سلێمانی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست و کەلێ لە سەرۆك دائرەکانی سلێمانی و جەماوەرێکی زۆر لە سەیرکەران ٠
● بەڕێز پارێزگار بەناو هۆڵەکەدا گەراو سەیری هەموو تابلۆکانی کرد و هونەرمەند تابلۆکانی بۆ لێك‌دانەوە کە ٥٣ تابلۆی جۆراو جۆری تیانیشان دابو لە بابەتی ئەدەبی و رۆشنبیری و دیمەنی جوان‌جوانی ناوچەکەو بابەتی فولکلۆری نەتەوەی کوردو گەلێ بابەتی نایابی ئەم سەردەمە ٠
● هونەرمەند لە ساڵی ١٩٦٢دا لەشاری سلێمانی لەدایك بووەو ئێستا لە پۆلی دووەمی ناوەندیە ٠ وەکو خۆی ئەڵێ هەر لە منالیەوە هەستی لەگەڵ وێنەکێشاندابەو ساڵی ٩٧٦ بە ١٥ تابلۆی زەیتی بەشداری پێشانگای قوتابخانەکانی کردوەو گەلێ ئاواتو خواستی هەیە لە هونەرەکەیدا ٠
● لەکۆتاییدا زۆر سوپاسی بەڕێوەبەرێتی رۆشنبیری جەماوەری سلێمانی ئەکەم کە دەرفەتیان بۆ پێك‌هێنام بۆ کردنەوەی ئەم پێشانگایەو لە سەر هەموو شیانەوە بەڕێز مامۆستا حەمامین پێنجوێنی بەڕێوەبەری رۆشنبیری جەماوەری سلێمانی و سوپاسیش بۆ هەموو ئەو کەسانەی بەتەنگ هونەرو هونەرمەندانەوەن ٠٠

ئاهەنگی یەکترناسین لە قوتابخانەی مامۆستایانی کچان لە سلێمانی

● رۆژی دووشەممەی رابوردوو رێکەوتی ٢٧ـ١٢ـ١٩٧٧ لە هۆڵی گازگەی جگەرە قوتابیانی قوتابخانەی مامۆستایانی کچان و کوڕان لە سلێمانی ئاهەنگێکی گۆرانی و مۆسیقاو هەڵپەرکێیان بۆ یەکترناسین سازکرد ٠
● لە ئاهەنگەکەدا بەڕێز ئەرشەد ئەحمەد محمد پارێزگاری سلێمانی و بەڕێز محمد زمام عبدالرزاق راستگری سەرکردایەتی شعبەی سلێمانی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست وجەماوەرێکی زۆر ئامادەبوون ٠
● ئەوەی شایانی باسە بەڕێز ئەرشەد ئەحمەد محمد پارێزگاری سلێمانی ٣٠٠ دیناری پێش‌کەش کرد بەتیپی مۆسیقاو گۆرانی قوتابخانەکەو هەروەها بەڕێز محمد زمام راستگری سەرکردایەتی شعبەی سلێمانی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست ٢٠٠ دیناری پێش‌کەش کردن بۆ کرین و جێ‌بەجێ‌کردنی پێویستیەکانیان و ئەمەیش شتێکی چاوەڕوان لێ‌کراوە لە هەموو لێ‌پرسراوان بەمەبەستی پێش‌خستنی هونەری کوردی هاوچەرخ و لاکردنەوە لەژیانی قوتابیانمان کە ئەوەی دوازۆژن و هەمووان سوپاسیان کردن بۆ ئەو هەنگاوەیان لە خزمەتی هونەری کوردیدا ٠ ئەمەو ئاهەنگەکە نزیکەی چوار سەعاتی خایاند ٠

ساڵی رابوردوو دەستکەوتەی مەزن لە بەرێ رەوی بنیاتنانی سۆشیالستیدا

ئەم ساڵ وا بەرەو کۆتایی دەروات و دوای چەند رۆژێك پێ دەنێینە ساڵی نوێ وەوڵاتمان بە سەرکردایەتی حزبەکەمان حزبی بەعسی سۆشیالیستی عەرەب کەڵی دەستکەوتی گەورە گەورەی لەزۆر لایەندا وەدی هێناوە لە رێگای هێنانەدی کۆمەڵگایەکی عەرەبی دیموکراتی سۆشیالیستی یەکگرتودا ٠

ئەوە بو گفتوگۆکانی وەرەقەی چاك کردنی رژێمی یاسایی لە عێراقدا ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش بەدەر کردنی یاسای ژمارە ٢٥ ی ساڵی ١٩٧٧ بایەخێکی گەورەی پێداوە ٠
وە یاساکە برنتی‌یە لە دەربرینی وەرقەی کاری چاکردنی رژێمی یاسایی لە وڵاتدا ئەرکی جێ‌بەجێ‌کردنی ئەم وەرەقەیەی خستوتە ئەستۆی هەمو وەزارەتەکان و هێئاتەکانی و هەمو دەزگاکانی و بۆ ئەوەی کاری خۆیانی لەگەڵدا رێك بخەن و هاوکاری جێ‌بەجێ‌کردنی لەگەڵ وەزارەتی داد دا بکەن ٠
لە پێشەکی وەرەقە کارکردنەکەدا ئەوە هاتووە ئەوەیە کە کۆمەڵگایەکی نوێ پێك نایەت وە مرۆڤێکی نوێی عەرەب لە دایك نابێت بە تەنیا ئەوەی رژێمێکی سیاسی ورژێمی ملکایەتی بگوزین ، بەڵکو دەبێت قیەم و تێگەیشتنێکی نوێ بەرەو لایەنی پەرەسەندنێکی شارستانی و مرۆڤایەتی دیاری کراو بخولقێنین کە بنچینە سەرەتیکانی و ئینتجاهاتەکانی شۆڕشی ١٧ـ٣٠ تەممووزی ساڵی ١٩٦٨ دیاری کردوە ٠

بەڕێز صدام حسین جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی شۆڕش بەشداری گفتوگۆی وەرەقەکەی کردوەو ئامۆژکاریە بە نرخەکانی خۆی نیشان داوە ٠ لە ئامۆژکاریکانیدا ئەوەی دووپات کردۆتەوە ئامانج بە شێوەیەکی دیاری کراو لەمەدا بەشداریەکی راستەقینەیە لە کرداری دیموکراتیانەدا لە بنیاتی دەولەمەند کردنی وەرەقەکە بەرخنەی ئەترسانەی راستەو خۆوە بەبێ دوودڵی لە کەڵ پێشکەش کردنی ئەو بەدیلانەی کە لە سەر کۆڵەکەی مەبدەئی و سیاسی و کۆمەڵایەتی و ئابوری یاسایی بنچیان بەستوە ئەوانەی بە دەنگ بیرو باوەڕەکانی شۆڕشە وە دەچن لە چوار چێوەی قۆناغەکەدا لە چوارچێوەی بەرزە وەندی گەلدا لە رێگای شۆڕشی سۆشیالیستیدا لە هەمو ئەو مەودایانەیدا کە لە راپۆرتی سیاسی هەشتەمین کۆنگرەی قوتری حزبی بەعسی سۆشیالیستی عەرەبدا دیاری کراون ، وە لە میساقی کاری نیشتمانیدا ٠
وە لە بۆ چونی باوەڕ بەدەوری خولقێنەری ئافرەتانی عیراقی سەرکردایەتی حزب و

شۆڕش هەمو رێگایەکی بۆ خۆش کردوە بۆ ئەوەی لە بنیاتنانی کۆمەڵە دیموکراتی‌یە سۆشیالیستی‌یە یەکگرتوەکەدا شان بە شانی پیاوان بەشداری بکات ٠
ئەوە بو لە یەکی مانگی کانونی ساڵی ١٩٧٧دا دەستەیەك لە ئافرەتانی ئاشتی لە یەکەم دەورەی مەشق کردنی سەربازیدا چونە ناو ریزەکانی سوپای میللی‌یەوە ٠
ئافرەتی جەنگاوەر لە مەیدانی مەشق کردن و کرداری ناو مەیدانی سەربازیدا ئەوەی سەلماند کە توانایەکی گەورەی لە بەکار هێنانی چەکدا هەیەو توانایەکی بەوزەی هەیە لە پارێزگاری شۆڕشدا و لە هەمو هەنگاوێکدا لە دەینا زیاتر لە ئامانج نزیکتر دەبۆوە ٠
ساڵی ١٩٧٨ بەر بڵاوی ئەم ناقی کردنەوەیە لە هەمو پارێزگاکانی وڵات دا بە خۆیەوە دەبینێ ٠
سەرکەوتنی سەر ژمارکردنی گشتی‌ی دانیشتوان بە یەکێ لە هەرە گەورەترین کارەکانی نەخشە کێشان دەژمێردرێت لە ساڵی ١٩٧٧دا ئەویش بەرەو نەخشەی پەرە پێدانی نەتەوەیەتی بە ئامانجی ئەوەی کە هەمو داهاتێك بە چاکترین شێوە بەکار بهێنرێت بۆ بنیاتنانی کۆمەڵێکی هاوچەرخ ٠ ئەوکارە لە رۆژی ١٧ی مانگی تشرینی یەکەمی رابوردودا جێبەجێ کرا ٠

بروانە ل : ٧

Institut Kurde de Paris

ڕیپۆرت

کردنەوەی «٥٠» قوتابخانە بۆئەوهەرزەکارانەی نەخراونەتە بەر خوێندن

بڕوای پتەوی شۆڕش بۆدابین کردنو دەستەبەرکردنی پێویستیەکانی خوێندنو خوێندەواری بۆ گشت ڕۆڵەکانی گەل ، هەمیشە هێزو کارکردندایە ، ئەم بڕیارەی ئێستاش بڕیارێکە لەگەڵ ئەو بڕیارە شۆڕشگێرانەدا ئەگونجێ کە لەپێناوی جێبەجێ کردنی خوێندنی ئیلزامیدا هەوڵی بۆئەدرێ . کردنەوەی (٥٠) قوتابخانە بۆ ئەولاوەهەرزەکارانەی لە ژیانی خوێندنو خوێندەواریدواکەوتوون نەخراونەتە بەرخوێندنو تەمەنیان لە ١٠ساڵەوە تا ١٥ ساڵە ، کە مەڵبەندەکانی نەهێشتنی نەخوێندەواریش وەریان ناگرێ چونکە تەمەنیان لەوتەمەنە پاسایەدا نیە کە مەڵبەندی نەخوێندەواری قوتابی تیاوەرئەگرێ .

خوێندنەش ئەبێتە بنچینەیەکی سەرەکی بۆ فێربوونیان . تاوەکو بەهەموو شێوەیەك خۆشەویستی ئیشو کارکردنو بەرهەم هێنانبن . ئەو برگانەی لە پرۆگرامی ئەم خوێندنەدایە هەمان برگەی خوێندنی سەرەتاییە ، بەشێوەیەکی چڕو تەواو بۆ ماوەی چوار ساڵ ئەخوێنرێ .

ئەم قوتابخانە شێوازێکی تایبەتی وەرگرتوە ، کە قوتابیەکانی فێری خوێندنی پیشەیی و پیرۆزی ئەبن ، کە شێوە پیشەییەکە تەواوکەری شێوە پیرۆزیەکە ئەبن ، ئەوجۆرە تاوەکو قوتابیانی ئەم قوتابخانەیە زیاتر قاڵ بن بۆ ڕاهاتنی کارکردن لەژیانی ڕۆژانەیاندا ، تاوەکو خواستو تواناو ئارەزویان دەرکەوێ ، ئەوجۆرە ئەم کارە پیرۆزە داوا لە بەڕێوەبەرایەتیەکانی پەروەردە ئەکا بۆ ئەوەی کەرەسەی تەواو ئامادەکا بۆیانو کارگەی دەستی لەقوتابخانەدا بکرێتەوە شوێنی تەواو بۆ خوێندن ئامادەکرێ بەپێی ئەو توانایانەی کە لە بەردەمیاندا هەیە . تاوەکو ئامانجەکانی ئەم کارە بەتەواوی بێنە دی .

کۆمەڵی فێرکەرو مامۆستا بۆ ئەم کارە ئامادەکراوە پاش ئەوەی چونەتە ناو دەورەی خوێندنەوە تاوەکو بەشێوەیەکی تایبەتیو چاك خۆیان ئامادەکەن بۆ دەرس وتنەوە لەم قوتابخانەدا ، کە بەڕێوەبەرێتی خوێندنی سەرەتایی سەرپەرشتی کارەکانیان ئەکا ، لەڕێگای سەرپەرشتی کەرانی پەروەردەوە کە بڕیاریان داوە ئامادەبنو خۆیان ئامادەکەن بەشێوەیەکی تازەو تایبەتیشیان لە پەروەردەو دەرون ناسی دابێت ، لەبواری فێرکردنا کاریان لەبواری بەشێوەیەکی ڕاستەوخۆو خێراش دوای ئەوکارانە کە دامو دەزگای ئەووەزارەتە تایبەتیانە خەریکن بۆی تاوەکو ڕادەی پێش خستنی ئەم تاقی کردنەوەیە زیاتر بەرەو بەرزی بچێ . هەموو تاقی کردنەوەیەکی نوێ پێویستی بە تواناو دواکەوتنە، تاوەکو بگاتە پۆیەو ، بەشێوەیەکی سەرکەوتو لەکۆڕی کارکردنیدا بخەملێ ، بۆئەوەی ئەو تاقی کردنەوەیە بەرهەمی خۆی بدابەدەستەوەو فراوان بکرێو ئامانجەکانی خۆی بهێنێتە دی .

ئەم تاقی کردنەوەی ئێستاش چەندلایەنێکی تیافەرامۆش کراوە وەك نەبونی شوێنی خوێندن کە بۆ ئەم جۆرە خوێندنە دەستبدا ، چونکە ئەم خوێندنە پێویستی بە ورشەی کارکردنە ، هەروەها لەبەردەم ڕێگای فێربونا ساوایە کە پێویستە ئەم قوتابخانانە جیاوازبنو لەگەڵ قوتابخانەی تردا نەبێ . تاوەکو بەتەواوی بتوانێ سەرکەوتن بەدەست بهێنێ .

لەم کاتی نەبونی خانوو شوێنەداو جێبەجێ کردنی کارێکی گرانە ، هەروەها بۆ ئەوەی ئەم تاقی کردنەوەیە بەتەواوی سەرکەوتن دەستەبەر بکا پێویستە بەشێوەیەکی گونجاو تەواو کۆڕی ڕاگەیاندنیو بۆ بخرێتە کار بەشێوەیەکی تەواو لەناوچە میللیەکاندا ، لەدێهاتەکاندا ، بۆ شیتەڵ کردنو شیکار کردنو باس کردنی ، لایەنە باشەکانی ئەم قوتابخانانەو ئەو وانە زانیارانەی تیایدا ئەخوێنرێ .

لەلایەکی ترەوە نەخشەی پاشەڕۆژی زۆرکردنی ژمارەی ئەم قوتابخانانە ، بڕوا ئەکاتە سەر ئەو سەرژمێریەی ئەمساڵ کرا ١٩٧٧ ، کە بەو پێیە ژمارەی ئەوکەسانە ئەزانرێ لەهەموو پارێزگایەکداو قوتابخانەیان بۆ ئەکرێتەوە . بۆ ئەوەی ڕێبازی شۆڕشو نەخشەکانی پاشە ڕۆژی ، ئاسۆیەکی گەشی هەبێت بۆ هاونیشتمانیو ڕۆڵەکانی گەلی پێویستە ئەم هەنگاوە نوێیە پشتگیری بکرێ . بەتایبەتی لەو شوێنانەی کە نەخوێندەواری زۆرتر تیا بڵاوبۆتەوە ، تاوەکو بەرهەڵستی بڵاوبونەوەی نەخوێندەواری بکاو هاندەرێکی باش بێت بۆ خەڵکی تاوەکو ڕۆڵەکانیان بنێرنە بەرخوێندنو خوێندەواری .

چالاکی وەرزش لە شاری قەڵادزێ دا

هەموەك ڕوونو ئاشکرایەکە وەرزش سەرەڕای ئەوەی کەڵکی بەدەنی هەیەو لە پەروەردەکردنی گیانو دەروونیدا دەووری کاریگەری خۆی هەیە .. لە مەیدانەکانی دیکەی ژیاندا ڕۆڵێکی گرنگ دەگێڕێ بەتایبەتی کەدەبێتە زمانی شوناسی لەنێوان تیپەکانو ئەندامانی تیپە وەرزشیەکانو گیانی برایەتیو دۆستایەتی دەهێنێتە کایەوە .

کە تیپە وەرزشیەکان لەنێوان خۆیانداو لەنێوان شارەکاندا یەکتر بانگهێشتن دەکەن بۆ یاری کردن کەئەمەش هەستێکی جوان لەناو جەماوەردا بەگشتیو وەرزشکارەکانی بەتایبەتی دروست دەکات.. ئەمڕوشتی وەرزشدا هاوکاریو لەخۆبوودنو ڕێزگرتن شتێکی ئاسایە .. وەسەرکەوتنی ڕادەی وەرزشی نموونەی پێشکەوتنو گرنگی پێدانە .. دیارە گرنگی پێدان هەوڵی تەواوی لێپرسراوانی دەوێ لەم بوارەدا ..

لەشاری قەڵادزێدا ئەم هەوڵە لە هەنگاوەکانی سەرەتادایە چاوەڕوانی پێشکەوتنی زیاتری لێدەکرێ لەئایندەیەکی نزیکدا .. کە جموجۆڵێکی وەرزشی تەواو لە ئارادایە و تیپە وەرزشییەکان بەردەوامن لەسەر پێشکەش کردنی چالاکی وەرزشی.. لەوشارەدا و لەبواری وەرزشدا ژمارەی ٣ سێ تیپی تۆپی پێ هەیەکە ئەمانەن (ڕۆژهەڵات ، هێمن ، ئاسۆس) هەروەها ٧ حەوت تیپی قوتابخانە سەرەتاییەکان هەیە کەهەر تیپە بەناوی قوتابخانەکەیەوە ناونراوە کە ئەمانەن (ئاسۆس ، قەندیل ، پشدەر ، هەڵگورد ، هەرمێن ، جوونکانیان ، قەڵادزە) هەروەها تیپی وەرزشی قوتابخانەی ئامادەیی قەڵادزێی تۆپی پێ ش هەیە کەژمارەی هەموو تیپەکانی تۆپی پێ دەکاتە ١١ یانزە تیپ .

لەم نوسینەدا سەر لەوتوەکانی تیپی ڕۆژهەڵات دەخەینە بەرچاوی خوێنەرانی ڕۆژنامەی هاوکاری ئازیز کەلەم ماوەیەدا بەدەستیان هێناوە کە سەرکەوتنەکانیان نموونەی چالاکیو پێشکەوتنیانەو ئەو تیپە لە سەرەتای ١٩٧٤ دامەزراوەو سەرکەوتنەکان بەم جۆرەیە :

١ - لەڕۆژی ٢٠-١٠-٩٧٧ تیپی ڕۆژهەڵاتی قەڵادزە یاریەکی کرد لەگەڵ تیپی ١٧ی گەلاوێژی ڕانیە لەئەنجامدا ٥ پێنج گۆڵ بە ٥ پێنج گۆڵ دەرچوو .

٢ - دیسانەوە ئەم تیپە یاریەکی کرد لەگەڵ تیپی ئاسۆسی سلیمانی لە ڕۆژی ٢٢-١٠-٩٧٧ لەئەنجامدا تیپی ڕۆژهەڵات بەرەندەبوو (برایەوە) بە ٤ چوار گۆڵ بەرامبەر بە ١ یەك گۆڵ .

٣ - هەروەها لەڕۆژی ٢٤-١٠-١٩٧٧ یاریەکی کەی کرد لەگەڵ تیپی (الفتوە)ی هەولێر لە ئەنجامدا ڕۆژهەڵات ٢ سێ گۆڵی کرد بەرامبەر بەهیچ .

٤ - دوای ئەم یاریانە یاریەکی کە کرا لەنێوان تیپی ڕۆژهەڵاتو تیپی ١٧ی گەلاوێژی ڕانیە لەئەنجامدا یەك گۆڵ بەرامبەر بەیەك گۆڵ دەرچوو .

٥ - لە ڕۆژی ٢-١٢-٩٧٧ یاریەك کرا لە نێوان تیپی ڕۆژهەڵاتو تیپی ١٧ی گەلاوێژی هەولێر لە ئەنجامدا تیپی ڕۆژهەڵات بەرەندە بوو بە ٣ سێ گۆڵ بەرامبەر بە ٢ دوو گۆڵ .

تێبینی :

لە نوسینەکانی ئایندەدا سەرکەوتنی تیپەکانی دیکەتان بۆ دەنوسین هەروەها لەگەڵ یاری دەوری قوتابخانەکانو یاری دەوری نێوان تیکرای تیپەکان .. لەگەڵ یاری دەوری تۆپی باڵەی تیپی قوتابخانەکان .

ئامادەکردنی : ئازاد بابان
قەڵادزێ

هاوکاری و خوێنەران

هاودیانی ئامادەی کردووە

● کاك سامی هادی لە گەرەکی شۆڕش .. هەولێر ! سوپاسی هەستی کۆڵنەدەرانەت ئەکەمو هیوادارم هەمیشە لە ژیانتا سەرکەوتوو بیت .. نەفەس بەرزی هەمیشە باڵ بە مرۆڤ ئەنێت کە هەوڵبدات ڕازو نیازی خۆی جێ بەجێ بکاتو بگاتە ئامانجی خۆی .. کاکە سامی قەت لە ژیان بێزار نەبیتو هیواکانت مەبڕە .. هیوادارم ئەمساڵە بە خەباتو خوێندن دەرئەچیتو خوێندنی خۆت تەواو ئەکەی . ئەوەتە ئێستا نۆرەی تۆ هاتووەو هیچ داخێك لە دڵت هەڵمەگرە .. سێ نامەت بە ئێمە گەیشتوەو هەر ئێمەش کۆپلەی یەکەمی هۆنراوەکەت بۆ بڵاو ئەکەینەوەو تۆش بەردەوام بەرهەمەکانت بۆمان بنێرە .. هۆنراوەکەت مزگێنی پاشە ڕۆژێکی ڕووناکە بۆت :

ئازدارەکەم
گەر دەمزانی
پێکەنینی لێوی خواییت
وردە ژانم ئاشواتەوە ..
شەوی کپی خەمەکانم ناخواتەوە
گیانە چۆن خۆشم دەویستی ؟!
چۆن فرمێسکم بو دەڕشتی ؟
پێم ناڵێی چۆن
بە پوولەی حەزی ئارەزووم
بۆ دەکوشتی ؟!

● کاك فەرهاد پیرباڵ لە هەولێر : ڕەخنەکەت بە ناوی قردێلەیەك بۆ پرچی ئەو کچەی کە ڕەشماڵی گەرمیانو کوێستانمە هێجگار بەڵەت لێکردووەو خەتیشت بۆم نەخوێندرایەوە چونکە تێکەڵو پێکەڵت نووسیبوو .. چاوەڕوانی بەرهەمی سەرکەوتووت ئەکەین .

● کاك فەخرەدین مەحبەدین لە کەرکووکەوە نامەیەکی ناردووە گلەیی تیا ئەکات کە گوایە هاوکاری ناوی نامەکانی نەبەخراپەو نەبەچاکە ناهێنێتو هەموونامەکانی بێ سەرو شوێنن . کاکە فەخری هاوکاری هەموو ناوەکانی خوێنەران بە نۆرە وەڵامیان ئەداتەوەو هەرگیز نامەیەك پشتگوێ ناخات .. ئێمەش تەنیا نامەیەکی تۆمان پێگەیشتووەو هۆنراوەی

بڕوانە ل٧

لەگەڵ نووسەردا

لە ژمارەی ٣٩١ی ڕۆژنامەکەماندا و بەم ناونیشانەی سەرەوە نووسراوێکی هاووڵاتی (ناصح حسین سلیمان) مان بڵاوکردەوە کە باری سەرنجی خۆی بوو وەك هاووڵاتیەك .

- لە ٨-١٢-١٩٧٧و بەنووسراوی ژمارە (١٧٤٠٩) لە ٣٠-١١-١٩٧٧ وەڵامی مەکتەبەی مەرکەزی هەولێرمان پێگەیشتن کەباری سەرنجی خۆی دەربڕیبوو سەبارەت بە ناوەڕۆکی نامەی ئەو هاووڵاتیە دیاری کردوە ، ئێمە لەکاتێکدا سوپاسو ڕێزمان دەرئەبڕین بۆ برایان لێپرسراوانی مەکتەبی مەرکەزی هەولێر کە بەتەنگ مەسەلەی بەم جۆرەوەنو ئەقەلای دڵسۆزانەیان داوە تا گەشتونەتە ڕاستی ناوەڕۆکی نامەی ئەو هاووڵاتیە . لە هەمان کاتدا ڕوونی ئەکەینەوە کە ئێمەش بەبڵاوکردنەوەی نامەی ئەو هاووڵاتیە ئەرکی سەرشانی خۆمان بەجێهێناوە بەتایبەتی هاووڵاتی خاوەنی نامەکە ، ناوو ناونیشانی تەواوی خۆی نووسیبو کە ئەمە بەلای ئێمەوە گومان لە مەسەلەکەدا ناهێڵێو پاشماوەی گەڕانو گەیشتنە ڕاستییان ناڕاستی ئەکەوێتە ئەستۆی ئەولایەنەی کارەکەی لەلایە ، هەرواش کەوتەوە ، ئەوا کاربەدەستانی مەکتەبەی مەرکەزی هەولێر دڵسۆزانە ئەرکی سەرشانی خۆیان بەجێهێناوەو بەدوای مەسەلەکەدا چوونو هاووڵاتیەکەیان بانگ کردووەو لەگەڵ کاربەدەستەکاندا ڕووبەڕوویان کردونەتەوە ، ئێمە دووبارە سوپاسو ڕێزمان دووبارە ئەکەینەوە بۆ ئەقەڵای دڵسوزانەیان .

- نووسەر -

کتێبی هاوکاری

صدام حسین

خەباتمانو سیاسەتی نێودەوڵەتان

سیاسەتی پێکەوەهەڵکردنو شەڕی نێوان عەرەبو زایۆنی

دووانەکەی هاوڕێ صدام حسین بۆ ڕۆژنامەنووسی میسری سکینە سادات لە ١٩-١-١٩٧٧دا
پ : ئەو ئاسۆی پاشەڕۆژە

لەڕووی گەشەسەندنی کشتوکاڵو پیشەسازیەوە لەعیراق هیواتان پێیەتی چیە ؟
هاوڕێ جێگر :

بێ گومان چوارچێوەی گشتی هەروڵاتی زانراوە ، ئەویش ئەوەیە ، مەبەست لە وەبەرهێنان لەسەر ڕێگای گەشەپێدان بریتیە لەپێشخستنی گەل لەڕووی کۆمەڵایەتیو ئابوریو ڕۆشنبیرییەوەو گەیاندنی گەل بەپێشکەوتنی بەردەوام لەناو کاروانی گشتی مرۆڤایەتیدا ، بەڵام ئەوەی پەیوەندی بە گەشەسەندنەوەیە لە وڵاتەکەمانا ، سەرەڕای ئەوە ئامانجی خێرایش هەیە ، ڕژێمەکەمان کار بۆ بنیاتنانی سۆشیالیستی ئەکاتو ئێستا لە زۆر مەیدانی کە ڕێگا بۆچەسپاندنی خۆی ئەکوتێ ، یەکێ لەسیما گرنگەکەی قۆناغی بنیاتنانی سۆشیالیستی ڕەخساندنی فرسەتی کارکردنە بۆ هەموو هاووڵاتیەکان لەپاڵ دەخڵێکی باشو دیاردا ، لەسەر ڕێگای تێگەیشتنو سیاسەتی سۆشیالیستی بۆ دەستخستنی پێویستیەکانی هاووڵاتیەکانو بەوپێیەی بەمەرجو خاسیەتەکانی هەموو قۆناغێکی یەك لەدوای یەکەوە بەسترابێ، جا تاکو هەلی کارکردن بۆ هەموو هاووڵاتیەك برەخسێنن ، پێویستە جوڵانەوەمان لەفراوانی ئوفقی بەردەوامدا بێ ، لەڕووی بنیاتنانی پرۆژەی نوێوە .

تاکو بەوە بتوانین شانبەشانی گەشەسەندنی ژمارەی دانیشتوان هەلی کارکردن برەخسێنن کەواتە ، مەسەلەی بنیاتنانیو گەشەپێدان بە نیسبەت ئێمەوە ، حاڵەتێکی گشتی نیە بۆ زامن کردنی پێشکەوتنی وڵات ، لەڕووی گشتیەوە بەتەنیا ، بەڵکو پێویستی مەرجێکو حاڵەتی تایبەتی چەسپاندنی سۆشیالیستیە ، ئەمە لایەنێکی ، لایەنەکەی تر بەبێ بۆچونی ئێمە ، بەبێ گوێدان بە بۆچونو هەندێ جار ناکۆك بوونی لەگەڵ هەندێ برای عەرەبماندا ، ئێمە لەوباوەڕەدایین شەڕی نێوان نەتەوەی عەرەبو قەوارەی زایۆنی بۆ ماوەیەکی درێژ بەردەوام ئەبێ ، جا چونکە ئەمچەرخە چەرخی زانستیو تەکنەلۆجیە .

هەروەك وا ناوئەبرێ ، ئەوا پێگەیشتنی توانای نەتەوە ، لەسەر ڕێگای زانستیو تەکنەلۆجیا ، وا ئەکات بایەخ بە گەشەپێدان بدرێ ، وەك مەیدانی چەسپاندنی گەشەسەندنو بەرەپێدانی بیروڕای زانستیو تەکنەلۆجی تایبەت بەخۆیو بەستراو بە خاسیەتی نیشتمانیو نەتەوەیمانەوە ، ئەمە لەپاڵ زامن کردنی هۆکانی ئابوری پێویستدا بۆ ڕووبەڕووبوونی کوتو پڕی سیاسیو ئابوریو عەسکەری کە بەباری سەرنجی ئێمەوە بەستراوە ، ئەوباری سەرنجەی کە شەڕی نێوان نەتەوەی عەرەبو زایۆنی دوژمن لەپشتیەو ئیمپریالی کە ئەمشەڕە قوڵ ئەکاتەوە تا بەردەوام ئەبێ .

پ : پرۆژەیەك هەبوو ، لەسەرەتادا وتیان پێویستی بەیەك ملیۆن جوتیاری میسری هەیە لەعیراق ، بەڵام وەرگرتنی جوتیارەکان بەردەوام نەبوو بۆچی ؟
هاوڕێ جێگر :

پێویستبو ئارەزوومان بۆ بەدیهێنانی ئەمە لەسەر ئەرزیەتی فیکریو سیاسی خۆی بێ ، ئێمە کاتێ دەرگا ئەکەینەوەو سوود لە برا میسریەکانمان وەرئەگرین بۆ یارمەتیدانمانو بۆ کردنەوەی دەرگای تر لەبەردەم جوتیارەکاندا لەمە تەنیا مەبەستمان بەدیهێنانی پێداویستی ئابوری ڕووت نیە ، وەك هەندێ جار وای بۆ ئەچن ، لەچوارچێوەی ئەوبۆچونەشدا نیە کە ئێمە ئەرزو ئاومان هەیەو جوتیارمان نیە ، ئەمە هۆی مەرکەزی ئەم مەسەلەیە نیە ، بەڵکو هۆی مەرکەزی چەسپاندنی بیرو باوەڕمانە ، دەرچون لە « ئەقلیم چیەتی » و دەرچون لەو « قطریەتیەی » لای هەندێ لایەنی دیاری کراو دروستبوەو لەوسنوورەی کە ماوەیەکی دوورودرێژە بنیاتنراوە وەتا هاووڵاتی عیراقو هاووڵاتیانی عەرەب لە هەرێمەکانی تر هەست بەوە بکەن ، کە فیکری تێکۆشانی نەتەوەی ، لەسای بونی حیزبەکەماندا لەسەر حوکم تەنیا ئەفکاری ڕووت نیە ، بەڵکو چۆتە بەرنامەی کارەوەو لەمەیدانی چەسپاندندایە ، ئێمە کاتێ ئەڵێین ئەم ئەرزە هی عەرەبە تێکڕا ، پێویستە لەمەیدانی کاریشدا وابێت ، بەمجۆرە ئەبینن ئەوەی لەمەجالی پیشەسازیدا کارئەکات هەست ئەکات عەرەب شانبەشانی کارئەکات هەروەهاش لەمەجالی کشتوکاڵداو لەمەیدانی نەخشەو ڕاگەیاندنیشا ، کەواتە ، کەرەستەیەکی چەسپاندنی بیروباوەڕی تێکۆشانی نەتەوەییمانە ، بەو ناوەوەی عیراق وڵاتی هەموو عەرەبە ، دیسان میسریش بەپێی باری سەرنجی مەبدەئیمانو هەروڵاتێکی عەرەب ، وڵاتی هەموو عەرەبە ، ئەمەیە ئەسڵی فیکرەکەو ئێمە لەچەسپاندنی ئەوەستاوینو ڕاستەوخۆ لەم بارەیەوە لەگەڵ سەرۆك سادات قسەم کردوەو بەڵێنی ئاسان کردنی هاتنی جوتیارە میسریەکانی داو ئەمەش لەساڵی ١٩٧٤دا بوو لەکاتی کۆنفرانسی بەرزی عەرەبیدا کە لە ڕەباط بەسترا ، کەواتە فیکرەکە جێبەجێ کراوەو لەزۆر مەیدانیشەوە بەردەوامە ، ئێمە ، بێگومان لەمبۆچونەشەوە ، بەربەستی چونی عیراقیەکان نین بۆ میسر ، لە رووکاری کشتوکاڵ یان بازرگانی یان هەرلایەنێکی ترەوەبێ ، بەوناوەوە کە میسر دیسان وڵاتی خۆمانە ، وڵاتێکی عەرەبەو شانازی پێوە ئەکەین ، بەڵام لەسەرمانە ئەوە بزانین کە هەندێ بیروباوەڕو شێوازی نوێ ، کە بەشێك ئەبێ لەفیکری گەورە ، نابێ بەلە لەڕاپەڕاندنیا بکرێ بە وجۆرەی کاربکاتە سەر لەبارچونی ئەسڵی فیکرەکە ، لەبەر ئەوە فیکرەکە یان بەشێکی لەمەجالی ڕاپەڕاندنا ئەبێ ئامادەکردنی مستلزماتی سەرکەوتنی هەمو هەنگاوەکانی تری لەپێشەوەبێ ئێمە لەمەیدانەدا سوورین لەسەر سەرخستنی هەموو هەنگاوێك کە ئەینێین بە ئامادەکردنی مستلزماتەکانی . بەمجۆرە ئێمە کاتێ هەموو پێویستیەك بۆ هاتنی جوتیارەکانی میسر ئامادە ئەکەین ، لەوانەیە چەسپاندنی فیکرەکە لەکاتی ڕاپەڕاندنا ، تەنگاویان بکات ، ئێمە تەبیعەتی هاووڵاتی میسر ئەزانین ، لەئەساسدا بەکۆچ کردن بەرەو نیشتمانی گەورەی لەدەرەوەی میسر ڕانەهاتوە ، بەستنەوەی میسری بەئەرزەکەیەوە بەهێزە بەتایبەتی جوتیار ، ئێمە لەمە ئەگەین ، کەواتە تەنیا فیکر بەس نیە ، تا لە سەری بڕی بەرامبەر سۆزی بۆ وڵاتە بچوکەکەی کە میسرە ، ئەمانەمان هەموو لەبەرچاوە لە هەرهەنگاوێکا ئەینێین ، لەبەر ئەوە ئەڵێین ئەبێ مستلزماتی بەکار زامن بکەین ئەوسا هەنگاوەکانی تر بهاوێژین ، ئێمە ، کەواتە ، نەوەستاوینو بەردەوام داوا لە برا میسریەکان ئەکەین کە یارمەتیمان بدەن بۆ چەسپاندنی ئەم فیکرەیە .

● ماویەتی ●

Institut kurde de Paris

دگەل ڤی هۆزانڤانی

بەرهەڤکرنا : فیصل مصطفی

ستێرەکا نوی یا دئاسمانێ هۆزانا کوردی لدەڤەرا دهۆکێ دیار بووی .. هەر چەندە ئەڤە ژ مێژە نینە جهێ خۆ دناڤ ستێرێت دی داکری بەلێ دگەل هندێ شەوقا وێ یا دیارەو ڕۆژ بۆ ڕۆژێ گەشترا لێ دهێت .

ئەڤ ستێرا مەیا نوی و گەش هۆزانڤانێ لاو (موئید طیب) ە . مە ژی ڤیا خوێندەڤانێت خۆشتڤیێت (هاوکاری) باشتر بنیاسن لەوا مە ئەڤ چاڤ پێکەفتنە دگەل کر .

هەڤالی گوت :

ئەز (مؤید طیب احمد) م . سالا ١٩٥٧ ل بازێرێ دهۆکێ یێ هاتیمە سەر دنیایێ ، من خاندنا خۆ یا سەرتاییو ناڤنجیێ لدهۆکێ یا بدویماهیک ئینایو یائامادەیێ لهەڤلێرێ ، نهو ژی قوتابی مە ل زانکۆیا بەغدا لکولیجا یاساو رامیاری .

دەمێ مە پسیارا هەڤالی کری کەنگیو چەوا دەست ب ڤەهاندنا هۆزانێ کریە گوت :

پشتی بەیانا یازەی ئادارا مێژوویی تورەو زمانێ کوردی لخاندنگەهێت دەڤەرێ هاتە خاندن ، هەر وەسا چاپکرییێت کوردی لکتێبخانا مشەبوون ئەڤجا من بەرە .. بەرە دەست بخاندنا کوردی کر هەتا من خۆ دیتی لسالا ١٩٧٣ ئەز یێ شعرێ دنڤیسم .

هەلبەت نڤیسینێت من یێت جارا ئێکێ وەکو هەر مروڤەکێ شنی دەست باڤێتە تشتەکی دلاواز بوون ودسەر ڤەسەرڤە بوونو پیتە پتر بکێشو لێکئینانا دکر . وەلێ نهو ئەز بەرهەمێ خۆ گەلەک باشتر دبینم ژ بەرێو ئەڤە ئەگەرەکە ڕۆژ بۆ ڕۆژێ هێڤیێت من موکم تر لێ دکەت بۆ نڤیسینا جوانترو باشتر .

● تو چەوا دهۆزانا سەربەست دگەهی ؟

ئەز بخو ئێکم ژ وان کەسا یێت هۆزانا سەربەست دنڤیسنو ئەز دبێژم ئەڤ ڕەنگە دێ چێتر خزمەتێ کەت ژ ڕەنگێ کەڤن « کلاسیکی » نەمازە ئەڤرو هۆزان چەکێ مللەتانە دژی ئیمپریالزمێو شوڤینیەتێو ڕەگەزپەرستیێ ، لەوا ئەز دبێژم ئەڤرو جهێ کێشو لێکئینانێت بێ نافەڕۆک نەمایە .. ئەڤرو هۆزان پێدڤیە کراس و نان بیت بو ڕیسو برسیا .. خەتیرەکا گەش بیت لڕێیا کاروانێت ڕاستیێو سەربەستیێ .. گوللەیەک بیت بو هەر دلەکێ ڕەش لهەر جهەکێ هەبیت .

وەلێ ئەز نابێژم لایێ هونەری گرنگ نینە دشعرێ دا هەبیت نەخێر ئەو هۆزانا بیتە بلایێ هونەری نەکەت دڤیا ئەم لڕێزا هۆزانا نەدانین چونکی شعر هەر نەنافەڕوکەو هند ، شعر نافەڕۆکە ژیو هونەرە .

هەر وەسا ئەم نەشێین بێژین هەر هوزانەکا بڕەنگێ کەڤن بێتە نڤیسین هەڤچەرخیو نویبوون تێدانینە نەخێرو باشترین نموونە « بەدرخان سندی » ، ئەز بێژم ئەو نویاتیا دهەلبەستێت بەدرخانیدا هەی هێژ من دهەلبەستێت چ هۆزانڤانێت کرمانج دا نەدیتی یە .

● تو ژ پشتەڤانێت کیش خاندنگەها شعریو بوچی ؟

ئەز ژ پشتەڤانێت خاندنگەها (رەمزی) مە و ئەز دگەل وان کەسا نینم یێن دبێژن (شعرا رەمزی) هەر بۆ وی دەمی یە یێ کو هۆزانڤان دەلیڤا خۆ نەبینیت ئەو تشتێ ددلێ خودا دیارکەتو بەس . نەخێر « شعرا رەمزی » بو هەمی دەما یا باشەو سەرکەفتی ترە ژ ڕەنگێت دی و پتر کویراتیێ ددەتە هەلبەستێ هەر وەسا واتا ئاخفتنێ فرەهـ دکەتو زمانی بخو ژی بەرفرەهـ تر لێ دکەت لێ بشەرتەکی وەسا ئالوزو تاری نەبیت کەسێ دی ژ بلی هۆزانڤانی تێنەگەهیت چونکە ئەڤ ڕەنگە ژی خزمەتێ ناکەتو خوێندڤانا ژ خاندنا هۆزانێ دویردکەت .

خوێندەڤانێ هێژا : لدویماهیا ڤێ چاڤپێکەفتنێ مە دڤێت دیارکەین کو هوزانڤانێ مە بشکداری یا دچار کۆڕێت هۆزانێدا کری لە هەڤلێرێ دوو ژ وان ل ئاستێ قوتابیێت کوردستانێ بوو دهەردووکاندا خەلاتێ ئێکێ یێ وەرگرتی هەر وەسا هندەک ژ هوزانێت خۆ یێ ل روژناما هاوکاریو رادیا کوردیو تەلەفزیونا کەرکویکێ بەلاڤکرین وچەند هەلبەستەکێت وی یێ دبوونیە سترانو یێ ل ڕادیا کوردی هاتینە تۆمارکرن .

بەرسڤا هاوکاری

خوێندەڤانێن هێژا :

پشتی هاوکاری بوویە دووڕۆژ د هەفتیێدا ، بەرهەمەکێ جوانو مشە بۆ مە دهێت . ئەمژی ژ دل سوپاسیا وان برادەران دکەین یێت براستی دڤێت خزمەتا تۆرەو زمانێ کوردی بکەن . هەر وەسا هیڤیدارین پتر هاریکاریێ دگەل مە بکەن ، دا رۆژناماهاوکاری ـ رۆژناما هەوە ـ ڕۆژ بو ڕۆژێ پێشبکەڤیتووەکی ئەم هەمی دزانین پێشکەفتنا ڕۆژنامێ بەرهەمێ جوان دخازیت ئەڤجا هیڤیدارین ژ وان برادەران ئەوێن بەرهەمێ وان بەلاڤنەبیت لەنەگرن .

● برادەر مامەند کەمال ـ دهوک :

پارچە شعراتە (خۆشکاندن بۆ ئەڤینێ) دیاردکەت کو تە هەستەکێ هوزانڤانی یێ هەیوتو دزانی بەیڤێت شرینو جوان ڤەوژێری ، بەلێ پارچەشعراتە یا ئێکگرتی نەبوو ، هەروەسا ژ لایێ دارشتنێوکێشو لێکئینانێڤە هندەک کەموکاسی تێدا هەبوون ئەم یێ لهیڤیا پارچەکا جوانترو هەر بژی .

● بۆ خودانێ چیرۆکا (نێچیرڤانێ ماسیا) :

کورتە چیرۆک د تۆرێ کوردیدا تشتەکێ نوییەو پێدڤیە تو ڤازانجێ ژ تۆری بیانی بکەی ، بەردەوام بە د نڤیسینێ داو چیرۆکا تە بەلاڤ نابیت ، ببورە .

● هەڤال رمضان عیسی ـ دهوک :

ئەو تشتێ تە لسەر ژیانو هوزانڤانیا گۆرانی نڤیسی ، ئەیێ نوییەو بەری تە چەند جاران تۆرەڤانێت کوردو بیانی یێ نڤیسی .

● برادەر دلێر ـ دهوک :

ئەو نڤیسینا تە فرێکری هەر ئەڤ چەند ڕێزکە بکێر بەلاڤکرنێ هاتن هەر چەند ئەو ژی ژلایێ کێشێڤە دلەنگن :

(چاڤێت تە باژێرەکە
دلێ من دبێت
خو تێهەل نەکە
دێ بەرزەبی
تو نەزانی ل کۆلانێت باژێرێ شرینێ
ئەوان چاڤا ئەز بەرزەکرم
ئێخستم شۆکا ئەڤینێ)

● بۆ خودانێ (شرینا دهۆکێ)و (بێ مراد بووم ژبەر گودگودکا) مە نەڤیا نڤیسینا تە بەلاڤکەین دا و پاشەڕۆژێدا دلێ تە ژ مە نەمینیت ، بلا زوی بنڤیسە ، بەلێ زوی بەلاڤ نەکە .

● برادەر (ڕاستی هروری) :

ئەوێن ئەڤ شورشە لسەر هوزانا کلاسیکی کری مەبەستا وان ژێ ئەو بوو پتر د ڤەهاندنا هوزانێ دا سەربەست بن دا بشێن ئەو تشتێ د دلێ خۆدا وەسا بنڤیسن وەکی وان دڤێتو وەکی جوانیێو داهینانێ ژ لایێ هزرو بیرا ڤە د ڤێت .

وەلێ یا مە دیتی د نڤیسینا تە دا تە د ڤیا هوزانا سەربەست بنڤیسی بەس تە پتر ژ هوزانڤانێت کلاسیکی خۆ بکێشو لێکئینانا ڤە گرێدابوو هەتا وەل نڤیسینا تە هاتبو ڕەنگێ هوزانێ لێ نەما بوو ؟ ئەم یێ لهیڤیا پارچەکا جوانتر براێ « ڕاستی » .

ئەزوگول

محفوظ عبدالرحمن مانی

ئۆتێر بی نامێ هوسا یێ سڤکو شرین ، روژناما هاوکاری لژمارا (٤٠٠)ێ لبەرپەڕێ (٦)ێو لڕۆژا پێنج شەمبی ١٧-١١-١٩٧٧ێدا هوزانەکا خویشکا بەرکەتی سەرفراز عەلی بەلاڤکر .

ـ براستی ئەو نیگارا لسەر چێکریو وی ناڤێ سڤک لسەرێ هوزانێ ، وەلمن کر ئەز بخوینمو من خو سەروسەر نقومکرە دناڤ پێلێت هوزانێ لهیڤیا هندێ داکو ئێر بینهنا وان گولان بهەلرویسم !! وەلێ مخابن ،هندی ئەز ڤکویرانتێیت هوزانێدا چومەخازێو لقولاچکو کوژێت وێ گەڕیام ، من بشکوژەک تێدا نەدیت کو بێهن کەمێ !!

خوێندەڤانێ هێژا ، کەرەمکە دا ئەزو تو و خویشکا هوزانڤان هوزانا وێ بکەینە د تاکێ ترازیێداو سەحکەینە بێهنو بوینێت وێ :

هوزان دەستپێ دکەتو دبێژیت :

ئێڤارە درەنگە ...
کانیا روندکا
تژی ڕەنگە

ئەم دشێین بێژین هوزانا خو جوان یا دەستپێکری وەلێ ئەوژی بناڤێدا دچیت دەمێ دبێت :

جیهانا سور . کەسکە

چنکو ، هەکە (جیهانا سور کەسک) با ، دا سپێدەبیت نە ئێڤارە ! ئو دا شۆینا روندکا بشکوژین بیت . وەلێ وەدیارە کو هوزانڤانا مە مەعنا ڕەنگا یا لبەر بەرزەبوی ؟!

ئاسمانێ شین
یێ تژی ئەڤین
تێکدا ...
تێکدا بو بڕبن

دێ بێژین لڤێرێژی مە کار بمەعنایێڤە نینە ، ژبەرکو (المعنی فی قلب الشاعر) بەلێ ئەم چ ل ڕەنگیو خادێ بکەین ؟ بەلێ هوزانا سەربخو ،جهەکێ مەزنێ گرتی د ئەدەبێ هاو چەرخدا بەلێ ما هۆسا ؟!

ئەز نزانم بوچی دوو جارا گوتە (تێکدا .. تێکدا) دیارە داکو وێ لەنگیێ واستڤەکەت . چنکو ژ دەنگێ (٤)ێ یا چویە دەنگێ (٥)ێ ، ئو ئەز دبێژم ئەڤە جوجارا د هوزانا سەربخودا نەبویە .

داری کولیلکا ...
داری کولیلکا یێ خەمگرانە
واریێ وان یێ ویرانە
خەم گەشو هێبزن
ژ ڤان داماو کرن

ژبلی تامو بێهنێت وێ ، ئەز دبێژم ڤبەرنەدکەت هندە خو زەحمەتبدەت دوو جارا بێژیت (داری کولیلکا .. داری کولیلکا) .

ئو هەروەسازی نابیت ئەم ژ دەنگێ (٥) و (١٠)ێ بچینە دەنگێ (٧)و پاشی (٦)ێ چنکو ئەز دبێژم ئەڤە تاوانباریە د ڕاستا هوزانا سەربخودا .

(لهەلهەلوکێ) تازیو تالانە
لهیڤیا ژینێ
ژڤانیا ڤینێ
شەڤ بشکڤی
شەڤ چرمساند
تا لخو چەماند

هەکە (شەڤ بشکڤێ) شەڤ چرماساندبا ، دا بوچی لهەلهەلوکێ تازیو تالان بیت ؟ دا بوچی تا لخو چەمینیت ؟

هەکە (بابەلیسکێ)
« بهارو پایز جماندن »
« ڕەشەباران ڕەڤاندن »

دێ بوچی گولشەلێل روندکا وەرینیتو رویا چرمسینیت ؟

ئەم ترانیەن چەوا (ڕەشەباران رەڤین) (گولشەلیلێ رونەدک وەراندن) (ئێرگزوکێ دلێ چیای کەواند) .

« ڕەشەباو باران هاتنێ مەرگو جەرگ لێ ڕزاندن » ئەمە هەمی هوسا یائالوزە دەمێ تو دبێژی :

جانە مەرگێ
مەرگی خو تەڤاند ...

هەتا دگەهیتە
هات رەشەباو باران
مەرگو جەرگ لێ رزاند

ئو لدوماهیکێ دیارە ، هوزانڤانێ گوتنەک مابو ئەوژی دانابو بنێ هوزانێ کو هندی حلویو ڤەحلوێ کربا نەدکەتە بەر چ گوتنێت هوزانێو دگەل چ بەیتا نەدهات کو ئەوژی (دیلانا

بروانە ل : ٧

داوەت

خالد حسین ـ زاخۆ

داوەت دناڤ کورداندا نیشانا دلخۆشیێیە ، هەروەکو بیرهاتنەکا مللی .. چ مێژوویی و ، چ وەکو ژنینان ، یان سەیران ، یان جەژنان . ئەو چەند لاوژێن کورد داوەتان لبەردکەن نە وەکو یەکن .. هندەک دسڤکن « مەقامێ سڤک » ، هندەکێت دی دگرانن « مەقامێ گران » .. چونکە داوەتێ نەشێت لسەر سەلیقەکێ داوەتێبکەتو لسەربمینیت ، ژبەر ڤێچەندێ ئەم دبینین هەر ناقبەینەکێ زورنابێژو دەهۆلقوت ـ یێنکو باهرا پتر ژ ڤان داوەتان برێڤەدبەن ـ لاوژێ وەردگێڕن ، داوەتێ ژی لسەر ئاوازێ وان دچن .

ئەگەر ژی سترانبێژ هەبیت یانیکو داوەت یا دەنگی بیت ،سترانبێژ دێ سەرێ بەرچەمکی گریتو دەست ب لاوژان کەت ، ئەڤژی لاوژەکێ ، دووان لسەر سەلیقەکێ دبێژیت ، پاشی دگوهوڕیت .. ئەڤ گوهوڕینەژی جار سڤکدبیت ـ ئەگەر داوەت یا ساربیت ، جارژی نەرمدبیت ـ ئەگەر داوەتێ وەستیابن . د هەردوو ڕەنگاندا داوەتێ لێ ئەدگێڕن ..

ئەگەر داوەت یا بویکو زاڤان بیت . ڕۆژا ئێکێ ژ ئێڤاری تاکو درەنگی شەڤ بۆ زەلامانە ، ڕۆژ دوویێ ژ سپیدێ تاکو نیڤرۆ بۆ ژنکانە ، ژ دەمێ خارنو بێنڤەدانێ . شەڤا دوویێ دبێژنێ (شەڤا دەستڕێژێ) یان (شەڤا خەنایێ ، ڤێ شەڤێ تلیا زاڤاو بویکێ خەنادکەن . ڕۆژا سێ هەروەکو بەرێ ، بەلێ گەلەک ناکێشیت چونکە زاڤای دبەن سەرشۆیێو بویکێ دئینن . ڕۆژا دی دبێژنێ (سەر سوبەهیک) ، هەڤالو هوگرێت زاڤایو بویکێ خەلاتان بۆ وان دبەن .. ئێجا دا ڤەگەڕین سەر سترانێن کو ل داوەتان تێنەگوتن :

(١) کەروانە

هات کەروانە کەروانە
هات کەروانێ روی ناسێ
حەلال مالێ روی ناسە
دەینابی عەردەک ناسێ
دەینا بنیا بێتاسێ
عەیشو فاتو ئەز کوشتم
کرمە قولفا حەباسێ
هات کەروانێ ڤا کەرا
دەینا بنیا بێدەرا
عەیشو فاتو ئەز کوشتم
کرمە قولفا گوهەرا
هات کەروانە کەروانە
هات کەروانێ حولیکا
دەینا پشتا باچویکا
کرمە قولفا گوستیلکا

(٢) تل زەندان

تل زەندانو تل زەندان — تل زەندان بازنێ زەر
من کری بچەندو مەندان — تل زەندان بازنێ زەر
ناچە سەر زەندێن رەندان — تل زەندان بازنێ زەر
بازنێ یارا من زێرە — من وێ کری ژ باژێرە
ناچە زەندێ یارێ زە — تل زەندان بازنێ زەر
بازنێ یارا من زیڤە — من کری بنەهو نیڤە
ناچە سەر زەندێ سپیڤە — تل زەندان بازنێ زەر
بازنێ یارێ پیلایە — من برو جەم هوستایە
زەندێ دەستی ما رەقایە — تل زەندان بازنێ زەر
تل زەندانو تل زەندان — تل زەندان بازنێ زەر
من کری بچەندو مەندا — تل زەندان بازنێ زەر

(٣) نارین

هەی نارین هەی نارین
نارینێ هەی نارین دەلالێ
ئەزو تو هەڤالین — هەی نارین
نارینا چیایی
ناف گولو گیایی
بۆ خورتێ کوردایی — هەی نارین
ئولیا لپانا گری
بددانا قەت گری
شاشا بابێ بری — هەی نارین
نارینێ هەی نارین
ئولیا بابا جەسە
عەیلی چەک رەقەسە
بیکێ مال باب بەسە — هەی نارین
ئولیا بابا بلوکە
نەگری زاڤا خوبە — هەی نارین
رابن نارین بینن
گولالێ برەشینن — هەی نارین
رابن نارین کارکەن
خێلیێ بسەر داکەن
لماهینێ سوارکەن — هەی نارین
زاڤێ لمالێ کارکەن
لاوی لمالێ کارکەی — هەی نارین

زانایێ کول و دەردان جەگەرخوین

زیرەڤان

جەگەرخوین نازناڤێ زانایێ مەزن ، هۆزانڤانێ دەستهاتی وتورڤانێ ناڤدار و هناڤ سوتی و جەگەر کوزیێ بێژەیا کوردی شێخ موسییە یێ کو ب راستی بێژەیا روشەنبیری هەر ب توخمە کەسێت وەکی وی‌ڤە بێتە گۆتن ژبەرکو ناڤبری دەستەکێ بلند و بالا د زمانێ کوردی دا هەیە ، نیشانە ژێ کتێبا وی یا شەنگە « ئاوا ئو دەستورا زمانێ کوردی »[1] ، « فەرهەنگا کوردی هەژمارا یەکێ »[2] ، « فەرهەهەنگا کوردی هەژمارا دووێ »[3] هەر وەسا ، جەگەرخوین ناڤدارترین هوزانڤانە هوزان ب کرمانجی ڤەهاندین د سەدێ بیستێدا ، هەتا نهو سێ دیوانێت وی هاتینە چاپکرن : دیوانا جەگەرخوین[4] « سەورا ئازادی » دیوانا جەگەرخوین (١٩٥٤)[5] . ئو دیوانا سێ کو مخابن ب چاڤ من نەکەتییە ، ب ناڤێ « کی مە ئەز » ل بیروتێ بەری چار سالا چاپ بویە ، ئەڤە ژبلی هژمارەکا مەزن یا کو د کۆڤارێت کوردیدا نەمازە : کوڤارا هاوارێ (١٩٤١ ـ ١٩٤٣) و کۆڤارا روناهیێ ل دمەشقێ ، ئو کۆڤارا روناهیێ ل عیراقی ئەڤەنە ژ بلی چیروکێت چاپکرین کو ژ وان یێت ناڤدار « بازارێ داری »[6] و « جیم و گول پەری »[7] ژ بلی داستان چیروکێت خرڤەکرین ژ بو چاپکرنێ بەرهەڤکرین وەکی : « محێ لاوین » ، « فندا شەمال » ، شێخێ زیفکرا ، کورێ سێبوی ، وگەلەکێت دی . ژبلی شەهرەزایا وی دفولکلورێ کوردیدا نەمازە سەرهاتی یێت کوردی کونیشانە ژێ کتێبا وی یە یا ب ناڤێ گۆتنێ پێشیێیان[8] ئەڤە ژبلی هژمارەکا مەزن یا ستران و لاوژێت کوردی خرڤەکرین بو چاپکرنێ و بیر و باوەرێت وی دەرباری دویروک و کار و بارێت مللەتێ کورد ، یێ ژبەر هندی هەمی ژینا خو یێ ڤە مەزخاندی .

ئەڤ ژنهاتی‌یە بێ هندێ دەستهاتی ، ب کار و کریار و بریار دژین و ژیارەکا پڕ تەحلی ، نەخوشی ، سختنی و ئاستەنگ و گرفتاری یا ژی‌یە . ناڤبری ب قەلەمێ خۆ کورتە ژینەنیگارا خو ب ڤەهاندن نڤیسی‌یە ، بێ‌تڤی‌یە بکەینە سەرتا پاشی د دویرا بیر و باوەرێت خو دەربرین :

ژینە نیگار سەیدایێ جەگەرخوین ب دەستێ خو نڤیسی :

سالا هەزار و نەهسەد و سێ ئەز هاتم دنیایێ
ب ناڤێ سلطان شێخ موسی ئەز چێبوم ژ دایێ
هەتا بوم سێزدە سالی ل گوندێ مە یێ حەسارێ
ژینا خو من د بوراند پاشی وێ مە دا رێ
باڤێ من ئی ریسپی خوە دێ مرۆڤ و رومەت
نە مروڤەکی مالگەنی ب ناموس و خیرەت
ژ تەنگاسی (تەنگاڤی) نەچاری مە ئەڤ گوندێ خوە بەردا
هاتین عامودا رەنگین باڤێ من زوی عمردا
دیا من ئا بەلەنگاز پێنجی سالی دلۆڤان
سالەک پشتی باڤێ من ئەو ژی ل وی بو مێڤان
براێ من ئی نیف مەلە ژ عالەما روحانی
راست و درست چ بێژی ئەو تشتەکی نزانی
وی پیرکا خوە ئانی بێ وجدان و بێ مەژی
ب گوتنێن خوە ژێن جوژشی ئەو من بێ درب دکوژی
خوەکا من ئا خوەندەوار بێ ئنساف و بێ وجدان
ئەز رەفیام هاتم جەم وێ ژی ئەز کرم شڤان
گەهـ ل ڤر و گەهـ ل وێ من عەزابەک مەزن خوار
یا (الله) یا خودێ پاشێ بومە خوەندەوار
ژینا من یا کەڤنارە ئێدی هاتە گوهارتن
تەڤ خوەشی ئو زانا بون هەفت هەشت سالا هن ب هن
من دەست ب کوردینی کر پەیداکرن چەند مرید
ب خودشخان و رەشبەلەک خەسا پشتی « شێخ سەعید »
پاشی چۆمە عراقێ ژ وێ چومە ئیران
هەچی کەسێ بدیما ژ من دمانە حەیران
بەری سالا رەحمەتی ل چار سالان دل برین
د شعرێدا ناڤێ خو من دانانی جەگەرخوین
من اجازا خوە ژێ ستاند ب سەربەستی و مێرانی
ژ نوی کەچا خالێ خوە ژ حەسادا خوە ئانی
بوم مەلایی « حاسدا » جبە پۆشی و سەر ب شاش
ژ ئو رێیا راست و خوەش بو سەر ژور و رێل و کاش
من ب دویڤێ دنێ گرت ڤینا وێ کەت دلێ من
بارێ گوند و ئێ کولفەت هەمی کەت سەر ملێ من
پاشی هاتە بیرا من کو ئەز ببم خوەدێ گوند
دلێ من ژێ گێژتە من گەلەک باش و گەلەک رند
من ژ ئاغا جزیرێ دو گوند گرتن کول و خەم
ناڤێ یەکی چیلک بو ئێدی مە کر جەنەم
د ناڤ مەدا نەما بون نە ئاغا ئو کێخوە
عەلو جەلو کوم ب ڤول من تەڤ کرن وەکی خوە
ڕۆژا مە گوند ئاڤاکر کەتە راستێ موختاری
گوندین مە بون بەربەری دژمناهی نەیاری
تەڤان گرتن دارێن خوە بونە وەکە گورێن هار
ژ وی بەختێ من ئی رەش کورێ پۆتی بو موختار
سەرمیانێ وی درەو ل سەر وی بو بەربەری
وەک دوچەیێ ئالیانی پاشی وی ژی ب خوە دەری
خودرێ مال و خوەدێ گوند ل بەرگیلی بو سوار
رێ ژێ خستە مالا خوە ترو پاشێ بو عەتار
پشتی ب علمێ خوە ئی پر بوم دودونێ ڤولنگان
بوم هەڤالێ کوم ب ڤول کورێ پوتێ سەرمیان
ئەڤ جهانا خاپینوک حەتا مە ژێ خوە ناسکر
چ بکم ڤێدە نەمایە عەمرێ خوە من خەلاسکر
چما راستی دبێژم ل ناڤ دینا بومە دین
هەتا بمرم ژ نوڤە خەلکێ بێژن جەگەرخوین

ب ڤێ چەندێ سەیدایێ کوڤاندار دویماهیێ ب ژینەنیگارا خو تینیت د خرکا دوویدا ب ئانەهیا خودێ بیر و باوەرێت زانایێت کورد و بیانیان دگەل یێت خو دێ دەرباری سەیدایێ مەزن دەربرین .

(١) جەگەرخوین ، ئاوا ئو دەستورا زمانێ کوردی ، بەغدا (١٩٦١)ێ .

(٢) جەگەرخوین ، فەرهەنگا کوردی (١) بەغدا (١٩٦٢) .

(٣) جەگەرخوین ، فەرهەنگا کوردی (٢) بەغدا (١٩٦٢) .

(٤) جەگەرخوین ، دیوانا جەگەرخوین ، کتێبخانا هاوارێ (١٩) چاپخانا تەرقی شام (١٩٤٥) .

(٥) جەگەرخوین ، سەورا ئازادی ١٩٥٤ ، (٢٠٩) بەرپەرە .

(٦) جەگەرخوین ، بازارێ دارێ ، چاپخانا کەرەم شام (١٩٥٦) .

(٧) جەگەرخوین ، جیم و گول پەری کتێبخانا هاوارێ (٢٠) رومان چاپخانا تەرەقی (١٩٤٦) .

(٨) جەگەرخوین ، گۆتنێ پێشی‌یان ، شام چاپخانا کەرەم .

لەسەرێ

عبدالقادر خلیل

لە کورتە دانیشتنێکا کەوتینە گفتوگۆ ئەو کۆمەڵە بریتی بۆ لە کۆمەڵە لاوێکی خوێن گەرم کۆڕیان گەرم کردبو بە باسە خۆشەکانیان هەریەکە باراشی لە ئاشێك دادەگرت تەنها من لە ناویاندابە ساڵدا چوبوم هەر لەبەر ئەوە نەك بکەومە هەڵەوە هیچ رایەکم نەبو مەگەر پرسیارێکیان لێ بکردامایە ئینجا وەلامم دەدایەوە ۰

بەڵێ کۆڕ گەرم بووکەوتینە شیتەڵکردن وەك بلوری چۆن بازرگانان دایدەرێت ئاوا کەوتینە سەرو بۆتەڵاکی خەڵکی جاکورم دەویست تۆزێکی تێدا بهێشتایەوە ۰

هێندێك بەراوردی باری ئابوری هێندێکیان دەکرد کە گوایە کل لە چاو دەفرێنێت هێندێك هەر هەمانکەیان وایێشان دەدا کە گوایە بەرەنجی شانو ئارەقی ناوچەوان پەیدای دەکات ناشێت باسی بکرێت ۰ جا نازانم دەبێت پارووی چاکیان گلاندبێت بۆیە وا بەرگری لێدەکەن ۰ یا دەبێت بەفیرۆ هیچی دابەش نەکردبێت بە سەریاندا بۆیە وا بەتوندی دەستی لێ دادەگرن و نەشتەر ئاژنی دەکەن ۰ زۆر خۆشە مرۆڤ تەنها گوێ بگرێت بەڵێ ئاش گەرمبو هەرچ کەسێك دەکەوتە بەر بەرداشی ئاشەکە چاك دەهاڕرا ۰

خۆش خۆش مژ دەدرا لەجگەرەکان هەبو زەلی دەکێشا هەبو بەغای دەکێشا هەبوروثمانو کەندی دەکێشا ۰ لێرەشدا جیاوازی بە ئاشکراخوی دیاری دەکرد ۰ بەڵێ گرەو دەکرا لە سەر چایخواردنەوە کێ باش یاری تاوڵەی بکردایە ئەوە براوەبو بەرامبەرەکەی کە دوو زارەکەی فڕێ دەدا ئەگەر بەدی بهێنابایە ئەوا بەواتەی سەرکەوتو یاری نازانێت ؟بەڵێ یاری نازانێت ؟! ناونبارە دەبێت سزای یاری نەزانیجای دانیشتوان بکرێت ۰ راستە بەرە هەمیشە لایتەنکەوە دەدرێت ۰ بەم جۆرەش جا خورایەوە ۰دۆڕاو کەوتە کەف چەندن زمانی دەگیرا خۆش خۆشمژی لە جگرە زەلەکەدەدا بە هورووژم نیکوتینی ئاراستەیسییەکانی دەکرد سەر پەنجەکانی زەرد بو بو لەبەردوکەلی جگرەکێشان پاش دۆراندن پاڵێکی دایەوەدیاربو پارەی چاکانی پێنەبو دانیشتوانیش شەشکەسە لە گازینۆی ئاشتی چایەك بە «٧٥» فلسە کاکەحاجی خاوەن گازینۆ بەلایەکی چاوو تەماشا دەکات ئەوهیچ حەقی نییە بە سەرەوە هەرچ کەسێك چوە دەرەوەدەبێت ٧٥ هەفتاو پێنج فلسی خوی بدات خوای دەکرد چاکەتەکەی دادەنا ۰ تۆزێك سەرنجم لە دۆڕاو داو گزیوئاوارەییم بەدی کرد ۰ لە دلی خۆمدا گوتم دیارە لەبەربێ پارەیی وا خۆش خۆش مژ دەدات لەجگرە زەلەکە باچارەیەکی بکەم ۰ رووم کردە دانیشتوان گوتم براینە من لەهەموتان گەورەترم پێش نیارێکم هەبە هیوادارم جێگەی پەسندی هەموتان بێت ئەوەیش لە بەر سودیهەموتانەو سودی تایبەتی هێندێ کەسیشی تێداهەیە ۰

ئەوکەسەی کە یاریتاوڵەکەی بردبووەوە رووی تێکردم وگوتی فەرمو مامۆستا تۆ چی بلێت ئێمە بە واتەت دەکەین ۰ فەرمو ۰منیش هەناسەیەکم هەڵکێشاو گوتم براینە ئێوە دەزانن هەموتان قوتابین تەنها من نەبێت کابرایەکی تەقاویتم جار جار خوشم دێت بەقسە خۆشەکانتان بۆیە دێمە ناووتان ۰ جا لەبەر ئەوە ئەم پێش نیارە دەکەم هیوادارم کەجێگەی پەسندیتان بێت ۰ هەمو گوتیان فەرموبڵێ گوتم کورینە با هەرچ کەسێك هەڵ دەستێت پارەیچای خوی بدات ئەرکی سەر شانی ئەو هاورێ دۆڕاوەکەمبکەینەوەو جارێکیتر بە هیچ جۆرێك لەسەر جاخواردنەوەیاری تاوڵە نەکرێت ۰ تکام وایە پێش نیارەکەم پەسەندبکەن راستتان دەوێت دڵی دۆڕاو لەسەر (١٠٠) سەدلییدەدا لێوی کەوتە لەرزین لە خۆشیدا بەڵامهێشتا باوەرناکات پیاوانە گوتیان زۆر باشە ووردە وردە.
کۆڕ کزبو هەرکەسەهەڵدەستاو پارەی خوی‌دەدا ۰ منو دۆڕاو ماینەوە ۰

له بریاریکی « پاشماوه »

هەروەها میراتگری ئەندامەکە کە بەشێوەیەکی شەرعی بەختێویان ئەکات یارمەتیەکی دیارکراویان هەیە ئەگەر هاتوو داهاتێکی تریان نەبێتو پێویستیان بە یارمەتی هەبێت ۰

یاسایەکە دووپاتکردەوە کە بەهیچ شێوەیەك نابێت دەست لەیارمەتیەکە بکێشرێت بۆ یەکێکیترو هەموو رەفتارێکی پێچەوانەی ئەمە شتێکی باوەر پێنەکراوەو نابێتە بەڵگەنامە ۰ هەروەها نابێت دەست بەسەر پارەی یارمەتیەکە بکرێت کەسنووقەکە بەپێی ئەحکامی ئەم یاسایە ئەدات تەنیا ئەوە نەبێت ئەگەر هاتوو پارەکە بۆ نەفەقەی شەرعی یاخود بۆ نەختی دواخراو نەبێتو ئەویش ئەبێ لە چارەکی پارەکە زیاتر نەبێت ۰

خوێنەری زیرەك « پاشماوه »

سەردەمەکەو ئەدیبانوشاعیرانی بێت ۰۰ بەکورتی دەمەوێ بڵێم دوێنێ خوێنەرێ نەبوو لە ـ نالی ـ بکا ، ئەمرۆ خوێنەری داهێنەروزیرەك هەن « هەرچەندە کەمن » ، بەڵام « خوێنەر » مانیە خۆی تەرخان کردبێ بۆ خوێندنەوەیەکی بە گوریبەرهەمەکان ، رەنگە هۆی ئەوەش بگەرێتەوە سەرئەوەی جاری کۆمەڵەکەمان « خوێندنەوە و «رۆشنبیریەتی»نەکردووە بە پێویستیەکی ژیان تا ئەو خوێنەرانە بێنەکایەوە ۰ئەگەر ئەوەش حسێبەکەبێ نەئەدیبو نەشاعیر لەگۆرێ دانامینێ جگە لەچەند « خوێنەرێکی زیرەك » رەنگە هەرنەبوونی ئەوخوێنەرە داهێنەرانەش وایکردبێ بزوتنەوەی رەخنەی کوردی لە جموجۆڵ بکەوێ !!

سالی رابوردو « پاشماوه »

دەزگای مەرکەزیی سەرژمارکردن سەدو بیست هەزار کەس یارمەتی دەداو ئەنجامێکی وردی بەدەستەوەدا کە ئەنجامەکانی لە سالی داهاتودا وەدەزدەکەون ، ئەو کارەی دوانزە سەعاتی خایاند زۆر زانستو سەر ژماری گرنگی دەربارەی راستی وەزعی کۆمەلایەتیو ئابووریو رۆشنبیری گشت هاو ولاتیان دا بەدەستەوە وە ئەوش دەرخست کە ژمارەی دانیشتوانی عیراق گەیشتۆتە ١٢ ملیۆنو ١٧١ هەزار و ٤٨٠ کەس لە وانە ١٤٧ هەزارو ٢٨٠ کەسیان لەو عیراقیانەن کە لە دەرەوەی وڵاتدا دەژین هەروەها ئەوەش دەرخست کە ژمارەی نێرینە لە وڵاتدا شەش ملیۆنو ٢٢٤ هەزارو ١٩٥ کەسەو ژمارەی مێینەش پێنج ملیۆنو ٨٠٥ هەزارو ٥٦٥ کەسە بەم جۆرە نیسبەتی ١٠٧ نێرینە بۆ هەر سەد مێینەیە ۰

هەروەها بەیدابوونی یەکێتیی گشتیی هەرەوەزی جوتیاران لە ئەنجامی تێکەڵاوبون یەکێتیی گشتی کۆمەڵەی جوتیارانو یەکێتیی گشتیی هاوکاریبە کشتوکاڵیکان بە رووداوێکی گەورە دەژمێردرێت لە مەیدانی بزوتنەوەی جوتیارانو هەرەوزیدا بەڵگەی تایبەتی خۆی هەبو ۰

هەروەها دەرچونی رژێمی دایانگاکانی ژمارە ٤٢ی سالی ١٩٧٧ بەرای وەزیری کارو باری کۆمەڵایەتی گرنگترینو یەکەمین رووداوە کە وڵاتمان بە خۆیەوە دیوە بە مەبەستی گردنەوەو بەرێوە بردنی دایانگاکان لە سەرانسەری وڵاتدا ، لەگەڵ رێکخستنی کاروباری سەربەرشتی کردنێکی تەواوە ئەو دایانگایانە لە لایەن وەزارەتی کاروباری کۆمەلایەتی یەوە ۰

هاوکاریو خوینەران پاشماوه

« جاوەروانی » تیایە ناردووتە ۰۰ وائەم چەند دێرەی بلاوئەکەینەوە ۰

جاوەروانم ئەی شۆخەکە
پێلووکانت هەلبهێنی
ئەزووی خۆشەویستیت
لە گشت ئەندامی لەشم برونێنی
جاوەروانم ۰۰
پێشەنگی بەهار بیو
چەپکە گوڵم بەدیاری بۆ بێنی
بوخچەی خەمەکانم شی کەیتەوەو
زەردەخەنەی تیا برونێنی ۰۰ هتد ۰

● کاك ئازاد حەمە ئەمین یونس لە زۆزانی شەقلاوە : وابزانم داخوازیەکەت ئەوەندە سەختنیەو ئەتوانی بە ئاسانی چارەسەری بکەی ۰۰ جارێك ئەگەر هاتوو رێگەت کەوتە هەولێر برۆینە لای یەکێك لە جاوەنەکانی نامەخانەکانو پارەی مانگانەی بدەیتێ وانە ئیشتراکاتو ئەویش هەموو ژمارەیەکت بەبێ ئەدرێسەکەت بۆت ئەنێرێ ۰۰ یاخود ئەتوانی ئەکسەر ئیشتراکات بنێری بۆ دەزگای رۆشنبیریو بلاوکردنەوەی کوردی ئەویش بەردەوام جابەمەنیەکانت بۆ ئەنێرێت ۰ ئەو بەرهەمانەتی کەباسیان ئەکەیو بۆ هاوکاری ناردووتە هیچیان بەدەستمان نەگەیشتووە ۰۰ ئەگەر بۆ بەیانو رۆشنبیری نوێت ناردووە جاوەروانی وەلامدانەوەیان بکە ۰ جاوەروانی بەرهەمەکانت ئەکەین ۰

● بۆخاوەنانی ئەم بەرهەمانە :ـ تۆچت لێم ئەوێ ، کاتێ کەدیم ، هێزی رۆژنامە ، هەوالییەریزاد ، ئاکۆ گیان رۆڵە مەردبە ، بانگەوازی بریارێك ، لەناکاو ، بەهاری خوێناوی ، ئاوانی شێت ، پیاوێك ئەکەوێتە ناو دەمی ئەژدهاك ئەویش قوونی ئەدا ۰۰ برادەرینە لێمان زویرنەبن ۰۰ بەرهەمی هیچ کامێکتان بەکەڵکی بلاوکردنەوە نەهات ، هیوامان زۆر شتی سەرکەوتوومان بۆ بنێرن ۰

● کاك لوقمان صالح لە کەرکوکەوە نامەیەکی بۆ ناردووین گلەیمان لێ ئەکات کە نامەکانی وەلام نادرێنەوە ۰۰ کاکە لوقمان ئەبێ بەپێی دەرفەتو توانامان هیچ دریغی ناکەین لە وەلامدانەوەی نامەی خوێنەرانو ئەو بەرهەمەی کە کەمێك شیاوی بلاوکردنەوەبێت بۆ هاندانی خاوەنەکەی بلاو ئەکەینەوە ۰۰ کاکە وابزانم ئەگەر بتەوێ هەموو ژمارەیەکی هاوکاری بخوێنیتەوە زۆر بە ئاسانی لە کەرکوك دەس ئەکەوێ شیعرەکەشت کە داواکردووە لە هەردوو کۆڤارەکاندا بلاوبکرێتەوە شیاوی بلاوکردنەوەنیە ۰

● کاك مەسعود صدرالدین لە کولیژی ئەدەبیاتی بەغدا ۰۰ باسەکەت کەلێ جار لەسەرنووسراوەو تۆش هیچ شتێکی تازەت نەخستۆتە سەر ۰۰ جاوەروانی بابەتی سەرکەوتووت لێ ئەکەین ۰

● کاك جەباری حاجی کەریم هۆنراوەیەك بە ناونیشانی « دار قەزوانێ کەوی نابێ » بۆ ئێمەی ناردووە ۰۰ کاکی برا ئەوەی کە من ئەیزانمو بیستوومە دار قەزوان دارێکی کێوبە وانە هەر کێوو بنەاری کێوەکان ئەروێتو لە دەشتا ناروێت ۰۰ جاله بەرجی کەوی نابێت ۰۰ کاکیبرا ئەتزانیوە ئەم دار قەزوانە کەویبکەیت ۰

● خوێنەرانی خۆشەویست ۰۰ هەروەکو ئێوە کۆلێ گلەیمان لێ ئەکەن کە گوایە ئێمە نامەکانتان پشتگوێ ئەخەینو وەلامی هەندێکیان نادەینەوە ۰۰ ئێمە هەندێ گلەیمان بەرانبەر ئێوە هەیە بۆ نموونە ۰۰ کەلێ لە خوێنەران نامەمان بۆ ئەنێرن هەندێکیان لەسەر هەردوو دیوی کاغەزەکە ئەنووسن ۰۰ هەندێکیان بە قەڵەمی رەش بەخەتێکی تێکەڵو پێکەل ئەنووسنو ئەوانیتر ناوی خۆیان یاخود ناونیشانی بەرهەمەکەیان لەبیر ئەجیت یاخود نەناوی خۆی نە ناونیشانی بەرهەمەکەی ناونووسێت ئێمە لەم حالەتەدا ناچار ئەبین نامەکە پشتگوێ بخەینو وەلامی نەدەینەوە ۰۰ جا تکاتان لێ ئەکەین بە خەتێکی خۆشو ئاشکرا شتمان بۆ بنێرن تاکو بتوانین بە ئاسانی بخوێنینەوەو وەلامتان بدەینەوە ۰

● کاك ئیبراهیم عوسمان رەشید نامەکانت لەبەنای ئاواتەوە ، زۆر لەمانە گەورەتری ، بۆ سەرجاوەی زیانم ۰ ببورە شتەکانت سەرکەوتوونینو بۆ بلاوکردنەوە کەڵکیان نەبوو ۰۰ شتی جوانو تازەمان بۆ بنێرە ۰

وە بۆ جێبەجێکردنی ئەم نیزامە دەست کرا بە کردنەوەی ئەو دایا نگایانەی کە بەشێوەیەکی مەرکەزی بەرێوە دەبرێن ئەم دیانگایانەی کەدەکرێنەوە چوار ملیۆنو ٤٩٥ هەزار دینارییان تێ دەچێتو بەسەر هەموو پارێزگاکانی وڵاتدا دابەش دەکرێن ۰

هەریەکێ لەم خانوبەرەی منداڵانەیە سەد منداڵی تیا بە خێو دەکرێتو هەمو کەرەسەیەکی پێویستیان بۆ ئامادە دەکرێت لەگەڵ کادیری شارەزاو پاریکاو ساحەو لەم جۆرە شتە پێویستانە ئەویش بە مەبەستی پەروەردەکردنی نەوەیەکی لەش ساغو توانا کە لە پاریدا بێت ئەرکەکانی دوا رۆژهەڵگرێت ۰

بەڵام گەورەترین رووداوی نیقابە پیشەیەکان دیاریکردنی کرێی پزیشکە پسپۆرەکانە لە عیادەکانی خۆیاندا هەروەها دیاریکردنی فەحس ئەشیعە لە لایەن پزیشکە پسپۆرەکانی ئەشیعەو ئەوانەی لەو مەیدانەدا کار دەکەنو ئامێری ئەشیعە گرتنیان هەیە ۰

ئەم کارەش بوە هۆی ئەوەی کە چاکترین خزمەت پێشکەش هاو وڵاتیان کرێت بە گوێرەی ئەو بەڵگانەی لە راپۆرتی سیاسی هەشتەمین کۆنگرەی قوتری حزبی بەعسی سۆشیالیستی عەرەبدا دیاری کراوە کە مەبەست دروست کردنی باوەڕ بەیەك بونە لە نێوان پزیشكو نەخۆشدا ۰

هاوری عبدالمجید « پاشماوه »

ترسناکەکەی سەردانە خیانەت کاریکەی ساداتدا چەسپاندنی بونی ئاسایشی قەوارەی زایۆنیزمە لەپاڵ دانپیانانی رەسمی بە بونیاو پشتگرتنی دەست درێژیکانی لەو رێگایەشەوە دەویستری مافەکانی نەتەوەی عەرەب لەفەلەستین لەناوبرێت ۰

هاورێ رافعی جەماوەری عەرەبی بانگکرد بۆ پێشیل کردنی هەر ئەنجامێك کە سەردانەکەی سادات بۆ فەلەستینی زەوتکراو ئەیدات بە دەستەوە لەپاڵ هەوڵداندا بۆ هەڵوەشاندنەوەی ئەو پیلانە گەورەیەی مەبەستی لێدانی نەتەوەی عەرەبە لە کۆتایی دوانەکەدا هاوڕێ رافعی وەلامی پرسیارەکانی جەماوەری قوتابیانی دایەوە وە لەو کۆرە فراوانەدا ئەندامانی مەکتەبی نەتەوەی قوتابیانو ئەندامانی مەکتەبی تەنفیزی یەکێتی نیشتمانی قوتابیانی عیراقو نوێنەرانی رێکخراوەکانی قوتابیان عەرەب ئامادەبووبون ۰

خەجو سیامەند « پاشماوه »

گەرووەیەکی بێقوڕتو زوڵاڵ بێت ، دەمانەوێ بڵێین وەك شاعیر وتی :

(هەچ کەس هاتوو وتی من عاشقم بروامەکە)ن بۆیە ئەم شانۆبە بۆتە خۆزگەیەکی رووناکی ئاسۆی هونەرمەندانی ئەم دوو نیە کە جوانیو وەفاو شادی تێدا دەبینەوە جگە لەمەش ئاور دانەوە لە کەلەپوری نەتەوایەتی مانای ئاوردانەوەیە لە بەرهەمی هەوڵی مێژووی ئادەمیزاد ۰ وە لەلای ئێمە هەرچۆن لەتەك نوسەردا یەکمان گرتوە لەسەر مەسەلەی عەشقو کەدەستەی عەشق بازی کە دەڵێم عەشق دیارە مەبەستیش گەلێ مانای جوانو فراوانە ۰ هیواداریشم بتوانین بەردێکی ساغ لەبناغەی شانۆکەماندا دابنێین کەرەنگە ماندوو بوونی بەردەوامی هونەرمەندانی ئەم دووتیپە بەڵگە نامەی ئەم سەوداسەریە بێ گەردە بێت ۰۰ جارێکیتر دەنگی پرۆڤە کردنی شانۆیەکی بەرزبووبەوە :
ـ بەچیتەوە دەتەوێ ببیتە خاوەنی خەج ۰۰
بەعەشرەت ۰۰۰ بە ۰۰۰۰
ـ خەج هەرلایەقی پیاوێکی وەك منە ۰۰
ـ ۰۰۰ ۰۰۰ ۰۰۰
حیکایەت خوان :
(بەحەیرانەوە) ۰
هاتو ویستی ماڤورە
خۆی لەبێ چالی ئەوا داخات
:
:
ئاسنگەر : چاکە چاکە دەتەوێ خەج لەئامێزی گری کو دەتەوێ ۰۰۰ کاری تۆ وەکی کاری شاگردی پینەدۆزیە ۰

ئەوەی شایانی باسە کۆمەڵێ هونەرمەندی بەتوانا دەوور لەم شانۆیەدا دەبینن وەکو ۰۰ عثمان چاوار ـ سمکۆ عزیز ـ ئازاد بچکۆل ـ عمر کریم آغا ـ یاسین بەرزنجی ـ حکمت هندی ـ سەلام ئەحمەد ـ جهاد محمد ۰۰ وە کەلێکی تر ۰

ئەزوگول « پاشماوه »

گولا ما بێشڤان) ۰ ژبلی لەنگیێ ۰ چنکو یاکو مە لسلال دیارکری وەسا یادیارە کو هورانڤانا مە ئەڤ هوزانە یا بتەڤشی جنکری بەلێ پا تەڤشیژی پێ نەسەقاکریو هسوی بو لەو هوسا هوزانا کەلوتی ۰
لدویاهیکێ هیڤیدارم ژ خویشکا خوشتڤی کو سل نەبیتو ئەڤ گوتنە بینە پالڤەدانەك بۆ پێشڤەبرنا وێو ووچەکێ زێ وەرگریتو سوپاس بو هەمیلایەکی ۰

چەند تەقینەوەیەك «پاشماوه»

بەرەیان سەندوە ، دوێنێ شەویش تەقینەوەیەکیتر لە پاتەختی فەرەنسادا روویدا ۰
بەیامنێری ئا۰ د۰ ع۰ گوتوویە ئەوتەقینەوە تازەیە لە چێشتخانەیەکی ناوچەی ـ نیویی ـ لەدەوروبەری پاریس بووەو بۆتە هۆی هێندێ زەرەرو زیانی مالیی۰ بەڵام تا ئێستا هیچ لایەنێك ئۆبالی ئەوتەقینەوەی وەئەستۆ نەگرتوە ۰

ئەژمارە رەسمیەکان وادەگەیەنن کە ژمارەی ئەوتەقینەوانەی ئەمساڵ لەپاریسو شارەکانیتری فەرەنسادا قەوماون گەیشتۆتە ـ ٥٤٨ ـ تەقینەوە لەکاتێکدا ساڵی رابردوو ٤٨٠ تەقینەوە رووی داوە ۰ هەرئەو ئەژمارە رەسمیانە ئەوەشیان دەرخستوە کە دورگەی کورسیکا لەهەموو شوێنێکی فەرەنسای زیاتر تەقینەوە تێدا بووە ۰
پەیامنێرەکە گوتوویە دەزگاکانی پۆلیسی فەرەنسا بە توندی بۆ سەربەبەکارانی ئەوتەقینەوانە دەگەرێن کە ئەوهەفتەی رابردوو لەپاتەختو هێندێ ناوچەیتری فەرەنسادا قەرماون ۰
دوێنێ شەو رێمون بار سەرەك وەزیرانی فەرەنسا هێرشی کردە سەر ئەوکردەوانەو گوتی حکومەت ئاسایشو نیزام لەفەرەنسادا دەپارێزێ ۰ هەروەها (کریستیان بونی)ش لێدوانێکی لەوبابەتەی دەربری ۰

هاوری صدام حسین پاشماوه

سەرکردایەتی حزبو شۆرش دەپەوێو ووتی لەئێشکەرانی وەزارەتی ئابووری داوا دەکەین بنەرەتی نوێو سۆشیالیستی بو باج دابنێن ۰۰ هەروەها ووتی نابێ دەسکەوتی توێژە مشەخۆرەکان لەسەر حیسابی نەخشەکێشانی کشتی رێبازی سۆشیالیستی بەرە بستێنێ ۰۰ مولکداریەتی تاکەکەسی لاناچێو چالاکی تایبەتی بەگوێرەی نیشتمان هەر دەمێنێ ، بەڵام بەگوێرەی یاسای ناوەندی گشتی بزوتنەوەی کومەڵ بە شێوەیەکی سۆشیالیستیو لەسەر نەخشەی پێویستو بوختەکراو دەبزوونەوە ئێمە دەمانەوێ چەوساندنەوەو دەوڵەمەندبوونی لەرادە بەدەر لەناوچێ ، شانبەشانی هێشتنەوەی پاڵپێوەنەری خۆبەخۆ لەپێناوی پێشکەوتنو بەرهەمهێناندا ۰

جێگری بەرێز داوای لەکەرتە جۆراوجۆرەکانی دەوڵەت کرد کە بەشداری دەوڵەتبکەن لەدەست نیشانکردنی کرداری شێوەو رێگەی کاریگەر بۆ قوولکردنی ئەمرێبازە داهێنن ۰

هەروەها داوایکرد خەرجی ناپێویست لە بۆدجەدا بگوشرێو زواڵەتی دەست بلاویو بێکاری داپۆشراو پاکۆبدرێو رۆتینو بیروکراسیەت لادرێ ۰

بەرێز صدام حسین پەنجەی بۆ گرنگیی بەکارهێنانی رێوشوێنی دیموکراتیانە درێژ کرد لەکاری وەزارەتو دەزگاکانی دەوڵەتداو لەمبوارەدا ستایشی لەکردارەکانی کەرتی کشتوکاڵکرد ۰

هەروەها ووتی ۰ وەزیر لەجێگاکەی خۆیەوە رابەرێکی سیاسییە ، بەڵام فەرمانبەر بزوتنەوەکە لەجوارچێوەی بواری خۆیدا دەبینێ بۆیە کۆبوونەوە هاوبەشەکانو ووتوێژی کارتێکەر لێوەشادەیی فەرمانبەر پتردەکەن ، وەزیریش لەتێبتیە عەمەلیەکانی ئەوانەی لەگەڵیدان سوود وەردەگرێ ئاسایشی تیویانەی خۆی لەبارەی بزوتنەوەی کۆمەڵگاوە دەوڵەمەندتر بکات ۰

هەروەها وتی مەرجی سەرکردایەتی ئەوە پێویست ئەکا کە لەگەڵ ژێر دەستی هەرەبچوکیدا بسدوێو سەرکردەی سەرکەوتو رۆڵەی بزوتنەوەی زیندووی ئەوکۆمەڵەیە کە کلیلە بنەرەتیەکان بۆ مەبەستی سەرکردایەتیو پەرەسەندنێکی ئامانجدار دەرئەهێنێ ۰

هەروەها جێگری بەرێز داوای بەدیهێنانی لێکگرێ دانێکی زیندووو ئاشکرای نێوان بۆدجەی ئاساییو نەخشەی پەرەپێدانی کرد بەشێوەی سەرکەوتن بۆ رادەی باڵاتر ۰ وە پەنجەی بۆ ئەوەش کێشا کە پێویستە دوو مەرجی بنچینەیی برەخستێرێن ئەو دوو مەرجەش بریتین لەوەی کە لیژنەکانی ئامادەکردنی بۆدجە ناوکۆییبنو رێوشوێنە مەرکەزیەکانیش ناوکۆییبن۰

هەروەها وتی ئێمە بەوە بازێکی جۆرەکی بەدی ئەهێنینو رێکیش لەبزوتنەوەدا بۆ خزمەتکردنی ئامانجە ناوکۆییەکان مسۆگەر ئەکەین ۰

دکتۆر فوزی عبداللەش وەزیری دارایی ئەودۆخو بارانەی خستنە روو کە دەستیان هەبوو لەراپەراندنی ئەوبۆدجەیەدا کە ژێریی لە خەرجکردنی گشتیدا بەپێی ئامۆژگاریەکانی سەرۆکی فەرماندە احمد حسن البکرو بەرێز صدام حسین جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆرش تێدابوو ئەو ئامۆژگاریانەی کە دەسکەوتێکی ئیجابییان هەبوو لەسەر دراوی حازری بۆدجەو ئەودراوە بێگانانەش کە لە دەستدابوون ۰

دەربارەی ئامانجە گشتییەکانی بۆدجەش وەزیری بەرێز وتی ، ئەو ئامانجانە بەوپێیە دیاریکراون کە لەراپۆرتی سیاسی هەشتەم کۆنگرەی حزبداو لە بریارەکانی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆرشو ئەنجومەنی نەخشەکێشاندا هاتوون ، بەتایبەتی ئەوەی پەیوەندیی بە بواری بەرزبوونەوەی رادەی چەندیو جۆرەکی خزمەتگوزارە گشتییەکانو بچووك کردنەوەی رادەی جیاوازی نێوان شارو لادێدا هەیە ۰

وەزیری بەرێز لەوێژە نمشنمایانەش دوا کە بۆدجە لەبوارە جۆربەجۆرەکاندا بەپێی ئامۆژگاریەکانی سەرکردایەتی حزبو شۆرش تێیدابوو ۰ ئەوکۆبوونەوەیە کە چوارسەعاتی خایاند هاورێیان ئەندامانی سەرکردایەتی قوتری حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست ئەندامانی سەرکردایەتی شۆرشو بەرێز جێگری سەرەك کۆمارو وەزیرە بەرێزەکانو ژمارەیەك لەشارەزایانی تێدا ئامادە بوون ۰

سەردانی هاورێ صدام « پاشماوه »

زیرەکیش شیرهاوێشتنو نیشانەپێکان بەتفەنگ نیە بەڵکو لەوەدایە کە هەمیشە راستی بڵێیت ۰۰
هەروەها ووتی ئەگەر تۆ لە ژیانتا جارێك یادوو جار تفەنگ بەکارهێنا ئەوە لە ژیانتا لە سەرتە کە هەمیشە راستی بڵێیت ۰ زیاترین جەك کە لە ژیانتا زۆر زیانبەخشبێت چەکی وتنی راستیە جونکە ئەم چەکە بەدرێژایی ژیانت زیاتر لە هەموو شتێکیتر بەکاری ئەهێنیت ۰

ئەوەبوو هاورێ عزە ابراهیم ئەندامی سەرکردایەتی نەتەوەیی حزب وتەیەکی ئاراستەیی پێشکەشکرد تیادا پیرۆزبایی لە هاورێیە تازەکانکردو داوایکرد کە ئەرکێکی نا ئاسایی بەکاربێنن بۆ ئەوەی قیەمو بیروباوەری خوورەوشتانەی حزب لەرەوتی تێکۆشانیدا بێنەکایەوە ۰
هاورێ عزة ابراهیم باسی تێکۆشانی حزب کرد پێش شۆرشو ئەو بارەگرانانەو راونانو دەرکردنو ئازاردانەی کە تێکۆشەرە بەعسیەکان بەخۆیانەوە بینیوە هەروەها دووپاتی کردەوە کە ئەرکی سەرەکی هەموو بەعسیەك لەقۆناغی ئێستادا رۆشنبیرکردنی خۆیەتیو توانای فیکریو سیاسیو دانانی پرۆگرامێکی حزبی بۆ ژیانی بەشێوەیەك کە لەگەڵ فیکری حزبو شۆرشدا بگونجێت ۰ لە ئاهەنگەکەدا هاورێیان طاهر توفیقو جعفر قاسم حمودیو ئەندامانی سەرکردایەتی قوتری حزبو ژمارەیەك لە هاورێیان سەرکردایەتی لقی بەغداو جێگری ئەمینداری نهێنیو ئەندامانی سەرکردایەتی حزب لقی صلاح الدین بەشداربوون۰

Institut Kurde de Paris

کە شارلی شاپلن لە فلیمەکانی ئەدوا!!

کەسێك نی‌یە لە دونیای سینەمادا بلیمەتێکی وەکو (شارلی شاپلن) نەناسێ ،تا ئێستا گەلێك جار لەسەر چۆنیەتی بەسەرهاتی ژیانی هونەری ئەم هونەرمەندە نووسراوە ، بەڵام کەمتر دەربارەی خۆی دواوە .

لەم کورتە نووسینەدا(شاپلن) باسی هەندێ نهێنی سەرکەوتنی خۆی ئەکاو ئەڵێ :

لەو چەند شتەی کە ئادەمیزاد بە تەواوی لە شانۆدا سێری ئەبێ‌و دەرسی لێ وەرئەگرێ ، ئەوەیە کە کۆمەڵ بە شێوەیەکی تێکرایی لەو شتە زۆر دڵشادو سەرخۆشە هەرکە چاوی بە هەندێ بورژوازی گەورەی وا ئەکەوێ ، ڕەشترین چارەنووس بەخۆیانەوە ئەبینن ، ئەمەش لەبەر ئەوەی کە زۆربەی زۆری ئادەمیزاد لە تایەفەی هەژارو بێ کارەکانن ..

هەندێ دیمەنی سەرەو ژێری کۆمەڵایەتی وا هەن لەو نێوانەدا کە مایەی پێکەنینی ئینسانن ، بۆ نموونە ئەگەر لە فلیمێکا بینیمان کەسێك لەسەر شانی ئافرەتێکی خزمەتکار دانیشت ، لەوانەیە ئەم دیمەنە عاتیفەی بینەر بجووڵێنێ بەرامبەر بە ئافرەتە هەژارەکەو مایەی دڵ تەنگی بێ ، بەڵام ئەگەر کەسێك لەسەر شانی ئافرەتێکی دەوڵەمەندی جوان‌و قەشەنگ دانیشێ ، ئەوە لەلای خەڵکی کارەساتێکی موستەحەقەو پێی پێ ئەکەنن .

جا من لێرەدا ووردبینانە ڕەچاوی جوڵانەوەی ئیحساسی بینەر ئەکەم .

لایەنێکی مرۆڤایەتی ترم بەکار هێناوە لە زۆربەی فلیمەکانما ئەویش مەسەلەی دژایەتی‌یە ، یاخود شتی کت‌و پڕی‌و موفاجەئات ، بینەر حەز لەمل ملانێی خێرو شەڕو هەژارو دەوڵەمەندو بەدبەخت‌و بەبەخت ئەکا ، ئەم دژایەتی‌یە وا لەبینەر ئەکا کەوا سەرنجی ڕابکێشن‌و بکەوێتە ناخی واقیعی دیمەنەکە . ئەگەر لەدیمەنێکا پۆلیسێ بە دوواما ڕای‌کرد ، وام لێ‌کرد کە جوڵانەوەیەکی سست‌و تەمبەڵانەی هەبێ بە پێچەوانەی من کە لە نێو قاچەکانی پاڵەوانانە جرت‌و فرت بکەم‌و ڕابکەم ، بەم بچووکیەی خۆمەوە ئەبە عەکسی ئەو دیمەنە زلەی ئەو و ئەتوانم سۆزی بینەر بۆ خۆم کێش بکەم .

لە فلیمی (ژیانی سەگێك) دا دەوری جوتیارێك ئەبینم ، جێگەی پێکەنینە کەمن بەتەنیا لە کێڵگەیەکابم‌و تەنیا یەك تاقە دەنکە گەنم لەکێڵگەیەکی گەورەو گراندا بچێنم .

یەکێ لەو هاوڕێیانەی کە لەگەڵما لەو فلیمە کاریان ئەکرد ، کێڵگەیەکی بچووکی بۆ دیتمەوە کە وێنەی فلیمەکەی تیا بگرین ، بەڵام من ئەو کێڵگە بچووکەم ڕەفز-کردەوە لە بەر ئەوەی کە ئەو مەسەلە دژایەتیەی کەمن دەمویست لەو دیمەنەدا پیشانی بدەم ئەو شتە نامەعقولیەتەی پڕ ئەئەکردەوە کە من خواستم‌بوو بۆ کێڵگە-یەکی یەکجار گەورەو تەنیا دەنکە گەنمێکی بچووکیش ..

مەسەلەی کت‌و پڕی‌و موفاجەئاتیش وەکو مەسەلەی (دژایەتی) یەکەی‌تر هەمان گرنگی هەیە لە فلیمەکانمدا ، هەرچەند کەمن ئامەوێ بە شێوەیەکی سەیرەکی موفاجەئات بکەمە بنچینەی گشتی فلیمەکانم ، بەڵام هەوڵ ئەدەم جوڵانەوەکانم بە شێوەیەکی وا بەکار بێنم کە لە موفاجەئات بچێ بەتەواوی .

دیمەنی وا نیشانی بینەر ئەدەم کە هەرگیز خەیاڵی بۆنەچێ ، هەندێ جار ئەمبینێ بەشێوەیەکی ئاسایی شەقام ئەبڕم لە پڕێکا باز ئەدەمە ناو ئۆتۆمبیلێ ، یاکاتێ ئەمەوێ یەکێ ئاگادار ، بکەمەوە ، دەست ناخەمە سەر شانی‌و بانگی بکەم بەڵکو هێندی هێندی کۆچانەکەم لە باسکی دەئاڵێنم و ڕای ئەگێڕم .

ئەوەی کەمن لە فلیمەکانمدا لێی ئەترسم‌و حەزی لێ‌ناکەم مەسەلەی موبالەغە کردنە ، بەلای منەوە بایەخدان تەنیا بەخاڵێکی دیاری کراو زیاتر لە پێویست جەوهەری فلیمەکە ئەمرێنێ .

بەلای منەوە ئەو نهێنی یانەی کە من ئەیبینم ، ئێوەش ئەی‌بینین ، بەڵام ئەمن بە چاوێکی کراوەترو بەگیانێکی زیندووتر ئەو کارەساتانە لەلای خۆمەوە تۆمار ئەکەم‌و لە فلیمەکانمدا بەکاری ئەهێنم، دراسەیەکی تەواوم لەسەر مرۆڤ کردوە ، تێگەیشتنیش لە مرۆڤ بنچینەی هەموو سەرکەوتنێکە .

ئەمویستووە فلیمەکانم ڕەنگا وڕەنگ‌و پڕ بەشاشەبێ .. چونکە هەردەم حەز ئەکەم لە تابلۆیەکی بچووك تەعبیر لە خۆم بکەم ، هەروەها ئابووری لە فلیمەکانمدا بکەم، یا کاتێ ئەمەوێ پیاوێك نیشان بدەم کەوچکێ ئەخخانە ناوقنجانێ لە پڕێکا وەکو بورکانێ ئەتەقێتەوە ، هەروا ئەمەوێ کامیرەکەم هەردەم ڕووی پێشەوەی شانۆبێ ، بۆ ئەوەی کەسیەتی ئەکتەر پڕ بە پێستی خۆی نیشان بدات .

حەز ناکەم لە فلیمەکانمدا قەڵە بالغی پیشان بدەم ، بۆ نموونە کە دەمەوێ دیمەنی ئێستگەیێ وەربگرم ، سێبەری شەمەندەفەرەکە نیشان ئەدەم کە بەسەر ڕووی ئەکتەردا تێ‌ئەپەڕێ بێ ئەوەی وێنەی شەمەندەفەر وئێستگەکە وەربگرم .

لە دووایی‌دا : ئەڵێن ئەمن لە قوتابخانەیەکی کۆنم ، چونکە لە تەکنیکی نوێ‌و باڵەوانی کامیرا شارەزانیم ، هەرچۆنی‌بێ ئەمە پرۆگرامی‌منە .. ئەوانیش ئەتوانن بەو شێوەیە ئیش بکەن کە پێیان خۆشە .

ئامادەکردنی: حیدر عبدالرحمن

شارلی شاپلن ئەو جیهانە کۆمیدیایەی ژیانی بەجێ هێشت

هەفتەی ڕابوردوو هونەرمەندی ناسراو (شارلی شاپلن) لە دەورو بەری هەشتاو هەشت ساڵیدا لە ماڵی خۆی لە نزیك دەریاچەی (جنێف)ەوە ، کۆچی دوایی کرد . ئەوەی شایانی ووتنە ماوەی ساڵێك دەبێ شارلی بە سواری کورسیەك ئەبێت کە ژنەکەی پاڵی پێوە دەنا ، لە ماڵ دەرنەچووە ، ئەم ژنەشی کە دوا خێزانی شاپلن بوو (ئۆنا ئۆنیل)ی کچی نوسەری شانۆیی (یوجین ئونیل)ی سویسریە بەم بۆنەیەوە ئەم ڕیبورتاجە کورتە دەربارەی هونەرمەندی مەزن پێشکەش ئەکەین .

لەسەر هەمومانە باوەڕمان بەوە بێ ، کاتێ کە کوردێك لە پێناوی عەرەبدا کار ئەکا ، بەوە لەپێناوی کورداو لە چوارچێوەی ئەم باوەڕەدا کار ئەکاو عەرەبێك کە بەدڵسۆزی بۆ کورد کار ئەکا ، مانای وایە بۆ هەموو عەرەبو لە چوار چێوەی ئەم باوەڕەدا کار ئەکا .

هاوڕێ صدام حسين

وێنەو دەنگ

منداڵ وەکو جیهانێکی وەنەوشەیی پڕ خەون‌و خەیاڵ، بەرەنجام‌و عیمای خۆشەویستی‌و درێژە پێدانی حەزی دایك‌و باوکیەتی .. بۆیە زۆربەی زۆری دایك‌و باوکان گەرەکیانە کە لە هەموو قۆناخێکی تەمەنی منداڵەکانیان .. بەتایبەتیش ئۆبەرەکەیان وێنەیان بگرن ، تاله پاشە ڕۆژدا کە گەورە بوون خۆیان ببینەوە کە ئەم دایك‌و باوکە چ دەردو ئازارو شەونخونیەکیان کێشاوە تاکو پێی گەیاندوون .

کە چی منداڵ ، کەبو یەکەم جار چاو بەم جیهانە هەڵدێنێ ، حەزی بۆ شتەکانی دەوروپشتی بە جۆرێك هەڵدەچێ کە بۆ شتێك دەگری‌و بە هەموو شتێکیش بێدەکەنی ئەوەندەش بزۆزەو دەجووڵێتەوە ، کە ناتوانی بە ئاسانی لەبەر چاوی کامێرای ڕابگری .

ئەوەتا کە ویستم وێنەی ئەم کچۆ لە دوو ساڵیە بگرم خەریك بوو بە گاگۆڵکێ بەرەو کامیراکەی دەستم دەهات .. بەڵام من پارێزم بۆ وەرگرت‌و بواریم نەداو ئەم وێنەیەی لێ‌دەرچوو .

● نەژاد ●

چاپکراوی نوێ

ژمارەی سێ‌یەمی گۆڤاری « ئاسۆی زانکۆیی » کە گۆڤارێکی ڕۆشنبیری گشتی‌یەو مەڵبەندی ڕۆشنبیری‌و کۆمەڵایەتی زانکۆیی سلیمانی دەری ئەکات ، کەوتە بازارەوە . لەم ژمارەیەدا گەلی باس‌و ڕیپورتاج‌و نووسراوی ڕۆشنبیری‌و زانستی‌و ئەدەبی‌و کۆمەڵایەتی‌و سەرەرای چالاکیەکانی زانکۆ بلاو کراوەتەوە .

فیلی بیرما

جیفری ویلسون کە تەمەنی سێ ساڵە ، پیشەی باوکی گرتۆتەوە ، کە فیل بە خێو کردن بوو ، لە ئینگلتەرا یەکێك لەو فیلانەی کە یاری پێ دەکات‌و بە کاروباری سێرك ڕای دەهێنێ قورساییەکەی (٣) تەنەو ناوی (بیرما)یە .

خوێنەری بەڕێز : لەم وێنەیەدا دەبینی منالێك سێ تەن گۆشتی بیرمای خستوتە سەر سەری‌و خۆی وەکو ●ئەرەزان پیشان دەدات .

هەرجارەی نووسینێك

ئافرەت‌و ڕۆژنامەگەری

● ئەمجارەش لە ڕۆژنامەی‌هاوکاری خۆشەوستیدا ژمارەی ڕۆژ ٧-١٢-٩٧٧ باسێکم‌دەربارەی ئافرەت‌و ڕۆژنامە-گەری خوێندەوە لە نوسینی کاك مکرم ڕەشید ، وەکو زۆربەی جاران جوڵاندمی‌وویستم وەڵامی نوسەر بدەمەوە بەڵام پەشیمانی دایگرتم‌ودەستم لەسەر کاغەزەکە هەڵگرتەوە نە، ... با هیچ‌نەنوسم‌و ڕەنج‌و کاتی خۆم بە فیرۆنەدەم ... ئەزانن بۆ ؟

چونکە نوسەر ڕەخنەی‌نابەجێ دەگرێت بێ ئەوەی ئاگای لەوەبێت کە ئافرەتیش نەتوانێت لەم لایەنەوە کەمتەرخەمی نەکات وەکو لایەنەکانی تری ژیان کە بەشداری تەواوی پیاوان‌دەکات ، لەگەڵ ئەوەشدا کە خۆشی دەزانێت ڕۆژنامەکە بەشی زۆری بۆ دەستەیەکی تایبەتی تەرخان‌کراوە ونیتربو نوسینی خەڵکی‌ی نیە نوخنی ئەو ناوە بکەوێت ،ئەمە لەلایەکەوە لە لایەکی تریشەوە ئەگەر هاتو ئافرەتێك‌وەڵامی قسەی بێ‌سەرو شوێنی پیاوێکی دایەوە بەتایبەتی گەرپیاوەکەش لەدەستەی نوسە-رانی ڕۆژنامەکە بێت ئەوە ئیتر بلاوکردنەوە هەر رووناداد ، نەوەکو نوسەر دڵگران ببێت ،ئیتر بیرلەوە ناکەنەوە کە دڵێ یەکێك زویر ببێت باشترەوەك لەوەی دڵی کۆمەڵی برەنجێنن .

بەڵام ئەمجارەش باوەکو ئەڵێن نۆشی لەسەردەبێ‌و ئارام بگرین بزانین ئەنجامی‌ئەمایان چی دەبێت .. وبەنوسەریش ڕائەگەیەنم کەئافرەتیش دەتوانێت بەشداری بکات لە ڕۆژنامەگەریێدا گەرڕێگای بدرێت .. بەڵام یەکێ دەڵێت ئایا بڕواتان بەیەکسانی‌هەیە ؟ بێ‌گومان .. نە، .. ئامەقیشیان ناگرم چونکەیاسایەکی سروشتە گەر یەکێك بچەوسێتەوە ئەوانەویش بە شێوەیەکی سروشتی دەبێتە چەوسێنەر ،ئیتر پیاوێك کە هێشتا بیرو باوەڕی بۆچەڵی کۆن‌ودەرەبەگایەتی مێشکی بخوات‌و جار جاریش دەرزی ئازنی بکات‌چۆن ئافرەتێك ناچەوسێنێتەوە وبەزوربەی ئافرەتانیش هێشتا لە خۆشیان نەگەیشتون‌و نازانن بۆکوێ‌نەچن‌و لەکۆتاییدا هیوادارم نوسەر دڵی هیچ نەکات .

ئەمیرە محمد ئەمین

ئابێ ڕێ بدەم منداڵانە بدەین خۆیان پەروەردە بکەن

ئایە دەتوانیت بیر لەوە بکەیتەوە چی‌دەبێت ئەگەر منداڵێك لە شەوێکی تاریکدا بەئاگاهات‌و خۆی لە ژورێك بەتەنیا دیت ؟! ئەمە ئەزموونێکە کە هەستێکی بێ‌دڵنیایی‌و نیگەرانی لای منداڵ پەیدا دەکات .

زۆرجار شتی لەم بابەتە ڕوویداوەو ئەنجامەکە زۆر خراپ‌بووەو هەر ڕووداوێك لەم چەشنە نزیکەی دوو یاخود سێ منداڵی تیا چووە .

هەموو ئەزانین کە زۆربەی دایکە خوێندەوارەکان لادێ نیشینەکانیش لەم سەردەمەدا کاردەکەن ، لەبەر ئەوە زۆر-بەی منداڵەکان لەکاتی گەڕانەوەدا بۆ ماڵێکی چۆڵ‌و-هۆڵ ئەگەڕێنەوە . بەشێك لەو منداڵانە هەوڵ ئەدەن خواردەمەنی بۆخۆیان دروست بکەن .. ئەوجا ڕەنگە پییان بکرێت‌و ڕەنگیشە دەستی خۆیان بسووتێنن یان ببرن .

ئافرەتی وا هەیە بەیانیان پێش ئەوەی بروا سەر کارەکەی خۆی ، جلوبەرگی منداڵەکەی دەگۆڕێ‌و لە نێوان هاوین یاخود لە چلەی زستاندا دەیبات بۆ ماڵی کەسوکاری یان خزمێکی هەر بۆ ئەوەی بەدڵنیایی بچێ بۆ سەر ئیشەکەی .

ئیتر زۆر شی‌تریش لەم بابەتانە هەیەو شتی سەیر-تریش هەیە هەموو ڕۆژێك ڕوودەدا .. ئەوجا پێویستە هەموو دایکێك بە قووڵی بیر لە ژیانی منداڵەکەی خۆی بکاتەوەو ڕێگا بە منداڵەکەی نەدات گە خۆی پەروەردەبکا چونکە ئەم کارە مەترسیی زۆرە .

یاسەمین بەرزنجی

خێزان

ددانی سکپڕی

زۆر بەی ئافرەتان تووشی کلۆری ددان ئەبن پاش منال بوونیان بە تایبەتی لە کاتی‌سك پڕییدا دەست پێ ئەکات . وە هەندێك پزیشك‌ئەڵێن کە کلۆری ددان‌و ئاوسانی پووکی لەگەڵدا ئەبێ . هەروەها ئەڵێن منال کە لە سك دایە کالیسومی‌ددانی دایکی وەرئەگرێت بەڵام ئەمە هەڵەیە چونکەمنال زۆر پێویستی بە کالیسومی ددانی دایکی نیەو گرنگترین هۆی ئەم حاڵەتە ئەمانەن :-

١ - ئافرەتی سك پڕلەکاتی سك پڕیا ددانی خۆی ڕۆژی سێ جار پاش هەرژەمێکی خواردن نەشوات ئەبێتە هۆی کلۆری ددان‌وئاوسانی پووك .

٢ - نەچوونی سك پڕ بۆلای پزیشك (پزیشکی ددان) بە شێوەیەکی ڕێك‌وپێك لەم‌ماوەیەدا .

٣ - ڕشانەوە لەم کاتەدائەبێتە هۆی کلۆری ددان‌و ئاوسانی پووك .

٤ - هەندێ لە ئافرەتی‌سك‌پڕەکان ئارەزووی شیرینی ئەکات وەکو مرباو شیرینی‌بە هەموو جۆرەکانی .

٥ - سك پڕ پێویستە ئەوخواردنانەی کە کالیسومی تیایە بخوات هەروەها خواردنەوەی شیری‌و بەرو بومی .

٦ - چاو دێری کردنی‌تەندروستی گشتی چونکە تەندروستی مرۆڤ‌لەتەندروستی گشتیە .

دلشاد ئەیوب

ئەم کاتەت باش

● ناوم عادل باوەمێر جەعفەرەو خەڵکی شاری خانەقینم ، لە سەرەتاوە لە قوتابخانە دەستم بە گۆرانی-چڕین کردو لە سرودوودو نواندنەکانی قوتابخانەند بەشداریم دەکرد ،.ئەویش دوای ئەوەی مامۆستایەك هانی دام‌و دەستی گرتم . زۆر-جاریش لاسایی گۆرانیبێژەکانم دەکردەوەو لە گەشت‌و زەماوەندو شاییدا گۆرانیم دەچڕی ، بە لامەوە مامۆستا عەلی مەردان‌و تایەر تۆفیق‌و حەسەن زیرەك باشترین گۆرانیبێژن ، گۆرانیبێژە گەنجەکانیش دەنگیان خۆشەو ناتوانم بڵێم کامیانم بە دڵە .

سەبارەت بە ئاوازدانەرەکانیش دەڵێت :

● بەڵێ چەند ئاوازدانەرێکی باش هەن ، بەڵام ئاوازدانەری باش ئەوەیە بزانێت تەبەقەی دەنگی گۆرانیبێژ کامەیەو بە چی شێوازێك گۆرانی دەڵێت ، ئەمەو چەند گۆرانییەکم لە ئاوازی کاك محمد قەدری‌و نورالدین ئیبرایم‌و ئیبرایم ڕاوی لە ئێزگەی کوردی تۆمار کردووە ، ئێستاش دوو پارچە شیعرم بە ناوی (دایك)و (ڕۆڵەکەم) داوەتە ئاوازدانە-رەکان بۆ ئەوەی ئاوازی بۆ دابنێن‌و تۆماریان بکەم .

لە بارەی گۆرانی‌ی کوردی‌یەوە دەڵێت :

● گۆرانی‌ی کوردی ئەمڕۆ لە پەرەسەندن‌و پێشکەوتندایە

ڕشتەی هەڵبژاردە

ووتەی بەنرخ

« ئای شاعیرەکان چەند بەختەوەرن کە ووشەکانیان هەستی دڵەکان دێنێتە قسە ، دڵەکانیشیان سینگی بەختەوەران دەهێنێتە جم‌و جوڵ‌و شادمانیان دەکەن‌و دەچنە دڵی کلۆلان‌و دەیان گریێنن » .

- مەکس ملر -

مەتەڵ .....

★ خانوویەکەم هەیە بەبێ‌دەرگەو بان پڕیەتی لە خانمی شان لە بانی شان

★ سەری ئەبڕیت‌و بۆی ئەگریت .

★ لیفە شڕێك بە حەواوەبە ملیون پینەی پیاو دراوە .

چی نووسراوە دەربارەی کورد ؟

● چەند لێ‌کۆڵینەوەیەکی‌جیاواز دەربارەی کورد ، کلاپرۆت ، ڤیینا ، ساڵی١٨٠٨ .

● ژیانی ئافرەتی کورد ،ئیج هنری هانس ، کوبنهاگن ساڵی ١٩٦١ .

● چەند سەرنجێك لەسەر گۆزە درووست کردن لە کوردستاندا ، دیتەرو نیرتووس ، بەرلین ، ساڵی ١٩٦٠ ، بە زمانی ئەڵمانی .

مرواریەك لە شیعری کلاسیکیدا

فریشتەی خەم سەری سوورماوە ئەمشەو
ئەوەندەی خەم بەم‌و بەم داوە ئەمشەو
لەبەر لێشاوی تیپی مەینەتی‌دا
سوپای خۆشی شکستی‌داوە ئەمشەو
ئەوەی دوێنی لە کۆشکی‌خۆشیا بوو
ڕەگی شادی لەبن کێشاوە ئەمشەو
لە هەر کوێ ئەڕوی هەر کەس ئەبینی
سەراپا خۆی لە لێتەناوە ئەمشەو

ع.ح.ب

کورد دەڵیت ...

× نان بۆ نانەواو گۆشت‌بۆ قەساب .

× ئەگەر گوڵ نیت‌درکیش مەبە .

× خوا ئاگنو ئەبینێ‌بەفری تێ ناکات .

Institut Kurde de Paris

طبعت بمطبعة دار العراق للطبع والنشر